

Yleistä opsin laatimisesta	1
Mikkelin kaupungin perusopetuksen opetussuunnitelma on laadittu noudattaen seuraavaa esitystapaa:.....	1
Yleistä opsin laatimisesta	3
1.1 Opetussuunnitelman laatiminen.....	3
1.2 Opetussuunnitelman sisältö.....	4
Yleistä opsin laatimisesta	6
2.1 Perusopetuksen arvopohja.....	6
2.2 Perusopetuksen arvot.....	6
2.3 Perusopetuksen järjestäminen.....	9
2.4 Perusopetuksen rakenne.....	12
Yleistä opsin laatimisesta	14
3.1 Oppimiskäsitys.....	14
3.2 Oppimisympäristö.....	14
3.3 Toimintakulttuuri.....	15
3.4 Opetusmenetelmät ja työtavat.....	16
3.5 Opetuksen painotukset.....	17
3.6 Mikkelin kaupungin perusopetuksen tuntijako.....	17
Yleistä opsin laatimisesta	20
Yleistä opsin laatimisesta	21
Yleistä opsin laatimisesta	22
6.1 Romanit.....	22
6.2 Maahanmuuttajaopetus, yleistä.....	27
Yleistä opsin laatimisesta	52
Yleistä opsin laatimisesta	53
Opetussuunnitelman perusteet.....	53
Ihmisenä kasvaminen.....	53
Kulttuuri-identiteetti ja kansainvälisyys.....	53
Viestintä ja mediataito.....	54
Osallistuva kansalaisuus ja yrittäjyys.....	55
Vastuu ympäristöstä, hyvinvoinnista ja kestävästä tulevaisuudesta.....	56
Turvallisuus ja liikenne.....	57
Ihminen ja teknologia.....	57
Yleistä opsin laatimisesta	59
Suomi äidinkielenä.....	59
Vuosiluokat 1-2.....	59
Vuosiluokat 3-5.....	64
Vuosiluokat 6-9.....	71

Yleistä opsin laatimisesta.....	83
Johdanto.....	83
Mikkelin kaupungin kieliohjelma.....	83
Vuosiluokat 1-2.....	85
Vuosiluokat 3-6: A-kieli englanti.....	85
Yleistä opsin laatimisesta.....	91
Vuosiluokat 4-6.....	91
Vuosiluokat 7-9.....	95
Vuosiluokat 8-9.....	106
Liite 2 - Kielitaidon tasojen kuvausasteikko.....	108
Yleistä opsin laatimisesta.....	109
Johdanto.....	109
Vuosiluokat 1-2.....	109
Matematiikan opetus suunnitelma luokille 3-5.....	113
Matematiikan opetussuunnitelma luokille 6-9.....	118
Yleistä opsin laatimisesta.....	125
Vuosiluokat 1-4.....	125
Mikkelin versio.....	125
Yleistä opsin laatimisesta.....	134
Biologia.....	134
Maantieto.....	141
Yleistä opsin laatimisesta.....	150
Vuosiluokat 5-6.....	150
5. vuosiluokka.....	150
6. vuosiluokka.....	151
Yleistä opsin laatimisesta.....	154
Vuosiluokat 7-9.....	154
Yleistä opsin laatimisesta.....	161
Vuosiluokat 7-9.....	161
Yleistä opsin laatimisesta.....	165
Terveystiedon OPS vuosiluokille 7-9.....	165
7. vuosiluokka vvt 0,5.....	165
8. vuosiluokka vvt 1,5.....	166
9. Vuosiluokka vvt 1.....	168
Terveystiedon arviointi.....	169
Yleistä opsin laatimisesta.....	170
Yleistä opsin laatimisesta.....	171
Evangelisluterilainen uskonto.....	171
Vuosiluokat 1-5.....	171

Yleistä opsin laatimisesta	
Vuosiluokat 6-9.....	177
Yleistä opsin laatimisesta.....	182
Johdanto.....	182
Vuosiluokat 1-5.....	182
Vuosiluokat 6-9.....	188
Yleistä opsin laatimisesta.....	193
Vuosiluokat 1-5.....	193
Yleistä opsin laatimisesta.....	198
Johdanto.....	198
Vuosiluokat 7-9.....	201
Arviointikriteerit historian ja katsomusaineiden arvioinnissa.....	203
Yleistä opsin laatimisesta.....	204
Johdanto.....	204
Vuosiluokka 9.....	204
Historian ja yhteiskuntaopin opetukseen sisältyvät aihekokonaisuudet.....	205
Yleistä opsin laatimisesta.....	209
Aihekokonaisuuksien huomioiminen.....	209
1.-2. luokat.....	210
3.-4. luokat.....	210
5.-7. luokat.....	213
Yleistä opsin laatimisesta.....	216
Johdanto.....	216
Ehettäminen ja aihekokonaisuudet.....	216
Vuosiluokat 1-4.....	217
Vuosiluokat 5-9.....	222
Yleistä opsin laatimisesta.....	228
Johdanto.....	228
Vuosiluokat 1-4.....	228
Vuosiluokat 5-9.....	231
Käsityö valinnaisaineena.....	237
Yleistä opsin laatimisesta.....	240
Liikunnanopetus.....	240
1.-2. luokat.....	241
3.- 4. luokat.....	243
5.-6. luokat.....	246
7.-9. luokat.....	249
Yleistä opsin laatimisesta.....	254
Johdanto.....	254
Tavoitteet.....	254

Yleistä opsin laatimisesta	
Sisällöt.....	254
Päätöarvioinnin kriteerit arvosanalle 8.....	255
Päätöarvioinnin kriteerit arvosanalle 5.....	256
Aihekokonaisuudet.....	256
Yleistä opsin laatimisesta.....	259
Yleistä opsin laatimisesta.....	260
Johdanto.....	260
Tavoitteet.....	260
Henkilökohtainen ohjaus.....	262
Pienryhmäohjaus.....	263
Ohjaus-, neuvonta- ja tietopalvelut.....	263
Työ- ja elinkeinoelämään tutustuminen.....	263
Luokkamuotoinen ohjaus.....	264
Luokkamuotoisen ohjauksen painotukset.....	265
Aihekokonaisuudet.....	265
Yleistä opsin laatimisesta.....	266
8.1 Arviointi opintojen aikana.....	266
8.2 Päätöarviointi.....	273
8.3 Todistukset.....	274
Yleistä opsin laatimisesta.....	279
9.1 Vieraskielinen opetus ja kotimaisten kielten kielikylpyopetus.....	279
Yleistä opsin laatimisesta.....	283
Koulutuksen järjestäjän arviointi.....	283
Koulun toiminnan arviointi.....	283
Opetussuunnitelman kehittäminen ja arviointi.....	284
Yleistä opsin laatimisesta.....	285
Johdanto.....	285
1 Yleistä tieto- ja viestintästrategiasta (TVT).....	285
2 Visio 2015.....	287
3 Strategiasuunnitelma 2004.....	288
Liite 1.....	295
Yleistä opsin laatimisesta.....	297

Yleistä opsin laatimisesta

Mikkelin kaupungin perusopetuksen opetussuunnitelma on laadittu noudattaen seuraavaa esitystapaa:

Opetussuunnitelman perusteet on Opetushallituksen laatima kansallinen kehys. Näiden osuuksien keskeisenä sisältönä on yhtenäistää Suomessa annettava perusopetus.

Mikkelin täydennys osuuksissa tarkennetaan opetussuunnitelman perusteita. Nämä lisäykset nousevat esiin ennen kaikkea paikallisen omaleimaisuuden sekä opetuksen tavoitteiden ja sisältöjen täsmentämisen ja täydentämisen näkökulmasta.

Kaupungin opetussuunnitelmaa täydentävät koulukohtaisesti laaditut koulukohtaiset opetussuunnitelmat. Koulukohtaisten opetussuunnitelmien sisältö esitellään luvussa 1.2. Mikkelin kaupungin perusopetuksen opetussuunnitelma ja koulukohtainen opetussuunnitelma muodostavat yhdessä ko-konaisuuden, jota koulun opettajan tulee opetuksessaan noudattaa.

Tekstissä esiintyvä sana alakoulu tarkoittaa vuosiluokkia 1. - 6. ja yläkoulu vuosiluokkia 7. - 9. Opetussuunnitelmassa esiintyvän koulukielen sanaston selitykset löytyvät Internetistä osoitteesta: <http://www.oaj.fi/Resource.phx/oaj/ajankohtaista/esitteet.htx>

Voimaantulo:

Mikkelin kaupungissa siirrytään noudattamaan uusia perusopetuksen opetussuunnitelmia seuraavasti:

- 1.8. 2003 vuosiluokat 1. - 2.
- 1.8. 2004 vuosiluokat 3. - 6. luokat sekä 7. vuosiluokka
- 1.8.2005 8. vuosiluokka
- 1.8.2006 9. vuosiluokka

Opetussuunnitelman käyttöönoton seuranta ja arviointi:

Opetussuunnitelman kehittäminen on jatkuva prosessi, jonka etenemistä arvioidaan koulun vuosisuunnitelmassa. Käyttöönotto, seuranta ja arviointi vaatii eri opettajaryhmien tiivistä yhteistyötä.

Mikkelin kaupungin perusopetuksen opetussuunnitelmatyö ei olisi pysynyt sovitussa aikataulussaan ilman lähes kahdeksankymmenen opettajan suurta panosta. Eri valmisteluryhmissä toimiessaan he ovat olleet mukana upean kokonaisuuden luomisessa. Tästä työstä heille suuri kiitos. Edelleen kiitos kuuluu perusopetustoimen johtajalle, perusopetuksen johtoryhmälle sekä perusopetuslautakunnalle. Heidän tukensa työllemme on

ollut korvaamaton. Erityiskiitos Kalevankankaan koulun kanslisti Tiina Vilenille. Hän on yhdistänyt ja muotoillut opetussuunnitelman tekstit luettavaan muotoon.

Mikkeli, 7.toukokuuta 2004

Mikkelin kaupungin OPS -työn ohjausryhmä:

Olli Manninen, Anne Melonen, Henna Mertanen, Kari Nuolinko, Petri Pulkkinen, Esa Tuupanen, Osmo Ukkonen

Yleistä opsin laatimisesta

1.1 Opetussuunnitelman laatiminen

Opetussuunnitelman perusteet

Opetussuunnitelman perusteet on kansallinen kehys, jonka pohjalta paikallinen opetussuunnitelma laaditaan. Opetuksen järjestäjällä on vastuu opetussuunnitelman laadinnasta ja kehittämisestä. Opetussuunnitelmassa päätetään perusopetuksen kasvatus- ja opetustyöstä ja täsmennetään perusteissa määritellyjä tavoitteita ja sisältöjä sekä muita opetuksen järjestämiseen liittyviä seikkoja. Perusopetuksen opetussuunnitelmaa laadittaessa tulee ottaa huomioon esiopetuksen opetussuunnitelma ja perusopetuksen yhtenäisyys sekä muut kunnassa tehty lapsia, nuoria ja koulutusta koskevat päätökset.

Valtakunnalliset ja paikalliset perusopetusta koskevat päätökset muodostavat perusopetusta ohjaavan kokonaisuuden. Nämä päätökset ovat

- perusopetuslaki ja -asetus
- valtioneuvoston asetus perusopetuslaissa tarkoitetun opetuksen valtakunnallisista tavoitteista ja perusopetuksen tuntijaosta
- esi- ja perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet
- opetuksen järjestäjän hyväksymä opetussuunnitelma
- opetussuunnitelmaan perustuva perusopetusasetuksen 9 §:n mukainen vuosittainen suunnitelma.

Opettajan tulee opetuksessaan noudattaa opetuksen järjestäjän vahvistamaa opetussuunnitelmaa.

Opetussuunnitelma voidaan laatia siten, että siinä on kuntakohtainen osio, alueittaisia tai koulukohtaisia osioita sen mukaan kuin opetuksen järjestäjä päättää. Perusopetuksen opetussuunnitelman yhtenäisyys edellyttää eri opettajaryhmien yhteistyötä opetussuunnitelmaa laadittaessa. Oppilaan huoltajien on voitava vaikuttaa varsinkin opetussuunnitelman kasvatustavoitteiden määrittelyyn. Myös oppilaita voidaan ottaa mukaan opetussuunnitelmatyöhön.

Opetussuunnitelma tulee oppilashuoltoa sekä kodin ja koulun yhteistyötä koskevalta osalta laatia yhteistyössä kunnan sosiaali- ja terveydenhuollon toimenpanoon kuuluvia tehtäviä hoitavien viran-omaisten kanssa.

Mikkelin täydennys

Mikkelin kaupungin opetussuunnitelma on kirjoitettu siten, että siinä näkyy opetussuunnitelman perusteet, Mikkelin täydennys ja näihin liittyen koulukohtaisia lisäyksiä.

1.2 Opetussuunnitelman sisältö

Opetussuunnitelman perusteet

Perusopetuksen opetussuunnitelmasta tulee ilmetä seuraavat seikat sen mukaan kuin opetuksen järjestäminen edellyttää:

- arvot ja toiminta-ajatus
- yleiset kasvatuksen ja opetuksen tavoitteet
- kieliohjelma
- noudatettava paikallinen tuntijako
- toimintakulttuurin, oppimisympäristön ja työtapojen kuvaukset
- opetuksen mahdolliset painotukset, kielikyky tai vieraskielinen opetus
- opetuksen mahdollinen eheyttäminen
- aihekokonaisuuksien toteuttaminen
- opetuksen tavoitteet ja sisällöt vuosiluokittain eri oppiaineissa tai opintokokonaisuuksittain vuosiluokkiin jakamattomassa opetuksessa
- valinnaisaineiden opetus
- tavoitteet oppilaan käyttäytymiselle
- yhteistyö esiopetuksen ja muun perusopetuksen kanssa
- kodin ja koulun yhteistyö
- yhteistyö muiden tahojen kanssa
- oppilashuollon suunnitelma ja siihen liittyvän yhteistyön järjestäminen
- oppimissuunnitelman laatimisen periaatteet
- ohjaustoiminta opiskelun tukena ja työelämään tutustumisen järjestelyt
- kerhotoiminnan järjestäminen
- tukiopetuksen järjestäminen
- erityistä tukea tarvitsevien oppilaiden opetus
- eri kieli- ja kulttuuriryhmiin kuuluvien oppilaiden opetus
- oppilaan arviointi ja sen perustuminen hyvän osaamisen kuvauksiin ja päättöarvioinnin kriteereihin
- opinnoissa etenemisen periaatteet
- todistukset
- tietostrategia
- toiminnan arviointi ja jatkuva kehittäminen.

Mikkelin täydennys

Koulukohtainen opetussuunnitelma sisältää:

- arvot ja toiminta-ajatus
- koulun toimintakulttuurin, oppimisympäristön ja työtapojen kuvaus
- opetuksen painotukset ja mahdollinen eheyttäminen
- valinnaisaineiden opetus
- työelämään tutustumisen järjestelyt ja tavoitteet
- yhteistyö siirtymävaiheissa
- yhteistyö muiden tahojen kanssa
- koulun toiminnan arviointi

Opetussuunnitelmaan sisältyvistä seikoista koulun lukuvuosisuunnitelmassa esitetään:

- toiminta-ajatuksen päivittäminen ja painotukset
- kodin ja koulun välinen yhteistyö
- tukiopetuksen järjestäminen
- oppilashuollon järjestäminen
- oppilaskerhojen järjestäminen
- koulun tapahtumat
- koulun ulkopuolinen toiminta
- välitodistusten muoto ja ajankohta

Yleistä opsin laatimisesta

2.1 Perusopetuksen arvopohja

Opetussuunnitelman perusteet

Perusopetuksen arvopohjana ovat ihmisoikeudet, tasa-arvo, demokratia, luonnon monimuotoisuuden ja ympäristön elinkelpoisuuden säilyttäminen sekä monikulttuurisuuden hyväksyminen. Perusopetus edistää yhteisöllisyyttä, vastuullisuutta sekä yksilön oikeuksien ja vapauksien kunnioittamista.

Opetuksen perustana on suomalainen kulttuuri, joka on kehittynyt vuorovaikutuksessa alkuperäisen, pohjoismaisen ja eurooppalaisen kulttuurin kanssa. Opetuksessa on otettava huomioon kansalliset ja paikalliset erityispiirteet sekä kansalliskielet, kaksi kansankirkkoa, saamelaiset alkuperäiskansana ja kansalliset vähemmistöt. Opetuksessa otetaan huomioon suomalaisen kulttuurin monipuolistuminen myös eri kulttuureista tulevien maahanmuuttajien myötä. Opetuksen avulla tuetaan oppilaan oman kulttuuri-identiteetin rakentumista sekä hänen osallisuuttaan suomalaisessa yhteiskunnassa ja globaalistuvassa maailmassa. Sen avulla edistetään myös suvaitsevaisuutta ja kulttuurien välistä ymmärtämystä.

Perusopetuksen avulla lisätään alueellista ja yksilöiden välistä tasa-arvoa. Opetuksessa otetaan huomioon erilaiset oppijat ja edistetään sukupuolten välistä tasa-arvoa antamalla tytöille ja pojille valmiudet toimia yhtäläisin oikeuksin ja velvollisuuksin yhteiskunnassa sekä työ- ja perhe-elämässä.

Perusopetuksessa eri oppiaineiden opetus on poliittisesti sitoutumatonta ja uskonnollisesti tunnustuksetonta.

Perusopetuksen paikallisessa opetussuunnitelmassa tulee tarkentaa opetuksen perustana olevia arvoja. Niiden tulee välittyä opetuksen tavoitteisiin ja sisältöihin sekä jokapäiväiseen toimintaan.

Mikkelin täydennys

2.2 Perusopetuksen arvot

Ihmisoikeuksien kunnioittaminen

Perustuu kansainväliseen ihmisoikeuksien julistukseen

Suvaitsevaisuus

Suvaitsevaisuus lähtee itsestä, omien vahvuuksien ja heikkouksien hyväksymisestä. Itsetuntemus on erilaisuuden hyväksymisen perusta. Opetellaan ymmärtämään ja kunnioittamaan eri kulttuurien ominaispiirteitä.

Henkinen ja fyysinen turvallisuus, hyvinvointi ja työrauha

Henkistä tai fyysistä kiusaamista ei hyväksytä. Kaikilla koulussa työskentelevillä on oltava työrauha. Työrauha perustuu koulun järjestyssääntöihin.

Toisen ihmisen kunnioittaminen

Opitaan arvostamaan erilaisia ihmisiä ja heidän työtään. Kunnioitetaan jokaisen fyysistä ja psyykkistä koskemattomuutta.

Tasavertaisuus

Jokaisella on oikeus tasavertaiseen ja oikeudenmukaiseen kohteluun. Tasavertaisuus huomioidaan oppimisympäristöjä suunniteltaessa ja toteutettaessa. Oikeus omaan mielipiteeseen ja sen julkituomiseen Rohkaistaan oppilasta ilmaisemaan oma mielipiteensä sekä kunnioittamaan toisen perusteltua mielipidettä. Mielipiteen ilmaisussa noudatetaan hyviä käytöstapoja.

II Ihmisenä kasvu

Terveen itsetunnon kehittyminen

Oppilas hyväksyy itsensä, tuntee vahvuutensa ja heikkoutensa ja tällöin hänelle muodostuu realistinen minäkuva. Terveen itsetunnon kehittyminen näkyy toimittaessa ryhmän jäsenenä.

Käsitys oikeasta ja väärästä

Oppilaan käsitys oikeasta ja väärästä perustuu lain lisäksi sääntöihin, kulttuuriin ja perinteeseen sekä iän mukanaan tuomiin velvollisuuksiin. Jokaisella on vastuu omista teoistaan.

Rehellisyys

Oppilasta ohjataan olemaan aina rehellinen itseään ja toisiaan kohtaan. Rehellisyys perustuu myös terveeseen itsetuntoon ja käsitykseen oikeasta ja väärästä.

Hyvät tavat

Hyvät tavat määräytyvät kulttuurin normien mukaan. Arkitapoja harjoitellaan päivittäisissä tilanteissa, jolloin hyvistä tavoista muodostuu luonnollinen tapa toimia. Hyvien tapojen omaksuminen vaatii kodin ja koulun välistä yhteistyötä. Juhlatavat opitaan erikseen juhlaperinteiden mukaisesti.

Yhteisöllisyys ja yhteistyökyky

Oppilaan kasvua tuetaan yksilöllisyys huomioiden, jotta hän voi kokea olevansa osa ryhmää ja toimia yhteisten päämäärien mukaisesti.

Terveet elämäntavat

Oppilaalle annetaan tietoa terveistä elämäntavoista (henkinen hyvinvointi, liikunta, riittävä lepo, monipuolinen ravinto jne.), jotta hän osaa itsenäisesti tehdä oikeita valintoja. Oppilasta ohjataan ymmärtämään, että terveet elämäntavat edistävät psyykkistä, fyysistä ja sosiaalista hyvinvointia.

Vastuu itsestä ja muista

Oppilasta ohjataan ottamaan vastuuta itsestään ja omista teoistaan ikätasonsa mukaisesti. Oppilasta ohjataan ottamaan muut huomioon päätöksiä tehdessään. Vastuu itsestä ja muista edellyttää empatian kykyä.

Kriittisyys

Kriittisyys on kykyä arvioida omia ja muiden mielipiteitä sekä toimintoja. Oppilasta ohjataan arvioimaan ja kyseenalaistamaan omia valintoja toimiessaan yhteisön jäsenenä.

III Perustietojen ja taitojen arvostaminen

Hyvä yleissivistys

Hyvään yleissivistykseen kuuluu perustietojen ja -taitojen lisäksi hyvät käytöstavat, elinikäinen oppiminen, teorian liittäminen käytäntöön ja toisten ihmisten huomioiminen. Hyvä yleissivistys luo paremmat mahdollisuudet selviytyä globalisoituvassa maailmassa.

Kyky valikoida tietoa ja kriittinen suhtautuminen tietoon

Hyvä yleissivistys auttaa valikoimaan tietoa oikean ja väärän, tarpeellisen ja tarpeettoman välillä. Oppilas omaksuu taidon tehdä oikeita valintoja elämässään.

Elinikäinen oppiminen

Oppilas on motivoitunut ja hankkii uutta tietoa. Hän pystyy syventämään ja laajentamaan oppimaansa ja sisäistää ajatuksen, että tieto muuttuu ajan myötä.

Yrittäjyys

Sisäinen yrittäjyys lähtee siitä, että jokainen yrittää parhaansa ikätasoisissaan tehtävissä ja toiminnoissa, mikä edellyttää vastuuta työstä ja ympäristöstä. Oppilas tutustutetaan Mikkelin kaupungin järjestöihin, yrityksiin ja elinkeinoelämään.

Työn, tiedon ja taidon arvostus

Oppilasta ohjataan ottamaan huomioon ja arvostamaan omaa ja toisen työtä. Häntä ohjataan seuraamaan ja arvioimaan omaa oppimistaan.

IV Suomalaisen kulttuuriperinnön vaaliminen ja monikulttuurisuuden ymmärtäminen

Oman kulttuuriperinnön vaaliminen ja perinteiden kunnioittaminen

Monikulttuurisuuden arvostaminen

Koulussa arvostetaan suomalaisuutta ja vaalitaan yhteistä kulttuuriperintöä sekä muiden kulttuurien mukanaan tuomaa monimuotoisuutta.

V Kestävä elämäntapa

Kestävä kehitys

Kulutuksessa ja elämässä valitaan maapalloa vähiten rasittavia vaihtoehtoja. Kestävä elämäntapa näkyy koulun arjessa.

Luonnon ja ympäristön kunnioittaminen

Eri elämäntilanteissa ihmisen tulee valita ympäristöystävällisiä vaihtoehtoja esim. energian käytössä, jätteiden lajittelussa, uusien tavaroiden hankinnassa ja luonnonvarojen hyväksikäytössä. Ratkaisuissa on otettava myös huomioon viihtyvyyteen ja esteettisyyteen liittyvät asiat.

2.3 Perusopetuksen järjestäminen

Perusopetuslain mukaan opetus järjestetään oppilaiden ikäkauden ja edellytysten mukaisesti ja siten, että se edistää oppilaiden tervettä kasvua ja kehitystä. Opetuksessa tulee olla yhteistyössä kotien kanssa ja opetukseen osallistuvalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön.¹ Oppilaalla on lain mukaan oikeus työpäivinä saada opetussuunnitelman mukaista opetusta, oppilaanohjausta sekä riittävää oppimisen ja koulunkäynnin tukea heti tuen tarpeen ilmetessä. Oppilaalla on myös oikeus saada maksutta opetukseen osallistumisen edellyttämä tarvittava oppilashuolto sekä laissa määritellyt opintososiaaliset edut ja palvelut.²

Suomen perustuslain mukaan ketään ei saa ilman hyväksyttävää perustetta asettaa eri asemaan sukupuolen, iän, alkuperän, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, terveydentilan, vammaisuuden tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella³. Suomi on myös sitoutunut kansainvälisiin sopimuksiin, ohjelmiin ja julistuksiin, jotka edellyttävät opetuksen

järjestämistä siten, että lasten ja nuorten oppiminen voidaan turvata yhteisessä koulussa⁴.

Opetuksen, ohjauksen ja tuen järjestämisen lähtökohtana on huolenpito hyvästä ja turvallisesta koulupäivästä. Koulutyö järjestetään siten, että oppilaan hyvinvoinnille, kehitykselle ja oppimiselle on mahdollisimman suotuisat edellytykset. Kouluyhteisön tulee olla turvallinen, ilmapiiriltään kunnioittava sekä ystävällinen. Oppimisympäristön turvallisuutta tai terveyttä vaarantaviin tekijöihin puututaan heti. Koulupäivän tulee rakenteellaan, sisällöillään ja toimintatavoillaan luoda mahdollisuudet rauhalliseen työskentelyyn ja asioihin syventymiseen, yhdessä oppimiseen ja tekemiseen sekä oppimisen ilon ja mielekkyyden kokemuksiin.

Perusopetus edistää kannustavaa vuorovaikutusta, yhteistyötä, yhteistä vastuunottoa ja osallisuutta. Erityistä huomiota kiinnitetään oppilaiden mahdollisuuksiin vaikuttaa omaan ja yhteiseen työskentelyyn sekä toimintaympäristöön. Osallisuuden kautta tuetaan oppimista, hyvinvointia sekä vastuulliseksi ihmiseksi ja yhteiskunnan jäseneksi kasvamista.

¹ Perusopetuslaki (628/1998) 3 § 2 mom. (477/2003), 3 § 3 mom. ja 29 § 1 mom.

² Perusopetuslaki 30 § 1 mom. (642/2010), 31 § 1 mom. ja 31 a § 1 mom. (477/2003)

³ Suomen perustuslaki (731/1999) 6 § 2 mom.

⁴ YK:n Yleissopimus lapsen oikeuksista 1989, Salamancan julistus (Salamanca Statement) 1994, Luxemburgin peruskirja (The Charter of Luxemburg) 1996 ja YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksia koskeva sopimus 2006

Oppilasta tukeva yhteisöllinen koulu arvostaa oppilaiden, opettajien, muiden kouluyhteisön jäsenten ja asiantuntijoiden sekä perheiden merkitystä toiminnassaan. Koulu tekee yhteistyötä esiopetuksen ja muun varhaiskasvatuksen, aamu- ja iltapäivätoiminnan, muiden perusopetusta antavien koulujen, jatko-opintoja tarjoavien oppilaitosten, sosiaali- ja terveystoimen sekä muiden lasten kasvua ja kehitystä tukevien toimijoiden kanssa.

2.3.1 Yleiset kasvatuksen ja opetuksen tavoitteet

Mikkelin täydennys

Kasvatuksen ja opetuksen yleiset tavoitteet pohjautuvat perusopetuksen arvoihin (luvut 2.1 ja 2.2) sekä Valtioneuvoston asetukseen n:o 1435, jossa määritellään perusopetuslaissa tarkoitetun opetuksen valtakunnalliset tavoitteet.

Valtioneuvoston asetus n:o 1435

2 §

Kasvu ihmisyyteen ja yhteiskunnan jäsenyyteen

Opetuksen ja kasvatuksen tavoitteena on tukea oppilaiden kasvua tasapainoisiksi, terveen itsetunnon omaaviksi ihmisiksi ja kriittisesti ympäristöään arvioiviksi yhteiskunnan jäseniksi. Lähtökohtina ovat elämän, luonnon ja ihmisoikeuksien kunnioittaminen sekä oman ja toisten oppimisen ja työn arvostaminen. Tavoitteena on fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen terveyden ja hyvinvoinnin vaaliminen sekä oppilaiden kasvu hyviin tapoihin.

Oppilaita kasvatetaan vastuullisuuteen ja yhteistyöhön sekä toimintaan, joka pyrkii ihmisryhmien, kansojen ja kulttuurien väliseen suvaitsevaisuuteen ja luottamukseen. Opetuksella tuetaan myös aktiiviseksi yhteiskunnan jäseneksi kasvamista ja annetaan valmiuksia toimia demokraattisessa ja tasa-arvoisessa yhteiskunnassa sekä edistää kestävästä kehitystä.

3 §

Tarpeelliset tiedot ja taidot

Opetuksen tulee antaa oppilaille perusta laajaan yleissivistykseen sekä aineksia ja virikkeitä maailmankuvan avartumiseen ja syvenemiseen. Tämä edellyttää ihmisten tunteiden ja tarpeiden, uskontojen ja elämäntapojen, historian, kulttuurin ja kirjallisuuden, luonnon ja terveyden sekä talouden ja teknologian tuntemusta. Opetuksen on tarjottava esteettisiä kokemuksia ja elämyksiä kulttuurien eri aloilta sekä mahdollisuuksia kehittää käden taitoja ja luovuutta sekä liikunnan taitoja.

Opetuksessa tuetaan oppilaiden ajattelun ja viestinnän taitojen kehittymistä. Tavoitteena on äidinkielen monipuolinen hallinta sekä valmiudet vuorovaikutukseen myös toisella kotimaisella kielellä ja muilla kielillä. Tavoitteena on, että oppilaat oppivat matemaattisen ajattelun ja matematiikan soveltamisen perusteita sekä hallitsevat tieto- ja viestintätekniikkaa.

Muulla kuin äidinkielellä annettavassa opetuksessa oppilaille annetaan lisäksi opetuksessa käytettävään kieleen ja siihen liittyvään kulttuuriin perustuvia erityisiä tietoja, taitoja ja valmiuksia. Opetuksen järjestämisluvan mukaan erityiseen maailmankatsomukselliseen tai kasvatusopilliseen järjestelmään perustuvassa opetuksessa oppilaille annetaan myös opetuksen perustana olevaan maailmankatsomukseen tai kasvatusopilliseen järjestelmään perustuvia tietoja, taitoja ja valmiuksia.

4 §

Koulutuksellisen tasa-arvon edistäminen ja elinikäinen oppiminen

Opetus ja kasvatustulee järjestää yhteistyössä kotien ja huoltajien kanssa siten, että jokainen oppilas saa oman kehitystasonsa ja tarpeidensa mukaista opetusta, ohjausta ja tukea. Opetuksessa otetaan erityisesti huomioon tyttöjen ja poikien erilaiset tarpeet sekä kasvun ja kehityksen erot. Oppilashuollon tulee edistää oppilaan terveyttä ja sosiaalista hyvinvointia ja siten turvata hyvän kasvun ja oppimisen edellytykset.

Oppimisympäristön tulee antaa oppilaalle mahdollisuuksia kasvuun ja oppimiseen yksilönä ja

ryhmän jäsenenä. Erityistä huomiota kiinnitetään oppimisvaikeuksien varhaiseen tunnistamiseen ja voittamiseen sekä syrjäytymisen torjumiseen ja sosiaalisten taitojen oppimiseen.

Oppilaita ohjataan ja kannustetaan omatoimiseen, kriittiseen tiedonhankintaan ja monipuolisiin yhteistyötaitoihin. Oppimistaitojen kehittämisessä pyritään tuottamaan valmiudet ja halu jatko-opintoihin ja koko elämän kestäväan oppimiseen. Tavoitteena on, että oppilaalle kehittyy myönteinen minäkuva. Oppilaita autetaan jäsentämään ja hyödyntämään oppimaansa.

Mikkelin täydennys

Valtioneuvoston asetuksessa määritellyt tavoitteet ovat Mikkelin kaupungin perusopetuksen kasvatuksen ja opetuksen perustana. Perusopetuksen arvot sekä opetuksen ja kasvatuksen yleiset tavoitteet ovat pohja, joille koulujen toimintakulttuuri (luku 3.4) rakentuu. Koulujen toimintakulttuurin tulee tukea oppilaiden tervettä kasvua ja kehitystä. Toimintakulttuurin kehittämisessä tulee huomioida etenkin valtioneuvoston asetuksen (n:o 1435) 2. ja 4. §.

Valtioneuvoston asetuksen (n:o 1435) 2 §:ään pohjautuvat kasvatuksen tavoitteet, joihin oppilaan käyttäytymistä ohjataan.

Kasvatusta ja käyttäytymistä ohjaavat yleiset tavoitteet

Muiden ihmisten huomioon ottaminen. Oppilaita ohjataan rehellisyyteen, suvaitsevaisuuteen, yhteistyöhön ja hyviin käytöstapoihin. Heitä ohjataan arvostamaan itseään ja muita sekä omaa ja toisten työskentelyä.

Ympäristön huomioon ottaminen. Oppilaita kasvatetaan vastuullisuuteen sekä edistämään kestävää kehitystä. Heitä opetetaan huolehtimaan opiskeluympäristöstään ja toimimaan aktiivisesti yhteisönsä hyväksi.

Sääntöjen noudattaminen. Oppilaille opetetaan sääntöjen merkitystä, vaikutusta ja laatimista. Oppilaita ohjataan myös käyttäytymään yhteisten sääntöjen mukaan.

Opetuksen yleiset tavoitteet

Opetuksen yleiset tavoitteet pohjautuvat perusopetuksen arvojen kohtaan III sekä valtioneuvoston asetuksen (n:o 1435) 3 §.

2.4 Perusopetuksen rakenne

Perusopetus on opetussuunnitelmallisesti yhtenäinen kokonaisuus. Opetuksen tavoitteet ja keskeiset sisällöt määritellään opetussuunnitelman perusteissa oppiaineittain tai aineryhmittäin

tuntijaon (A 1435/20.12.2001, 6 §) mukaisten nivelkohtien välisille osioille. Kunkin osion päätteeksi on laadittu oppilaan hyvän osaamisen kuvaus (8. 1). Taide- ja taitoaineiden (musiikki, kuvataide, käsityö, liikunta) opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt, hyvän osaamisen kuvaukset sekä päättöarvioinnin kriteerit on laadittu oppiainekohtaisille vähimmäistuntimäärille. Opetuksen järjestäjän hyväksymässä opetussuunnitelmassa tuntijako sekä opetuksen tavoitteet ja sisällöt määritellään vuosiluokittain valtioneuvoston asetuksen ja opetussuunnitelman perusteiden pohjalta.

Vuosiluokkien 1-2 opetuksessa tulee ottaa huomioon varhaiskasvatuksen, erityisesti esiopetuksen, antamat valmiudet. Esi- ja perusopetuksesta on rakennettava ehyt ja johdonmukainen kokonaisuus. Alimpien vuosiluokkien opetuksen erityisenä tehtävänä on kehittää valmiuksia myöhempää työskentelyä ja oppimista varten.

Vuosiluokat 8-9 muodostavat perusopetuksen päättövaiheen, jonka tehtävänä on myös ohjata oppilasta jatko-opintoihin ja kehittää valmiuksia toimia yhteiskunnassa ja työelämässä.

Mikäli opetussuunnitelmassa perusopetusasetuksen 11 §, 3 mom. mukaisesti on päätetty, että oppilas voi edetä vuosiluokkiin jaetun oppimäärän sijasta oman opinto-ohjelmansa mukaisesti, määritellään tuntijako sekä opetuksen tavoitteet ja sisällöt opintokokonaisuuksille. Opintokokonaisuudet muodostetaan valtioneuvoston määrittelemien oppiaineiden ja aineryhmien osioiden pohjalta. Osiot voidaan tarvittaessa jakaa kahdeksi tai useammaksi opintokokonaisuudeksi, joita voidaan myös yhdistää eri oppiaineiden ja aineryhmien kesken eheytyiksi opintokokonaisuuksiksi. Opetussuunnitelmassa on määrättävä, mitkä opintokokonaisuudet ovat oppilaalle pakollisia ja mitkä valinnaisia. Oppilaan opintojen etenemistä ja opintokokonaisuuksien suorittamista tulee seurata järjestelmällisesti.

Mikäli yhdysluokkaopetuksessa yhdysluokan eri vuosiluokilla on joissakin oppiaineissa erilaiset viikkotuntimäärät, oppiaineiden vuosiviikkotunnit voidaan myös jakaa osiin ja siten tasata oppiaineiden opetustunnit. Yhdysluokan oppimäärä voidaan opetussuunnitelmassa määrittellä myös opintokokonaisuuksiksi jakamatta sitä vuosiluokkiin. Tällöin noudatetaan perusopetusasetuksen 11 §, 3 mom. säännöksiä.

Mikkelin täydennys

Mikäli koulu päättää, että oppilas voi edetä vuosiluokkiin jaetun oppimäärän sijasta oman opinto-ohjelmansa mukaisesti, määritellään tuntijako sekä opetuksen tavoitteet ja sisällöt opintokokonaisuuksille koulukohtaisessa opetussuunnitelmassa. Yhdysluokissa noudatettavan vuorokurssiperiaatteen yhtenäistämiseksi noudatetaan seuraavaa pääsääntöä:

- parilliset vuodet @ parilliset kurssit
- parittomat vuodet @ parittomat kurssit
- lukuvuosi 2004-2005 on pariton

Perustelluista syistä tästä voidaan poiketa.

Yleistä opsin laatimisesta

3.1 Oppimiskäsitys

Opetussuunnitelman perusteet on laadittu perustuen oppimiskäsitykseen, jossa oppiminen ymmärretään yksilölliseksi ja yhteisölliseksi tietojen ja taitojen rakennusprosessiksi, jonka kautta syntyy kulttuurinen osallisuus. Oppiminen tapahtuu tavoitteellisena opiskeluna erilaisissa tilanteissa itsenäisesti, opettajan ohjauksessa sekä vuorovaikutuksessa opettajan ja vertaisryhmän kanssa. Opittavana on uuden tiedon ja uusien taitojen lisäksi oppimis- ja työskentelytavat, jotka ovat elinikäisen oppimisen välineitä.

Oppiminen on seurausta oppilaan aktiivisesta ja tavoitteellisesta toiminnasta, jossa hän aiempien tietorakenteidensa pohjalta käsittelee ja tulkitsee opittavaa ainesta. Vaikka oppimisen yleiset periaatteet ovat kaikilla samat, oppiminen riippuu oppijan aiemmin rakentuneesta tiedosta, motivaatiosta sekä oppimis- ja työskentelytavoista. Yksilöllistä oppimista tukee vastavuoroisessa yhteistyössä tapahtuva oppiminen. Oppiminen on kaikissa muodoissa aktiivinen ja päämääräsuuntautunut, itsenäistä tai yhteistä ongelmanratkaisua sisältävä prosessi. Oppiminen on tilannesidonnaista, joten oppimisympäristön monipuolisuuteen on kiinnitettävä erityistä huomiota. Opittaessa avautuu uusia mahdollisuuksia ymmärtää kulttuuria ja kulttuurin sisältämiä merkityksiä sekä osallistua yhteiskunnan toimintaan.

Mikkelin täydennys

Lähtökohtana on oppimiskeskeinen ajattelu, jossa oppilaalla on vastuu omasta oppimisestaan ikätasonsa mukaisesti. Opiskelu perustuu yksilölliseen, yhteisölliseen ja ymmärtävään oppimiseen ja vaatii henkistä sitkeyttä. Oppilas oivaltaa, että on monia tapoja oppia. Häntä tuetaan löytämään oma yksilöllinen ja tuloksia tuottava oppimistyyliinsä. Oppimisessa käytetään hyödyksi ryhmän tukea ja kannustusta. Ryhmän jäsenenä oppilas oppii ottamaan vastuuta työn etenemisestä.

Toiminnallinen oppimisprosessi sisältää motivointia, suunnittelua ja tavoitteiden asettamista. Oppiminen vaatii ohjausta ja välitöntä palautetta. Tavoitteeseen pääsemiseksi voi olla useita ratkaisuvaihtoehtoja. Oppimistilanteissa epäonnistumiset edeltävät usein onnistumista. Tavoitteeseen pääseminen edellyttää ponnisteluja ja pitkäjänteisyyttä. Oppimisen tunnusmerkkejä ovat opitun soveltaminen, perustelu ja liittäminen laajempiin yhteyksiin.

Oppimista tapahtuu koko ajan. Jotta oppiminen olisi tavoitteiden suuntaista, on oppimisympäristö suunniteltava siten, että se aktivoi havainnoimaan, ajattelemaan ja arvioimaan.

3.2 Oppimisympäristö

Oppimisympäristöllä tarkoitetaan oppimiseen liittyvää fyysisen ympäristön, psyykkisten tekijöiden ja sosiaalisten suhteiden kokonaisuutta, jossa opiskelu ja oppiminen tapahtuvat.

Fyysiseen oppimisympäristöön kuuluvat erityisesti koulun rakennukset ja tilat sekä opetusvälineet ja oppimateriaalit. Siihen kuuluu lisäksi muu rakennettu ympäristö ja ympäröivä luonto. Opiskelutilat ja -välineet tulee suunnitella ja järjestää siten, että ne mahdollistavat monipuolisten opiskelumenetelmien ja työtapojen käytön. Työvälineiden ja materiaalien sekä kirjastopalvelujen tulee olla oppilaan käytettävissä niin, että ne antavat mahdollisuuden aktiiviseen ja myös itsenäiseen opiskeluun. Oppimisympäristön varustuksen tulee tukea myös oppilaan kehittymistä nykyaikaisen tietoyhteiskunnan jäseneksi ja antaa tilaisuuksia tietokoneiden ja muun mediatekniikan sekä mahdollisuuksien mukaan tietoverkkojen käyttämiseen. Fyysisen oppimisympäristön esteettisyyteen tulee myös kiinnittää huomiota.

Psyykkisen ja sosiaalisen oppimisympäristön muodostumiseen vaikuttavat toisaalta yksittäisen oppilaan kognitiiviset ja emotionaaliset tekijät, toisaalta vuorovaikutukseen ja ihmissuhteisiin liittyvät tekijät.

Oppimisympäristön tulee tukea oppilaan kasvua ja oppimista. Sen on oltava fyysisesti, psyykkisesti ja sosiaalisesti turvallinen, ja tuettava oppilaan terveyttä. Tavoitteena on tukea oppilaan oppimismotivaatiota ja uteliaisuutta ja edistää hänen aktiivisuuttaan, itseohjautuvuuttaan ja luovuuttaan tarjoamalla kiinnostavia haasteita ja ongelmia. Oppimisympäristön tulee ohjata oppilasta asettamaan omia tavoitteita ja arvioimaan omaa toimintaansa. Oppilaalle voidaan antaa mahdollisuus osallistua oppimisympäristönsä rakentamiseen ja kehittämiseen. Oppimisympäristön tulee tukea myös sekä opettajan ja oppilaan välistä että oppilaiden keskinäistä vuorovaikutusta. Sen tulee edistää vuoropuhelua ja ohjata oppilaita työskentelemään ryhmän jäsenenä. Tavoitteena on avoin, rohkaiseva, kiireetön ja myönteinen ilmapiiri, jonka ylläpitämisestä vastuu kuuluu sekä opettajalle että oppilaille.

Mikkelin täydennys

Oppimisympäristö kuvataan koulukohtaisessa lisäyksessä.

3.3 Toimintakulttuuri

Koulun toimintakulttuuri vaikuttaa merkittävästi koulun kasvatukseen ja opetukseen ja sitä kautta oppimiseen. Tavoitteena on, että koulun kaikki käytännöt rakennetaan johdonmukaisesti tukemaan kasvatus- ja opetustyölle asetettujen tavoitteiden saavuttamista.

Toimintakulttuuriin kuuluvat kaikki koulun viralliset ja epäviralliset säännöt, toiminta- ja käyttäytymismallit sekä arvot, periaatteet ja kriteerit, joihin koulutyön laatu perustuu. Toimintakulttuuriin kuuluu myös oppituntien ulkopuolinen koulun toiminta kuten juhlat, teemapäivät sekä erilaiset tapahtumat. Koulun kasvatustavoitteiden ja arvojen sekä aihekokonaisuuksien tulee konkretisoitua toimintakulttuurissa. Tavoitteena on toimintakulttuuri, joka on avoin ja vuorovaikutteinen sekä tukee yhteistyötä niin koulun sisällä kuin kotien ja muun yhteiskunnan kanssa. Myös oppilaalla tulee olla mahdollisuus osallistua koulun toimintakulttuurin luomiseen ja sen kehittämiseen.

Mikkelin täydennys

Koulujen toimintakulttuuri esitellään koulukohtaisissa lisäyksissä. Koulun toimintakulttuuriin kuuluvat:

- johtamiskulttuuri (*)
- tiedonkulku (*)
- sitoutuminen työyhteisössä
- pedagoginen kehittäminen (*)
- aihekokonaisuuksien toteuttaminen (*)
- koulun järjestyssäännöt
- (*) merkittävät kohtia tarkennetaan koulun lukuvuosisuunnitelmassa.

3.4 Opetusmenetelmät ja työtavat

Opetuksessa tulee käyttää oppiaineelle ominaisia menetelmiä ja monipuolisia työtapoja, joiden avulla tuetaan ja ohjataan oppilaan oppimista. Työtapojen tehtävänä on kehittää oppimisen, ajattelun ja ongelmanratkaisun taitoja, työskentelytaitoja ja sosiaalisia taitoja sekä aktiivista osallistumista. Työtapojen tulee edistää tieto- ja viestintätekniikan taitojen kehittymistä. Työtapojen tulee antaa mahdollisuuksia myös eri ikäkausille ominaiseen luovaan toimintaan, elämyksiin ja leikkiin.

Opettaja valitsee työtavat. Hänen tehtävänä on opettaa ja ohjata sekä yksittäisen oppilaan että koko ryhmän oppimista ja työskentelyä.

Työtapojen valinnan perusteita ovat, että ne

- virittävät halun oppia
- ottavat huomioon oppimisen prosessuaalisen ja tavoitteellisen luonteen
- aktivoivat työskentelemään tavoitteellisesti
- edistävät jäsentyneen tietorakenteen muodostumista sekä taitojen oppimista ja niissä harjaantumista
- kehittävät tiedon hankkimisen, soveltamisen ja arvioimisen taitoja
- tukevat oppilaiden keskinäisessä vuorovaikutuksessa tapahtuvaa oppimista
- edistävät sosiaalista joustavuutta, kykyä toimia rakentavassa yhteistyössä sekä vastuun kantamista toisista
- kehittävät valmiuksia ottaa vastuuta omasta oppimisesta, arvioida sitä sekä hankkia palautetta oman toiminnan reflektointia varten
- auttavat oppilasta tiedostamaan omaa oppimistaan sekä mahdollisuuksiaan vaikuttaa siihen
- kehittävät oppilaan oppimisstrategioita ja taitoja soveltaa niitä uusissa tilanteissa.

Opetuksen eriyttäminen on kaikkeen opetukseen kuuluva ensisijainen keino ottaa huomioon opetusryhmän tarpeet ja oppilaiden erilaisuus. Huomiota kiinnitetään eri oppilaille ominaisiin oppimistapoihin ja työskentelyn rytmiin, erilaisiin valmiuksiin ja kiinnostuksen kohteisiin sekä itsetuntoon ja motivaatioon kytkeytyviin emotionaalisiin tarpeisiin. Tyttöjen ja poikien väliset sekä oppilaiden yksilölliset kehityserot ja taustat otetaan huomioon. Eriyttämisellä vaikutetaan

oppimismotivaation. Opetusta eriyttämällä oppilaille voidaan tuottaa sopivia haasteita ja onnistumisen kokemuksia sekä tarjota mahdollisuuksia kehittyä ja oppia omien vahvuuksien mukaisesti. Tällöin on tärkeää hyödyntää samassa opetusryhmässä olevien oppilaiden erilaista osaamista ja harrastuneisuutta.

Eriyttäminen edellyttää opettajalta kasvun ja oppimisen prosessien tuntemista, opetusryhmän toiminnan ja ilmapiirin sekä oppilaiden kehittymisen seuranta ja oppimisen arviointia. Opettajien keskinäinen yhteistyö sekä yhteistyö huoltajien, muun henkilöstön ja eri asiantuntijoiden kanssa tukee eriyttämistä.

Eriyttämisen kolme keskeistä ulottuvuutta liittyvät opiskelun laajuuden, syvyyden ja etenemisnopeuden vaihteluun. Eriyttäminen voi kohdistua muun muassa opetuksen sisältöihin, käytettäviin opetusmateriaaleihin ja -menetelmiin, työtapoihin sekä koulu- ja kotitehtävien määrään ja käytettävissä olevaan aikaan. Oppimisympäristöä ja työtapoja voidaan muokata esimerkiksi luomalla tilaisuuksia oppilaiden osallistumiseen, tarjoamalla valinnanmahdollisuuksia, säätelemällä tilankäyttöä, ryhmittelemällä oppilaita joustavasti ja hyödyntämällä koulun ulkopuolella tapahtuvia oppimistilanteita. Oppilasta ohjataan oppimaan itselleen parhaiten soveltuvalla tavalla. Opetuksessa otetaan huomioon oppilaiden kiinnostuksen kohteet kytkemällä opittavat tiedot ja taidot oppilaille merkityksellisiin kokemuksiin ja toimintamuotoihin. Oppilaat voivat tarvita erilaisia mahdollisuuksia osaamisensa ja edistymisensä näyttämiseen ja hyötyvät aina yksilöllisestä palautteesta.

Kun opetusta toteutetaan yhdysluokissa tai yhdessä esiopetusryhmän kanssa, oppilaiden ikä ja kehitysvaihe sekä eri vuosiluokkien tavoitteet ja omaleimaisuus tulee ottaa huomioon.

3.5 Opetuksen painotukset

Mikkelin täydennys

Mikkelin kaupungin kouluissa toteutetaan oppimiskeskeistä pedagogiikkaa. Kaupungin erikoisluokat (esimerkiksi musiikki- ja liikuntaluokat), erityiskoulu ja lisäluokat noudattavat omaa tuntijakoaan. Muut mahdolliset painotukset on kirjattu koulukohtaisiin lisäyksiin.

3.6 Mikkelin kaupungin perusopetuksen tuntijako

Mikkelin täydennys

Mikkelin kaupungin perusopetuksen tuntijako alkaen 01.08.2008

Oppiaine	1	2	3	4	5	6	7	8	9	Yht.	OPH min.
Äidinkieli ja kirjallisuus	7	7	5	5	4	5	3	3	3	42	42
A1-kieli			2	2	2	2	2	3	3	16	16
B1-kieli							2	2	2	6	6
Matematiikka	3	3	4	4	4	4	3	3	4	32	32
Ympäristö- ja luonnontieto	2	2	3	3						10	9
Biologia ja maantieto					2	1	2	2	3	10	10
Fysiikka ja kemia					1	1	2	3	2	9	9
Terveystieto							0,5	1,5	1	3	3
Uskonto/ET	1	1	1	2	1	2	1	1	1	11	11
Historia ja yhteiskuntaoppi					1,5	1,5	2	2	3	10	10
Musiikki	1	1	1	1	1	1	1			7	7
Kuvataide	1	1	1	1	1	1	1	1		8	8
Käsityö	1	1	2	2	2	2	3			13	13
Liikunta	2	2	2	2	2	2	2	2	2	18	18
Taito- ja taideaineiden koulukohtainen painotus	2	2	2	1	3,5	2,5				13	10
				29 min. 26					30 min. 30		
Kotitalous							3			3	3

Oppilaanohjaus							0,5	0,5	1	2	2
Valinnaiset aineet							2	6	5	13	13
Tuntimäärä	20	20	23	23	25	25	30	30	30	226	222
Vapaaehtoinen A2-kieli				2	2	2	(2)*	(2)*	(2)*	12	12
Maks. tuntimäärä (A2-kieli)	20	20	23	25	27	27	30	30	30	232	228

- A2-kieli opetetaan yläluokilla valinnaisaineena

Yleistä opsin laatimisesta

1. OHJAUS 4 Oppimisen ja koulunkäynnin tuki

Yleistä opsin laatimisesta

1. OHJAUS 5 Oppimisen ja koulunkäynnin tukimuodot

Yleistä opsin laatimisesta

6.1 Romanit

Opetussuunnitelman perusteet

Romanioppilaiden opetuksessa tulee huomioida Suomen romanien asema etnisenä ja kulttuurisena vähemmistönä. Romanien yhteiskunnallisen integroitumisen ja uuden vähemmistöoikeuksia koskevan lainsäädännön myötä koulutukseen sekä ainutlaatuisen kieli- ja kulttuuriperinnön säilyttämiseen liittyvät kysymykset tulee ottaa huomioon myös perusopetuksessa. Romanikielen opetuksen tulee edistää kaksoisidentiteetin muodostumista ja lisätä koulunkäynnin laatua.

Romanikielen opetuksen tulee antaa romanioppilaille luonteva mahdollisuus ilmaista omaa vähemmistöidentiteettiään myös koulussa. Opetuksen tulee edistää romanioppilaiden oman historian ja kielen tuntemusta sekä tietoisuutta romaneista yhtenä koko maailman ja Euroopan merkittävistä vähemmistöistä.

Koulussa tapahtuvan kielenopetuksen merkitys korostuu romanilapsilla erityisesti siksi, että perinteisesti Suomen romanikieli on ollut ainoastaan puhuttu kieli. Tämän vuoksi romanikielen ja -kulttuurin opetuksessa tulee huomioida oppilaiden erilaiset kielelliset valmiudet ja alueelliset erot. Opetuksessa hyödynnetään lähiympäristöä, sukuyhteisöä ja romanikielistä mediaa.

Mikkelin täydennys

Romanikielen opettajan lisäksi kouluissa voi olla nimettynä yhdys- ja tukihenkilö, joka toimii linkkinä kodin ja koulun välillä. Tukihenkilön tulee mielellään olla romanihenkilö. Kokemuksen mukaan tällainen tukihenkilö lähentää romaneja ja valtaväestöä toisiinsa ja lisää romanioppilaiden motivoitumista koulunkäyntiin. Romanioppilaiden asioita käsiteltäessä on hyvä kutsua paikalle oppilaan huoltajat ja / tai tukihenkilö.

Romaniasian alueellisen neuvottelukunnan jäsen toimii koulua käyvien romanilasten asioiden koordinaattorina.

Opetusmenetelmien ja järjestelyjen tulee tukea kulttuurin yhteisöllisyyttä ja oman kulttuuri-identiteetin säilyttämistä

6.1.1 Romani äidinkielenä

Opetussuunnitelman perusteet

Romanikielen opetuksen tavoitteena on aktivoida oppilaiden romanikielen taitoa ja käyttöä niin, että romanioppilas osaa ja uskaltaa käyttää omaa kieltään vuorovaikutuksen ja ajattelun välineenä sekä romaniyhteisön sisällä että ulkopuolella. Opetus ohjaa oppilasta ymmärtämään oman kielen merkityksen kulttuurinsa elinvoimaisuudelle ja identiteetille sekä ymmärtämään romanikielen aseman kielenä muiden kielten rinnalla. Romanikielen opetuksen tulee auttaa oppilasta ymmärtämään, että kotona opittu puhekieli ja koulussa opetettava kirjakieli ovat toisiaan täydentäviä elementtejä. Opetuksen tehtävänä on tukea oppilaan kaksoisidentiteetin tasapainoista kehittymistä ja kykyä integroitua sekä romani- että suomalaiseen yhteisöön. Romanikielen opetuksen aihepiirit valitaan läheltä oppilaan kotikulttuuria ja arkipäivän elämäntilanteita. Opetuksella välitetään oman kulttuurin arjen ja juhlan tapatietoutta sekä tutustutetaan oppilas romanien historiaan pääpiirteissään. Opetuksen tulee ottaa huomioon oppilaiden erilainen lähtötaso romanikielen hallinnassa ja kulttuurin tuntemuksessa. Lisäksi opetuksen tulee motivoida ja tukea oppilasta opiskelussa ja jatko-opintoihin hakeutumisessa. Kodin ja koulun yhteistyö on välttämätöntä oppilaan romanikielen kehittymiselle ja kouluopinnoissa menestymiselle.

Vuosiluokat 1-2

Vuosiluokilla 1-2 opetuksen pääpaino on suullisen kielitaidon kehittämisessä. Opetuksen tavoitteena on rohkaista lasta käyttämään jo osaamaansa ja koulussa oppimaansa kieltä ikätasolleen sopivissa, leikinomaisissa vuorovaikutustilanteissa.

Tavoitteet

Oppilas

- oppii erottamaan puheesta romanikielen vaikeat äänneet ja lausumaan ne oikein sekä erottamaan lauseet, sanat ja tavut toisistaan
- oppii romanikielen luku- ja kirjoitustaidon alkeet ja äänneiden oikeinkirjoituksen sekä kehittää niitä omien edellytystensä mukaan
- laajentaa sanavarastoaan niin, että osaa muodostaa kysymyksiä ja vastauksia sekä kertoa edellytystensä mukaan lyhyitä kertomuksia omasta lähiympäristöstään suullisesti
- oppii tunnistamaan maskuliini- ja feminiiniimuotoiset sanat ja käyttämään niitä omassa puheessaan
- oppii eläytyvää kuuntelemista ja ennen kaikkea suullista itsensä ilmaisemista.

Keskeiset sisällöt

- romanikielen äänneiden ja äänneyhdistelmien harjoituksia
- suullisen ilmaisun harjoituksia, puheen jakamista lauseisiin, sanoihin ja tavuihin
- romanikielisiä tarinoita, loruja, leikkejä ja lauluja
- kuullun ymmärtämisen harjoituksia
- lukemisen ja kirjoittamisen harjoituksia
- sanatason oikeinkirjoituksen harjoituksia
- nominitaivutukset (substantiivit, adjektiivit, pronominit ja numeraalit): elollinen ja eloton, suku ja luku

- verbien taivutus: preesens, imperatiivi ja kieltomuodot
- tavallisimmat prepositiot ja postpositiot
- sijataivutuksista nominatiivi, akkusatiivi ja genetiivi
- aihepiirit: minä itse, perhe ja koti, pihapiiri, leikit, koulu ja lähiympäristö, kulttuuri ja tavat.

Kuvaus oppilaan hyvästä osaamisesta 2. luokan päättyessä

Oppilas

- pyrkii oikeaan romanikielen perustason ääntämiseen
- pyrkii käyttämään maskuliini- ja feminiinimuotoja puheessaan
- pyrkii käyttämään opetettuja romanikielen rakenteita puheessaan
- ymmärtää pääpiirteissään tunnilla käytettyä romanikieltä ja romanikielisiä ohjeita
- pyrkii ilmaisemaan itseään romanikielellä tutuista aihepiireistä puhuttaessa
- osaa romanikielisiä loruja, leikkejä ja lauluja sekä romanien tapakulttuuria
- lukee yksittäisiä romanikielisiä sanoja ja pieniä lauseita.

Vuosiluokat 3-5

Vuosiluokkien 3-5 opetuksen pääpaino on suullisen kielitaidon kehittämisessä. Opetuksen tavoitteena on opettaa romanikielen keskeisimmät rakenteet ja ohjata lasta niiden tietoisempaan käyttämiseen pienimuotoisissa suullisissa vuorovaikutustilanteissa. Lisäksi opetuksen tavoitteena on opettaa lasta lukemaan ja kirjoittamaan romanikielellä.

Tavoitteet

Oppilas

- oppii ymmärtämään, että kotona opittu puhekieli ja koulussa opetettava kirjallinen ilmaisu ovat toisiaan täydentäviä elementtejä
- tunnistaa ja käyttää tavallisimpia romanikielen perusrakenteita ja ominaispiirteitä puheessaan ja kirjoittaessaan
- oppii aktiivista vuorovaikutuksellista kuuntelua
- oppii romanikielen peruslukutaidon ja kehittyä luetun ymmärtämisessä sekä laajentaa sanavarastoaan
- oppii tuottamaan pienimuotoisia kirjallisia tuotoksia ohjattuna ja harjoitusten avulla
- oppii osallistumaan pari- ja pienryhmäkeskusteluihin sekä tuottamaan pienimuotoisia suullisia kertomuksia ohjattuna lähipiirien aiheista.

Keskeiset sisällöt

- Romanikielen äänneet, äänneyhdistelmät ja niiden oikea ääntäminen
- nominitaivutukset (substantiivit, adjektiivit, pronominit ja numeraalit): elollinen ja eloton, suku ja luku

- verbien taivutus: preesens, imperfekti, imperatiivi ja kieltomuodot
- tavallisimmat prepositiot, postpositiot, konjunktiot ja adverbit
- sijataivutuksista nominatiivi, akkusatiivi ja genetiivi sekä muiden muotojen harjoittelua
- peruslukutaidon monipuolisia harjoituksia
- sana- ja asiatarakan sekä päättelevän lukemisen harjoittelu
- sanavaraston kartuttaminen yhteistyössä muiden aineiden kanssa
- käsin kirjoittamisen harjoituksia
- oikeinkirjoitus: sanojen ja lyhyiden lauseiden oikeinkirjoitus
- kuuntelu- ja sanelutehtäviä
- omaa kirjallisen ilmaisun harjoittelua: kirjeet, viestit, pienet kuvaukset ja selostukset, jutut lorut
- suullisen ilmaisun harjoittelua lähipiirin aiheista: pari- ja pienryhmäkeskusteluja, pienimuotoisia esiintymisiä, asian ja tapahtumien kertomista, osallistuvan kuuntelun harjoituksia
- kielenoppimistaitojen kehittäminen
- käsiteltävät aihepiirit: oma suku, harrastukset, koulu, minäkuva laajenee, ympäristön ja luonnon ilmiöitä, romanien historiaa Suomessa, arjen ja juhlan kulttuuri ja tavat

Kuvaus oppilaan hyvästä osaamisesta 5. luokan päättyessä

Oppilas

- osaa noudattaa romanikielisiä ohjeita koulutyöskentelyssä ja kykenee työskentelemään tunnilla sekä ryhmässä että yksin
- hallitsee romanikielen oikean ääntämisen ja lukee sujuvasti tutuista aiheista kirjoitettuja lyhyitä tekstejä
- osaa soveltaa tietämystään romanikielen perusrakenteista ja keskeisistä ominaispiirteistä puheessaan
- hallitsee riittävän sanavaraston tutuista asioista ja tapahtumista puhumiseen pari- ja pienryhmätilanteissa
- osoittaa käsin kirjoittamisessa ja sanatason oikeinkirjoituksessa kohtalaista varmuutta, osaa omissa teksteissään muodostaa yksinkertaisia lauseita
- kykenee ohjattuna tuottamaan pienimuotoisia kirjallisia viestejä ja selostuksia tutuista aiheista
- osallistuu kielenopetukseen aktiivisesti
- osaa romanikielisiä lauluja ja leikkejä
- on kiinnostunut oman kulttuurin arjen ja juhlan tapatietoudesta.

Vuosiluokat 6-9

Vuosiluokkien 6-9 opetus painottuu suullisen ilmaisun monipuolistamiseen ja tarkentamiseen. Opetuksen tavoitteena on kielen rakenteiden hallinta kirjallisessa ilmaisussa ja oppilaan oman kirjallisen ilmaisun monipuolistaminen. Lisäksi opetuksen tavoitteena on opettaa päättelevää ja arvioivaa lukemista.

Tavoitteet

Oppilas

- oppii laajentamaan sana- ja ilmaisuvarastoaan hyödyntäen sekä kotona että koulussa opittua ja rohkaistuu käyttämään romanikieltä yhä enemmän
- oppii romanikielen keskeiset rakenteet ja ominaispiirteet ja oppii soveltamaan niitä suullisessa ja kirjallisessa ilmaisussaan
- syventää taitojaan sana- ja asiatarvassa sekä pääättelevässä ja arvioivassa lukemisessa
- syventää ja monipuolistaa taitojaan tuottaa ja ymmärtää erilaisia tekstejä
- oppii hyödyntämään tietotekniikkaa romanikieltä kirjoittaessaan ja tietoa hakiessaan
- tutustuu erilaisiin romanikielisiin teksteihin ja syventää omaa tietämystään kielestä ja kulttuurista
- oppii ymmärtämään kaksikielisyyden merkityksen omalle kehitykselleen
- alkaa ymmärtää romanikielen ja suomen kielen eroja ja yhtäläisyyksiä ja tietää muista puhutuista romanikielen murteista, asemasta ja historiasta.

Keskeiset sisällöt

- Romanikielen äänneet ja äänneyhdistelmät, oikea ääntäminen
- nominitaivutukset (substantiivit, adjektiivit, pronominit ja numeraalit): elollinen ja eloton, suku ja luku
- verbien taivutus: perfekti, pluskvamperfekti, konditionaali ja kieltomuodot
- tavallisimpien prepositioiden, postpositioiden, konjunktioiden ja adverbien käyttö varmentuu
- sijaitaivutuksista nominatiivi, akkusatiivi ja genetiivi sekä muut sijamuodot
- sijamuotojen ja verbimuotojen käytön perusteet
- sanojen johto-oppia
- sana- ja asiatarvan sekä pääättelevän lukemisen harjoituksia
- lauseenjäsennyksen alkeet: subjekti, predikaatti ja objekti
- sanavaraston kartuttamista yhteistyössä muiden aineiden kanssa
- oikeinkirjoitus: lyhyiden viestien ja kirjoitelmien oikeinkirjoitus
- omaa kirjallista tuottamista: erilaiset viestit, kirjeet, pienet kuvaukset ja selostukset, tarinat ja mielipiteet
- suullisen ilmaisun harjoituksia lähipiirin aiheista: pari- ja pienryhmäkeskusteluja, pienimuotoista esiintymistä, asian ja tapahtumien kertomista, osallistuvaa kuuntelua
- kuuntelu- ja sanelutehtäviä, kuullun ja luetun kertomista ja kirjoittamista omin sanoin
- tutustumista romanien ja romanikielen asemaan ja historiaan
- kielen oppimistaitojen kehittämistä, sanakirjan ja muiden tietolähteiden käytön harjoittelua
- aihepiirejä: minä ja muut, jatko-opintoja ja ammatteja, suomalaisuus, monikulttuurisuus Suomessa, kansainvälisyys: romanien historia ja asema, kulttuuritietoutta.

Päättöarvioinnin kriteerit arvosanalle 8

Oppilas

- osaa hyödyntää opettajan avustuksella monipuolisesti romanikielistä materiaalia

- opiskelunsa tukena.*
- *selviytyy luontevasti erilaisissa kodin ja koulun vuorovaikutustilanteissa tutuista aiheista puhuttaessa sekä pyrkii pitäytymään romanikielisessä ilmaisussa romanikieltä käyttäessään*
 - *käyttää nomini- ja verbimuotoja melko varmasti sekä suullisessa että kirjallisessa ilmaisussa*
 - *tuottaa ymmärrettäviä ja kohtalaisen oikeakielisiä romanikielisiä tekstejä*
 - *ymmärtää pääpiirteissään romanikielisten asia- ja mediatekstien asiasisällön*
 - *osallistuu romanikielen opetukseen aktiivisesti ja osoittaa tehtävissään huolellisuutta*
 - *tuntee romanikulttuuria ja sen historiaa ja on kiinnostunut oppimaan lisää*
 - *ymmärtää omalla kohdallaan kaksoisidentiteetin merkityksen.*

6.2 Maahanmuuttajaopetus, yleistä

Opetussuunnitelman perusteet

Maahanmuuttajaoppilaille tarkoitetaan näissä perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa sekä Suomeen muuttaneita että Suomessa syntyneitä maahanmuuttajataustaisia lapsia ja nuoria. Maahanmuuttajien opetuksessa noudatetaan näitä perusopetuksen opetussuunnitelman perusteita oppilaiden taustat ja lähtökohdat kuten äidinkieli ja kulttuuri, maahanmuuton syy ja maassaoloaika huomioon ottaen. Opetuksella on lisäksi erityistavoitteita. Opetuksen tulee tukea oppilaan kasvamista sekä suomalaisen kieli- ja kulttuuriyhteisön että oppilaan oman kieli- ja kulttuuriyhteisön aktiiviseksi ja tasapainoiseksi jäseneksi.

Maahanmuuttajalle opetetaan koulun opetuskielen mukaan määräytyvän äidinkielen ja kirjallisuuden sijasta suomea tai ruotsia toisena kielenä, mikäli hänen suomen tai ruotsin kielen taitonsa ei arvioida olevan äidinkielen tasoinen kaikilla kielitaidon osa-alueilla. Maahanmuuttajille tulee mahdollisuuksien mukaan järjestää myös oppilaan oman äidinkielen opetusta. Suomen tai ruotsin kielen ja oppilaan äidinkielen opetuksen ohella tulee maahanmuuttajille antaa tukea myös muilla oppimisen osa-alueilla tasavertaisten oppimisvalmiuksien saavuttamiseksi. Maahanmuuttajaoppilaalle voidaan laatia oppimissuunnitelma, joka voi olla osa oppilaan kotoutumissuunnitelmaa.

Opetuksessa on otettava huomioon maahanmuuttajaoppilaan aikaisempi oppimishistoria sekä kasvatus- ja opetusperinteet. Kodin ja koulun välisessä yhteistyössä otetaan huomioon perheiden kulttuuritausta ja kokemukset lähtömaan koulujärjestelmästä. Huoltajat tutustutetaan suomalaiseen koulujärjestelmään, koulun toiminta-ajatukseen, opetussuunnitelmaan, arviointiin, opetusmenetelmiin sekä oppilaan oppimissuunnitelmaan.

Oppilaan ja hänen huoltajiensa tietämystä oman kieli- ja kulttuurialueensa luonnosta, elämäntavoista, kielistä ja kulttuureista hyödynnetään opetuksessa.

Maahanmuuttajaopetusta voivat saada

- ulkomailta muuttaneet ulkomaan kansalaiset (pakolaiset, turvapaikanhakijat, siirtolaiset, väliaikaisesti Suomessa asuvat)
- ulkomailta muuttaneet ja ulkomailla syntyneet myöhemmin Suomen kansalaisuuden saaneet
- suomalaiset paluumuuttajat
- ulkomailla syntyneet suomensukuiset henkilöt, jotka ovat muuttaneet Suomeen (esimerkiksi inkeriläiset paluumuuttajat)
- ulkomailta adoptoidut lapset
- kaikki maahanmuuttajataustaiset henkilöt, joilla on puutteellinen suomen kielen taito

Suomessa vakinaisesti asuvat lapset ovat oppivelvollisia. Oppivelvollisen on osallistuttava perusopetukseen tai saatava muulla tavoin perusopetuksen oppimäärää vastaavat tiedot.

Koulun määräytyminen ja tukitoimet

Maahanmuuttajaoppilaiden koulu määräytyy lähikouluperiaatteen mukaan. Opetustoimi saa erillistä valtionavustusta kulloinkin voimassa olevien säädösten mukaan seuraaviin tukitoimiin: perusopetukseen valmistava opetus, suomi toisena kielenä -opetus, oppilaan oman äidinkielen opetus ja maahanmuuttajaoppilaiden tukiovetus. Tukitoimet, käytännöt ja opetusjärjestelyt tehdään joustaviksi ja niitä kohdennetaan sinne, missä on eniten tarvetta.

Maahanmuuttajaoppilaille opetetaan suomea suomi toisena kielenä -oppimäärän mukaisesti (S2-kieli).

Opetuksen suunnittelu, tiedonvälitys sekä yhteistyö kodin ja koulun välillä

Kaupungin maahanmuuttajaoppilaiden opetuksen suunnittelu edellyttää koordinoitua yhteistyötä viranomaisten, opetuksen järjestäjän, opettajien ja lasten vanhempien kesken. Kouluissa, joissa on maahanmuuttajaoppilaita, on nimetty maahanmuuttajien asioista huolehtiva yhdysopettaja. Yhdysopettaja koordinoi kodin ja koulun välistä yhteistyötä yhdessä muiden opettajien kanssa. Hän huolehtii maahanmuuttajaopettajien yhteystietojen saatavuudesta koulullaan ja pitää tarvittaessa yhteyttä maahanmuuttajaopetuksen koordinaattoriin. Tiedot oppilaan opinnoista siirtyvät koulua vaihdettaessa opinto-ohjelmassa tai maahanmuuttajaoppilaan opintokortissa. (Katso Outlookin Mamu-opetuksen kansio)

Mikäli Suomen koulutusjärjestelmä, opetusmenetelmät ja oppimiskäsitykset poikkeavat merkittävästi siitä, mihin oppilas ja hänen vanhempansa ovat tottuneet, on kodin ja koulun yhteistyön oltava tiivistä. Yhteistyöneuvotteluissa voidaan käyttää tulkin palveluja. Tulkiasioissa koulut voivat ottaa yhteyttä pakolaissihteeriin ja maahanmuuttajaopettajiin. Kirjalliset tiedotteet ja ohjeet voidaan käännettä. Myös puhelintulkkaukset on mahdollista.

Opetuksen tavoitteet, opetusjärjestelyt ja oppimateriaalit

Maahanmuuttajaoppilaiden opetuksessa noudatetaan vuosiluokkien 1-9 kasvatuksen ja opetuksen yleisiä tavoitteita sekä oppimistavoitteita oppilaiden taustat ja lähtökohdat huomioon ottaen. Tavoitteena on kasvattaa maahanmuuttajaoppilaita suomen kieltä taitavia maailmankansalaisia.

Opetuksessa lähdetään liikkeelle oppilaan aikaisemmasta osaamisesta ja mielenkiinnon kohteista. Opetus voidaan toteuttaa eheyttynä ja kielellisesti vaikeissa aineissa vuosiluokkiin sitomattoman opetuksen mukaisesti. Opetus luo perustaa oppilaan kaksikielisyydelle ja antaa hänelle mahdollisuuden kasvaa sekä oman kulttuuriyhteisönsä että suomalaisen yhteiskunnan aktiiviseksi jäseneksi.

Perusopetukseen valmistavassa opetuksessa jokaiselle oppilaalle laaditaan henkilökohtainen opinto-ohjelma. Valmistavan opetuksen jälkeen maahanmuuttajaoppilaalle voidaan laatia oppimissuunnitelma. Henkilökohtaista opinto-ohjelmaa ja / tai oppimissuunnitelmaa laadittaessa tulee erityisesti varata aikaa suomen kielen oppimiseen. Uuden vieraan kielen liittäminen oppimissuunnitelmaan edellyttää jo toimivaa suomen kielen taitoa.

Perusopetukseen valmistavan opetuksen aikana oppilaat integroidaan perusopetuksen ryhmiin. Mikäli valmistavaa ryhmää opetetaan muussa koulussa kuin oppilaan lähikoulussa, oppilas tutustuu jo valmistavan opetuksen aikana tulevan lähikoulunsa toimintaan osallistumalla sopiville oppitunneille.

Suomi toisena kielenä -opetusryhmä toimii tarvittaessa valmistavan opetuksen jälkeisenä tukiryhmänä myös silloin, kun oppilaan luokkaopetus ei ole tarkoituksenmukaista tai on vaikeasti toteutettavaa. S2-kielen opettaja toimii tällöin yhteistyössä luokan- ja aineenopettajien kanssa. Opetukseen käytetään tarvittaessa maahanmuuttajien tukiopetustunteja. Näin oppilaalla on mahdollisuus saada myös aineenopetusta pienryhmässä sellaisissa aineissa, joissa oppilas ei joko aikaisemman koulutaustansa tai puutteellisen kielitaitonsa vuoksi vielä hyödy yleisopetuksesta.

Suomenkielisille oppilaille suunnattu oppimateriaali ei yleensä sellaisenaan sovellu maahanmuuttajaoppilaalle. Opetushallitus kokoaa luetteloita ja pitää yllä näyttelyä maahanmuuttajien opetukseen soveltuvista oppimateriaaleista, joita on runsaasti. Maahanmuuttajien opetuksessa tulee pyrkiä käyttämään selkokielistä oppimateriaalia.

Maahanmuuttajaopetuksessa hyödynnetään Internetin oppimisympäristöjä sekä cd-rom-materiaalia. Internetin avulla oppilaat voivat olla yhteydessä toisiin oppijaryhmiin. Varsinkin harvinaisiin kieliryhmiin kuuluvat voivat näin muodostaa omakielisiä oppimisryhmiä.

Oppilaita perehdytetään suomalaiseen kulttuuriin osallistumalla eri tilaisuuksiin sekä käymällä näyttelyissä, museoissa ja historiallisissa kohteissa. Asiointia kaupassa, pankissa ja eri virastoissa harjoitellaan.

6.2.1 Maahanmuuttajaoppilaiden tukiopetus

Maahanmuuttajat tarvitsevat tukea myös eri oppiaineiden opiskelussa. Valtion resursoimaan maahanmuuttajien tukiopetukseen ovat oikeutettuja ne oppilaat, joiden maahantulosta on kulunut enintään kulloinkin voimassa oleva aika (vuonna 2005: 4 vuotta). Esiopetuksessa olevat, samoin kuin Suomessa pidempään olleet voivat osallistua tähän opetukseen, mutta he eivät kartuta valtionavustukseen oikeutettujen määrää. Tukiopetus ei koske valmistavassa opetuksessa olevia oppilaita. Tukiopetusta voidaan antaa oppilaan omalla äidinkielellä. Luokan- ja aineenopettajat voivat pitää tukiopetusta maahanmuuttajatukitunneista neuvoteltuaan ensin

resurssin riittämisestä maahanmuuttajaopetuksen koordinaattorin kanssa.

6.2.2 Maahanmuuttajaoppilaan arviointi

Opetussuunnitelman perusteet

Maahanmuuttajaoppilaiden eri oppiaineiden arvioinnissa otetaan huomioon oppilaan tausta ja vähitellen kehittyvä suomen tai ruotsin kielen taito. Oppilaan arvioinnissa tulee käyttää monipuolisia, joustavia ja oppilaan tilanteeseen sovitettuja arviointimenetelmiä, jotta hän kykenee osoittamaan osaamisensa mahdollisista suomen tai ruotsin kielen taitojen puutteista huolimatta. Maahanmuuttajaoppilaan arviointi voi olla sanallista koko perusopetuksen ajan lukuun ottamatta päättöarviointia.

Mikkelin täydennys

Arvioinnissa opintojen aikana päähuomio kiinnitetään puutteiden sijasta jo opittuihin asioihin ja edistymiseen. Oppilaan tausta ja lähtötilanne selvitetään kodin ja koulun yhteistyönä (huoltaja, suomi toisena kielenä -opettaja, oman äidinkielen opettaja, luokanopettaja, muut opettajat, oppilashuolto). Taustan ja lähtökohtien merkitystä arvioitaessa otetaan huomioon oppilaan aikaisempi koulunkäynti, äidinkielen ja suomen kielen hallinta sekä oppilaan näissä kielissä saama opetus.

Suomen kielen taitojen mahdollisten puutteiden vaikutusta arvioinnissa pyritään vähentämään monipuolisilla, joustavilla ja oppilaan tilanteeseen sovitetuilla arviointimenetelmillä. Arvioinnin joustavuutta ja monipuolisuutta voidaan lisätä esimerkiksi käyttämällä portfolioarviointia, suullisia kokeita, korvaavia suorituksia, kääntämällä koekysymykset tai vaikeat käsitteet oppilaan omalle äidinkielelle, antamalla oppilaan käyttää sanakirjaa kokeessa, selkiyttämällä koetehtäviä kielellisesti tai visuaalisesti tai antamalla oppilaalle normaalia pidempi koeaika.

Todistuksen sanallinen arvio kohdistuu oppilaan opintojen edistymiseen, työskentelyyn ja käyttäytymiseen. Sanallisen arvion tavoitteena on oppilaan ohjaaminen ja kannustaminen opiskeluun. Sanallista arviota tulee käyttää aina silloin, kun numeroarvioinnilla ei tätä tavoitetta voida saavuttaa. Todistuksen lisäksi opiskelua koskevia tietoja annetaan vapaamuotoisten tiedotteiden avulla sekä suullisesti esimerkiksi arviointikeskustelussa. Oppilaalle ja hänen huoltajalleen tiedotetaan myös arvioinnin periaatteista, tavoitteista ja menetelmistä.

Mikkelin perusopetuslautakunta on hyväksynyt käytettäväksi seuraavat todistuslomakkeet:

- Todistus valmistavaan opetukseen osallistumisesta
- Todistus maahanmuuttajien äidinkielen opetukseen osallistumisesta
- Suomi toisena kielenä -arviointi (suositeltava sanallinen arviointi, liite todistukseen)

(Katso Outlookin Mamu-kansiot)

6.2.3 Maahanmuuttajaoppilaiden perusopetukseen valmistava opetus

Perusopetukseen valmistavan opetuksen opetussuunnitelman perusteet

Perusopetukseen valmistavan opetuksen lähtökohdat ja laajuus

Perusopetuksen yhteydessä voidaan järjestää maahanmuuttajille perusopetukseen valmistavaa opetusta. Perusopetukseen valmistava opetus on tarkoitettu jokaiselle maahanmuuttajataustaiselle oppilaalle, jonka suomen tai ruotsin kielen taito ei vielä ole riittävän hyvä perusopetuksen ryhmässä opiskelemiseen. Opetusta annetaan 6-10-vuotiaille vähintään 450 tuntia ja tätä vanhemmille vähintään 500 tuntia. Perusopetukseen valmistavan opetuksen opetusryhmien muodostamisesta päättää opetuksen järjestäjä. Opetusta varten ei ole määritelty valtakunnallista tuntijakoa eikä oppimäärää.

Perusopetukseen valmistavan opetuksen tavoitteet ja keskeiset sisällöt

Yleiset tavoitteet, perusopetukseen valmistava opetus

Valmistavan opetuksen tavoitteena on edistää opetukseen osallistuvan oppilaan tasapainoista kehitystä ja kotoutumista suomalaiseen yhteiskuntaan sekä antaa tarvittavat valmiudet perusopetukseen siirtymistä varten. Yhdessä suomi tai ruotsi toisena kielenä -opetuksen kanssa oppilaan oman äidinkielen opetus vahvistaa oppilaan monikulttuurista identiteettiä ja rakentaa pohjaa toiminnalliselle kaksikielisyydelle.

Valmistavassa opetuksessa oppilaalle annetaan opetusta perusopetuksen oppiaineissa oppilaan opinto-ohjelmassa tarkemmin määritellyllä tavalla. Oppiaineiden opetuksessa noudatetaan soveltuvin osin perusopetuksen opetussuunnitelman perusteita.

Opetuksessa on otettava huomioon, että oppijat ovat iältään, opiskeluvaiheiltaan ja oppimistaustaltaan erilaisia. Opettajan on eriytettävä opetustaan oppilaiden ikä- ja kehitysvaiheiden mukaisesti. Oppilaan omalla äidinkielellä tuettu opetus edistää eri oppiaineiden sisältöjen omaksumista.

Valmistavan opetuksen aikana oppilaat integroidaan perusopetuksen ryhmiin, lähinnä ikätasoaan vastaaviin suomen- tai ruotsinkielisiin opintoihin, oppilaan oman opinto-ohjelman mukaan. Integroinnilla edistetään kotoutumista, sosiaalisen kielitaidon kehittymistä ja oppiaineiden sisällön omaksumista.

Luku- ja kirjoitustaidottomat maahanmuuttajanuoret

Vähän tai ei lainkaan koulua käyneiden maahanmuuttajanuorten opetuksen tavoitteet tulee asettaa siten, että oppilas saa omalta tasoltaan lähtevää opetusta. Opetuksen pääpaino on luku- ja kirjoitustaidon oppimisessa sekä niissä perusasioissa, jotka tukevat arkitilanteissa selviytymistä, kotoutumista ja opiskelija-identiteetin kehitystä.

Luku- ja kirjoitustaidon omaksumiseen ja varmentamiseen on varattava riittävän pitkä aika, ennen kuin nuori täysipainoisesti aloittaa varsinaisia eri aineiden opintoja.

Oppilaan opiskelutaitojen ja -motivaation karttuessa vaatimustasoa nostetaan joustavasti.

Kielenopetuksen tavoitteet ja keskeiset sisällöt

Suomi tai ruotsi toisena kielenä, valmistava opetus

Suomi tai ruotsi toisena kielenä -opetuksen tavoitteena on antaa oppilaille tarvittavat valmiudet suomen tai ruotsin kielessä, niin että he voivat siirtyä perusopetukseen. Opetus noudattaa soveltuvin osin perusopetuksen suomi tai ruotsi toisena kielenä -opetussuunnitelman perusteita. Valmistavan opetuksen pääpaino on kaikilla oppilailla suomi tai ruotsi toisena kielenä opiskelussa. Opetuksessa otetaan huomioon muiden oppiaineiden sisällöt.

Oppilaan äidinkieli, valmistava opetus

Oppilaan oman äidinkielen opettamisen tavoitteena on tukea ja edistää äidinkielen hallintaa, oman kulttuuritaustan tuntemusta ja kulttuuri-identiteetin kehittymistä. Opetus noudattaa soveltuvin osin Opetushallituksen suositusta maahanmuuttajien äidinkielen opetuksen perusteiksi (liite). Oppilaille järjestetään oman äidinkielen opetusta mahdollisuuksien mukaan.

Muut kielet, valmistava opetus

Oppilaan kielellisistä valmiuksista ja suomi tai ruotsi toisena kielenä -opintojen edistymisestä riippuu, voidaanko hänen omaan opinto-ohjelmaansa sisällyttää vieraiden kielten opiskelua valmistavan opetuksen aikana.

Muiden oppiaineiden opetuksen tavoitteet ja keskeiset sisällöt, valmistava opetus

Muiden oppiaineiden opetuksessa noudatetaan soveltuvin osin perusopetuksen opetussuunnitelman perusteita.

Opetuksen lähtökohtia ovat oppilas sekä hänen aikaisemmat opintonsa ja kulttuuritaustansa. Opetuksessa hyödynnetään oppilaan tietämystä oman kieli- ja kulttuurialueensa luonnosta, elämäntavoista, historiasta ja yhteiskunnasta, kielistä ja kulttuureista.

Sisältöjä suunniteltaessa on otettava huomioon kunkin oppiaineen keskeinen käsitteistö, työtavat ja välineet. Valmistavassa opetuksessa harjoitellaan erilaisia opiskelumenetelmiä.

Perusopetukseen valmistavan opetuksen opetussuunnitelma

Perusopetukseen valmistavan opetuksen opetussuunnitelman laatimisesta vastaa opetuksen järjestäjä. Lähtökohdan opetussuunnitelman laatimiselle muodostavat perusopetukseen valmistavan opetuksen opetussuunnitelman perusteiden lisäksi valtioneuvoston asetuksessa 1435/2001 määrittelemät yleiset ja perusopetukseen valmistavaa opetusta koskevat valtakunnalliset tavoitteet sekä perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet.

- *Perusopetuksen opetussuunnitelmaan pohjautuen perusopetukseen valmistavan opetuksen opetussuunnitelmasta tulee ilmetä*
- *opetuksen tavoitteet ja opetusjärjestelyt*
- *yhteistyö kotien kanssa*
- *yhteistyö muiden tahojen kanssa*
- *oppilashuollon ja siihen liittyvän yhteistyön järjestäminen erityisesti kotoutumisen tukemiseksi*
- *ohjaustoiminta opiskelun tukena*
- *erityistä tukea tarvitsevien oppilaiden opetus*
- *oppilaan arviointi ja todistukset.*

Oppilaan oman opinto-ohjelman laatiminen, valmistava opetus

Perusopetukseen valmistavaa opetusta varten ei ole olemassa valtakunnallista oppimäärää, vaan jokaiselle oppilaalle laaditaan oma opinto-ohjelma. Siinä määritellään

- *oppilaan lähtötaso*
- *oppilaan henkilökohtaiset oppimistavoitteet, joita tarkistetaan säännöllisin väliajoin*
- *opiskeltavat oppiaineet, niiden tuntimäärät ja opetuksen sisältö*
- *oppilaan opinnot omassa ryhmässä ja integrointi perusopetuksen ryhmiin*
- *henkilökohtaisen ohjauksen järjestäminen ja muut mahdollisesti tarvittavat tukitoimet.*

Opinto-ohjelma voidaan laatia oppilaan kotoutumissuunnitelman osaksi.

Opiskelun yleinen tuki

Kodin ja koulun välinen yhteistyö

Kodin ja koulun välisessä yhteistyössä otetaan huomioon perheiden kulttuuritausta ja kokemukset lähtömaan koulujärjestelmästä. Huoltajat tutustutetaan kasvamiseen ja kasvatukseen suomalaisessa yhteiskunnassa, suomalaiseen koulujärjestelmään, opetussuunnitelmaan, oppilaan arviointiin, opetusmenetelmiin sekä oppilaan omaan opinto-ohjelmaan. Opetuksen järjestäjän on luotava edellytykset kodin ja koulun yhteistyölle. Yhteistyön lähtökohtana tulee olla eri osapuolien kunnioitus, tasa-arvo ja yhdenvertaisuus.

Oppilashuolto

Oppilashuoltoon kuuluu lapsen ja nuoren oppimisen perusedellytyksistä, fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta hyvinvoinnista, huolehtiminen. Erityistä tukea tai oppilashuollon palveluja tarvitsevien oppilaiden varhaiseen tunnistamiseen tulee kiinnittää erityistä huomiota, ja tukitoimet pitää käynnistää ajoissa ja tehokkaasti. Huoltajille annetaan riittävät tiedot suomalaisen koulu-, sosiaali- ja terveydenhuoltojärjestelmän tukitoimien saatavuudesta, menetelmistä ja käytännöistä. Tukea suunniteltaessa tehdään yhteistyötä oppilaalle tai hänen perheelleen mahdollisesti tehtävän kotoutumissuunnitelman laatijoiden kanssa.

Oppilaanohjaus

Opetussuunnitelmassa tulee määritellä, miten oppilaanohjaus toteutetaan. Valmistavan opetuksen oppilaanohjauksessa tulee kiinnittää erityistä huomiota siihen, että oppilaalla on realistinen käsitys omista mahdollisuuksistaan päästä jatko-opintoihin ja työelämän vaatimuksista. Ohjausta toteutetaan perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa kuvattujen ohjaustoiminnalle asetettujen tavoitteiden suuntaisesti.

Perusopetukseen siirtymistä suunniteltaessa tulee huolehtia siitä, että tieto oppilaan valmiuksista ja edistymisestä valmistavassa opetuksessa siirtyy seuraavaan kouluun. Oppilaalle ja hänen huoltajilleen on annettava mahdollisuus perehtyä ajoissa tulevaan kouluun ja sen opetuksen painopistealueisiin.

Oppilaan arviointi, perusopetukseen valmistava opetus

Arvioinnin tulee olla ohjaavaa ja kannustavaa sekä oppilaan itsearviointia kehittävää. Perusopetukseen valmistavassa opetuksessa ei käytetä numeroarvostelua.

Arvioinnin suorittavat yhteistyössä kaikki oppilasta opettavat opettajat. Opetussuunnitelmassa määrätään valmistavaan opetukseen osallistuvien arvioinnista sekä heille annettavasta todistuksesta.

Todistukset, perusopetukseen valmistava opetus

Perusopetukseen valmistavan opetuksen päätteeksi oppilaalle annetaan osallistumistodistus.

Todistukseen tulee merkitä opiskellut oppiaineet, niiden laajuus ja opetuksen sisältö. Todistusta voidaan täydentää kuvaamalla oppilaan edistymistä perusopetuksen oppiaineissa valmistavan opetuksen aikana.

Mikkelin täydennys, perusopetukseen valmistava opetus

Opetusjärjestelyt

Mikkelin kaupunki huolehtii valmistavan opetuksen järjestämisestä. Perusopetusjohtaja päättää valmistavan opetuksen ryhmän sijoituskoulun. Valmistava opetus on tarkoitettu kuusivuotiaille ja oppivelvollisuusikäisille maahanmuuttajille. Valmistavan opetuksen ryhmä perustetaan, mikäli valmistavaan opetukseen oikeutettuja oppilaita on vähintään neljä. Valmistavassa esiopetuksessa yhdyshenkilönä toimii kiertävä opettaja, joka on myös lasten siirtyessä perusopetukseen tärkeä linkki.

Valmistavan opetuksen ryhmä voi olla myös monikielinen. Kieliavustaja työskentelee tarpeen mukaan valmistavassa ryhmässä. Myös yksittäiselle oppilaalle järjestetään valmistavaa opetusta S2-kielen opetuksen ryhmässä. Valmistavan opetuksen aikana oppilaat integroidaan lähikoulunsa perusopetuksen ryhmiin.

Tavoitteet perusopetukseen valmistavassa opetuksessa

Perusopetukseen valmistavan opetuksen tavoitteena on, että oppilas

- selviytyy jokapäiväisissä elämäntilanteissa suomen kielellä
- omaa myönteisen asenteen opiskeluun suomalaisessa kouluyhteisössä
- oppii suomen kielen perusrakenteet sekä eri aihepiirien ja oppiaineiden keskeistä sanastoa
- tutustuu suomalaiseen tapakulttuuriin ja lähiympäristöönsä
- saa valmiudet perusopetukseen siirtymistä varten

Yhteistyö kotien kanssa

Maahanmuuttajaopettajat sekä luokanopettajat / luokanvalvojat pitävät yhteyttä kodin ja koulun välillä. Tarvittaessa käytetään tulkin palveluja. Maahanmuuttajaoppilaiden vanhemmille järjestetään tapaamisia, joissa heillä on tilaisuus perehtyä suomalaiseen koulujärjestelmään ja lastensa opetusjärjestelyihin.

Yhteistyö muiden tahojen kanssa

Maahanmuuttajien opetuksessa yhteistyötahoja ovat seuraavat:

- opetustoimi
- alueellinen kouluverkosto
- koulun henkilöstö

- terveydenhuolto
- oppilashuolto
- erityiskoulut ja -oppilaitokset
- sosiaalitoimi
- kulttuuritoimi
- monikulttuuriset toimijat
- eri alojen asiantuntijat
- liikuntatoimi
- kirjasto
- vapaa-ajan järjestöt
- uskonnolliset yhteisöt

Yhteistyö oppilashuollon kanssa

Oppilashuollollisissa asioissa noudatetaan kaupungin yleistä opetussuunnitelmaa. Oppilaiden kotoutumista edistetään monialaisella yhteistyöllä. Koulujen oppilashuoltohenkilöstö huolehtii maahanmuuttajaoppilaiden fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta hyvinvoinnista.

Erityistä tukea tarvitsevien oppilaiden opetus

Erityistä tukea tarvitsevia maahanmuuttajaoppilaita varten tarvitaan moniammatillista yhteistyötä erityisopettajien, oppilashuoltohenkilöstön, terveydenhuollon ja sosiaalitoimen kanssa. Oppilaan oppimisen ongelmakohdat tulee tunnistaa mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Moniammatillisissa neuvotteluissa päätetään tarvittavista tukitoimista. Tällöin on mahdollista käyttää maahanmuuttajille kuuluvia lakisääteisiä tulkkipalveluja.

Ohjaustoiminta opiskelun tukena

Maahanmuuttajaoppilaan ohjaus toteutetaan mahdollisimman yksilöllisesti maahanmuuttajaopettajan, koulun opinto-ohjaajan ja muiden opettajien sekä kodin yhteistyönä. Oppilaan tulee saada realistinen käsitys omista mahdollisuuksistaan jatko-opinnoissa. Oppilaalle annetaan riittävästi tietoa työelämän vaatimuksista.

Opetus perusopetukseen valmistavan vaiheen aikana

Jokainen oppitunti on maahanmuuttajaoppilaalle myös suomen kielen oppimistilanne. Opetuksessa pyritään toteuttamaan eheyttävän opetuksen menetelmiä. Jos ryhmä on monikielinen ja opetus pääasiassa yksikielistä, pyritään käyttämään havainnollisia monikanavaista oppimista tukevia opetusmenetelmiä ja muita tekemällä oppimiseen perustuvia menetelmiä. Opetuksen tulee olla oppijalle ymmärrettävää. "Kerro minulle ja minä unohdan, pane minut tekemään ja minä opin!" Varsinkin opintojen alussa painottuu ymmärtämiskielitaito. Oppilaalle annetaan aikaa rauhassa kehittyä aktiiviseksi kielen tuottajaksi. Oppimateriaalin tulee mahdollisuuksien mukaan olla selkokielistä.

Valmistava esiopetus täydentää esiopetusta. Opetus on eheytettyä ja perustuu leikinomaiseen, lapsen kehitystasosta lähtevään toimintaan.

Luokilla 1-6 opetusohjelmassa voi olla seuraavien oppiaineiden käsitteitä ja sisältöjä: oppilaan oma äidinkieli, suomi toisena kielenä, vieras kieli, matematiikka, ympäristö- ja luonnontieto, historia, uskonto, taito- ja taideaineet.

Luokilla 7-9 opetusohjelmassa voi olla: oppilaan oma äidinkieli, suomi toisena kielenä, vieras kieli, matematiikka, ympäristö- ja luonnontieto, historia- ja yhteiskuntaoppi, taide- ja taitoaineet, oppilaanohjaus.

Opetuksessa korostuvat:

- kiireettömyys ja hienovaraisuus etenemisessä
- oppimateriaalin selkeys ja ymmärrettävyys
- lähtökohtina konkreettinen ympäristö, kuvat ja oppilaiden oma kokemusmaailma
- eri aistikanavien käyttö oppimisessa
- paljon toistoa ja kertausta
- ääntäminen, puheen rytmin, intonaation opetus (lorut, laulut)
- kieliaineen runsas suullinen työstö
- puheen tuottamisessa aluksi fraasioppiminen
- viestinnällisten perustilanteiden harjoittelu, dialogit, draama
- sanaston monipuolinen harjoittelu eri aktiviteettien avulla (muistipelit, arvausleikit, bingot)
- kielen rakenteiden opettaminen esimerkkien avulla yksittäisestä yleiseen edeten, yksilöiden taitotaso ja oppimistyylit huomioon ottaen
- luku- ja kirjoitustaidon opettelulle varataan paljon aikaa
- ATK-perustaidot opetellaan
- median (cd-rom) ja internetin oppimisympäristöjen hyödyntäminen
- portfolioyöskentely, oma entinen kotimaa ja sen kulttuuri, uusi ympäristö, uusi kotimaa
- tekemällä oppiminen
- elämyksellisyys, tunteiden purkamista sanoiksi opetellaan
- yksilöllisyys huomioidaan, vahvuudet hyödynnetään
- opetellaan erilaisia työskentelytapoja
- vahvistetaan maahanmuuttajien myönteistä minäkuvaa kielenoppijaina

Oppilaan oman äidinkielen opetus, perusopetukseen valmistava opetus

Maahanmuuttajaoppilaille pyritään järjestämään Mikkelissä oman äidinkielen opetusta. Äidinkielen opetuksen lähtökohtana ovat oppilaiden erilaiset edellytykset ja koulutausta. Oppilaan vanhemmille korostetaan oman äidinkielen ja kulttuurin merkitystä lapsen kehitykselle. Kun huoltajat arvostavat omaa kulttuuriaan, lapsetkin oppivat ymmärtämään ja arvostamaan omaa taustansa. Oman äidinkielen opettaja toimii yhteistyössä vanhempien ja valmistavan opetuksen opettajien kanssa.

Suomi toisena kielenä, perusopetukseen valmistava opetus

Opetuksen tavoitteena on, että oppilas selviytyy valmistavan opetuksen saatuaan jokapäiväisessä kanssakäymisessä suomen kielellä sekä pystyy vähitellen siirtymään yleisopetukseen. Valmistavassa opetuksessa opetellaan suomen kieltä kaikkien oppiaineiden yhteydessä. Suomenkielisessä ympäristössä elävä oppilas voi oppia kieltä runsaasti myös koulun ulkopuolella. Opettajat kannustavat ja tukevat tätä oppimisprosessia.

Oppilasta autetaan muodostamaan jäsentynyt kuva ympäristöstään. Hänet tutustutetaan suomalaisiin ihmisiin, koulunkäyntiin, suomalaiseen kaupunkiin ja maaseutuun sekä Suomen luonnonolosuhteisiin. Oppilas perehtyy valmistavan opetuksen aikana eri aineiden keskeiseen sanastoon.

Kieliopin opetus liitetään todellisiin kielenkäyttötilanteisiin, joissa oppilaalla on tarve ja kypsyyks omaksua kyseinen rakenne. Opetettaessa otetaan huomioon oppilaan ikätason, koulutaustan, lähtökielen ja tietorakenteiden suomat edellytykset. Alkuvaiheessa opetetaan ensisijaisesti rakenteita, joiden frekvenssi on jokapäiväisessä vuorovaikutuksessa suuri.

Suomen kielen opiskelun sisältöjä, perusopetukseen valmistava opetus

Kuunteleminen

- kirjain-ääne -vastaavuus
- vokaalien ja konsonanttien kesto, diftongit
- kuuntelemiseen keskittyminen
- toisen puhujan aktiivinen kuunteleminen
- ohjeiden ymmärtäminen ja niiden mukaan toimiminen
- myös arkikielen ymmärtävä kuunteleminen

Puhuminen

- suomen kielen äänneiden oppiminen, artikulaatio
- oppilaan rohkaistuminen itsensä ilmaisemiseen puutteellisellakin kielitaidolla
- kyky esittää selventäviä kysymyksiä
- kyky kertoa itsestään, mielipiteistään, kokemuksistaan ja tunteistaan
- jokapäiväisissä puhetilanteissa selviytyminen
- puheen lisääntyvä sujuvuus ja tarkkuus
- pienen puheen tai esitelmän pitäminen

Lukeminen ja kirjoittaminen

- pienet ja isot kirjaimet
- käsialakirjoittaminen (opettamisesta päätetään henkilökohtaisessa opetusohjelm.)
- äänne- ja kirjain -vastaavuuden oppiminen
- kirjoittamisen ja lukemisen tasot: äänne- ja kirjaintaso, tavutaso, sanataso, lausetaso, tekstitaso
- lauseen ja lauserajan hahmottaminen, virke
- lukutekniikka, luetun ymmärtäminen
- lukeminen harrastuksena
- oman tekstin tuottaminen: postikortti, kirje, viesti, tarina
- tehtävänantojen ymmärtävä lukeminen ja kirjallinen vastaaminen

Sanavaraston kartuttaminen

Aluksi opetellaan konkreettista sanastoa ja fraaseja, joiden ymmärtämistä varmistetaan havaintoesineiden, kuvien, eleiden, ilmeiden ja pantomiimin avulla. Opittua aktivoidaan elaboroimalla, TPR -harjoituksilla (Total Physical Response), peleillä, leikeillä ja näyttelemällä. Käytetään paljon kuoroa, dialogeja, draamaa, laulamista ja muita vieraan kielen opetusmenetelmiä.

Alkuvaiheessa opetellaan erityisesti verbejä ja muutamia partikkeleita sekä seuraavien aihepiirien sanoja:

- minä ja perhe, koulu, koti, lähiympäristö, vaatteet, keho, terveys ja sairastaminen
- värit, numerot, viikonpäivät, kuukaudet, vuorokauden- ja vuodenajat
- luonto ja sää, eläimet, kasvit, puut
- ruoka, vihannekset, marjat, hedelmät
- adjektiivit, vastakohtat
- suunnat, paikkaa ilmaisevat sanat, kello

Sanastoa laajennetaan päivittäin. Perustietojen ja -taitojen omaksumisen jälkeen aletaan opetella eri oppiaineiden keskeistä sanastoa ja käsitteistöä.

Kielitieto

- iso ja pieni kirjain
- käsitteet: äänne, kirjain, tavu, sana, lause, virke
- nominien taipuminen eri sijamuodoissa, komparaatio
- preesens ja imperfekti, myönteinen ja kielteinen
- imperatiivi
- puhekielinen passiivi
- lauseiden muodostaminen
- kysymyksen muodostaminen
- astevaihtelun tiedostaminen
- aakkosjärjestys, sanakirjan, puhelinluettelon ja tietosanakirjan käyttö
- sanaluokat
- laajemman oppimäärän, kuten esim. päälauseenjäsenten, konditionaalien, muiden aikamuotojen tai vaikkapa objektin sijojen opettaminen eriyttäen nopeasti edistyville oppilaille

Kulttuuritaidot

- tervehdykset, kohtelias käyttäytyminen
- puheenvuoron pyytäminen ja toisen puheenvuoron kuunteleminen
- suomalainen koulukulttuuri
- juhlat ja pyhät
- tapakulttuuri, ruokailutavat
- asioiminen kaupassa, kirjastossa
- puhelinkäyttäytyminen
- nuorisokulttuuri, harrastukset, sosiaalisten taitojen kehittäminen
- oman kulttuurin tiedostaminen ja arvostaminen

- kulttuurierojen tunnistaminen
- monikulttuurisuuden ja kaksikielisyyden arvostaminen

Matematiikka, perusopetukseen valmistava opetus

Oppilaan aikaisempi osaamistaso selvitetään. Matematiikan suomenkielisiä peruskäsitteitä tehdään tutuksi oppilaille. Pyritään etenemään taidoissa omalle luokkatasolle. Opetellaan sanallisten tehtävien lukemista ja ymmärtämistä.

Taito- ja taideaineet, perusopetukseen valmistava opetus

Taito- ja taideaineiden merkitys on valmistavassa opetuksessa suuri. Juuri maahan tulleille kuvaamataito, musiikki ja käsityöt voivat olla ainoat keinot ilmaista itseään. Tavoitteena on, että oppilas kokee onnistumisen elämyksiä ja saa ilmaista itseään monipuolisesti puutteellisesta kielitaidosta huolimatta.

Perusopetukseen valmistavan opetuksen arviointi

Valmistavan opetuksen arviointi perustuu oppilaan henkilökohtaiseen opinto-ohjelmaan. Valmistavassa opetuksessa arviointi on aina sanallista. Opintojen edistymisestä, oppilaan yhteistyö- ja työskentelytaidoista sekä käyttäytymisestä annetaan tietoa oppilaalle itselleen ja hänen huoltajilleen riittävän usein. Arvioinnin tulee olla monipuolista ja sanallisen arvioinnin rinnalla käytetään arviointikeskusteluja sekä itsearviointia. Opiskelu- ja työskentelytaidot arvioidaan oppiaineiden yhteydessä, jolloin voidaan kiinnittää huomiota mm. tehtävien itsenäiseen suorittamiseen, ryhmässä toimimiseen, sinnikkyteen työskentelyssä ja motoriikkaan. Käyttäytymisen arvioinnissa noudatetaan kaupungin opetussuunnitelman yleisiä ohjeita.

Suomi toisena kielenä -opetuksessa arviointi kohdistuu lukemaan ja kirjoittamaan oppimiseen, kuullun ja luetun ymmärtämiseen sekä ymmärrettävän puheen kehitykseen.

Osallistumistodistus

Valmistavan opetuksen lopuksi annettava osallistumistodistus on sanallinen kuvaus oppilaan edistymisestä, työskentelystä, osallistumisesta yleisopetukseen sekä suomen kielen taidosta. Sitä varten on Mikkelin perusopetuslautakunnan hyväksymä lomake.

(Katso Outlookin mamu-kansiot.)

6.2.4 Vieraskielisten oppilaiden oman äidinkielen opetus ja arviointi

Opetushallituksen suositus maahanmuuttajien äidinkielen opetuksen perusteiksi

Vuosiluokat 1 - 9

Maahanmuuttajien äidinkielen opetus on perusopetusta täydentävää opetusta. Se ei ole perusopetuslain 12. §:n mukaista opetusta, vaan sitä opetetaan erillisen valtionavustuksen turvin. Äidinkielen opetuksella tuetaan oppilaan ajattelun sekä kielenkäyttötaitojen, itseilmaisun ja viestinnän kehittymistä, sosiaalisten suhteiden ja maailmankuvan muodostumista ja persoonallisuuden ehyttä kasvua. Yhdessä suomi/ruotsi toisena kielenä -opetuksen kanssa oppilaan oman äidinkielen opetus vahvistaa oppilaan identiteettiä ja rakentaa pohjaa monikulttuurisuudelle ja toiminnalliselle kaksikielisyydelle.

Äidinkielen opetuksen tehtävänä on saada oppilaat kiinnostumaan omasta äidinkielestään, käyttämään ja kehittämään äidinkielen taitojaan perusopetuksen jälkeenkin sekä arvostamaan omaa taustaansa ja kulttuuriaan. Äidinkielen opetuksella edistetään oppilaan mahdollisuuksia opiskella täysipainoisesti kaikkia perusopetuksen oppiaineita.

Eri äidinkielten opetuksen suunnitelmia laadittaessa on lähtökohtana kunkin kielen ominaislaatu, rakenne, kirjakielen kehityksen tilanne ja koko kulttuuritausta. Äidinkielen oppitunneilla oppilaalla tulee olla mahdollisuus tutustua kunkin kieli- ja kulttuuriryhmän ominaispiirteiden mukaan kulttuurin eri osa-alueisiin. Tavoitteita asetettaessa otetaan huomioon oppilaan ikä, aikaisempi opetus, opiskelutottumukset sekä kodin ja muun ympäristön tarjoama tuki äidinkielen kehittymiselle. Opetus lähtee oppilaan kielellisistä valmiuksista ja kulttuurisista kokemuksista. Opetuksessa hyödynnetään vertaisryhmää ja oppilaalle tarjotaan mahdollisimman runsaasti tilaisuuksia kuunnella ja puhua äidinkieltään koulussa. Tavoitteellista äidinkielen opetusta tuetaan kodin ja koulun yhteistyöllä. Äidinkielen opetuksen keskeisissä sisällöissä sovelletaan mahdollisuuksien mukaan suomi äidinkielenä -oppimäärän mukaisia sisältöjä. Lisäksi opetuksessa tuetaan muiden oppiaineiden sanastojen ja käsitteiden oppimista. Sisältöalueita painotetaan suhteessa käytettävissä olevaan tuntimäärään ja opetusryhmän kokoon, oppilaiden kielellisiin valmiuksiin ja ikäjakaumaan. Opetuksen laajuudesta päätetään opetuksen suunnitelmassa. Tavoitteet on suhteutettava opetuksen laajuuteen. Nämä äidinkielen opetuksen perusteet on laadittu kahden viikotunnin vuosittaiseen äidinkielen opetukseen.

Tavoitteet

Oppilas oppii perusopetuksen kuluessa

- käyttämään omalle kielelleen ja kulttuurilleen ominaisia viestintätaitoja ja äidinkielenä keskeisiä sosiaalisia sääntöjä
- käyttämään äidinkieltään rohkeasti ja luontevasti erilaisissa kielenkäyttötilanteissa koulussa ja koulun ulkopuolella
- hallitsemaan peruslukutaidon ja syventämään sen ymmärtäväksi lukemiseksi
- arvioimaan ja työstämään näkemäänsä, kuulemaansa, kokemaansa ja lukemaansa
- tuntemaan äidinkielenensä kirjoitussuunnan, varmentamaan kirjainmuodot, oikeinkirjoituksen sääntöjä ja kirjoitetun kielen rakenteita
- laajentamaan ja monipuolistamaan sanavarastoaan

- kehittämään kielellistä tietoisuuttaan
- ymmärtämään kaksikielisyyden merkityksen omalle kehitykselleen
- tuntemaan kulttuuriaan ja kehittämään kykyään vertailla eri kulttuurien vastaavia ilmiöitä toisiinsa.

Keskeiset sisällöt

Vuorovaikutustaidot

- arkipäivän puhekielen harjoittelu; fraasit, ohjeiden kysyminen ja antaminen erilaisissa vuorovaikutus- ja asiointitilanteissa koulussa ja koulun ulkopuolella
- opetuskeskustelut erilaisissa ryhmissä: omista kokemuksista, ajatuksista ja tunteista kertominen, kysymysten esittäminen, puheenvuorojen käyttäminen ja omien mielipiteiden perusteleva esittäminen, toisten kuunteleminen
- pienimuotoisten esiintymisten suunnittelu ja harjoittelu
- viestien suunnittelu erilaisille vastaanottajille

Lukeminen ja kirjoittaminen

Keskeisissä sisällöissä sovelletaan suomi äidinkielenä -oppimäärän sisältöjä siten, että kunkin kielen ja kulttuurin erityispiirteet otetaan huomioon. Silloin kun omakielisen kaunokirjallisuuden pääpaino on suusanallisessa tarinaperinteessä, oppilas tottuu ilmaisemaan kuulemansa tarinan herättämiä ajatuksia ja tunteita sekä arvioimaan sen merkitystä itselleen.

Kieli, kirjallisuus ja muu kulttuuri

Keskeisissä sisällöissä sovelletaan suomi äidinkielenä -oppimäärän sisältöjä siten, että kunkin kieli- ja kulttuuriryhmän erityispiirteet otetaan huomioon. Oppilas tutustuu kieli- ja kulttuuriryhmälleen tyypillisiin teksteihin ja opiskelun edetessä käyttää niitä omien kirjallisten tai kerrottujen tuotostensa pohjana ja esitystensä runkona.

Oppilaan arviointi

Arvioinnin tulee olla luonteeltaan ohjaavaa ja kannustavaa sekä oppilaan itsearviointia kehittävä. Opetuksen suunnitelmassa määrätään, käytetäänkö arvioinnissa sanallista arviota vai numeroarvostelua.

Todistukset

Oppilaalle annetaan lukuvuoden päättyessä erillinen todistus maahanmuuttajien äidinkielen opetukseen osallistumisesta. Todistukseen merkitään opetettava kieli, opetuksen laajuus ja sanallinen arvio tai numeroarvosana opetuksen järjestäjän päättämällä tavalla. Muuten noudatetaan kohdan 8.3. määräyksiä todistuksiin merkittävistä tiedoista. Myös päättöarvioinnista annetaan erillinen todistus. Päättöarviointi perustuu hyvän osaamisen kuvaukseen.

Kuvaus oppilaan hyvästä osaamisesta perusopetuksen päättyessä

Käytettäessä kuvausta oppilaan hyvästä osaamisesta tulee ottaa huomioon, että oppilaiden äidinkielen taidot vaihtelevat suuresti sen mukaan, miten kauan he ovat viettäneet aikaa omakielisessä ympäristössä ja miten paljon he ovat saaneet oman kielensä opetusta. Lisäksi on otettava huomioon myös se, että eri kielissä on monia sellaisia erityispiirteitä, joilla on erilaisia ja erilaajuisia vaikutuksia taitojen kehittymiseen. Tällaisia ovat esimerkiksi kirjoitusjärjestelmä, jonka oppimiseen voi joissakin kielissä mennä useita vuosia, puhe- ja kirjakielen erot, kirjakielen tilanne yleensäkin sekä saman kielen eri variantit.

Kuvaus oppilaan hyvästä osaamisesta on laadittu yhteiseksi pohjaksi kunnissa ja kouluissa laadittaville eri kielten opetuksen suunnitelmille. Niissä tulee ottaa huomioon kunkin kielen ominaisuudet.

Puhuminen ja kuunteleminen

Oppilas

- pystyy ilmaisemaan itseään sujuvasti ja ymmärrettävästi arkipäivän viestintätilanteissa
- osaa loogisesti edeten kertoa omin sanoin esimerkiksi jonkin kuulemansa kertomuksen
- pystyy seuraamaan keskustelua, osaa kuunnella muita ja ottaa osaa keskusteluun
- tuntee oman kielensä puheen keskeiset sosiaaliset säännöt, esimerkiksi keskustelutavat nuorten ja aikuisten välillä sekä kielellisen kohteliaisuuden keinot.

Lukeminen ja kirjallisuus

Oppilas

- on saavuttanut oman kielensä ominaisuuksiin nähden sujuvan peruslukutaidon
- osaa tehdä huomioita kertomuksen juonesta, henkilöistä, ajan ja ympäristön kuvauksesta, kielestä ja keskeisistä ajatuksista
- lukee ja ymmärtää erityyppisiä asiatekstejä, kuten oppikirja- ja lehtitekstejä, ja osaa tiivistää sisällöstä pääasiat
- on kiinnostunut lukemisesta; hän lukee myös koulutuntien ulkopuolella, jos kirjallisuutta on saatavilla
- osaa hakea ja käyttää omakielisiä tietolähteitä, esimerkiksi (sana)kirjoja ja tietoverkkoja.

Kirjoittaminen

Oppilas

- *hallitsee oman kielensä ominaisuuksiin nähden riittävän hyvin oikeinkirjoituksen perussäännöt*
- *kirjoittaa ymmärrettävästi tutuista aiheista*
- *osoittaa kirjoitelmissaan hallitsevansa kirjoitettuun kieleen kuuluvat rakenteet*
- *osaa laatia erilaisia tekstejä, kuten kirjeitä, mielipidetekstejä ja kertomuksia oman kulttuurinsa viestintätraditiota noudattaen.*

Kielentuntemus

Oppilas

- *tuntee äidinkiелensä keskeiset rakenteet ja ominaispiirteet*
- *pystyy vertailemaan oman kielensä piirteitä suomen tai ruotsin kieleen*
- *osaa erottaa kirjakielen ja puhekielen toisistaan*
- *tuntee oman kielensä historiaa ja kielisukulaisuussuhteita*
- *on kiinnostunut äidinkielestään ja omasta kielitaustastaan ja pyrkii parantamaan äidinkielen taitoaan.*

Kulttuurintuntemus ja kieli-identiteetti

Oppilas

- *tuntee oman kulttuuriyhteisönsä tapoja ja perinteitä ja pystyy vertaamaan niitä muiden kulttuureiden tapoihin*
- *tietää perusasiat kansansa historiasta ja sen asuinalueista*
- *tuntee mahdollisuuksien mukaan kulttuuriyhteisönsä kaunokirjallisia ja muita taiteellisia teoksia, keskeisiä kirjailijoita sekä kerrottua tarina- ja tietoperinnettä*
- *ymmärtää äidinkielen merkityksen identiteetin kehittämisessä ja arvostaa äidinkieltään ja kulttuuriaan sekä myös muita kieliä ja kulttuureita.*

Mikkelin täydennys, maahanmuuttajan äidinkieli

Oman äidinkielen opetusta pyritään järjestämään kaikille niiden kieliryhmien lapsille, joista muodostuu lukukauden alkaessa vähintään neljän oppilaan ryhmä. Oppilaat voivat olla eri luokka-asteilta, eri kunnista ja myös yksityisistä ja valtion kouluista. Ryhmään voi kuulua myös esiopetuksessa olevia maahanmuuttajia. Oppilaat saavat oman äidinkiелensä opetusta kaksi tuntia viikossa. Käytännössä opetus järjestetään oppituntien ulkopuolella. Opetus pyritään järjestämään niin, että oppilaan päivittäinen työmäärä ei muodostu kohtuuttomaksi.

Koulut, joissa oman äidinkielen opetusta annetaan, päätetään lukuvuosittain. Osallistuminen oman äidinkielen opetukseen on oppilaille vapaaehtoista. Kuljetus tunnille järjestetään voimassa olevien kuljetusperusteiden mukaan.

Oman äidinkielen opetukseen osallistumisesta annetaan erillinen todistus. Sitä varten on olemassa Mikkelin perusopetuslautakunnan hyväksymä osallistumistodistuslomake. (Katso Outlookin mamu-kansiot.)

6.2.5 Suomi toisena kielenä -oppimäärä ja arviointi

Opetussuunnitelman perusteet

Vuosiluokat 1-9

Oppilaille, joiden äidinkieli ei ole suomi, ruotsi tai saame, opetetaan suomea toisena kielenä joko kokonaan tai osittain äidinkielen ja kirjallisuuden suomi äidinkielenä -oppimäärän sijaan. Opetuksen laajuudesta päätetään opetussuunnitelmassa. Nämä opetussuunnitelman perusteet on laadittu suomi toisena kielenä -opetukseen, joka vuosiviikkotunneiltaan vastaa suomi äidinkielenä -opetusta.

Suomi toisena kielenä -oppimäärän lähtökohtana on toisen kielen oppijan oppimistilanne: oppilas oppii suomea suomenkielisessä ympäristössä, ja hänelle kehittyy vähitellen monipuolinen suomen kielen taito oman äidinkielenä rinnalle. Suomi toisena kielenä -oppimäärä eroaa tavoitteiltaan ja sisällöiltään suomi äidinkielenä -oppimäärästä.

Suomi toisena kielenä -opetuksen keskeinen tavoite on, että oppilas saavuttaa perusopetuksen loppuun mennessä mahdollisimman hyvän suomen kielen taidon kaikilla kielitaidon osa-alueilla, pystyy opiskelemaan täysipainoisesti kaikkia perusopetuksen oppiaineita ja että hänen on mahdollista jatkaa opintojaan perusopetuksen jälkeen. Opetuksessa pyritään ohjaamaan oppilasta elinikäiseen oppimiseen niin, että hän voi vähitellen saavuttaa äidinkielisten veroisen suomen kielen taidon ja saa siten tasavertaiset mahdollisuudet toimia ja vaikuttaa suomalaisessa yhteiskunnassa. Yhdessä oman äidinkielen opetuksen kanssa suomi toisena kielenä -opetus vahvistaa oppilaan monikulttuurista identiteettiä ja rakentaa pohjaa toiminnalliselle kaksikielisyydelle

Suomea toisena kielenä oppivalle suomen kieli on sekä oppimisen kohde että sen väline koko kouluajan. Suomea opitaan kaikissa oppiaineissa, ja suomen opetus toisena kielenä edellyttää yhteissuunnittelua ja yhteistyötä opettajien kesken. Suomi toisena kielenä -oppimäärän tehtävänä on kehittää oppilaiden suomen kielen taitoa suunnitelmallisesti, ja opetuksessa otetaan huomioon myös muiden oppiaineiden sisältöjä, peruskäsitteitä ja sanastoa.

Opetuksessa tulee ottaa huomioon, että uuden kielen syvälinen oppiminen vie useita vuosia. On kiinnitettävä huomiota siihen, että tavoitteiden saavuttamiseen kuluvaan aikaan voi vaikuttaa oppilaan oman äidinkielen hallinta sekä äidinkielen ja suomen kielen rakenteiden erilaisuus ja kulttuurinen etäisyys.

Tavoitteita asetettaessa ja sisältöjä valittaessa otetaan huomioon oppilaan kokonaistilanne, kuten ikä, kielitaito sekä koulu- ja kokemustausta. Opetuksen lähtökohtana on oppilaan suomen kielen taito, ei luokka-aste, jolla hän opiskelee. Opetuksessa painotetaan viestinnällisyyttä: sanaston kasvattaminen ja kielen rakenteiden harjoittelu kietoutuvat kielitaidon eri osa-alueiden kehittämiseen ja oppijan kulttuuritietouden lisäämiseen. Opetusmenetelmät ja työtavat tulee valita niin, että oppilas saa mahdollisuuden omaksua oppimisstrategioita, joiden avulla hän pystyy aktiivisesti hyödyntämään koulussa ja koulun ulkopuolella kohtaamaansa kielellistä ja kulttuurista ainesta. Opetuksessa käytetään hyväksi kieliyhteisön kesellä elämistä, ympäristön tarjoamia viestintätilanteita sekä oppilaiden kokemuksia ja havaintoja niistä.

Tavoitteet

Oppilas oppii perusopetuksen kuluessa

- ymmärtämään normaalitempoista kasvokkaista puhetta, keskustelemaan yleisistä aihepiireistä ja saamaan hyvin selvää opettajan puheesta eri aineiden tunneilla sekä radio- ja televisio-ohjelmista, jos aihepiiri on tuttu
- selviämään käytännön puhetilanteissa koulussa ja koulun ulkopuolella ja tekemään puheessaan eron keskeisten puheen rekisterien välillä
- ymmärtämään eri oppiaineita sekä yleisiä aihepiirejä käsittelevää tekstiä, lukemaan itsenäisesti ja valitsemaan tarkoitukseensa sopivaa kirjallisuutta sekä kehittämään sen avulla sanastoaan ja ymmärtämystään ja löytämään kirjallisuudesta elämyksiä
- kirjoittamaan yksityisiä ja opetukseen liittyviä tekstejä ja esittämään ajatuksiaan kirjallisesti yhtenäisinä kokonaisuuksina sekä käyttämään kirjoittaessaan kirjoitetun kielen rekisteriä
- kehittämään kielellistä tietoisuuttaan ja kielentuntemustaan
- käyttämään erilaisia kielenopiskelussa tehokkaiksi todettuja työtapoja, tunnistamaan omia oppimisstrategioitaan sekä tarvittaessa muuttamaan niitä tarkoituksenmukaisemmiksi
- arvioimaan kielitaitonsa kehittymistä
- kehittämään kielitaitoaan myös muiden oppiaineiden tunneilla ja luokahuoneen ulkopuolella
- vertailemaan omaa ja suomalaista kulttuuria sekä viestimään ja toimimaan suomalaisessa kulttuurissa, ymmärtämään oman ja suomalaisen kulttuurin juuria ja arvostamaan molempia kulttuureita.

Keskeiset sisällöt

Tilanteet ja aihepiirit, joista oppilaan tulee pystyä kommunikoimaan

- henkilökohtainen elämä, perhe, suku, ystävät; vuoden- ja vuorokaudenajat sekä sää; koti ja asuminen; koulu fyysisenä ympäristönä, oppitunnit, koulutoverit, opettajat ja muu henkilökunta; ruokailu ja puhtaus; ihmisen keho ja vaatetus; julkiset tilat ja palvelut, kuten kauppa, liikenne ja terveydenhoito; maaseutu- ja kaupunki; luonto; vapaa-aika,

- kulttuuri ja urheilu, matkailu; tiedotusvälineet*
- *eri oppiaineiden sanasto: sanavaraston laajentaminen ja morfologia, ylä- ja alakäsitteet*
 - *juhlapäivät, kansanperinne, tapakulttuuri; leikit; suomalaiset merkkihenkilöt ja -tapahtumat; arjen perinne ja elämänmuoto*

Rakenteet ja kielitieto

- *äänteiden, rytmin, painotuksen ja intonaation tunnistaminen ja tuottaminen; kirjoitus- ja äännejärjestelmä ja niiden erityispiirteet*
- *kielen rakenteista keskeisimmät; sanaluokat ja niiden taivuttaminen; verbityypit ja tärkeimmät nimityypit; sija-, persoona- ja aikamuodot sekä modukset pääpiirteissään; lauseenjäsenten tunnistaminen; nominaalimuotojen ja lauseenvastikkeiden tunnistaminen; lausetyypit; sanojen johtamisen pääperiaatteet; välimerkit ja oikeinkirjoitus*
- *sana, lause, virke; sidoksisuus; erilaisten tekstilajien päätyypit*
- *puhutun ja kirjoitetun kielen ero; puhutun kielen vaihtelu*
- *suomi maailman kielten joukossa*

Lukeminen ja kirjoittaminen

- *suomen kielen kirjoitusjärjestelmä, kirjain-ääne-vastaavuus, tavutus, pien- ja suuraakkoset, tyyppikirjaimet*
- *mekaaninen, sujuva ja ymmärtävä lukutaito; lukutaidon strategioita, kuten ennakointi, päättely sekä pääasioiden ja tukisanojen etsiminen tekstistä*
- *tekstilajit ja kirjoittaminen erilaisiin tarkoituksiin*

Kertomusperinne, kirjallisuus, viestintäkasvatus

- *ikäkauden ja kielitaidon mukaisesti sadut, lorut, kertomukset, runot, arvoitukset, sanalaskut kaunokirjalliset otteet ja kokonaisteokset*
- *keskeiset kirjailijat ja heidän teoksensa sekä Kalevala ja Suomen kirjallisuuden päävaiheet*
- *mediatekstit, kuvalukutaidon alkeet, elokuva ja teatteri*
- *kirjaston käyttö, tieto- ja viestintätekniikka, televisio, radio, lehdistö, mainonta*
- *tiedonhankinta erityyppisistä lähteistä*

Puheviestintä ja vuorovaikutustaidot

- *puheviestinnän strategiat, kuten keskustelun aloittaminen, ylläpitäminen ja päättäminen, mielipiteen ilmaiseminen, kuulijan huomioon ottaminen; kuuntelijan palautekäyttäytyminen*
- *kulttuurisidonnaiset puheviestintätilanteet, kuten tervehtiminen, puhutteleminen, esittäytyminen, kiittäminen, anteeksi pyytäminen ja puhelinkäyttäytyminen*
- *omien tunteiden, tarpeiden, tietojen ja mielipiteiden esittäminen ja perusteleminen*

- puuttuvan kielitaidon kompensoiminen esimerkiksi lähikäsitettä käyttämällä tai selittämällä
- neuvottelutaitojen kehittäminen ja rakentava keskusteleminen

Kielenopiskelutaidot

- oppikirjan ja sanakirjan käyttö, uusien sanojen ja rakenteiden käyttö omassa tuotoksissa, pari- ja pienryhmäkeskustelu puheviestinnän säännöllisenä harjoittelutapana, merkityksen päättely asiayhteydestä, suomen kielen vertaaminen omaan äidinkieleen, oman tuotoksen tarkkaileminen ja korjaaminen, oman kielitaidon arviointi

Päättöarvioinnin kriteerit arvosanalle 8

Arvioinnissa otetaan huomioon kielitaidon kaikki osa-alueet. Päättöarvioinnissa on otettava huomioon, että oppilaan kielitaitoprofiili voi olla hyvinkin epätasainen.

Kielitaito

Kielen osaamisen taso luokalla 9 kielitaidon tasojen kuvausasteikon (liite) mukaan: B1.1-B1.2

Kulttuuritaidot

Oppilas

- tuntee suomalaista yhteiskuntaa, kulttuuria ja suomalaisia tapoja
- ymmärtää monikielisuuden ja monikulttuurisuuden merkityksen ja arvostaa sitä
- ymmärtää ja osaa suhteuttaa suomalaisen kulttuurin arvoja omaan arvomaailmaansa.

Kielenopiskelutaidot Oppilas on tottunut säännöllisesti käyttämään kielten opiskelussa tehokkaiksi todettuja työtapoja.

Mikkelin täydennys

Yleistä suomi toisena kielenä -opetuksesta

Valmistavan opetuksen jälkeen maahanmuuttajaoppilaiden suomen kielen taidoissa voi olla suuria eroja. Suomi toisena kielenä -opetuksessa vahvistetaan ja laajennetaan valmistavassa

opetuksessa omaksuttuja tietoja ja taitoja. Usein opettaja niveltää suomen kielen opetuksen eri oppiaineiden tukiopetukseen. Silloin sanaston laajentaminen ja kielen rakenteiden opettelu kietoutuu mielekkääksi kokonaisuudeksi eri oppiaineiden opiskelun kanssa.

Varsinkin Suomessa asumisen alkuvaiheessa vieraskielisten oppilaiden tulee saada runsaasti suunnitelmallista suomen kielen opetusta. Mitä vanhempana oppilas on tullut Suomeen, sitä tärkeämpää suomi 2 -opetus hänelle on. Kiinnittämällä yksilöllistä huomiota oppilaan kielen kehitykseen voidaan jo alussa auttaa häntä ääntämään ja ilmaisemaan itseään mahdollisimman virheettömästi sekä välttämään virheiden ns. fossiloitumista.

Erityisleiman toisen kielen opetukselle antaa se, että sama kieli on oppimisen kohteena ja pian sen välineenä. Opetuksessa joudutaan kiinnittämään huomiota opiskelustrategioiden harjoitteluun kielen opetteluun ohella.

Alussa annettu tehokas tuki auttaa oppilasta pääsemään oppimisen alkuun. Oppilas hyötyy siitä, kun häntä ohjataan oppimaan ympäristöstään, jossa on runsaasti kieliainesta. Yksilö- tai pienryhmäopetuksessa huomataan myös oppimongelmat helpommin kuin isossa ryhmässä. Jos opettajalla ja oppilaalla ei ole yhteistä kieltä eikä oppilaalla ole koulutusta lähtömaasta, diagnosointi on haasteellinen tehtävä.

Suomen kielen taitoa opetetaan ja arvioidaan suomi toisena kielenä -oppimäärän mukaisesti. Opetus voidaan toteuttaa yksilö- tai pienryhmäopetuksena niiden aineiden oppituntien aikana, joiden yleisopetukseen oppilas ei osallistu. Suomi toisena kielenä -oppimäärä eroaa sisällöiltään, tavoitteiltaan ja menetelmiltään suomi äidinkielenä -oppimäärästä.

Maahanmuuttajille, joiden suomen kielen taito on jo hyvä, mutta ei kuitenkaan äidinkielen tasoinen kaikilla kielitaidon osa-alueilla, voidaan suomea toisena kielenä opettaa äidinkielen ja kirjallisuuden suomen kieli -oppimäärän lisäksi.

Opetusjärjestelyt

Mikkelissä toimii suomi toisena kielenä -opettaja (S2-opettaja), joka suunnittelee opetuksen yhdessä luokanopettajan tai aineenopettajien kanssa. Erityisesti oppilaan opintojen alkuvaiheessa pyritään oppilaalle järjestämään myös kieliavustajan palveluja. Suomea toisena kielenä opettava opettaja ja kieliavustaja tekevät yhteistyötä koulun opettajien ja muun henkilökunnan kanssa.

Päätoimisen suomi toisena kielenä -opettajan lisäksi Mikkelin perusopetuksessa on muita maahanmuuttajien opettajina toimivia henkilöitä. Heidän työpanoksestaan sovitaan vuosittain ja heidän opetustaan järjestetään sinne, missä sitä eniten tarvitaan. Myös suunnittelu vaatii yhteistyötä, jotta resurssit kohdennettaisiin parhaalla mahdollisella tavalla. Kun maahanmuuttajaoppilaan tukemista pohditaan, resurssien jakamisessa yhteyshenkilönä toimii maahanmuuttajaopetuksen koordinaattori.

Oppilaan tehokas tukeminen edellyttää aineen- ja luokanopettajien sekä S2 -opettajien välistä yhteistyötä. Kiertävä maahanmuuttajien opettaja pyrkii tukemaan sekä kielitaidon kehittymistä että muuta koulunkäyntiä.

Maahanmuuttajaoppilaat, jotka eivät omalla koulullaan saa suomi toisena kielenä -opetusta, voivat osallistua toisen koulun suomi toisena kielenä -opetukseen. Myös luokan- tai aineenopettaja voi antaa maahanmuuttajaoppilaalleen tukiovetusta. Jos tukiovetus pidetään

maahanmuuttajaopetusresurssista, tunneista tulee neuvotella etu käteen maahanmuuttajaopetuksen koordinaattorin kanssa.

Sisällöt

Suomi toisena kielenä -opetuksessa vahvistetaan, laajennetaan ja tarkennetaan valmistavassa opetuksessa opittuja seikkoja. Kielenopetuksen sisältöjä ei kytkeä luokkatason, vaan kielenhallinnan tasoon. Opettaminen riippuu oppilaan vastaanottokyvystä, johon vaikuttaa paljon oppilaan oma kulttuuri, äidinkieli, oppimishistoria, ikä jne. Jos oppilas tulee kouluun yläasteikäisenä, hänen pitäisi oppia kieli muiden sisältöjen oppimisen lisäksi. Jos tulokkaalla ei ole lainkaan koulutaustaa, hänen oppimispolkunsa suunnittelu vaatii joskus eri tahojen yhteistyötä.

Valmistavan opetuksen opetussuunnitelman yhteydessä mainittuihin S 2 -sisältöihin lisätään yläluokkien suomi toisena kielenä -opetuksessa mm.

- tiedonhankintaa internetistä ja hakuteoksista
- sanomalehtikieleen tutustumista
- kaunokirjallisen tekstin lukemista
- tutustumista suomalaisen kirjallisuuden pääteoksiin ja -tekijöihin*- oppimateriaaleissa esiintyviä kirjoitetun kielen ominaispiirteitä
- välimerkit, sanojen jakaminen tavuihin
- suullisiin esityksiin valmentautumista ja niiden pitämistä
- esseevastausten harjoittelemista
- ainekirjoitusta
- sanojen johtamista

Arviointi, suomi toisena kielenä -oppimäärä

Suomi toisena kielenä -oppimäärän päättöarvioinnissa käytetään opetushallituksen antamia perusopetuksen päättöarvioinnin kriteereitä arvosanalle hyvä (8) (taitotaso B 1.1 - B 1.2).

Äidinkieleltään suomalaiseen oppilaaseen verrattuna suomi toisena kielenä -oppilaan kielitaito ei ole yhtä ilmaisukykyistä, hänen sanastonsa ei ole yhtä rikasta eivätkä hänen käyttämänsä rakenteet yhtä monipuolisia. Häneltä ei edellytetä suomenkielisille tarkoitettujen tavoitteiden saavuttamista, vaan hänet arvioidaan suomi toisena kielenä -opetuksen tavoitteiden mukaisesti.

Opintojen aikana suomi toisena kielenä -arvioinnissa tulee huomioida, kuinka kauan oppilas on ollut Suomessa ja kuinka kauan hän on osallistunut suomi toisena kielenä -opetukseen. Sanallisessa arvioinnissa voidaan eritellä, mitä suomen kielen osa-alueita on oppilaalle opetettu ja miten hän ne hallitsee. Arviointikohteina ovat työskentely, projektityöt, tuntityöt, vihkotyö ja tiedonhankintataidot eli työskentelyprosessi sekä kirjalliset ja suulliset kokeet tai tuotokset. Arvioinnin tulee olla kannustavaa ja realistista. Arvioinnissa otetaan huomioon, kuinka oppilas asennoituu aineeseen ja kuinka hänen kielitaitonsa kehittyy.

Mikäli maahanmuuttajaoppilaan suomen kielen taidon arvioidaan olevan suomea äidinkielenään puhuvan tasoinen kaikilla kielen osa-alueilla, oppilas voidaan arvioida suomen kielen oppimäärän mukaan. Tämä arvio tulee tehdä kodin ja koulun yhteistyönä. Koulun

näkemyksen tulee pohjautua oppilaalle tehtyihin suomen kielen taitoa mittaaviin arviointeihin.

Yleistä opsin laatimisesta

- 7.1 Eheyttäminen ja aihekokonaisuudet
- 7.2 Äidinkieli ja kirjallisuus
- 7.3 Vieraat kielet
 - ◆ 7.3.1 A2-kielet ranska, saksa, venäjä
- 7.4 Matematiikka
- 7.5 Ympäristö- ja luonnontieto
- 7.6 Biologia ja maantieto
- 7.7 Fysiikka ja kemia (5 - 6)
- 7.8 Fysiikka
- 7.9 Kemia
- 7.10 Terveystieto
- 7.11 Uskonto
 - ◆ 7.11.1 Evankelisluterilainen uskonto
 - ◆ 7.11.2 Ortodoksinen uskonto
- 7.12 Uskontojen ja elämänkatsomustiedon aihekokonaisuudet
- 7.13 Historia
- 7.14 Yhteiskuntaoppi
- 7.15 Musiikki
- 7.16 Kuvataide
- 7.17 Käsityö
- 7.18 Liikunta
- 7.19 Kotitalous
- 7.20 Valinnaiset aineet
- 7.21 Oppilaanohjaus

Yleistä opsin laatimisesta

Opetussuunnitelman perusteet

Opetus voi olla ainejakoista tai eheytettyä. Opetuksen eheyttämisen tavoitteena on ohjata tarkastelemaan ilmiöitä eri tiedonalojen näkökulmista rakentaen kokonaisuuksia ja korostaen yleisiä kasvatuksellisia ja koulutuksellisia päämääriä.

Aihekokonaisuudet ovat sellaisia kasvatusta ja opetustyön keskeisiä painoalueita, joiden tavoitteet ja sisällöt sisältyvät useisiin oppiaineisiin. Ne ovat kasvatusta ja opetusta eheyttäviä teemoja. Niiden kautta vastataan myös ajan koulutushaasteisiin.

Aihekokonaisuudet kuvataan tässä kohdassa, mutta ne toteutuvat eri oppiaineissa niille luonteenomaisista näkökulmista oppilaan kehitysvaiheen edellyttämällä tavalla. Opetussuunnitelmaa laadittaessa aihekokonaisuudet tulee sisällyttää yhteisiin ja valinnaisiin oppiaineisiin sekä yhteisiin tapahtumiin, ja niiden tulee näkyä koulun toimintakulttuurissa.

Ihmisenä kasvaminen

Tavoitteet

Oppilas oppii

- *ymmärtämään omaa fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista kasvuaan sekä omaa ainutkertaisuuttaan*
- *arvioimaan toimintansa eettisyyttä ja tunnistamaan oikean ja väärän*
- *tunnistamaan esteettisten kokemusten tärkeyden elämänlaadulle*
- *tunnistamaan oman oppimistyyliinsä ja kehittämään itseään oppijana*
- *toimimaan ryhmän ja yhteisön jäsenenä*

Keskeiset sisällöt

- *fyysiseen, psyykkiseen ja sosiaaliseen kasvuun vaikuttavia tekijöitä, tunteiden tunnistaminen ja käsittely, vireyteen ja luovuuteen vaikuttavia tekijöitä*
- *oikeudenmukaisuus, tasa-arvo*
- *esteettinen havainnointi ja esteettisten ilmiöiden tulkinta*
- *opiskelutaidot ja pitkäjänteinen, tavoitteellinen itsensä kehittäminen*
- *toisten huomioon ottaminen, oikeudet, velvollisuudet ja vastuut ryhmässä, erilaisia yhteistoimintatapoja*

Kulttuuri-identiteetti ja kansainvälisyys

Kulttuuri-identiteetti ja kansainvälisyys -aihekokonaisuuden päämääränä on auttaa oppilasta ymmärtämään suomalaisen ja eurooppalaisen kulttuuri-identiteetin olemusta, löytämään oma

kulttuuri-identiteettinsä sekä kehittämään valmiuksiaan kulttuurien väliseen vuorovaikutukseen ja kansainvälisyyteen.

Tavoitteet

Oppilas oppii

- *tuntemaan ja arvostamaan omaa henkistä ja aineellista kulttuuriperintöään ja näkemään suomalaisen kulttuuri-identiteetin osana alkuperäistä, pohjoismaista ja eurooppalaista kulttuuria*
- *ymmärtämään oman kulttuurinsa juuria ja monimuotoisuutta sekä näkemään oman sukupolvensa aikaisempien sukupolvien elämäntavan jatkajana ja kehittäjänä*
- *tutustumaan muihin kulttuureihin ja elämänkatsomuksiin ja saa valmiuksia toimia monikulttuurisessa yhteisössä ja kansainvälisessä yhteistyössä*
- *ymmärtämään kulttuuri-identiteetin osatekijöitä ja niiden merkitystä yksilölle ja yhteisölle*

Keskeiset sisällöt

- *oma kulttuuri, kotiseudun kulttuuri, suomalaisuus, pohjoismaalaisuus ja eurooppalaisuus*
- *muuta kulttuureita ja monikulttuurisuus*
- *ihmisoikeudet ja ihmisryhmien välisen luottamuksen, keskinäisen arvostuksen ja onnistuneen yhteistyön edellytyksiä*
- *kansainvälisyys eri elämänaalueilla ja taidot toimia kansainvälisessä vuorovaikutuksessa*
- *tapakulttuurien merkitys*

Viestintä ja mediataito

Viestintä- ja mediataito -aihekokonaisuuden päämääränä on kehittää ilmaisu- ja vuorovaikutustaitoja, edistää median aseman ja merkityksen ymmärtämistä sekä kehittää median käyttötaitoja. Viestintätaidoista painotetaan osallistuvaa, vuorovaikutuksellista ja yhteisöllistä viestintää. Mediataitoja tulee harjoitella sekä viestien vastaanottajana että tuottajana.

Tavoitteet

Oppilas oppii

- *ilmaisemaan itseään monipuolisesti ja vastuullisesti sekä tulkitsemaan muiden viestintää*
- *kehittämään tiedonhallintataitojaan sekä vertailemaan, valikoimaan ja hyödyntämään hankkimaansa tietoa*
- *suhtautumaan kriittisesti median välittämiin sisältöihin ja pohtimaan niihin liittyviä eettisiä ja esteettisiä arvoja viestinnässä*

- tuottamaan ja välittämään viestejä ja käyttämään mediaa tarkoituksenmukaisesti
- käyttämään viestinnän ja median välineitä sekä tiedonhankinnassa ja -välittämisessä että erilaisissa vuorovaikutustilanteissa

Keskeiset sisällöt

- omien ajatusten ja tunteiden ilmaisu, erilaiset ilmaisukielet ja niiden käyttö eri tilanteissa
- viestien sisällön ja tarkoituksen erittely ja tulkinta, viestintäympäristön muuttuminen ja monimediaalisuus
- median rooli ja vaikutukset yhteiskunnassa, median kuvaaman maailman suhde todellisuuteen
- yhteistyö median kanssa
- lähdekritiikki, tietoturva ja sananvapaus
- viestintätekniset välineet ja niiden monipuolinen käyttö sekä verkkoetiikka

Osallistuva kansalaisuus ja yrittäjyys

Osallistuva kansalaisuus ja yrittäjyys -aihekokonaisuuden päämääränä on auttaa oppilasta hahmottamaan yhteiskuntaa eri toimijoiden näkökulmista ja kehittää osallistumisessa tarvittavia valmiuksia sekä luoda pohjaa yrittäjämäisille toimintatavoille. Koulun oppimiskulttuurin ja toimintatapojen tulee tukea oppilaan kehittymistä omatoimiseksi, aloitteelliseksi, päämäärätietoiseksi, yhteistyökykyiseksi ja osallistuvaksi kansalaiseksi sekä tukea oppilasta muodostamaan realistinen kuva omista vaikutusmahdollisuuksistaan.

Tavoitteet

Oppilas oppii

- ymmärtämään kouluyhteisön, julkisen sektorin, elinkeinoelämän ja järjestöjen merkitystä, toimintaa ja tarpeita yhteiskunnan toimivuuden näkökulmasta
- muodostamaan oman kriittisen mielipiteen erilaista asiantuntijuutta hyödyntäen
- osallistumaan tarkoituksenmukaisella tavalla ja oppii ottamaan vastuuta yhteisten asioiden hoidosta omassa kouluyhteisössä ja paikallisyhteisössä
- kohtaamaan ja käsittelemään muutoksia, epävarmuutta ja ristiriitoja sekä toimimaan yritteliäästi ja aloitteellisesti
- toimimaan innovatiivisesti ja pitkäjänteisesti päämäärän saavuttamiseksi sekä arvioimaan omaa toimintaansa ja sen vaikutuksia
- tuntemaan työelämää ja yritystoimintaa sekä ymmärtämään näiden merkityksen yksilölle ja yhteiskunnalle

Keskeiset sisällöt

- perustietoja kouluyhteisön, julkisen sektorin, elinkeinoelämän ja järjestöjen toiminnasta sekä työnjaosta

- demokratian merkitys yhteisössä ja yhteiskunnassa
- erilaisia osallistumis- ja vaikuttamiskeinoja kansalaisyhteiskunnassa
- verkostoituminen oman ja yhteisen hyvinvoinnin edistämiseksi
- osallistuminen ja vaikuttaminen omassa koulussa ja elinympäristössä sekä oman toiminnan vaikuttavuuden arviointi
- yrittäjyys ja sen merkitys yhteiskunnalle, perustietoja yrittäjyydestä ammattina sekä työelämään tutustuminen

Vastuu ympäristöstä, hyvinvoinnista ja kestävästä tulevaisuudesta

Vastuu ympäristöstä, hyvinvoinnista ja kestävästä tulevaisuudesta -aihekokonaisuuden päämääränä on lisätä oppilaan valmiuksia ja motivaatiota toimia ympäristön ja ihmisen hyvinvoinnin puolesta. Perusopetuksen tavoitteena on kasvattaa ympäristötietoisia, kestävään elämäntapaan sitoutuneita kansalaisia. Koulun tulee opettaa tulevaisuusajattelua ja tulevaisuuden rakentamista ekologisesti, taloudellisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestäville ratkaisuille.

Tavoitteet

Oppilas oppii

- ymmärtämään ympäristönsuojelun välttämättömyyden ja ihmisen hyvinvoinnin edellytykset ja niiden välisen yhteyden
- havaitsemaan ympäristössä ja ihmisten hyvinvoinnissa tapahtuvia muutoksia, selvittämään syitä ja seurauksia sekä toimimaan elinympäristön hyväksi ja hyvinvoinnin lisäämiseksi
- arvioimaan oman kulutuksensa ja arkikäytäntöjensä vaikutuksia ja omaksumaan kestävä kehityksen edellyttämiä toimintatapoja
- edistämään hyvinvointia omassa yhteisössä sekä ymmärtämään hyvinvoinnin uhkia ja mahdollisuuksia globaalilla tasolla
- ymmärtämään, että yksilö rakentaa valinnoillaan sekä omaa tulevaisuuttaan että yhteistä tulevaisuuttamme, ja toimimaan rakentavasti kestävä tulevaisuuden puolesta.

Keskeiset sisällöt

- ekologisesti, taloudellisesti, kulttuurisesti ja sosiaalisesti kestävä kehitys omassa koulussa ja elinympäristössä
- yksilön ja yhteisön vastuu elinympäristön tilasta ja ihmisten hyvinvoinnista
- ympäristöarvot ja kestävä elämäntapa
- ekotehokkuus tuotannossa ja yhteiskunnassa sekä arjen toimintavoissa, tuotteen elinkaari
- oman talouden hallinta ja kulutuskäyttäytyminen, kuluttajan vaikuttamiskeinot
- toivottava tulevaisuus ja sen edellyttämät valinnat ja toiminta.

Turvallisuus ja liikenne

Turvallisuus ja liikenne -aihekokonaisuuden päämääränä on auttaa oppilasta ymmärtämään turvallisuuden fyysisiä, psyykkisiä ja sosiaalisia ulottuvuuksia sekä opastaa vastuulliseen käyttäytymiseen. Perusopetuksen tulee antaa oppilaalle ikäkauteen liittyvät valmiudet toimia erilaisissa toimintaympäristöissä ja tilanteissa turvallisuutta edistäen.

Tavoitteet

Oppilas oppii

- tunnistamaan turvallisuus- ja terveystorjennat, ennakoimaan ja välttämään vaaratilanteita sekä toimimaan terveyttä ja turvallisuutta edistävästi
- edistämään väkivallattomuutta ja toimimaan kiusaamistilanteissa rakentavasti
- toimimaan onnettomuus- ja kriisitilanteissa tarkoituksenmukaisesti
- toimimaan vastuullisesti ja turvallisesti liikenteessä
- vaikuttamaan liikenneympäristön ja muun toimintaympäristön turvallisuuteen
- tuntemaan yhteiskunnan hyvinvointipalveluja.

Keskeiset sisällöt

- onnettomuuksilta, päihteiltä ja rikollisuudelta suojautuminen omassa elinympäristössä
- työturvallisuus ja ympäristöturvallisuus
- terveyttä, turvallisuutta, väkivallattomuutta ja rauhaa edistäviä toimintamalleja
- väkivallan ulottuvuudet lähiyhteisössä ja yhteiskunnassa
- keskeiset liikennesäännöt ja erilaiset liikenneympäristöt
- muut huomioitava liikennekäyttäytyminen, liikenneympäristön turvallisuus ja turvalaitteet
- lähiympäristön vaaranpaikkojen kartoittaminen ja turvallisuuden parantaminen
- turvallisuutta edistävät palvelut
- kodin ja koulun yhteistyö turvallisuuden edistämiseksi.

Ihminen ja teknologia

Ihminen ja teknologia -aihekokonaisuuden päämääränä on auttaa oppilasta ymmärtämään ihmisen

suhdetta teknologiaan ja auttaa näkemään teknologian merkitys arkielämässämme.

Perusopetuksen tulee tarjota perustietoa teknologiasta, sen kehittämisestä ja vaikutuksista, opastaa järkeviin valintoihin ja johdattaa pohtimaan teknologiaan liittyviä eettisiä, moraalisia ja tasa-arvokysymyksiä. Opetuksessa tulee kehittää välineiden, laitteiden ja koneiden toimintaperiaatteiden ymmärtämistä ja opettaa niiden käyttöä.

Tavoitteet

Oppilas oppii

- *ymmärtämään teknologiaa, sen kehittämistä ja vaikutuksia eri elämänalueilla, yhteiskunnan eri sektoreilla ja ympäristössä*
- *käyttämään teknologiaa vastuullisesti*
- *käyttämään tietoteknisiä laitteita ja ohjelmia sekä tietoverkkoja erilaisiin tarkoituksiin*
- *ottamaan kantaa teknologisiin valintoihin ja arvioimaan tämän päivän teknologiaan liittyvien päätösten vaikutuksia tulevaisuuteen.*

Keskeiset sisällöt

- *teknologia arkielämässä, yhteiskunnassa ja paikallisessa tuotantoelämässä*
- *teknologian kehitys ja kehitykseen vaikuttavia tekijöitä eri kulttuureissa, eri elämänalueilla eri aikakausina*
- *teknologisten ideoiden kehittäminen, mallintaminen, arviointi ja tuotteiden elinkaari*
- *tietotekniikan ja tietoverkkojen käyttö*
- *teknologiaan liittyvät eettiset, moraaliset, hyvinvointi- ja tasa-arvokysymykset*
- *tulevaisuuden yhteiskunta ja teknologia.*

Mikkelin täydennys

Aih kokonaisuudet ovat sisällytetty eri oppiaineisiin. Ne näkyvät eri oppiaineiden sisällöissä sekä koulun toimintakulttuurissa.

Yleistä opsin laatimisesta

Suomi äidinkielenä

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksen perustehtävänä on kiinnostuttaa oppilas kielestä, kirjallisuudesta ja vuorovaikutuksesta. Opetuksen tulee perustua yhteisölliseen näkemykseen kielestä: yhteisön jäsenyys ja osallisuus tietoon syntyvät, kun oppii käyttämään kieltä yhteisön tavoin. Opetuksen tulee perustua myös oppilaiden kielellisiin ja kulttuurisiin taitoihin ja kokemuksiin ja tarjota mahdollisuuksia monipuoliseen viestintään, lukemiseen ja kirjoittamiseen, joiden avulla oppilas rakentaa identiteettiään ja itsetuntoaan. Tavoitteena on, että oppilaasta tulee aktiivinen ja eettisesti vastuullinen viestijä sekä lukija, joka pääsee osalliseksi kulttuurista sekä osallistuu ja vaikuttaa yhteiskuntaan.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksessa opitaan käsitteitä, joilla kielentää maailmaa ja omaa ajattelua: oppilas saa keinoja todellisuuden jäsentämiseen mutta myös mahdollisuuksia irrota siitä, rakentaa uusia maailmoja ja kytkeä asioita uusiin yhteyksiin.

Äidinkieli ja kirjallisuus on tieto-, taito- ja taideaine, joka saa sisältöaineiksensa kieli- ja kirjallisuustieteestä sekä viestintätieteistä. Oppiaineen pohjalla on laaja tekstikäsitelmä: tekstit ovat puhuttuja ja kirjoitettuja, kuvitteellisia ja asiatekstejä, sanallisia, kuvallisia, äänellisiä ja graafisia sekä näiden tekstityyppien yhdistelmiä. Opetuksessa on otettava huomioon, että oppilaan äidinkieli on oppimisen perusta: kieli on oppilaalle sekä oppimisen kohde että väline. Äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksen tehtävä on suunnitelmallisesti kehittää kieleen pohjautuvia opiskelu- ja vuorovaikutustaitoja.

Äidinkielen oppiminen kattaa laajasti kielen osa-alueet ja tehtävät. Opetuksen tulee kehittää tietoa kielestä ja kirjallisuudesta sekä vuorovaikutustaitoja uusissa ja yhä vaativammassa kielenkäyttö- ja viestintätilanteissa.

Vuosiluokat 1-2

Vuosiluokkien 1-2 äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksen keskeinen tehtävä on jatkaa jo kotona, varhaiskasvatuksessa, erityisesti esiopetuksessa, alkanutta kielen oppimista. Opetuksen tulee olla kokonaisvaltaista, kaikki kielen osa-alueet kattavaa oppilaan arkeen liittyvää suullista ja kirjallista kommunikaatiota, joka tukee oppilaan yksilöllistä kielenoppimista. Opetuksessa on otettava huomioon, että oppilaat voivat olla oppimisprosessissaan hyvin eri vaiheissa.

1. vuosiluokka

TAVOITTEET

Oppilaan vuorovaikutustaidot karttuvat

Oppilas

- tottuu koulun vuorovaikutustilanteisiin
- oppii kuuntelemaan keskittyen

SISÄLLÖT

Vuorovaikutustaidot

- suullista ja kirjallista ilmaisua koulun vuorovaikutustilanteissa
- kuullun, nähdyn, koetun ja luetun työstämistä kerronnan ja leikin avulla

TAVOITTEET

Oppilaan luku- ja kirjoitustaidot kehittyvät

Oppilas

- oppii lukemisen ja kirjoittamisen perustekniikat sekä niiden opettelussa tarpeellisia käsitteitä; hän oppii ymmärtämään harjoittelun sekä säännöllisen lukemisen ja kirjoittamisen merkityksen
- kehittää luku- ja kirjoitustaitoaan
- oppii tarkkailemaan itseään lukijana ja kirjoittajana
- oppii vähitellen omaa tekstiään kirjoittaessaan ottamaan huomioon kirjoitettua kieltä koskevia sopimuksia.

SISÄLLÖT

Lukeminen ja kirjoittaminen

- lukemista ja kirjoittamista päivittäin
- äänne-kirjain-vastaavuuden runsasta harjoittelua
- sanojen tunnistamista edeten lyhyistä sanoista kohti outoja, pitkiä sanoja; vähittäinen siirtyminen ääneen lukemisesta myös äännettömään lukemiseen
- puheen purkamista sanoiksi, tavuiksi ja äänneiksi; sanojen kirjoittamisen harjoittelua
- kirjainmuotojen piirtämistä, isojen ja pienten tekstauskirjainten opettelua ja kirjainten yhdistämistä (kirjainmallit, numerot ja välimerkit liitteenä)
- oikean kynäotteen ja tarkoituksenmukainen kirjoitusasennon, silmän ja käden koordinaation sekä myös tietokoneella kirjoittamisen opettelua
- oikeinkirjoitusta sana- ja lausetasolla: sanavälit ja sanan jakaminen eri riveille, isot alkukirjaimet tutuissa nimissä ja lauseiden alussa, lauseiden lopetusmerkit ja niiden käyttö omissa teksteissä

TAVOITTEET

Oppilaan suhde kirjallisuuteen ja kieleen rakentuu

Oppilas

- tutustuu kuunnellessaan ja lukiessaan kirjoitettuun kielimuotoon, hänen sana- ja ilmaisuvarastonsa ja mielikuvituksensa rikastuvat, hän saa aineksia ajatteluunsa ja ilmaisuunsa
- tottuu siihen, että teksteistä puhutaan myös käyttämällä sellaisia käsitteitä kuten äänne, kirjain, tavu, sana, lause, lopetusmerkki, otsikko, teksti ja kuva.

SISÄLLÖT

Kirjallisuus ja kieli

- kaunokirjallisuutta ja muita tekstejä opettajan luentaa kuunnellen, kuvia katsellen ja vähitellen itse lukien
- kirjaston käytön opettelua

2. vuosiluokka

TAVOITTEET

Oppilaan vuorovaikutustaidot karttuvat

Oppilas

- oppii kysymään ja vastaamaan sekä kertomaan omia tietojaan, kokemuksiaan, ajatuksiaan ja mielipiteitään
- kehittää kielellistä ja fyysistä kokonaisilmaisuaan.

SISÄLLÖT

Vuorovaikutustaidot

- suullista ja kirjallista ilmaisua erilaisissa vuorovaikutustilanteissa, pari-, pienryhmä- ja luokkakeskusteluja
- keskittyvää, tarkkaa ja päättelevää kuuntelemista
- kuullun, nähdyn, koetun ja luetun työstämistä improvisoinnin, kerronnan, leikin ja draaman avulla, myös muihin taideaineisiin integroiden

TAVOITTEET

Oppilaan luku- ja kirjoitustaidot kehittyvät

Oppilas

- oppii lukemisen ja kirjoittamisen perustekniikat sekä niiden opettelussa tarpeellisia käsitteitä; hän oppii ymmärtämään harjoittelun sekä säännöllisen lukemisen ja kirjoittamisen merkityksen
- kehittää luku- ja kirjoitustaitoaan, myös medialukutaitoaan, sekä viestintävalmiuksiaan
- tietoteknisessä oppimisympäristössä
- oppii tarkkailemaan itseään lukijana ja kirjoittajana
- oppii vähitellen omaa tekstiään kirjoittaessaan ottamaan huomioon kirjoitettua kieltä koskevia sopimuksia.

SISÄLLÖT

Lukeminen ja kirjoittaminen

- lukemista ja kirjoittamista monipuolisesti päivittäin
- painettujen ja sähköisten tekstien avaamista yhdessä keskustellen
- kirjoitetun kielen ja yleispuhekielen harjoittelua
- sanojen tunnistamista edeten lyhyistä sanoista kohti outoja, pitkiä sanoja; vähittäinen siirtyminen ääneen lukemisesta myös äännettömään lukemiseen
- tekstin ymmärtämistä parantaviin strategioihin tutustumista ja niiden käyttöä
- puheen purkamista sanoiksi, tavuiksi ja äänneiksi; sanojen kirjoittamisen harjoittelua
- kirjoituskirjainten opettelua
- tietokoneella kirjoittamisen opettelua
- oikeinkirjoitusta lausetasolla: sanavälit ja sanan jakaminen eri riveille, isot alkukirjaimet tutuissa nimissä ja lauseiden alussa, lauseiden lopetusmerkit ja niiden käyttö omissa teksteissä
- omiin arkikokemuksiin, havaintoihin, mielipiteisiin ja mielikuvitukseen perustuvien tekstien tuottamista niin, että päähuomio on sisällössä ja luomisen ilossa

TAVOITTEET

Oppilaan suhde kirjallisuuteen ja kieleen rakentuu

Oppilas

- tutustuu kuunnellessaan ja lukiessaan kirjoitettuun kielimuotoon, hänen sana- ja ilmaisuvarastonsa ja mielikuvituksensa rikastuvat, hän saa aineksia ajatteluunsa ja ilmaisuunsa
- opettelee valitsemaan itseään kiinnostavaa luettavaa ja lukee lukutaitoaan vastaavia kirjoja
- tottuu tarkastelemaan kieltä, sen merkityksiä ja muotoja
- tottuu siihen, että teksteistä puhutaan myös käyttämällä sellaisia käsitteitä kuten äänne, kirjain, tavu, sana, lause, lopetusmerkki, otsikko, teksti ja kuva.

SISÄLLÖT

Kirjallisuus ja kieli

- kirjojen lukemista ja käsittelyä niin, että keskeistä on elämyksellisyys ja lukukokemusten jakaminen; kirjallisuuden käyttämistä virikkeenä luovassa toiminnassa
- kirjallista keskustelua, jonka yhteydessä käsitteet päähenkilö, tapahtuma-aika ja -paikka sekä juoni; luetun liittämistä omaan elämään, aiemmin luettuun, kuultuun ja nähtyyn
- kirjaston käytön opettelua
- kielen ja sen muotojen ja merkitysten havainnointia

Kuvaus oppilaan hyvästä osaamisesta 2. luokan päättyessä

Oppilaan vuorovaikutustaidot ovat kehittyneet niin, että hän on tottunut ilmaisemaan itseään suullisesti: hän osaa kertoa pienelle ryhmälle havainnoistaan ja kokemuksistaan niin, että kuulijat pystyvät seuraamaan kerrontaa osaa toimia tarkoituksenmukaisesti arkipäivän puhetilanteissa, seuraa opettajan ja muiden oppilaiden kerrontaa ja keskustelua ja pyrkii puhujana vastavuoroisuuteen; keskustelussa hän reagoi kuulemaansa omilla ajatuksillaan ja kysymyksillä osallistuu keskittyen ilmaisuharjoituksiin.

Oppilaan luku- ja kirjoitustaito on kehittynyt niin, että hän

- on edennyt alkavan lukemisen vaiheesta perustekniikan vahvistumisen vaiheeseen; hänen lukemisensa on niin sujuvaa, että hän selviää ikäkaudelleen tarkoitettujen tekstien lukemisesta
- on alkanut jo tarkkailla lukiessaan, ymmärtääkö hän lukemaansa; hän pystyy jo tekemään päätelmiä lukemastaan
- osaa ilmaista itseään myös kirjallisesti niin, että hän selviää oman arkensa kirjoittamistilanteista, hän osaa myös käyttää mielikuvitusta kirjoittaessaan
- osaa käsin kirjoittaessaan jo sitoa kirjaimia toisiinsa; hän osaa tuottaa omaa tekstiä myös tietokoneella
- osaa kirjoittaa helppoja ja tuttuja sanoja jo lähes virheettömästi ja on alkanut käyttää lauseissa lopetusmerkkejä ja lauseen alussa isoa kirjainta.

Oppilaan suhde kirjallisuuteen ja kieleen on rakentunut niin, että hän

- etsii itselleen sopivaa ja mieluisaa luettavaa; hän käyttää lukutaitoaan viihtymiseen ja myös löytääkseen tietoa
- on lukenut ainakin muutamia, lukutaitoaan vastaavia lastenkirjoja, ja hänen medialukutaitonsa riittää ikäkaudelle suunnattujen ohjelmien seuraamiseen käyttämiseen
- pystyy tekemään ikäkaudelleen ominaisia havaintoja kielestä: hän rohkaistuu erittelemään sanojen tavu- ja äännerakennetta, riimittämään ja pohtimaan sanojen merkityksiä ja muotoja;
- hän osaa luetella kirjaimet aakkosjärjestyksessä ja osaa käyttää aakkosjärjestystä
- on tottunut kielestä ja teksteistä puhuessaan käyttämään opettuja käsitteitä.

Vuosiluokat 3-5

Vuosiluokkien 3-5 äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksen keskeinen tehtävä on äidinkielen perustaitojen oppiminen. Opetuksen tavoitteena on sujuvan luku- ja kirjoitustekniikan oppiminen, luetun ymmärtämisen syventäminen ja tiedonhankintataitojen kartuttaminen. Oppilasta ohjataan kuuntelemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan erityyppisiä tekstejä.

Kirjallisuuden lukemisella ja monipuolisella kirjoittamisella on näinä vuosina itseisarvoa, mutta niillä tuetaan myös oppilaan lukutaidon, ilmaisuvarojen, mielikuvituksen ja luovuuden kehittymistä. Oppilasta harjaannutetaan myös oman lukukokemuksen jakamiseen ja käsittelemiseen.

Tavoitteet

Oppilaan vuorovaikutustaidot karttuvat

Oppilas

- oppii erilaisissa viestintätilanteissa aktiivisen kuuntelijan ja viestijän taitoja; hän rohkaistuu osallistumaan keskusteluihin ja pyrkii ottamaan vastaanottajaa huomioon omassa viestinnässään
- oppii toimimaan tekstiympäristöissä, joissa sanat, kuvat ja äänet ovat vuorovaikutuksessa
- kehittää omaa kerrontaansa ja kokonaisilmaisuaan.

Oppilaan taito tulkita ja hyödyntää erilaisia tekstejä kehittyy

Oppilas

- oppii lukemaan sujuvasti erilaisia tekstejä ja tottuu tarkkailemaan ja arvioimaan itseään lukijana
- tutustuu erilaisiin lukutapoihin ja harjaantuu käyttämään luetun ymmärtämistä parantavia strategioita
- oppii valitsemaan sopivaa luettavaa eri tarkoituksiin ja tottuu pohtimaan ja ilmaisemaan tekstien herättämiä ajatuksia sekä siltaamaan niitä omaan elämäänsä ja ympäristöönsä
* opettelee etsimään tietoa erityyppisistä ikäkaudelleen sopivista lähteistä.

Oppilaan taito tuottaa tekstejä ja hyödyntää niitä eri tarkoituksiin kehittyy

Oppilas

- oppii rakentamaan erilaisia tekstejä sekä suullisesti että kirjallisesti
- kehittää taitoaan ilmaista itseään, hänen sanavarastonsa laajenee ja täsmentyy; hän tottuu arvioimaan omaa ilmaisuaan

- oppii kirjoittamaan sujuvasti käsin, saa kokemuksia erilaisten tekstien tuottamisesta tekstinkäsittelyohjelmalla ja oppii käyttämään viestinnän välineitä.

Oppilaan suhde kieleen, kirjallisuuteen ja muuhun kulttuuriin syvenee

Oppilas

- tutustuu oman maansa ja muitten kansojen kulttuureihin kirjallisuuden, teatterin ja elokuvan keinoin
- lukee paljon ja monipuolisesti lasten- ja nuortenkirjallisuutta ja oppii valitsemaan itselleen kiinnostavaa ja sopivaa luettavaa; hänen positiivinen asenteensa lukemiseen säilyy
- kasvattaa kiinnostustaan kielen toimintaan; hän oppii ymmärtämään kieliopillisen kuvauksen perusasioita ja havaitsemaan ympäristössään puhuttavat eri kielet ja antamaan niille arvon
- oppii perustietoja mediasta ja hyödyntää viestintävälineitä tavoitteellisesti.

Keskeiset sisällöt

Vuorovaikutustaidot

- viestinnän perustekijöihin tutustumista, vuorovaikutuksen havainnointia
- kertomista ja selostamista, oman mielipiteen esittämistä, asiointia, kysymysten tekoa ja keskustelupuheenvuoroja sekä aktiivisen kuuntelun opettelua
- ilmaisuharjoituksia

Tekstinymmärtäminen

- keskittyvän ja ymmärtävän kuuntelun harjoittelua
- silmäilevää, etsivää, sana- ja asiatarikkaa sekä päättelevää lukemista
- tekstien sisällön ja rakenteen ennustamista kuvien, otsikon ja aikaisempien lukukokemusten ja ennakkotietojen perusteella
- pääasioiden erottamista sivuasioista, tiivistämistä, väliotsikointia, kysymysten esittämistä, muistiinpanojen tekemistä, päätelmien tekoa sekä luetun ja kuullun arviointia
- ajatuskarttojen laatimista, tekstin ajatusten pohdintaa ja tekstien vertaamista

Puhe-esitysten ja kirjoitusten laatiminen

- tukisanalistan laatimista ja käyttöä, kontaktin ottamista yleisöön, esityksen jaksottamista ja havainnollistamista, äänenkäytön selkeyttämistä

- tutun asian selostaminen ja kuvailu, juonellinen kertomus, hankittujen tietojen koonti, mielipiteen ilmaisu ja perusteleminen
- oman tekstin suunnittelua, muokkaamista ja viimeistelyä
- palautteen vastaanottamista ja antamista
- otsikoinnin ja kappalejaon opettelua
- selkeän ja sujuvan käsialan opettelemista
- oikeinkirjoituksen perusasioita, yleiskielen käytön harjoittelua

Tiedonhallintataidot

- erilaisten tietokirjojen käyttöä
- erityyppisten tietotekstien avaamista
- kirjaston aineiston ryhmittelyyn ja sisältöihin tutustumista, kirjojen hakua ja varausta, yksinkertaisia tiedonhakuja tietoverkoista ja tiedonhaun vaiheita ohjatusti

Kielen tehtävät ja rakenne

- sanojen merkitysten tarkastelua tekstiyhteydessä
- sanojen ryhmittelyä merkityksen ja taivutuksen perusteella
- taivutuksen tehtävä tekstilauseissa
- lauseet rakenteellisina ja toisiinsa liittyvinä yksikköinä
- puhuttujen ja kirjoitettujen tekstien vertailua

Kirjallisuus ja muu kulttuuri

- luokan yhteisten kokonaisteosten ja lyhyempien tekstien sekä useiden valinnaisten kirjojen runsasta lukemista ja kuuntelemista sekä niiden käsittelyä ja oman lukukokemuksen jakamista
- keskeisiä kirjallisuuden käsitteitä kuten juoni, pää- ja sivuhenkilö, tapahtuma-aika ja -paikka, sekä niiden käyttöä
- kirjallisuuden ja muiden taiteenalojen yhteyksien etsimistä

Kuvaus oppilaan hyvästä osaamisesta 5. luokan päättyessä

Oppilaan vuorovaikutustaidot ovat kehittyneet niin, että hän

- rohkenee ilmaista itseään sekä suullisesti että kirjallisesti erilaisissa tilanteissa ja haluaa kehittää ilmaisu- ja vuorovaikutustaitojaan; hän osaa käyttää puheenvuoron keskustelutilanteessa
- kertoo ja kuvailee omia havaintojaan ja ajatuksiaan sekä vertailee niitä toisten havaintoihin; hän pystyy jo omassa viestinnässään jonkin verran ottamaan huomioon viestintätilanteen ja -välineen ja pyrkii siihen, että hänen oma viestinsä on ymmärrettävä

ja saavuttaa vastaanottajan

- osaa kuunnella toisten ajatuksia ja osaa myös muodostaa omia mielipiteitä ja pyrkii perustelemaan niitä; hän on tottunut arvioimaan kuulemaansa ja lukemaansa
- osaa tehdä puhutussa ja kirjoitetussa tekstissä käytetyistä keinoista viestin sisältöä ja viestintätilannetta koskevia päätelmiä
- pystyy pitämään tutulle yleisölle pienimuotoisen, selkeän suullisen esityksen; hän osallistuu aktiivisesti ilmaisuharjoituksiin.

Oppilaan taito tulkita ja hyödyntää erilaisia tekstejä on kehittynyt niin, että hän

- on saavuttanut sujuvan peruslukutaidon
- osaa käyttää luetun ymmärtämistä parantavia strategioita
- tuntee tiedonhankinnan päävaiheet
- on tottunut käyttämään kirjastoa ja pystyy etsimään tarvitsemaansa tietoa painetuista ja sähköisistä lähteistä
- löytää pääasiat, myös teksteistä, joissa on sanoja, ääntä ja kuvia
- erottaa mielipiteen ikäisilleen sopivasta tekstistä ja pohtii tekstin luotettavuutta ja merkitystä itselleen
- käyttää lukutaitoaan sekä hyödykseen että huvikseen.

Oppilaan taito tuottaa tekstejä ja hyödyntää niitä eri tarkoituksiin on kehittynyt niin, että hän

- osaa tuottaa kirjallisesti ja suullisesti erilaisia tekstejä kuten kertomuksen, kuvauksen ja ohjeen
- suunnittelee ja ideoi tekstinsä sisältöä ja pystyy rakentamaan tietoon, kokemukseen ja mielikuvitukseen perustuvia tekstejä; hänen kirjoitelmissaan on havaittavissa kirjoittajan oma ääni ja laajeneva sanavarasto
- ymmärtää lauserakenteiden ja kappalejaon merkityksen tekstin jäsentämisessä ja osaa käyttää tietoaan kronologisesti etenevää tekstiä suunnitellessaan ja tuottaessaan; hän osaa käyttää teksteissään vaihtelevasti erimittaisia lauseita ja yhdistää niitä melko sujuvasti
- osaa tekstata, ja hänelle on kehittynyt luettava sidosteinen käsiala
- osaa tuottaa tekstiä myös tekstinkäsittelyohjelmilla
- hallitsee oikeinkirjoituksesta perusasiat ison ja pienen alkukirjaimen käytössä ja yhdyssanojen muodostamisessa, käyttää oikein lopetusmerkkejä ja on tottunut käyttämään myös muita välimerkkejä.

Oppilaan suhde kieleen, kirjallisuuteen ja muuhun kulttuuriin on kehittynyt niin, että hän

- hyödyntää kielellisiä havaintojaan ja taitojaan omien ja muiden tekstien ymmärtämisessä ja tuottamisessa
- on tottunut tarkastelemaan tekstiä kokonaisuutena ja erottelemaan sen osia, osaa etsiä ja luokitella tekstien sanoja eri perustein ja ryhmitellä sanoja merkityksen ja taivutuksen perusteella sanaluokkiin
- tietää, että verbeillä voi ilmaista aikaa ja persoonaa
- hahmottaa yksinkertaisen tekstin lauseista subjektin ja predikaatin sekä hahmottaa

- lauseen tekstin osaksi
- tuntee puhutun ja kirjoitetun kielimuodon eroja ja hyödyntää niiden työnjakoa jo omassa ilmaisussaan
 - on lukenut luokan yhteiset kokonaisteokset, runsaasti lyhyitä tekstejä ja erilaisia valinnaisia kirjoja ja työstänyt niitä eri menetelmin
 - pystyy valitsemaan itselleen mieluista luettavaa ja osaa kuvailla itseään lukijana; hän laajentaa lukemalla tietämystään, saa elämyksiä ja kehittää mielikuvitustaan
 - on tutustunut myös elokuvan, teatterin ja muun median keinoin rakennettuun fiktion.

Mikkelin täydennys

Keskeisiä sisältöjä eri vuosiluokilla

3. vuosiluokka

Vuorovaikutustaidot:

- reipas kertominen, kohtelias kuunteleminen, oikea äänen käyttäminen
- itsearviointi

Tiedonhallintataidot:

- aakkosjärjestys
- sisällysluettelo
- oppikirja ensimmäisenä tietokirjana

Tekstin ymmärtäminen:

- keskittyvän ja ymmärtävän kuuntelun harjoittelua
- silmäilevää, etsivää, sana- ja asiatarkkaa sekä päättelevää lukemista
- pääasioiden erottamista sivuasioista, tekstien sisällön ja rakenteen ennustamista kuvien, otsikon ja aikaisempien lukukokemusten ja ennakkotietojen perusteella

Puhe-esitysten ja kirjoitusten laatiminen:

- tukisanalistan laatimista ja käyttöä
- tutun asian selostaminen ja kuvailu
- oman tekstin suunnittelua ja kirjoittamista
- otsikoinnin opettelua
- palautteen vastaanottamista ja antamista
- selkeän ja sujuvan käsialan harjoittelua
- oikeinkirjoituksen perusasioista osattava:
- ison kirjaimen käyttö

- päättövälimerkit
- yhdyssanat

Kielen tehtävät ja rakenne:

- tutustuminen sanaluokkiin (tarkemmin substantiivi, verbi, adjektiivi)

Kirjallisuus ja muu kulttuuri:

- Kirjallisuuden ja muiden taiteenalojen yhteyksien etsimistä
- esim. sadut, lastenkirjallisuus, runot, tietokirjat, sarjakuvat
- noin kolme yhteistä tai valinnaista kokonaisteosta lukuvuodessa
- päähenkilö - sivuhenkilö
- tapahtumapaikka ja -aika
- juoni

4. vuosiluokka

Vuorovaikutustaidot:

- selostaminen ja keskustelutaidot pienryhmässä
- eläytyvä lukeminen
- itsearviointi

Tiedonhallintataidot:

- otsikot, väliotsikot, kuvatekstit, vieraat sanat
- käsite- tai ajatuskartta
- vierailu lähikirjastoon (OPS:n liite: "KIRJASTON KÄYTÖN OPETUKSEN JA TIEDONHANKINNAN OHJAUKSEN SISÄLLÖT JA TAVOITTEET")

Tekstin ymmärtäminen:

- keskittyvän ja ymmärtävän kuuntelun harjoittelua
- silmäilevää, etsivää, sana- ja asiatarkkaa sekä päättelevää lukemista
- pääasioiden erottamista sivuasioista, tiivistämistä, väliotsikointia, kysymysten esittämistä, muistiinpanojen tekemistä

Puhe-esitysten ja kirjoitusten laatiminen:

- esityksen jaksottamista
- äänenkäytön selkeyttämistä
- juonellisia kertomuksia, mielipiteen ilmaisua ja perustelemista
- oman tekstin muokkaamista
- jaksotuksen harjoittelua

- selkeän ja sujuvan käsialan harjoittelua
- oikeinkirjoituksen perusasioista osattava:
- vuoropuhelun kirjoittaminen
- yhdysmerkin käyttö yhdyssanoissa

Kielen tehtävät ja rakenne:

- opetellaan kaikki sanaluokat
- opetellaan verbin persoonamuodot (myös aktiivi ja passiivi)

Kirjallisuus ja muu kulttuuri:

- Kirjallisuuden ja muiden taiteenalojen yhteyksien etsimistä
- sadut, lasten- ja nuortenkirjallisuus
- noin neljä yhteistä tai valinnaista kokonaisteosta lukuvuodessa
- fakta ja fiktio

5. vuosiluokka

Vuorovaikutustaidot:

- esitelmä
- juoninäytelmä
- perustellun mielipiteen esittäminen
- selkeä esittäminen
- haastattelu
- itsearviointi

Tiedonhallintataidot:

- kirjojen hakua ja varausta, yksinkertaisia tiedonhakuja tietoverkoista ja tiedonhaun vaiheiden harjoittelua ohjatusti
- sanoma- ja aikakauslehdet tietolähteenä

Tekstin ymmärtäminen:

- keskittyvän ja ymmärtävän kuuntelun harjoittelua
- silmäilevää, etsivää, sana- ja asiatarikkaa sekä päättelevää lukemista
- päätelmien tekoa, luetun ja kuullun arviointia, ajatus- ja käsittekarttojen laatimista, tekstin ajatusten pohdintaa ja tekstien vertaamista

Puhe-esitysten ja kirjoitusten laatiminen:

- kontaktin ottamista yleisöön
- esityksen havainnollistamista

- palautteen vastaanottamista ja antamista
- hankittujen tietojen koontia
- oman tekstin suunnittelua, muokkaamista ja viimeistelyä
- ajatus- ja käsitekarttojen laadinnan ja käytön harjoittelua
- selkeän ja sujuvan käsialan harjoittelua
- oikeinkirjoituksen perusasioista osattava:
- pilkku luettelossa
- pilkku pää- ja sivulauseen välissä
- suora ja epäsuora esitys

Kielen tehtävät ja rakenne:

- taivutuksen tehtävä tekstilauseissa
- päälause, sivulause
- lauseenjäsenistä subjekti, predikaatti, objekti
- verbin aikamuodot

Kirjallisuus ja muu kulttuuri:

- Kirjallisuuden ja muiden taiteenalojen yhteyksien etsimistä
- nuortenkirjallisuus
- noin neljä yhteistä tai valinnaista kokonaisteosta lukuvuodessa
- kirjailija
- kustantaja
- painovuosi
- kirja-arvostelu
- kirjan sanoma

Vuosiluokat 6-9

Vuosiluokilla 6-9 äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksen ydintehtävä on laajentaa oppilaan tekstitaitoja lähipiirissä tarvittavista taidoista kohti yleiskielen ja oppilaalle uusien tekstilajien vaatimuksia.

Pyrkimys on, että oppilas tulee entistä tietoisemmaksi tavoitteistaan ja itsestään kielenkäyttäjänä. Hän kehittyy tekstien erittelijänä ja kriittisenä tulkitsejana ja pystyy tuottamaan erityyppisissä viestintätilanteissa tarvitsemiaan tekstejä. Opetuksen tehtävänä on kannustaa oppilasta lukemaan ja arvioimaan kirjallisuutta, myös erilaisia median tekstejä. Opetus ohjaa oppilasta hankkimaan yleissivistävää tietoa kirjallisuudesta ja innostaa häntä tutkimaan kieltä.

Tavoitteet

Oppilaan vuorovaikutustaidot karttuvat

Oppilas

- kehittää viestintävalmiuttaan ja tilannetajuun
- harjaantuu toimimaan puhujana, lukijana ja kirjoittajana tavoitteellisesti, eettisesti ja vuorovaikutussuhdetta rakentaen erilaisissa viestintäympäristöissä koulussa ja sen ulkopuolella
- pyrkii suojelemaan vuorovaikutukselle myönteistä ilmapiiriä ja tottuu siihen, että on erilaisia näkemyksiä ja tapoja osallistua vuorovaikutukseen.

Oppilaan taito tulkita ja hyödyntää erilaisia tekstejä kehittyy

Oppilas

- harjaantuu aktiiviseksi ja kriittiseksi lukijaksi ja kuulijaksi; hänen tulkitsevat ja arvioivat luku- ja kuuntelutaitonsa kehittyvät
- kehittää tekstityyppien ja tekstilajien tuntemustaan ja tottuu ennakoimaan, millaista luku-, kuuntelu- tai tiedonhankintatapaa tekstilaji ja tavoite edellyttävät
- tottuu tiedonhankinnan ja -käytön prosessiin ja oppii käyttämään monenlaisia lähteitä.

Oppilaan taito tuottaa tekstejä ja hyödyntää niitä eri tarkoituksiin kehittyy

Oppilas

- kehittyy monipuoliseksi ja omaääniseksi tekstien tekijäksi, joka osaa hyödyntää oppimaansa kielitietoa puhuessaan ja kirjoittaessaan
- rohkaistuu tuomaan esille ja perustelemaan näkemyksiään sekä kommentoimaan rakentavasti muiden ajatuksia
- tottuu suunnittelemaan viestintäänsä ja etenemään tavoitteellisesti puhe- ja kirjoitustehtävissään* oppii ottamaan huomioon tilanteen, viestintävälineen ja vastaanottajan teksteissään.

Oppilaan suhde kieleen, kirjallisuuteen ja muuhun kulttuuriin syvenee

Oppilas

- oppii perustietoa omasta äidinkielestään, sen rakenteesta, vaihtelusta ja muuttumisesta
- monipuolistaa lukuharrastustaan; hänen kirjallisuudentuntemuksensa syvenee, ja hän oppii tuntemaan Suomen kirjallisuuden vaihteita ja eri maiden klassikkoja
- saa lisää kokemuksia teatterin ja elokuvan ilmaisukeinoista
- saa käsityksen median ja tekstien mahdollista tuottaa mielikuvia, muokata maailmankuvaa ja ohjata ihmisten valintoja
- saa mahdollisuuksia avartaa esteettistä kokemusmaailmaansa; hänen eettinen tietoisuutensa vahvistuu, ja hänen näkemyksensä kulttuureista laajenee
- kasvaa suvaitsevaisiksi erilaisia kielenpuhujia kohtaan.

Keskeiset sisällöt

Vuorovaikutustaidot

- perustietoa vuorovaikutuksesta ja tekstien sisällöstä, rakenteesta ja ilmaisutavasta sekä niiden yhteydestä viestinnän tavoitteeseen, välineeseen ja viestintäsuhteeseen
- tehtävän mukaista etenemistä ja puheenvuorolajien monipuolistamista erityyppisissä keskusteluissa ja viestintäympäristöissä
- puheenvuoron ajoittaminen ja mitoittaminen, kielimuodon valinta, menettely ristiriitatilanteissa ja eriävien näkemysten hyödyntäminen, palautteen antaminen ja vastaanottaminen
- viestintärohkeuden ja -varmuuden kehittämistä: omien näkemysten esittämisen ja puolustamisen sekä ilmaisutapojen harjoittelua
- omien luku-, viestintä- ja mediankäyttötottumusten sekä -taitojen arviointia

Tekstinymmärtäminen

- ymmärtävän ja arvioivan kuuntelun harjoittelua
- silmäilevän, etsivän sekä sana- ja asiatarkan ja päättelevän lukutavan valinta, lukuprosessien hallinnan varmentamista
- siltojen rakentamista tekstin ja vastaanottajan välille, lukukokemusten jakamista
- kaunokirjallisten tekstien tulkintaa ja tarkastelua elämysten antajina ja näkemysten kehittäjinä
- selostavat, kuvailevat, ohjaavat, kertovat, pohtivat ja kantaa ottavat tekstityypit asia- ja kaunokirjallisissa teksteissä
- kulttuurissa keskeisiä tekstilajeja ja tekstien tarkastelua rakenteellisina ja merkityksellisinä kokonaisuuksina
- tekstien verbaalisten, visuaalisten ja auditiivisten keinojen tarkastelua tekstien merkityksen rakentajina
- tekstin sisällön tiivistämistä, mielipideainesten, tekijän tavoitteiden ja keinojen tunnistamista, erittelyä ja arviointia vaikuttavuuden kannalta, tekstien vertaamista eri näkökulmista
- puheeseen, kirjoitukseen ja kuviin kätkeytyneiden näkemysten, arvojen ja asenteiden etsimistä ja arviointia

Puhe-esitysten ja kirjoitelmien laatiminen

- omien tekstien ja työskentelyn tavoitteiden määrittelyä ja tekstintekoprosessien vakiinnuttamista
- tavallisten jäsentelytapojen harjoittelua, jaksotus-, aloitus- ja päätäntätaidon varmentamista
- tekstien suuntaamista eri kohderyhmille ja erilaisiin viestintävälineisiin ja -tilanteisiin
- omia elämyksiä ja näkemyksiä kuvaavien ja uusia maailmoja rakentavien fiktioiden tuottamista
- yleispuhekielen ja kohteliaan, kuulijan huomioon ottavan ilmaisu- ja viestintätavan opettelua

- kirjoitetun kielen lause- ja virketajun kehittämistä ja oikeinkirjoituksen vakiinnuttamista
- erilajisten tekstien kirjoittamista käsin ja tietotekniikkaa hyödyntäen
- ilmaisukeinojen monipuolistamista

Tiedonhallintataidot

- tietojen hankintaa erityyppisistä lähteistä: tiedonhankinnan suunnittelua, lähteiden luotettavuuden ja käyttökelpoisuuden arviointia
- muistiinpanojen tekemisen ja yksinkertaisten lähdemerkintöjen opettelua, aineistojen valikointia, ryhmittelyä ja rakentamista esitykseksi

Suhde kieleen, kirjallisuuteen ja muuhun kulttuuriin

- perustiedot Suomen ja maailman kielitilanteesta ja käsitys kielidemokratiasta sekä äidinkielen merkityksestä
- suomen kielen vaiheita ja vaihtelua
- suomen kielen äänne-, muoto- ja lauserakenteen ominaisuuksia ja vertailua muihin kieliin
- suomen kielen tilanteenmukaisen, sosiaalisen ja maantieteellisen vaihtelun sekä yleiskielen käytön perusteiden pohdintaa
- kirjallisen yleissivistyksen pohjan luomista: tietoa keskeisistä teoksista ja niiden kirjoittajista sekä Kalevalasta, kansanperinteestä ja Suomen kirjallisuuden päävaiheista
- yhteisten ja valinnaisten kokonaisteosten lukemista, runsaasti myös erilajisten lyhyitten tekstien käsittelyä
- kaunokirjallisuuden luokittelu pää- ja joihinkin alalajeihin
- tekstien tyyllinen pääjako: romanttisten, realististen ja modernististen tekstien tuntomerkkejä
- fiktion rakenteiden erittelyä luokkatasolle sopivia käsitteitä käyttäen
- teatteri- ja elokuvakokemusten hankkimista, kokemusten erittelyä ja jakamista

Päätöarvioinnin kriteerit arvosanalle 8

Oppilaan vuorovaikutustaidot ovat kehittyneet niin, että hän

- haluaa ja rohkenee ilmaista itseään kirjallisesti ja suullisesti sekä ryhmän jäsenenä että yksin esiintyessään
- osoittaa päättelevän ja arvioivan kuuntelemisen taitoa
- osaa ottaa ideointi- ja ongelmanratkaisukeskusteluissa sekä muissa ryhmäviestintätilanteissa puheenvuoron ja esittää ehdotuksen, kannanoton, kysymyksen, lisätietoja ja perusteluja
- edistää ryhmän pääsyä tavoitteeseen sekä osaa toimia rakentavasti myös silloin, kun asioista ollaan eri mieltä
- tuntee keskeisimmät puhutun ja kirjoitetun kielimuodon erot ja ottaa huomioon viestintätilanteen, vastaanottajan ja välineen muun muassa kielimuotoa valitessaan;

- hän pystyy vaihtamaan nuorison oman puhekielen tarvittaessa yleispuhekieleksi
- pystyy havainnoimaan ja arvioimaan äidinkielen taitojaan; hän ottaa vastaan palautetta ja hyödyntää sitä omien taitojensa kehittämiseksi; hän antaa myös rakentavaa palautetta toisille ja työskentelee tavoitteellisesti sekä yksin että ryhmässä.

Oppilaan taito tulkita ja hyödyntää erilaisia tekstejä on kehittynyt niin, että hän

- osaa keskustella erilaisten tekstien kanssa: hän osaa kysyä, tiivistää, kommentoida, väittää vastaan, esittää tulkintoja ja arvioita sekä pohtia tekstin yhteyksiä omiin kokemuksiinsa ja ajatuksiinsa
- tuntee erilaisten tekstien käyttömahdollisuuksia ja osaa suunnistaa monenlaisessa tekstiympäristössä
- lukee tekstejä, myös erilaisia median tekstejä, tarkoituksenmukaista lukutapaa käyttäen
- erottaa tavallisia tekstityyppejä tekstikokonaisuuksista
- tunnistaa tavallisia kaunokirjallisuuden, median ja arjen tekstilajeja
- osaa vertailla tekstejä, löytää sisällön ydinasiat sekä tekijän mielipiteen ja sen perustelut
- pystyy tiivistämään fiktiivisen tekstin juonen, laatimaan henkilökuvia sekä seuraamaan henkilöiden ja heidän suhteittensa kehitystä
- osaa kuvata runoa ja esittää siitä ajatuksia
- tietää, että tekstillä on tekijä ja tarkoitus, jotka vaikuttavat sen sisältöön, muotoon ja ilmaisuun
- pystyy tekemään havaintoja ja päätelmiä tekstien visuaalisista ja auditiivisista keinoista
- pystyy tekemään havaintoja kielen keinoista ja huomaa esimerkiksi sananvalintojen, käytetyn kuvakielen, lausemuotojen sekä tyyliarvoltaan erilaisten ilmausten yhteyksiä tekstin tarkoitukseen ja sävyyn
- pystyy käyttämään opetettuja kielitiedon ja tekstitiedon käsitteitä tekstejä havainnoidessaan sekä kirjallisuustietoa fiktiivisiä tekstejä käsitellessään.

Oppilaan taito tuottaa tekstejä ja hyödyntää niitä eri tarkoituksiin on kehittynyt niin, että hän

- osaa käyttää kirjastoa, tietoverkkoja, tieto- ja kaunokirjallisia teoksia sekä suullisesti välitettyä tietoa tiedonhankinnassaan; hän osaa valita lähteensä ja myös ilmoittaa ne
- tuntee puhe-esityksen ja kirjoitelman laatimisen prosessin ja soveltaa tietoaan tekstejä tuottaessaan
- kokoaa esitykseensä riittävästi aineksia, jäsentelee niitä sekä tuo asiasta esille olennaisen; hänen tekstinsä ajatuskulkua on helppo seurata
- pystyy laatimaan suullisia ja kirjoitettuja tekstejä eri tarkoituksiin, muun muassa kuvauksia, kertomuksia, määritelmiä, tiivistelmiä, selostuksia, kirjeitä, hakemuksia, yleisönosastokirjoituksia ja muita kantaa ottavia ja pohtivia tekstejä
- pystyy tuottamaan tekstinsä sekä käsin että tekstinkäsittelyohjelmalla ja muutenkin hyödyntämään työskentelyssään tietotekniikkaa ja viestintävälineitä
- osaa hyödyntää kielitietoaan tekstien tuottamisessa ja tehdä tyyllillisiä, sanastollisia ja rakenteellisia valintoja; hän osaa säädellä virkkeiden rakennetta ja pituutta sekä tarpeen mukaan tiivistää tekstiään
- soveltaa teksteihinsä tietoaan puhutun ja kirjoitetun kielen eroista, kohteliaisuuskeinoista ja oikeinkirjoituskäytänteistä.

Oppilaan suhde kieleen, kirjallisuuteen ja kulttuuriin on kehittynyt niin, että hän

- on saavuttanut lukutaidon, joka riittää myös kokonaisten kirjojen lukemiseen
- löytää itseään kiinnostavaa tieto- ja kaunokirjallisuutta sekä muita tekstejä ja osaa perustella valintojaan
- on lukenut sekä kotimaisesta että ulkomaisesta kaunokirjallisuudesta runoja, satuja, tarinoita, novelleja, esimerkkejä näytelmäteksteistä ja sarjakuvia sekä tuntee Kalevalan runoja ja muutakin kansanperinnettä; kokonaisteoksia hän on lukenut ainakin yhteisesti sovitun määrän
- tuntee kirjallisuuden pääajit, tekstien tyylillisen pääjaon sekä joitakin kirjallisuuden klassikkoja, jotka edustavat eri aikakausia
- pystyy jakamaan luku- ja katselukokemuksensa muiden kanssa
- osaa puhua kielen äänne-, muoto- ja lauserakenteesta sekä sanastosta; hänellä on tietoa sanaluokista ja tärkeimmistä lauseenjäsenistä, hän tuntee suomen kielen keskeisimmät ominaispiirteet ja pystyy vertailemaan suomen kieltä muihin opiskelemiinsa kieliin; hänellä on käsitys kielisukulaisuudesta ja suomen sukukielistä
- tietää, että suomen kieli vaihtelee tilanteen, käyttäjän ja alueen mukaan
- tietää kielen muuttuvan, hänellä on tietoa äidinkielen asemasta muiden kielten joukossa ja monikulttuurisessa kieliyhteisössä; oppilas tuntee Suomen kielitilanteen, hänellä on perustietoa Suomessa puhuttavista kielistä.

Mikkelin täydennys

Keskeisiä sisältöjä eri vuosiluokilla

6. vuosiluokka

Vuorovaikutustaidot:

- tilanteen mukainen kommunikointi esim.
- virallinen ja epävirallinen
- eri ikäisten kanssa
- eri välineillä
- nonverbaalinen viestintä
- myönteisyys, kohteliaisuus
- luku-, viestintä- ja mediankäyttötottumusten sekä -taitojen itsearviointia

Tiedonhallintataidot:

- käsite- ja ajatuskarttojen käyttö
- eri lähteistä poimittujen aineistojen valikointia, ryhmittelyä ja rakentamista esitykseksi
- selostus

Tekstinymmärtäminen:

- luetun- ja kuullunymmärtämisharjoituksia
- mediatekstien kriittinen käsittely
- erilaisiin asiateksteihin tutustuminen (esim. lehtitekstit)
- puhe-esitysten ja kirjoitelmien laatiminen:
- kappalejako
- tekstin pää rakenne (alitus, vähintään kolme käsittelykappaletta, lopetus)
- vähintään kuusi arvioitavaa kirjoitelmaa vuodessa esim.
- kertomus
- kuvaus
- asiateksti

Suhde kieleen, kirjallisuuteen ja muuhun kulttuuriin:

- lause- ja virketajun varmistaminen
- aiemmin opittujen oikeinkirjoitussääntöjen kertaaminen
- aikaisemmin opitun kertaaminen: osattava sanaluokat, lauseen pääjäsenet, verbien persoona- ja aikamuodot
- tutustutaan nominien taivutukseen (nominatiivi, genetiivi, partitiivi ja paikallissijat)
- noin kuusi yhteistä tai valinnaista kokonaisteosta lukuvuodessa
- kirjailijan ammattiin tutustuminen
- opittujen kirjallisuuden keskeisten käsitteiden kertaaminen ja lisäksi kertoja sekä eri näkökulmat aiheeseen
- teatterissa ja elokuvissa käyminen mahdollisuuksien mukaan
- Kalevalaan ja Kiven tunnetuimpiin teoksiin tutustuminen
- itsearviointi

7. vuosiluokka

Minä äidinkielen oppijana

Vuorovaikutustaidot:

- tutustumisharjoituksia
- ryhmäviestintätilanteita
- asiallinen ja tavoitteenmukainen käyttäytyminen ryhmässä
- luku-, viestintä- ja mediankäyttötottumusten sekä -taitojen itsearviointia

Tiedonhallintataidot:

- muistiinpanojen tekeminen
- tutustuminen lähikirjastoon tiedonlähteenä

Tekstinymmärtäminen:

- arvioitavia luetun- ja kuullunymmärtämistehtäviä
- palautteen antaminen
- tiivistäminen
- lukemisen tasot (silmäilevä, sana- ja asiatarkka ja päättelevä)
- elokuvan keinojen tarkastelua
- kuvailevia ja kertovia tekstejä
- yhteisiä ja valinnaisia nuortenkirjoja

Puhe-esitysten ja kirjoitelmien laatiminen:

- referaatti
- suullisia ja kirjallisia kertomuksia ja kuvauksia
- harjoitellaan kirjoitelman suunnittelua
- kirjaesittely
- yleiskielen ja puhekielen eroja
- lause ja virke
- oikeinkirjoitussääntöjä
- selkeän ja sujuvan käsialan hallinta

Suhde kieleen, kirjallisuuteen ja muuhun kulttuuriin:

- sanaluokkien kertaaminen ja käytön monipuolistaminen
- nominien ja verbien taivutuksen kertaaminen
- tieto- ja kaunokirjallisuus ja kaunokirjallisuuden kolmijako (epiikka, lyriikka ja draama)
- kirjallisuuden peruskäsitteitä
- noin neljä yhteistä tai valinnaista kokonaisteosta lukuvuodessa
- teatterissa ja elokuvissa käyminen mahdollisuuksien mukaan
- itsearviointi

8. vuosiluokka

Vaikuttaminen

Vuorovaikutustaidot:

- mielipiteen muodostaminen ja perusteleminen
- keskustelu-, väittely- ja ongelmanratkaisutaidot
- palautteen antaminen ja vastaanottaminen
- nonverbaalinen viestintä
- luku-, viestintä- ja mediankäyttötottumusten sekä -taitojen itsearviointia
- näyttelemisen

Tiedonhallintataidot:

- asia- ja kaunokirjallisen tekstin käyttäminen omassa esityksessä (eli aineistopohjaisissa esityksissä) ja lähteeseen viittaaminen

Tekstinymmärtäminen:

- luetun- ja kuullunymmärtämistehtäviä
- mediatekstien analysointia (esim. mainonta ja kantaaottavat tekstit)
- vaikuttavan kielen keinoja
- perustelutavat

Puhe-esitysten ja kirjoitelmien laatiminen:

- mielipideteksti
- aineistopohjainen kirjoitelma
- uutinen
- väittely
- keskustelu
- kirja-arvostelu
- oikeinkirjoitussääntöjä

Suhde kieleen, kirjallisuuteen ja muuhun kulttuuriin:

- suhtautumistavan ilmaiseminen verbin avulla (modukset)
- lauseenjäsenet
- kuvakieli (esim. vertaukset, metaforat)
- novelleja
- runoja
- kaunokirjallisuuden alalajeja, esim. tieteis-, fantasia-, kauhu- ja salapoliisikirjallisuus
- noin neljä yhteistä tai valinnaista kokonaisteosta lukuvuodessa
- teatterissa ja elokuvissa käyminen mahdollisuuksien mukaan
- itsearviointi

9. vuosiluokka

Suomalaisuus

Vuorovaikutustaidot:

- kokoustekniikka
- luku-, viestintä- ja mediankäyttötottumusten sekä -taitojen itsearviointia
- haastattelutilanteen harjoittelu

Tiedonhallintataidot:

- lähteen luotettavuuden arviointia (tietokirjat ja Internet)
- äidinkielen ja kirjallisuuden aiheisiin liittyvä tutkielma tai esitelmä (tiedonhaku, kriittinen lukeminen, tiedon hyödyntäminen ja oman esityksen työstäminen)

Tekstinymmärtäminen:

- kaunokirjallisuuden erittelyä
- kuullunymmärtämisen tehtäviä
- pohtivia tekstejä
- lehtitekstejä (esim. artikkeli, kolumni, pääkirjoitus, reportaasi)

Puhe-esitysten ja kirjoitelmien laatiminen:

- tyypillisimpiä tekstien jäsentelyn malleja
- pohtivat kirjoitelmat
- hakemuksen tekeminen
- oikeinkirjoitussääntöjä

Suhde kieleen, kirjallisuuteen ja muuhun kulttuuriin:

- äidinkielen merkitys
- maailman kielet ja kielikunnat
- Suomen kielen vaiheet ja ominaispiirteet
- kielidemokratia
- murteet, slangit, kielimuodon vaihtelu tilanteen mukaan
- kirjoitetun kielen rakenteita (esim. lauseenvastike)
- kansanrunous
- Kalevala
- Suomen kirjallisuuden päävaiheet
- näytteitä kotimaisista klassikoista (esim. Kivi, Canth, Aho, Leino, Linna, Södergran)
- romantiikka, realismi ja modernismi
- noin neljä yhteistä tai valinnaista kokonaisteosta lukuvuodessa
- teatterissa ja elokuvissa käyminen mahdollisuuksien mukaan
- itsearviointi

Aihekokonaisuudet

1. Ihmisenä kasvaminen

Kaunokirjallisuuteen liittyvien tekstinäytteiden ja tehtävien välityksellä oppilas voi pohtia ihmisenä kasvamistaan. Erityisesti voidaan tarkastella tunteita ja asenteita. Oman kielenkäytön sekä kielen tilanteenmukaisen vaihtelun pohdinta lisää myös itsetuntemusta.

Yhteistyötaidot karttuvat aina yhteistoiminnallisesti opiskeltaessa ja ryhmitöitä tehtäessä. Ongelmanratkaisutilanteiden harjoittelu auttaa huomaamaan yhteistyön merkityksen. Erilaisissa draamaharjoituksissa kehittyvät myös yhteistyötaidot sekä toisen huomioon ottaminen.

Äidinkielessä kirjallisuudessa opetetaan opiskelutaitoja: olennaisen löytämistä luetusta, tietojen hankkimista ja jäsentämistä, hankittujen tietojen ja oman ajattelun välistä vuorovaikutusta jne.

Kieli itsessään on oppimisen väline.

Itsearviointia tehdään usein kirjoittamisen, lukemisen ja puhumisen yhteydessä.

2. Kulttuuri-identiteetti ja kansainvälisyys

Oppiaineena äidinkieli ja kirjallisuus on senlaatuinen, että kulttuuri-identiteetti on sen keskeistä sisältöä.

Kaikilla luokka-asteilla tutustutaan suomalaiseen kirjallisuuteen. Kalevalaan ja kansanperinteeseen sekä merkittäviin suomalaisiin kirjailijoihin ja heidän tuotantoonsa tutustuminen auttaa oman kulttuurin juurien hahmottamisessa. Varsinkin 9. luokalla kirjallisuusjaksossa keskitytään suomen kirjallisuuden historiaan, suomalaisuuteen. Eri vuosikymmeniltä peräisin olevien kirjojen avulla oppilas saa fiktion keinoin kuvan Suomen historiasta.

Kieli sitoo ihmisen kulttuuriin. Suomen kielen ominaispiirteiden ja alueellisen vaihtelun tarkastelu kuuluvat kulttuuri-identiteetin käsittelyyn. Suomalainen tapa- ja keskustelukulttuuri sekä hyvät käytöstavat tulevat esiin useassa yhteydessä.

Kirjoittamisessa aihepiiriksi on helppo ottaa suomalaisuus vaikkapa tutun arkipäivän avulla.

Monikulttuurisuus tulee esille, kun vertaillaan suomen kieltä ja kulttuuria toisiin kieliin ja kulttuureihin. Nykysuomalaisuuteenkin kuuluvat monenlaisista kulttuureista lähtöisin olevat ihmiset.

3. Viestintä ja mediataito

Viestintä on äidinkielen ja kirjallisuuden perusainesta, jossa harjoitellaan kirjoittamista, lukemista, puhumista ja erilaista ilmaisemista. Lisäksi palautteen antaminen ja vastaanottaminen kuuluvat kirjoittamis- ja puhumisharjoituksiin. Oppilaan kokonaispersoonallisuus kehittyy erityisesti ilmaisuharjoituksissa, sillä mukaan tulevat kokemuksellisuus ja elämyksellisyys.

Omien ajatusten ja tunteiden ilmaisu kuuluu kirjoittamis- ja puhumistehtäviin sekä draamaan. Ne tulevat esille myös kirjallisuustehtävissä.

Äidinkielessä ja kirjallisuudessa opiskellaan viestien vastaanottamista ja tuottamista. Painotetaan osallistuvaa ja vuorovaikutuksellista viestintää. Tutkitaan eri viestintävälineitä ja niiden kehittymistä ajan kuluessa ja sen vaikutusta arkielämäämme. Mediakriittisyys korostuu, kun pohditaan median valtaa ja roolia kulttuurissamme. Mainontaan tutustuminen on osa tätä pohdintaa.

Internetin hallittua käyttöä harjoitellaan oppitunneilla.

4. Osallistuva kansalaisuus ja yrittäjyys

Kansalaisen perustaitoja ovat luku- ja kirjoitustaito. Tärkeää on myös kyky ilmaista suullisesti ajatuksiaan: neuvotella, keskustella, väitellä. Mielenpitojen perusteleminen ja mielipidetekstien

kirjoittaminen kuuluvat äidinkielen ja kirjallisuuden opetussisältöihin.

Suomen kirjallisuuden historian vaiheita käsiteltäessä seurataan myös yhteiskunnallisia ja poliittisia muutoksia.

Kokoustekniikan perusasiat ja hakemuksen tekeminen käydään läpi yhdeksännellä luokalla.

Kansalaistaitoihin kuuluu kirjastopalvelujen hyödyntäminen. (Mikkelin OPS:n liite: Kirjastonkäytön ja tiedonhankinnan suunnitelma)

5. Vastuu ympäristöstä, hyvinvoinnista ja kestävästä tulevaisuudesta

Äidinkielen ja kirjallisuuden oppitunneille valitaan aihepiirejä, jotka käsittelevät ihmisen suhdetta ympäristöön tai kestävästä kehitystä. Myös ajankohtaisia uutistekstejä hyödynnetään.

Kulutuskäyttäytymistään oppilaat pohtivat, kun tutustutaan mainontaan.

6. Turvallisuus ja liikenne

Ryhmätöissä kehittyvät yhteistyötaidot luovat turvallisuutta.

Kirjallisuusjaksoissa käsitellään väkivallattomia, kielellisiä ratkaisuja ongelmatilanteisiin.

Terveysteen, liikuntaan ja liikenteeseen liittyviä teemoja voidaan käyttää sekä kirjoitelmien aineistona että soveltuvien osien lukemisessa.

7. Ihminen ja teknologia

Tiedonhallintataidot kuuluvat nykyihmisen arkeen. Internetin käyttöä on syytä pohtia monesta näkökulmasta.

Tieto- ja viestintäteknologiaa hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan opiskelussa. Korostetaan teknologian tarkoituksenmukaista käyttöä ja opastetaan järkeviin valintoihin.

Tieteiskirjallisuuden käsittelyssä käydään läpi erilaisia tulevaisuuden kuvia ja tekniikan merkitystä kuvitteellisessa tulevaisuudessa.

Kategoria: Äidinkieli ja kirjallisuus

Yleistä opsin laatimisesta

Johdanto

Vieraan kielen opetuksen tulee antaa oppilaalle valmiuksia toimia erikielissä viestintätilanteissa. Opetuksen tehtävänä on totuttaa oppilas käyttämään kielitaitoaan ja kasvattaa hänet ymmärtämään ja arvostamaan myös muiden kulttuureiden elämänmuotoa. Oppilas oppii myös, että taitoaineena ja kommunikaation välineenä kieli edellyttää pitkäjänteistä ja monipuolista viestinnällistä harjoittelua. Vieraskieli oppiaineena on taito- ja kulttuuriaine.

Mikkelin kaupungin kieliohjelma

Mikkelin kaupungin opetustoimen kieliohjelman yleisenä tavoitteena on tarjota kaikille oppilaille monipuoliset kielenoppimismahdollisuudet kohtuullisin kustannuksin ja turvata kielen opiskelun jatkuvuus kouluasteelta toiselle siirryttäessä.

Tavoitteet Mikkelissä

1. Kielten opiskelusta, sisällöistä ja opiskelun jatkamisesta tiedotetaan tasapuolisesti.
2. Kielitarjonta vapaaehtoisessa A-kielessä pyritään säilyttämään monipuolisena.
3. Opetussuunnitelman perusteissa mainitut aihekokonaisuudet sisältyvät kunkin opetettavan kielen opetussuunnitelman sisältöihin.
4. Kieltenopetusta kehitetään yhteistyössä perusopetuksen, lukioiden, aikuislinjan, vapaan sivistystyön oppilaitosten sekä toisen asteen oppilaitosten kesken ja järjestetään mahdollisuuksia opiskella harvinaisempia vieraita kieliä.
5. Kielenopetuksen tavoitteena on lisätä suvaitsevaisuutta ja kansainvälisyyttä.
6. Kansainvälistä opettaja- ja oppilas/opiskelijavaihtoa lisätään.
7. Kouluilla on mahdollisuus käynnistää ja toteuttaa vieraalla kielellä annettavaa opetusta, kielikylpyjä ja kielisuihkuja niistä annettujen ohjeiden mukaan ylläpitäjän erillispäätöksillä.

Kieliohjelma

A - kieli: englannin kieli (EN) on kaikille yhteinen kieli, joka alkaa perusopetuksen 3. vuosiluokalla.

Vapaaehtoinen A- kieli: ranska (RA), saksa (SA) ja venäjä (VE) ovat oppilaalle vapaaehtoisia kieliä, jotka alkavat perusopetuksen 4. vuosiluokalla.

Vapaaehtoisen A-kielen opetuksen järjestämisessä noudatetaan seuraavia periaatteita:

- Vapaaehtoisia A - kieliä tarjotaan kaikissa kouluissa.
- Opetus voidaan järjestää perustellusta syystä toissijaisesti myös yhdysluokkaopetuksena.
- Järjestelyt on toteutettava mahdollisimman taloudellisesti ja tarkoituksenmukaisesti.
- Välituntikuljetuksia ei järjestetä koulualuetta laajemmin.
- Vapaaehtoisen A - kielen valinta on oppilasta sitova koko perusopetuksen ajan ja se on ensisijainen valinnaisaine suhteessa muihin valinnaisaineisiin.
- Vapaaehtoisen A - kielen opetuksen jatkuvuus turvataan.

Edellä mainituista periaatteista voidaan poiketa vain lautakunnan erillispäätöksellä.

B1 - kieli: ruotsin kieli (RU) on kaikille yhteinen kieli, joka alkaa perusopetuksen 7. vuosiluokalla.

Valinnainen B2- kieli: saksa (SA), ranska (RA) tai venäjä (VE) on oppilaalle valinnainen kieli, joka alkaa perusopetuksen 8. vuosiluokalla.

Opetusryhmän minimikoko on 12 oppilasta.

Valinnainen B3 - kieli: saksa (SA), ranska (RA), venäjä (VE) tai muu kieli on lukiossa alkava valinnainen kieli koulukohtaisissa opetussuunnitelmissa päätettävällä tavalla.

Aikuisten lukiokoulutus (Lyseon lukion aikuislinja ja Otavan Opisto)

A- ja B-kielinä voidaan opiskella EN/SA/RA/VE/ESP (espanja)/ITA (italia) tai jotakin muuta kieltä opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla.

Tiedottaminen

Kielten opiskelu mahdollisuuksista, niiden jatkuvuudesta ja järjestämisperiaatteista tulee tiedottaa hyvissä ajoin ennen kutakin valinta-ajankohtaa.

Vastuu tiedottamisesta on opetuksen järjestäjällä, kullakin koululla ja vapaaehtoisen A-kielen opetuksen osalta myös alueiden kouluilla yhteisesti.

Kielenopetuksesta vapauttaminen

Perusopetuksen oppilas voidaan vapauttaa kielenopetuksesta lainsäädännön antamin perustein huoltajan anomuksesta. Vapautuksen myöntää koulun rehtori kuultuaan oppilasta, huoltajaa ja asianomaista kielen opettajaa.

A-kieli

A-kieltä opiskellaan kaikille yhteisenä aineena. Lisäksi A-kieli voidaan aloittaa vapaaehtoisena. Hyvien opiskelutottumusten omaksuminen kaikille yhteisen A-kielen opetuksessa luo pohjaa myöhemmin alkaville kieliopinnoille. A-kielen opiskelun myötä oppilailla alkaa myös kehittyä kulttuurien välinen toimintakyky.

Vuosiluokat 1-2

Mikäli kielten opetus aloitetaan ennen kolmatta luokkaa, keskitytään aluksi kuullun ymmärtämiseen, toistamiseen ja soveltamiseen sekä suullisen kommunikaation harjoittamiseen. Kirjoitettua kielimuotoa käytetään suullisen harjoittelun tukena tilanteen mukaan. Opetus tulee integroida oppilaan omaan kokemuspiiriin kuuluviin tai opetuksessa jo käsiteltyihin sisältöihin ja teemoihin. Myös kulttuurien välisiin eroihin tutustutaan alustavasti. Opetus on luonteeltaan toiminnallista ja leikinomaista.

Tavoitteet

Oppilas

- tulee tietoiseksi kielestä ja sen merkityksestä
- rohkaistuu puhumaan sana- ja sanontatasolla kuuntelemalla ja ymmärtämällä kieltä
- saa pohjaa kielenopiskelutaidoille ja myöhemmille kieliopinnoille
- kiinnostuu kielten opiskelusta ja elämästä erilaisissa kulttuureissa.

Keskeiset sisällöt

- Jokapäiväinen elämä ja lähiympäristö, koti ja koulu
- ikäkauteen soveltuvat laulut, lorut ja leikit
- kohdekielen kulttuuriin ja kielialueeseen liittyvää keskeistä yleistietoa.

Vuosiluokat 3-6: A-kieli englanti

Opetuksen tehtävänä on totuttaa oppilas viestimään vieraalla kielellä hyvin konkreettisissa ja itselleen läheisissä tilanteissa aluksi pääsääntöisesti suullisesti ja vähitellen kirjallista viestintää lisäten. Hänen tulee tiedostaa, että kielet ja kulttuurit ovat erilaisia, mutta eivät eriarvoisia. Oppilaalle tulee kehittyä hyviä kielenopiskelutottumuksia.

Tavoitteet

Kielitaito

Oppilas oppii

- kertomaan perustietoja itsestään ja lähipiiristään sekä viestimään kohdekielellä yksinkertaisissa arkipäivän puhetilanteissa tarvittaessa puhekomppanin apuun tukeutuen
- ymmärtämään arkielämää ja rutiininomaisia tapahtumia käsittelevän puheen tai tekstin keskeisimmän sisällön tilanneyhteyden tukemana
- kirjoittamaan lyhyen viestin kaikkein tutuimmissa, helposti ennakoitavissa arkisiin tarpeisiin ja kokemuksiin liittyvissä tilanteissa.

Kulttuuritaidot

Oppilas oppii

- tuntemaan kohdekulttuuria ja tutustuu alustavasti kohdekulttuurin ja suomalaisen kulttuurin yhtäläisyyksiin ja eroihin
- viestimään kohdekulttuurin edustajien kanssa jokapäiväisissä tilanteissa kohdekulttuurille luontevalla tavalla.
- arvostamaan omaa kulttuuriaan
- tunnistamaan oman ja kohdekulttuurin välisiä eroja ja samankaltaisuuksia
- arvostamaan kulttuurien välisiä eroja rikkautena
- ymmärtämään kielitaidon merkityksen osana kansainvälistä vuorovaikutusta
- käyttämään keskustelussa englanninkieliselle kulttuurille ominaisia ilmaisuja

Opiskelustrategiat

Oppilas oppii

- toimimaan vastuullisesti ja yritteliäästi kielenoppimistilanteissa
- käyttämään pari- ja pienryhmätilanteita hyväkseen kielen opiskelussa
- käyttämään itsenäisesti oppikirjaa, sanakirjaa ja muita tiedonhankintavälineitä
- käyttämään uusia sanoja ja rakenteita omassa tuotoksissaan
- tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja heikkouksiaan kielen opiskelijana sekä arvioimaan työskentelyään ja kielitaitonsa eri alueita suhteessa tavoitteisiin.

Opiskelustrategiat

3.lk

Oppilas oppii

- huolehtimaan työvälineistään ja kotitehtävistään
- työskentelemään parin kanssa ja ryhmässä
- ymmärtämään säännöllisesti tehtyjen kotitehtävien merkityksen kielenopiskelussa
- käyttämään oppikirjaansa tiedonhankinnassa
- harjoittelemaan sanastoa
- tunnistamaan sanoja kirjoitetussa ja puhutussa muodossa
- tunnistamaan tavallisimmat äännemerkit
- arvioimaan jonkin verran omaa oppimistaan

4. lk

Oppilas oppii edellisten lisäksi

- elaboroimaan sanastoa
- ymmärtämään jonkin verran puhuttua ja kirjoitettua kieltä
- reagoimaan kohdekielellä ohjatuissa tilanteissa
- työskentelemään tavoitteen suuntaisesti
- arvioimaan omaa oppimistaan ja ymmärtämään oman työskentelyn vaikutuksen oppimistuloksiin

5.lk

Oppilas oppii edellisten lisäksi

- tuottamaan kieltä vapaammin ja itsenäisemmin
- ymmärtämään syvällisemmin kielen sääntöjä ja soveltamaan niitä
- kirjoittamaan kieltä sanelun mukaan
- hakemaan tietoa oppikirjan lisäksi muista tietolähteistä
- arvioimaan omaa oppimistaan ja ottamaan vastuuta omasta työskentelystä

6. lk

Oppilas oppii edellisten lisäksi

- tunnistamaan kielen eri rekistereitä
- luovaa kielenkäyttöä eri tilanteissa
- työskentelemään itsenäisesti
- asettamaan itselleen realistisia tavoitteita ja arvioimaan oman työnsä merkityksen tavoitteiden saavuttamisessa
- tunnistamaan itselleen sopivan oppimistyylin ja soveltamaan sitä omaan opiskeluunsa

Keskeiset sisällöt

Tilanteet ja aihepiirit oman ja opiskeltavan kielen kielialueen näkökulmasta

- lähiympäristö ja siihen olennaisesti kuuluvat tutut henkilöt, asiat ja toiminnot, kuten koti ja perheenjäsenet
- koulu ja oppilastoverit sekä opettajat
- asuminen maalla ja kaupungissa
- ikäkauteen liittyvät vapaa-ajan toiminnot
- asioiminen erilaisissa tilanteissa
- perustietoja omasta ja kohdekulttuurista, kielestä riippuen mahdollisesti myös kohdekulttuurista Suomessa

Rakenteet

- viestinnän kannalta kullekin kielelle ominainen keskeinen kielioppi
- tarvittaessa kohdekielen kirjoitusjärjestelmä kielialueen normin mukaan

Viestintästrategiat

- puheen ja kirjoitetun tekstin pääasioiden tunnistaminen
- rajatun tiedon löytäminen tekstistä ja puheesta
- omien viestien suunnittelu
- puhekuppanin apuun ja nonverbaaliseen viestintään tukeutuminen suullisessa vuorovaikutuksessa
- kirjallisiin apuneuvoihin tukeutuminen tekstin tuottamisessa ja tulkitsemisessä

Taulukkojen sisällöt ovat esimerkinomaisia ja voivat yksittäisten tilanteiden, rakenteiden ja aihepiirien osalta vaihdella vuosiluokittain opetusjärjestelyistä riippuen.

lk	aihepiirit ja sisällöt	viestintätehtävät ja -tilanteet	rakenteet
3	tervehdykset, lukusanat 1-100, värit, eläimiä, koti, huoneita, ruokia ja juomia, perheenjäsenet, tunteita, kaupunki- ja maalaisympäristö, koulusanoja, kehonosia,	tervehtiminen, esittäytyminen, iän kertominen ja kysyminen, ihmisten, asioiden ja esineiden yksinkertainen kuvailu, toiminnan kuvailu, oman ympäristön esittely, ostotilanne,	be-, can- ja have-verbit, keskeisiä verbejä perusmuodossa, adjektiiveja, käskeminen ja kieltäminen, monikko, s-genetiivi, persoonapronomineja, prepositioita

	viikonpäivät	puhelinkeskustelu, luokkahuone- ja opiskelufraasit	
4	edellisten aihepiirien kertaaminen ja syventäminen, kellonajat, koulu, vaatteet, harrastussanat, maiden nimiä, säätiloja, ammatteja, kuukaudet, kohdemaan kulttuuria	kolmannen luokan tilanteiden vahvistaminen, asiointi, haastattelu, henkilötietojen kysyminen ja antaminen, aakkoset, koulusta, harrastuksista ja vapaa-ajasta kertominen	edellisten vahvistaminen, päälauseiden muodostaminen, kysymysten muodostaminen, kestopreesens, artikkelit, epä säännölliset monikot, prepositioita
5	edellisten aihepiirien kertaaminen ja syventäminen, kuvaileminen ja vertailu, sairaudet, ikäkaudelle ominaisia harrastuksia ja vapaa-ajan viettotapoja	edellisten vuosien tilanteiden vahvistaminen, tien kysyminen ja neuvominen, matkustaminen, nähtävyydet, ohjeiden antaminen ja noudattaminen, kirjeen tai lyhyehkön viestin kirjoittaminen	edellisten vahvistaminen, yleispreesens, do- ja does-apverbit, there is / there are -rakenne, pronomien possessiivi- ja objektimuodot, järjestysluvat
6	edellisten aihepiirien kertaaminen ja syventäminen, kieli maailmalla, erilaiset kulttuurit, luonto, moderni teknologia, kansainvälisyys	edellisten vuosien tilanteiden vahvistaminen, lomailu, matkustaminen ulkomailla, Suomesta kertominen	edellisten vahvistaminen, komparatiivi ja superlatiivi, imperfekti, ainesanoja ja prepositioita

Työtavat vuosiluokat 3-6

- toiminnalliset työtavat
- pelit, leikit, laulut, lorut
- kuuntelu, toistaminen, sanelu, käänös
- työskentely parin kanssa ja ryhmässä, itsenäinen työskentely
- haastattelu
- dramatisointi
- elaborointi

- tietokoneavusteinen työskentely
- salkkutyöt, projektit, ryhmätyöt

Arviointi

Arvioinnin perustana on oppilaan kokonaisosaaminen, oppisisältöjen hallinta sekä lukukauden aikana tapahtuva jatkuva näyttö, joka tarkoittaa tuntiaktiivisuutta, oma-aloitteisuutta ja vastuuntuntoa annettujen tehtävien suorittamisesta.

Arvioinnin tukena käytetään erityyppisiä kokeita. Samalla pyritään kehittämään oppilaan taitoa asettaa itselleen tavoitteita ja arvioida omaa suoritustaan ja työskentelyään.

3. Ik Arviointi painottuu tunteilanteissa toimimiseen. Tavoitteista arvioidaan lähinnä puheen ymmärtämistä, ääntämistä ja sanaston hallintaa.

4. Ik Arviointi painottuu suulliseen kielitaitoon. Edellisten lisäksi arvioidaan luetun ymmärtämistä, oman puheen tuottamista ja jonkin verran kirjoittamista.

5. Ik Kirjallisen tuottamisen osuus arvioinnissa lisääntyy. Edellisten lisäksi arvioidaan rakenteiden hallintaa.

6. Ik Edellisten lisäksi arvioinnissa painotetaan sanaston ja rakenteiden soveltamista omassa tuotoksissa.

Yleistä opsin laatimisesta

Vuosiluokat 4-6

Oppimaan oppimisen taidot

4. lk

- opiskelutaidot
- sanaston omaksumisen harjoittelu
- kielelle ominainen lauserytmi
- itsearviointi
- reagoimista ohjatuissa tilanteissa
- sanelu

5. lk

edellisten lisäksi:

- sanaston elaborointia
- vapaampaa ja itsenäisempää tuottamista
- tekstin ja kuullun ymmärtämistä
- syvempää kielen sääntöihin tutustumista ja niiden soveltamista
- tavoitteen asettelua ja vastuunottamista omasta työstä

6. lk

- edellisten luovien kielenkäyttötilanteiden harjoittamista
- tavoitteellista kielenopiskelua ja itsearviointia
- sanakirjojen ym. lähteiden monipuolisempaa käyttöä opiskelun tukena

Keskeiset sisällöt vuosiluokittain

Taulukkojen sisällöt ovat esimerkinomaisia ja voivat yksittäisten tilanteiden, rakenteiden ja aihepiirien osalta vaihdella vuosiluokittain opetusjärjestelyistä riippuen.

Vapaaehtoinen a-kieli ranska

A-kieli ranska - vuosiluokat 4-6

lk	Aihepiirit ja sisällöt	Viestintätehtävät ja -tilanteet	Rakenteet
4	aakkoset, koulutarvikkeet, lukusanat 0-69, värit, eläimiä, tunteita, koti ja huoneita, ruokia ja juomia, perhe, asuminen kaupungissa, vaatteita, ammatteja, perustietoa Ranskan maantiedosta, Pariisin nähtävyyksiä	tervehtiminen, esittäytyminen, iän kertominen ja kysyminen, asioiden ja esineiden yksinkertainen kuvailu, ostotilanne, luokkahuone- ja opiskelufraasit	epämääräiset ja määräiset artikkelit, substantiivin yksikkö ja monikko, perosoonapronominit ja omistuspronominin yksikössä, avoir ja être -verbit ja niiden erot yksikössä, er-verbien yksikön taivutus, kieltosanat, intonaatiokysymys, prepositioita
5	edellisten aihepiirien kertaaminen ja syventäminen, kellonajat (täydet tunnit), lukusanat 0-, sadat, tuhannet, koulu ja opettajat, viikonpäivät ja kuukaudet, harrastuksia, maiden nimiä, säätiloja, kohdemaan kulttuuria	edellisten tilanteiden vahvistaminen, haastatteleminen, matkustaminen, koulupäivästä, harrastuksesta ja vapaa-ajasta kertominen, tien neuvominen	edellisten rakenteiden kertaaminen, être, avoir ja er -verbit monikossa, adjektiivin taipuminen ja paikka, prepositioita, yksinkertaisia kysymyksiä, käskymuodot, il y a -rakenne
6	edellisten aihepiirien kertaaminen ja syventäminen, kuvaileminen ja vertailu, sairaudet, asuminen maalla, vuodenajat, ilmansuunnat, kohdemaan kulttuuria	edellisten tilanteiden kertaaminen ja syventäminen, henkilötietojen antaminen ja kysyminen, ohjeiden antaminen	edellisten rakenteiden kertaaminen, epäsäännöllisiä verbejä, erilaiset kieltolmaisut, omistuspronominin genetiivi, est-ce que -kysymys, prepositioita, aller -futuuri

Vapaaehtoinen a-kieli saksa

A-kieli saksa - vuosiluokat 4-6

Ik	Aihepiirit ja sisällöt	Viestintätehtävät ja -tilanteet	Rakenteet
4	tervehdykset, lukusanat 1-100, värit, eläimiä, ruokia ja juomia, koti ja perhe, juhlat	tervehtiminen, esittäytyminen, itsestä kertominen, henkilötietojen kysyminen ja antaminen	sein- ja haben-verbit, artikkelit, kysymyssanoja, säännöllisten verbien taivutus, kielteinen lause (nicht), monikko, persoonapronominit, possessiivipronominit (mein, dein), kysymyslauseita, adjektiiveja, verbejä
5	edellisten aihepiirien kertaaminen, kellonajat, viikonpäivät, vaatteita, säätiloja, maiden nimiä, Saksan kulttuuria, harrastesanoja	edellisen vuoden tilanteiden vahvistaminen, ostotilanne, matkustaminen, nähtävyydet, koulusta ja harrastuksista kertominen	edellisten vahvistaminen, modaaliapuverbejä, lisää verbejä, lisää adjektiiveja, kieltolause (kein / keine), prepositioita, teitittely, akkusatiivi
6	edellisten aihepiirien kertaaminen, tunteita, sairauksia, kuvaileminen ja vertailu, historia ja kulttuuri, kansainvälisyys	edellisten vuosien tilanteiden vahvistaminen, Suomesta kertominen saksaksi, viestin kirjoittaminen	edellisten vahvistaminen, perfekti, dativi, adjektiivien vertailu, järjestyslukuja, imperatiivi, sanajärjestys

Vapaaehtoinen a-kieli venäjä

A-kieli venäjä - vuosiluokat 4-6

Ik			Rakenteet

	Aihepiirit ja sisällöt	Viestintätehtävät ja -tilanteet	
4	kyrilliset kirjaimet, asuinpaikka ja kielitaito, kohteliaisuudet ja tervehdykset, lukusanat 1-20, ruokia, juomia ja hinnanalmauksia, venäläiset laulut, lorut, leikit ja sadut, yleistietoa venäläisestä (lasten)kulttuurista	tervehtiminen ja esittäytyminen, kuulumisten kysely, ostotilanne	elollisuuden ja elottomuuden käsitteet, sukukäsité, persoonapronominit, paikan ilmaiseminen prepositionaalilla, verbien preesenstaivutus, prepositioita, väite- ja kysymyslauseen intonaatio, sanojen paino
5	edellisten aihepiirien kertaaminen ja syventäminen, lähiympäristö, koti ja perhe, viikonpäivät ja kellonajat, koulu ja oppilastoverit, lukusanat 1 - 1 000 000, järjestysluvut, ruoka, harrastukset, tv-ohjelmat, lemmikkieläimet	edellisenä vuonna opittujen tilanteiden vahvistaminen, henkilötietojen esittäminen tutustumistilanteessa ja perheen esittely, kahvilassa ja kioskillä asiointi, kommunikointi koulun ruokalassa, oppitunnilla ja välitunnilla, puhelinkeskustelu, iän kertominen, harrastuksista, tv-ohjelmista ja lemmikkieläimistä keskusteleminen	aiemmin opittujen rakenteiden vahvistaminen, verbin preesenstaivutus ja preteriti, genetiivi kiellon yhteydessä sekä -sta -ilmauksissa, substantiivien monikko, prepositioita
6	edellisten aihepiirien kertaaminen ja syventäminen, sairaudet, perheenjäsenet, ammatit, kansallisuudet, kyläily, musiikki, huonekalut, värit ja vaatteet, asuminen maalla ja kaupungissa, kulkuneuvot, sää, kukat, marjat ja	edellisten vuosien tilanteiden vahvistaminen, lääkärissä käynti, tien neuvominen, oman asunnon ja suvun esittely, onnittelupuhe ja oman mielipiteen ilmaiseminen, kaupassa, luontoretellä ja uimahallissa käyminen	edellisten vahvistaminen, adjektiivien ja possessiivipronominien nominatiivien päätteet, teitittely, kellonajat, substantiivien akkusatiivi, datiivi, instrumentaali, predikatiiviset adverbit, demonstratiivipronominit, kehotukset, verbien aspekti, liikeverbit, futuuri

sienet		
--------	--	--

Kuvaus oppilaan hyvästä osaamisesta 6. luokan päättyessä

Kielitaito

Kielen osaamisen taso 6. luokalla taitotasokuvausasteikon (liite) mukaan:

	<i>Kuullun ymmärtäminen</i>	<i>Puhuminen</i>	<i>Tekstin ymmärtäminen</i>	<i>Kirjoittaminen</i>
Englanti	<i>A2.1 Toimiva alkeiskielitaito</i>	<i>A1.3 Kehittyvä alkeiskielitaito</i>	<i>A2.1 Toimiva alkeiskielitaito</i>	<i>A1.3 Kehittyvä alkeiskielitaito</i>
Muut kielet	<i>A1.3 Peruskielitaidon alkuvaihe</i>	<i>A1.2 Toimiva alkeiskielitaito</i>	<i>A1.3 Peruskielitaidon alkuvaihe</i>	<i>A1.2 Toimiva alkeiskielitaito</i>

Kulttuuritaidot

Oppilas

- tuntee oman ja kohdekielen kulttuurin keskeisimpiä sisältöjä, yhtäläisyyksiä ja eroja
- pystyy vuorovaikutukseen kohdekielen puhujien kanssa yksinkertaisissa arkipäivän tilanteissa.

Opiskelustrategiat

Oppilas

- käyttää luontevasti joitakin kielten opiskelun ja oppimisen kannalta tehokkaita työtapoja kuten pari- ja pienryhmäkeskustelua sekä oppi- ja sanakirjaa
- ymmärtää sinnikkään harjoittelun merkityksen ja on tottunut arvioimaan omaa työskentelyään.

Vuosiluokat 7-9

Opetuksen tehtävänä on, että oppilaan kielitaito laajenee vaativampiin sosiaalisiin tilanteisiin sekä harrastuksien, palveluiden ja julkisen elämän alueelle. Kirjoitetun kielen osuus opetuksessa kasvaa. Oppilaan taito toimia kohdekielittävällä tavalla kasvaa ja hän

hankkii lisää kielten opiskelulle ominaisia strategioita.

Tavoitteet

Kielitaito, muu kuin englantia

Oppilas oppii

- ymmärtämään kouluikäisen nuoren elämään liittyvää sekä yleis- tai asiantietoa sisältävää selkeää yleiskielistä puhetta ja tekstiä
- selviytymään yksinkertaisista sosiaalisista kohtaamisista ja tavallisista palvelutilanteista ja kuvailemaan lähipiiriään
- kirjoittamaan suppeita viestejä ja luettelomaisia kuvauksia hyvin tutuista aiheista.

Kielitaito, englantia

Oppilas oppii

- ymmärtämään pääajatuksen ja keskeisiä yksityiskohtia myös laajempaa yleistietoa sisältävästi kuullusta tai luetusta, selvästi jäsennetyistä tekstistä
- selviytymään myös hiukan vaativammista epävirallisista keskustelutilanteista sekä kertomaan suullisesti tai kirjallisesti arkisista asioista, jotka sisältävät myös jonkin verran yksityiskohtia
- tiedostamaan joitakin keskeisiä eroja englannin kielen eri varianteista.

Kulttuuritaidot

Oppilas oppii

- tuntemaan kohdekulttuuria ja ymmärtämään sitä omaa kulttuuristaustaan vasten
- viestimään ja toimimaan kohdekulttuurissa hyväksyttävällä tavalla tavanomaisissa arkipäivän tilanteissa
- tiedostamaan arvojen kulttuurisidonnaisuuden.

Opiskelustrategiat

Oppilas oppii

- käyttämään erilaisia kielen opiskelun ja oppimisen kannalta tehokkaita työtapoja ja opiskelustrategioita ja käyttämään hyväksi äidinkielessä oppimaansa
- hyödyntämään tieto- ja viestintätekniikkaa tiedonhankinnassa ja viestinnässä
- tekemään pienimuotoisia projektitöitä itsenäisesti tai ryhmässä

- arvioimaan omaa työskentelyään ja kielitaitonsa eri alueita suhteessa tavoitteisiin ja tarvittaessa muuttamaan työskentelytapojaan.

A-kieli englanti

Keskeiset sisällöt

Tilanteet ja aihepiirit oman ja opiskeltavan kielen kielialueen näkökulmasta

Luokilla 3-6 esiin tulleen lisäksi

- vapaa-ajan vietto ja harrastukset
- julkiset palvelut
- opiskelu, työ ja elinkeino-elämä
- kestävä kehitys
- terveys ja hyvinvointi
- tiedotusvälineet.

Rakenteet

- Verbin perustaivutus ja tärkeimmät aikamuodot
- sijamuotojen yleisimmät muodostustavat ja käyttö sekä yleisimmät prepositiot
- keskeinen lauseoppi ja sidosrakenteet.

Viestintästrategiat

- Kielitaidon kehitysvaiheeseen sopivat vastaanottamis-, tuottamis- ja vuorovaikutusstrategiat.
- Kielellinen tai tilanneviihjeisiin perustuva päättely viestin sisällön selvittämiseksi
- vuorovaikutustilanteessa saadun palautteen hyödyntäminen
- puuttuvan kielitaidon kompensointi likimääräisellä ilmaisulla
- oman kielenkäytön tarkkailu
- joidenkin suulliselle vuorovaikutukselle ominaisten ilmausten, kuten puheenvuoron aloitukseen ja lopetukseen sekä puheenvuoron ottamiseen ja ylläpitämiseen ja palautteen antamiseen liittyvien ilmausten käyttö.

lk	aihepiirit ja sisällöt	viestintätehtävät ja -tilanteet	rakenteet
7			

	minä ja perheeni, lähiympäristö, koti ja koulunkäynti, ystävät ja ystävyys	esittäytyminen, tutustuminen, henkilötietojen kertominen ja kysyminen, lähiympäristön kuvailu, koulunkäynnistä ja ystävistä keskusteleminen	vuosiluokilla 3-6 opeteltujen rakenteiden kertaaminen ja syventäminen, verbin perustaivutus, tärkeimmät aikamuodot (perfekti ja pluskvamperfekti), sanajärjestys
8	vapaa-ajan vietto ja harrastukset, kohdemaita ja niiden kulttuuria, nuorten elämä ja ihmissuhteet, julkiset palvelut, asiointitilanteet, matkustaminen ja matkailu, ostoksilla käynti, terveys ja hyvinvointi, amerikanenglannin ja brittienglannin eroja	ihmissuhdeasioista keskusteleminen, asiointi ja matkustamiseen liittyvät keskustelut, kohteliaisuudet ja reagoinnit	aikamuotojen kertaus, indefiniitti- ja relatiivipronominit, futuuri, konditionaali, adverbis ja niiden vertailu, yleisimmät prepositiot
9	Suomi, suomalaisuus ja monikulttuurisuus, opiskelu, työ- ja elinkeinoelämä, vastuu ympäristöstä, hyvinvoinnista ja kestävästä kehityksestä, tiedotusvälineet ja medialukutaito	omasta maasta ja kulttuurista kertominen, työhaastattelut, vaativampien kirjallisten ja suullisten viestien ymmärtäminen ja tuottaminen apuneuvoja käyttäen	vuosiluokilla 7-8 opittujen rakenteiden syventäminen ja vahvistaminen, keskeinen lauseoppi ja sidosrakenteet: sanajärjestys, passiivi, epäsuora kysymyslause

Vapaaehtoiset a-kielet ranska, saksa ja venäjä

Keskeiset sisällöt

Kulttuuritaidot

Oppilas tuntee kohdekielen kielialueen elämänmuotoa ja historiaa.

Opiskelustrategiat

Oppilas käyttää säännöllisesti kielten opiskelun ja oppimisen kannalta tehokkaita työtapoja. Oppilas on oivaltanut kielen opiskelussa välttämättömän sinnikkään viestinnällisen harjoittelun merkityksen.

Vapaaehtoinen a-kieli ranska

Ik	Tilanteet ja aihepiirit	Viestintätehtävät ja -tilanteet	Rakenteet
7	edellisten aihepiirien kertaaminen ja syventäminen, kieli maailmalla ja erilaiset kulttuurit sekä kansainvälisyys	edellisten tilanteiden kertaaminen ja syventäminen, kielitaidon kehitysvaiheeseen sopivat vastaanottamis-, tuottamis- ja vuorovaikutusstrategiat, matkustaminen ja lomailu, nähtävyydet, Suomesta kertominen kohdekielellä	vuosiluokilla 4-6 opeteltujen rakenteiden kertaaminen ja syventäminen, kysymyssanat, passé composé avoir-apuverbien kanssa, lisää epäsäännöllisiä verbejä, -ir ja -re -verbejä, objektipronominit, partitiivi, paljoussanat, refleksiiviverbit, prepositioita
8	nuorten elämä, ihmissuhteet, nuorisokulttuuri, ihmiskeho, asuminen maalla, ruokakulttuuria, Ranska, Pariisi ja maantietoa, matkustaminen	edellisten tilanteiden kertaaminen, koulutyöstä, vapaa-ajasta, työstä sekä sairauksista kertominen, tien kysyminen ja neuvominen, matkustaminen, pöytätavat, kirjallisten viestien tuottaminen	edellisten rakenteiden kertaaminen ja syventäminen, painolliset persoonapronominit, y-pronominaali, imperfekti, passé composé être-apuverbien kanssa, partitiivi, adjektiivien vertailu, epäsäännöllisiä verbejä

9	ympäristö ja liikenne, tulevaisuuden suunnittelu, ympäristö ja kestävä kehitys, nuorten ongelmat, työ, luonto, uutiset, historia, sota ja rauha, moderni teknologia	edellisten aihepiirien kertaaminen, elämästä ja ihmissuhteista kertominen, ruokakulttuuria, vaativampien kirjallisten viestien tuottaminen	edellisten rakenteiden kertaaminen, relatiivipronominit qui ja que, en-pronominaali, refleksiiviverbien passé composé, suora ja epäsuora objekti, adverbeja, konditionaali, futuuri, subjunktiivi
---	---	--	---

Vapaaehtoinen a-kieli saksa

Ik	Tilanteet ja aihepiirit	Viestintätehtävät ja -tilanteet	Rakenteet
7	4.-6. luokilla esiin tulleen lisäksi aihepiirien laajentaminen yksilökeskeisestä yhteiskunnalliseen suuntaan, vapaa-ajan vietto ja harrastukset	itsestä, perheestä, lähiympäristöstä ja vapaa-ajasta kertominen, mielipiteiden ja tunteiden ilmaiseminen, julkisissa paikoissa asioiminen, kohdemaiden tapakulttuuriin tutustuminen	4.-6. luokilla opeteltujen rakenteiden kertaaminen ja syventäminen, verbin perustaivutus ja yleisimmät aikamuodot, pää- ja sivulauseen sanajärjestys, adjektiivin ja adverbien vertailu
8	julkiset palvelut, muut saksankieliset maat, terveys ja hyvinvointi	edellisten vahvistaminen, julkisissa paikoissa asioiminen, saksankielisistä maista ja matkakokemuksista kertominen, toiveista, unelmista, voinnista ja sairauksista kertominen	sijamuotojen käyttö (akkusatiivi ja datiivi), yleisimmät muodostustavat ja käyttö sekä yleisimmät prepositiot, imperfekti ja pluskvamperfekti, konditionaali sekä imperatiivi, adjektiivin taivutus, epäsuorat kysymyslauseet zu-partikkelin käyttö
9	opiskelu, työ ja elinkeinoelämä, kestävä kehitys,	edellisten vahvistaminen, tulevaisuuden suunnitelmista ja toiveista	futuuri, genetiivi, heikot maskuliinit, relatiivipronominit,

	tiedotusvälineet	kertominen, työharjoittelusta kertominen, kansainvälisyyskasvatusta mm. tietokoneen ja sähköpostin avulla, saksankielisten maiden ympäristö-kysymyksiin perehtymistä ja tutustumista	refleksiiviverbit, passiivi, konjuktiivin pluskvamperfekti, pronominaaliadverbit, maantieteelliset nimet, kaksoisinfinitiivi
--	------------------	--	--

Vapaaehtoinen a-kieli venäjä

Ik	Aihepiirit ja aihepiirit	Viestintätehtävät ja -tilanteet	Rakenteet
7	vuosiluokilla 4-6 opettajien aihepiirien kertaaminen ja syventäminen, kirjeen kirjoittaminen, venäläinen koulu, suomalainen koulu, arkielämä ja kotityöt	edellisten vuosien tilanteiden vahvistaminen, keskustelut koulusta ja kotitöistä, asunnon esittely, kotiasioista keskustelu	vuosiluokilla 4-6 opettajien rakenteiden kertaaminen, substantiivien monikko ja adjektiivien taivustus, adverbit, refleksiiviverbit, monikon genetiivi, konditionaali, relatiivilause, monikon instrumentaali
8	edellisten aihepiirien kertaaminen ja syventäminen, luonto ja luonnonsuojelu, vapaa-ajanvietto, nuoren elämä ja ongelmat, vaatteet, luonne ja ulkonäkö, ystävät	edellisten tilanteiden kertaaminen ja syventäminen, neuvominen ja keskustelu ympäristönsuojelusta, mielipiteen ilmaiseminen, keskustelua nuorten ongelmista, ihmissuhteista, vapaa-ajanvietosta ja muodista	edellisten rakenteiden kertaaminen ja syventäminen, monikon akkusatiivi ja prepositionaali, -ova -verbit, komparatiivi ja superlatiivi, adverbien vertailu, lyhyet adjektiivit, aspektien kertaus
9	edellisten aihepiirien kertaaminen ja syventäminen, tulevaisuus ja ammatinvalinta,	edellisten tilanteiden kertaaminen ja syventäminen, tulevaisuudensuunnitelmista keskusteleminen, oman mielipiteen perusteleva,	edellisten rakenteiden kertaaminen ja syventäminen, partisiiptit ja gerundit, etuliitteiset liikeverbit, lukusanon

	leirikoulu, Pietari	kaupunkikierröksellä	taipuminen genetiivissä, vuosilukuja ja päivämääriä, persoonapronominien taipuminen sijamuodoissa, passiivi
--	---------------------	----------------------	--

Päätöarvioinnin kriteerit arvosanalle 8

Kielitaito

Kielen osaamisen taso 9. luokalla taitotasokuvausasteikon (liite) mukaan:

	<i>Kuullun ymmärtäminen</i>	<i>Puhuminen</i>	<i>Tekstin ymmärtäminen</i>	<i>Kirjoittaminen</i>
Englanti	<i>B1.1 Toimiva peruskielitaito</i>	<i>A2.2 Kehittyvä peruskielitaito</i>	<i>B1.1 Toimiva peruskielitaito</i>	<i>A2.2 Kehittyvä peruskielitaito</i>
Muut kielet	<i>A2.2 Kehittyvä peruskielitaito</i>	<i>A2.1 Peruskielitaidon alkuvaihe</i>	<i>A2.2 Kehittyvä peruskielitaito</i>	<i>A2.1 Peruskielitaidon alkuvaihe</i>

B-kieli (B1)

Ruotsi

Opetuksen tavoitteena on vieraan kielen perustaidon saavuttaminen. Opetus edistää myös oppilaan kielenopiskelutaitoja ja kulttuurien välisen toimintakyvyn kehittymistä.

Tavoitteet

Kielitaito

Oppilas oppii

- kertomaan perustietoja itsestään ja lähipiiristään sekä viestimään arkipäivän tavanomaisissa puhetilanteissa tarvittaessa puhekumppanin apuun tukeutuen
- ymmärtämään jokapäiväisen elämän tapahtumia käsittelevää tekstiä tai puhetta tilanneyhteyden tukemana
- kirjoittamaan lyhyen viestin tutuissa, helposti ennakoitavissa arkisiin tarpeisiin ja kokemuksiin liittyvissä tilanteissa.

Kulttuuritaidot

Oppilas oppii

- ymmärtämään kohdekielen kielialueen elämänmuotoa
- viestimään kohdekulttuurin edustajien kanssa jokapäiväisissä tilanteissa kohdekulttuurille luontevalla tavalla.

Opiskelustrategiat

Oppilas oppii

- käyttämään erilaisia kielen opiskelun ja oppimisen kannalta tehokkaita työtapoja, kuten omien viestien tuottamista ja tiedonhankintavälineiden käyttöä
- tarkkailemaan ja korjaamaan tuotostaan sekä korvaamaan kielitaitonsa puutteita käyttämällä erilaisia ymmärtämis- ja viestintästrategioita
- arvioimaan omaa työskentelyään ja kielitaitonsa eri alueita suhteessa tavoitteisiin.

Viestintästrategiat

- kielellinen tai tilannevihjeisiin perustuva päättely viestin sisällön selvittämiseksi
- vuorovaikutustilanteessa saadun palautteen hyödyntäminen
- oman kielenkäytön tarkkailu
- puuttuvan kielitaidon kompensointi likimääräisellä ilmaisulla
- joidenkin suulliselle vuorovaikutukselle ominaisten ilmausten, kuten puheenvuoron aloitukseen ja lopetukseen sekä puheenvuoron ottamiseen ja ylläpitämiseen ja palautteen antamiseen liittyvien ilmausten käyttö..

Keskeiset sisällöt vuosiluokittain

Tilanteet ja aihepiirit oman ja opiskeltavan kielen kielialueen näkökulmasta.

Ik	Aihepiirit ja sisällöt	Viestintätehtävät ja -tilanteet	Rakenteet
----	------------------------	---------------------------------	-----------

7	minä ja perheenjäsenet, koti ja lähiympäristö, koulu ja vapaa-ajan vietto	tervehtiminen ja esittäytyminen, itsestä, perheestä ja kodista kertominen, harrastuksista keskusteleminen, ostoksilla käynti	substantiivin ja adjektiivin taivutus, verbin perusmuoto ja preesenstaivutus, apuverbit, tavallisimmat pronominit, päälauseen sanajärjestys
8	sää, pukeutuminen, matkustaminen ja lomanvietto, ruoka ja juoma, sairaudet	sään kuvailu, matkatoimistossa asiointi, tien kysyminen ja neuvominen, ruokailutilanteet, lääkärissä käynti, terveydentilasta keskusteleminen	aiemmin opittujen rakenteiden syventäminen, aikamuoto, adjektiivin vertailu, yleisimmät prepositiot, imperatiivi
9	monikulttuurisuus, työelämä ja ammatit, elinympäristö ja asuminen, kestävä kehitys, Pohjoismaat	omasta ja vieraasta kulttuurista keskustelu, mielipiteen tiedustelu ja ilmaiseminen, tulevaisuuden suunnitelmista keskustelu	aiemmin opittujen rakenteiden kertaaminen ja syventäminen, sanajärjestys ja sivulauseet, konditionaali, refleksiiviverbit, keskeinen lauseoppi ja sidosrakenteet

Päättöarvioinnin kriteerit arvosanalle 8

Kieli

Kielen osaamisen taso 9. luokalla taitotasokuvausasteikon (liite) mukaan:

	<i>Kuullun ymmärtäminen</i>	<i>Puhuminen</i>	<i>Tekstin ymmärtäminen</i>	<i>Kirjoittaminen</i>
Ruotsi	<i>A2.1 Peruskielitaidon alkuvaihe</i>	<i>A1.3 Toimiva alkeiskielitaito</i>	<i>A2.1 Peruskielitaidon alkuvaihe</i>	<i>A1.3 Toimiva alkeiskielitaito</i>

Kulttuuritaidot

Oppilas tuntee oman ja kohdekulttuurin keskinäisiä suhteita, eroja ja yhtäläisyyksiä.

Opiskelustrategiat

Oppilas käyttää säännöllisesti kielten opiskelun ja oppimisen kannalta tehokkaita työtapoja. Oppilas on oivaltanut kielen opiskelussa välttämättömän sinnikkään viestinnällisen harjoittelun merkityksen.

Valinnainen kieli (B2)

Valinnaisen kielen opetuksen tulee painottua puheviestintään kaikkein tavanomaisimmissa arkipäivän tilanteissa ja toimia samalla johdantona pitempikestoisille kyseisen kielen opinnoille toisen asteen koulutuksessa. Nämä opetussuunnitelman perusteet on laadittu neljälle vuosiviikkotunnille.

Tavoitteet

Kielitaito

Oppilas oppii

- kommunikoidaan puhekumppanin tukemana henkilökohtaisia perustietoja käsittelevissä ja välittömiin tarpeisiin liittyvissä puhetilanteissa
- ymmärtämään helposti ennakoitavia arkielämään liittyviä kysymyksiä, ohjeita, pyyntöjä ja kieltoja
- lukemaan arkielämään liittyviä ennakoitavissa olevia yksinkertaisia viestejä
- kirjoittamaan kortteja, sähköpostiviestejä, muistilappuja ja muita hyvin suppeita viestejä sekä joitakin perustietoja itsestään ja lähipiiristään.
- Taitotasoasteikolla ilmaistuna tavoitteena on puheen ja kirjoittamisen osalta taso A1.1-A1.2 ja kuullun ja luetun ymmärtämisen osalta taso A1.2-A1.3.

Kulttuuritaidot

Oppilas oppii

- tuntemaan ja ymmärtämään suomalaista kulttuuria ja kohdekulttuuria sekä tutustumaan niiden välisiin keskeisiin yhtäläisyyksiin ja eroihin.

Opiskelustrategiat

Oppilas oppii

- käyttämään rohkeasti kielitaitoaan
- hyödyntämään muissa kielissä hankkimiaan tietoja, taitoja ja strategioita
- arvioimaan omaa työskentelyään ja kielitaitonsa eri alueita suhteessa tavoitteisiin.

Viestintästrategiat

- puheen tai tekstin pääasioiden tunnistaminen
- rajatun tiedon löytäminen tekstistä tai puheesta
- omien viestien suunnittelu
- oman kielenkäytön tarkkailu
- puhekumppanin apuun tukeutuminen suullisessa vuorovaikutuksessa
- kirjallisiin apuneuvoihin tukeutuminen omista tuotoksista.

Vuosiluokat 8-9

B2-kielet ranska, saksa ja venäjä

Keskeiset sisällöt vuosiluokittain

Tilanteet ja aihepiirit oman ja opiskeltavan kielen kielialueen näkökulmasta

B2-kieli ranska

Ik	Aihepiirit ja sisällöt	Viestintätehtävät ja -tilanteet	Rakenteet
8	itsestä ja perheestä kertominen, asuminen, ystävät, ruokailu, sää, matkustaminen ja maiden nimiä, tutustumista	tervehtiminen ja esittäytyminen, arkiset viestintätilanteet, itsestä ja perheestä kertominen, tien kysyminen ja neuvominen, matkasuunnitelmista	substantiivien suku, artikkelit, omistuspronominit ja genetiivi, prepositioita, demonstratiivipronominit, adjektiivien taipuminen ja paikka, il y a -rakenne, kysymysten muodostaminen,

	ranskalaiseen kulttuuriin	kertominen, tapahtumista kertominen	tärkeimmät epäsäännölliset verbit, säännölliset -er ja -re verbit
9	ulkonäkö, matkustustavan kuvaaminen, nuorten elämä ja ihmissuhteet, tutustuminen työelämään, tutustuminen syvemmin ranskalaiseen kulttuuriin	edellisten tilanteiden kertaaminen ja syventäminen, kommunikointi vaativammassa viestintätilanteissa, mielipiteen ilmaiseminen, kirjeen laatiminen, ympäristön kuvailu	jo opittujen rakenteiden kertaaminen, passé composé, partitiivi, imperatiivi, lähifutuuri, persoonapronomien objekti-muodot, säännölliset -ir -verbit, lisää epäsäännöllisiä verbejä, relatiivipronominit, painolliset pronominit, refleksiiviverbit

B2-kieli saksa

Ik	Aihepiirit ja sisällöt	Viestintätehtävät ja -tilanteet	Rakenteet
8	lähiympäristö ja siihen olennaisesti kuuluvat tutut henkilöt, asiat ja toiminnot, kuten koti, perheenjäsenet ja ystävät, koulu, oppilastoverit sekä opettajat	esittäytyminen, itsestä, kodista ja harrastuksista kertominen, mielipiteen ja tunteiden ilmaiseminen, ostoksilla, puhelimessa, postissa asioiminen	verbin preesens-taivutus, lauseen muodostus, substantiivin yksikkö ja monikko, akkusatiivi
9	harrastukset ja vapaa-ajan vietto, asuminen maalla ja kaupungissa, selviytyminen arkipäivän viestintätilanteista, esim. ostoksilla käynti ja julkisten palvelujen käyttö, perustiedot omasta ja kohdekulttuurista, kestävä kehitys	edellisten tilanteiden kertaaminen ja syventäminen, harrastuksista kertominen, julkiset palvelut, omasta kotipaikasta ja -maasta kertominen, keskustelua ympäristönsuojelusta, saksankielisiin maihin ja kaupunkeihin tutustumista	jo opittujen rakenteiden vahvistamista, tärkeimmät aikamuodot ja imperatiivi, datiiivi

B2-kieli venäjä

Ik	Aihepiirit ja sisällöt	Viestintätehtävät ja -tilanteet	Rakenteet
8	kyrilliset kirjaimet, perhe, asuminen, venäläinen elämänmeno ja tapakulttuuri	tervehtiminen, tutustuminen, esittely, omasta itsestä sekä opinto- ja asuinpaikasta kertominen, omat matkakohteet ja lempipaikat	substantiivin suku ja luku, muodollinen subjekti ja sen käyttö, persoona- ja possessiivipronomit, perusluvut, tasatunnit, yksikön prepositionaali, yksikön akkusatiivi, adjektiivien sukupäätteet, verbien preesenstaivutus ja preteriti, adverbit
9	edellisten aihepiirien kertaaminen ja syventäminen, vapaa-aika, matkustaminen, tulevaisuuden suunnitelmat, viikonpäivät, kuukaudet, venäläinen tapakulttuuri	edellisten tilanteiden kertaaminen ja syventäminen, vapaa-ajan suunnitelmat, kahvilassa, ravintolassa ja kaupassa asiointi, lipunosto, säästä ja harrastuksista puhuminen, kielitaidosta keskusteleminen, onnittelut ja maljapuheet, harrastuksista keskusteleminen	jo opittujen rakenteiden kertaaminen, yksikön datiivi, genetiivi ja instrumentaali, järjestysluvut, päivämäärät ja kellonajat, aspektit, liikeverbeihin tutustuminen, sija-verbejä, hintailmaukset

Liite 2 - Kielitaidon tasojen kuvausasteikko

Pdf-tiedostona: Tiedosto:Liitteet.pdf

Kuvausasteikko on Suomessa laadittu sovellus asteikoista, jotka sisältyvät Euroopan neuvoston toimesta kehitettyyn Kielten oppimisen, opettamisen ja arvioinnin yhteiseen eurooppalaiseen viitekehykseen.

Yleistä opsin laatimisesta

Johdanto

Matematiikan opetuksen tehtävänä on tarjota mahdollisuuksia matemaattisen ajattelun kehittämiseen ja matemaattisten käsitteiden sekä yleisimmin käytettyjen ratkaisumenetelmien oppimiseen. Opetuksen tulee kehittää oppilaan luovaa ja täsmällistä ajattelua, ja sen tulee ohjata oppilasta löytämään ja muokkaamaan ongelmia sekä etsimään ratkaisuja niihin. Matematiikan merkitys on nähtävä laajasti - se vaikuttaa oppilaan henkiseen kasvamiseen sekä edistää oppilaan tavoitteellista toimintaa ja sosiaalista vuorovaikutusta.

Matematiikan opetuksen on edettävä systemaattisesti, ja sen tulee luoda kestävä pohja matematiikan käsitteiden ja rakenteiden omaksumiselle. Konkreettisuus toimii tärkeänä apuvälineenä yhdistettäessä oppilaan kokemuksia ja ajattelujärjestelmiä matematiikan abstraktiin järjestelmään. Arkipäivän tilanteissa eteen tulevia ongelmia, joita on mahdollista ratkoa matemaattisen ajattelun tai toiminnan avulla, tulee hyödyntää tehokkaasti. Tieto- ja viestintätekniikkaa tulee käyttää oppilaan oppimisprosessin tukemisessa.

Vuosiluokat 1-2

Vuosiluokkien 1-2 matematiikan opetuksen ydintehtävinä ovat matemaattisen ajattelun kehittäminen, keskittymisen, kuuntelemisen ja kommunikoinnin harjaannuttaminen sekä kokemusten hankkiminen matemaattisten käsitteiden ja rakenteiden muodostumisen perustaksi.

1. vuosiluokka

Tavoitteet:

Oppilas

- oppii keskittymään, kuuntelemaan, kommunikoimaan ja kehittämään ajatteluaan ja saa tyydytystä ja iloa ongelmien ymmärtämisestä ja ratkaisemisesta
- saa monipuolisia kokemuksia eri tavoista esittää matemaattisia käsitteitä; käsitteiden muodostusprosessissa keskeisiä ovat puhuttu ja kirjoitettu kieli, välineet, symbolit
- ymmärtää luonnollisen luvun käsitteen ja oppii siihen soveltuvia peruslaskutaitoja

Keskeiset sisällöt:

Luvut ja laskutoimitukset

- lukumäärä, lukusana ja numerosymboli
- lukujen ominaisuudet: vertailu, luokittelu, järjestykseen asettaminen, lukujen hajottaminen ja kokoaminen konkreettisin välinein

- kymmenjärjestelmän rakentumisen periaate yhteen- ja vähennyslasku sekä laskutoimitusten väliset yhteydet luonnollisilla luvuilla
- eri laskutapojen ja välineiden käyttöä: palikoita ja kymmenjärjestelmävälineitä, lukusuora, päässälasku, paperin ja kynän käyttö
- erilaisten vaihtoehtojen lukumäärän tutkimista

Algebra

- säännönmukaisuuksien, suhteiden ja riippuvuuksien näkeminen kuvista
- yksinkertaisia lukujonoja

Geometria

- ympäröivän tilan avaruudellisten suhteiden havainnointi ja kuvailu
- kaksiulotteisten ja kolmiulotteisten muotojen tunnistaminen
- kaksiulotteisten muotojen tekeminen

Mittaaminen

- mittaamisen periaate
- pituus, massa, tilavuus, aika ja hinta
- mittavälineiden käyttö
- tärkeimpien mittayksiköiden käyttö, vertailu
- mittaustuloksen arviointi

Tietojen käsittely ja tilastot

- tietojen etsiminen, kerääminen ja tallentaminen
- yksinkertaisten taulukoiden ja diagrammien lukeminen
- koottujen tietojen esittäminen pylväsdiagrammina

2. vuosiluokka

Tavoitteet:

Oppilas

- syventää peruslaskutaitojaan
- oppilas ymmärtää käsitteiden muodostavan rakenteita

- oppii perustelemaan ratkaisujaan ja päätelmiään konkreettisin mallein ja välinein, kuvin, kirjallisesti tai suullisesti ja löytää ilmiöistä yhtäläisyyksiä ja eroja, säännönmukaisuuksia sekä syy-seuraussuhteita
- harjaantuu tekemään havaintoja eteen tulevista itsensä kannalta merkityksellisistä ja haasteellisista matemaattisista ongelmista.

Keskeiset sisällöt:

Luvut ja laskutoimitukset

- lukumäärä, lukusana ja numerosymboli
- lukujen ominaisuudet: vertailu, luokittelu, järjestykseen asettaminen, lukujen hajottaminen ja kokoaminen konkreettisin välinein
- kymmenjärjestelmän rakentumisen periaate yhteen- ja vähennyslasku sekä laskutoimitusten väliset yhteydet luonnollisilla luvuilla
- kertolaskua ja kertotauluja
- jakolaskua konkreettisilla välineillä
- eri laskutapojen ja välineiden käyttöä: palikoita ja kymmenjärjestelmävälineitä, lukusuora, päässä-lasku, paperin ja kynän käyttö
- erilaisten vaihtoehtojen lukumäärän tutkimista murtoluvun käsitteen pohjustaminen konkreettisin välinein

Algebra

- säännönmukaisuuksien, suhteiden ja riippuvuuksien näkeminen kuvista
- yksinkertaisia lukujonoja

Geometria

- ympäröivän tilan avaruudellisten suhteiden havainnointi ja kuvailu
- ympäristössä olevien geometrinen muotojen havainnointi, kuvailu ja nimeäminen
- kaksiulotteisten ja kolmiulotteisten muotojen selostaminen ja nimeäminen
- geometriset peruskäsitteet, kuten piste, jana, murtoviiva, puolisuora, suora ja kulma
- kaksiulotteisten muotojen piirtäminen ja jäljentäminen sekä kolmiulotteisten kappaleiden tunnistaminen ja rakentaminen
- yksinkertaisia peilauksia ja suurennoksia

Mittaaminen

- pituus, massa, pinta-ala, tilavuus, aika ja hinta
- mittavälineiden käyttö
- tärkeimpien mittayksiköiden käyttö, vertailu
- mittaustuloksen arviointi

Tietojen käsittely ja tilastot

- tietojen etsiminen, kerääminen ja tallentaminen
- yksinkertaisten taulukoiden ja diagrammien lukeminen
- koottujen tietojen esittäminen pylväsdiagrammina

Kuvaus oppilaan hyvästä osaamisesta 2. luokan päättyessä

Ajattelun ja työskentelyn taidot

Oppilas

- soittaa matematiikkaan liittyvien käsitteiden ymmärtämistä käyttämällä niitä ongelmien ratkaisussa sekä esittämällä ja selittämällä niitä toisille oppilaille ja opettajalle
- pystyy tekemään perusteltuja päätelmiä ja selittämään toimintaansa ja osaa esittää ratkaisujaan konkreettisin mallein ja välinein, kuvin, suullisesti ja kirjallisesti
- osaa tehdä vertailua, muun muassa pituusvertailua, ja asettaa asioita järjestykseen, löytää asioille vastakohtia, luokitella asioita eri ominaisuuksien mukaan sekä ilmoittaa esineen sijainnin, esimerkiksi käyttämällä sanoja yläpuolella, alla, oikealla, vasemmalla, takana ja välissä; hän osaa vertailla joukkojen suuruuksia käyttäen sanoja enemmän, vähemmän, yhtä monta, paljon ja vähän, sekä kirjoittaa ja käyttää vertailun symboleja $>$, $=$ ja $<$.

Luvut ja laskutoimitukset sekä algebra

Oppilas

- tietää lukujen merkityksen määrän ja järjestyksen ilmaisemisessa, lukujen kirjoittamisen ja lukusuoraesityksen
- hallitsee lukujen hajottamisen ja yhdistämisen, vertailun, summien ja lukujonojen muodostamisen; hän tuntee parilliset ja parittomat luvut
- tuntee ja ymmärtää kymmenjärjestelmän paikkajärjestelmänä sekä osaa käyttää sitä
- ymmärtää yhteen-, vähennys-, kerto- ja jakolaskun sekä osaa soveltaa niitä arkitilanteissa
- osaa etsiä ratkaisuvaihtoehtojen lukumäärän yksinkertaisissa tapauksissa
- tuntee ja osaa esittää konkreettisilla välineillä yksinkertaisia murtolukuja, kuten yksi kahdesosa, yksi neljäsosa ja yksi kolmasosa.

Geometria

Oppilas

- tuntee perusmuodot tasokuvioista ja kappaleista, muun muassa nelikulmio, kolmio, ympyrä, pallo ja kuutio, sekä tietää geometrian peruskäsitteet: piste, jana, murtoviiva, puolisuora, suora ja kulma, ja niiden yhteyden yksinkertaisimpiin tasokuvioihin
- osaa käyttää yksinkertaisia peilauksia ja suurennoksia.

Mittaaminen

Oppilas

- osaa mitata yksinkertaisilla mittavälineillä ja tuntee keskeisimmät suureet, kuten pituus, massa, tilavuus ja aika
- osaa havainnoida tarpeellisen informaation yksinkertaisissa arkipäivän ongelmissa ja osaa käyttää matemaattisia tietojaan ja taitojaan niiden ratkaisemiseen.

Matematiikan opetus suunnitelma luokille 3-5

Vuosiluokkien 3-5 matematiikan opetuksen ydintehtävinä ovat matemaattisen ajattelun kehittäminen, matemaattisten ajattelumallien oppimisen pohjustaminen, lukukäsitteen ja peruslaskutoimitusten varmentaminen sekä kokemusten hankkiminen matematiikan käsitteiden ja rakenteiden omaksumisen pohjaksi.

Tavoitteet

Tavoitteet ovat samat kaikille luokka-asteille siten, että luokka-asteen kasvaessa painotetaan enemmän sekä tyypillisten lasku- että merkintäsääntöjen noudattamista ja esityksen täsmällisyyttä.

Oppilas

- saa onnistumisen kokemuksia matematiikan parissa
- oppii tutkien ja havainnoiden muodostamaan matemaattisia käsitteitä ja käsitejärjestelmiä
- oppii käyttämään matemaattisia käsitteitä
- oppii peruslaskutaitoja ja ratkaisemaan matemaattisia ongelmia
- löytää ilmiöistä yhtäläisyyksiä ja eroja, säännönmukaisuuksia sekä syy- seuraussuhteita
- perustelee toimintaansa ja päätelmiään sekä esittää ratkaisujaan muille
- oppii esittämään kysymyksiä ja päätelmiä havaintojen pohjalta
- oppii käyttämään sääntöjä ja noudattamaan ohjeita
- oppii työskentelemään keskittyneesti ja pitkäjänteisesti sekä toimimaan ryhmässä.

Aihekokonaisuudet

Matematiikkaan voidaan sisällyttää seuraavaa aihekokonaisuutta:

- Ihmisenä kasvaminen
- Kulttuuri-identiteetti ja kansainvälisyys
- Osallistuva kansalaisuus ja yrittävyys
- Vastuu ympäristöstä, hyvinvoinnista ja kestävästä tulevaisuudesta
- Ihminen ja teknologia

Keskeiset sisällöt

Luvut ja laskutoimitukset

3. vuosiluokka

- Kymmenjärjestelmä-käsitteen varmentaminen, tutustuminen 60-järjestelmään kellonaikojen avulla
- Lukujen luokittelua ja järjestämistä
- Kertolaskua
- Laskualgoritmeja ja päässälaskua
- Sisältöjako, ositusjako
- Murtoluvun käsite
- Desimaaliluvun käsite
- Erilaisten vaihtoehtojen lukumäärän tutkiminen
- Laskutoimitusten tulosten arviointi, tarkistaminen ja pyöristäminen
- Sulkeiden käyttö

4. vuosiluokka

- Kymmenjärjestelmä-käsitteen varmentaminen, tutustuminen 60-järjestelmään kellonaikojen avulla
- Lukujen luokittelua ja järjestämistä
- Kertolaskua
- Sisältöjako, ositusjako
- Laskualgoritmeja ja päässälaskua
- Murtolukujen muunnokset
- Murtolukujen yhteen - ja vähennyslaskua
- Desimaaliluvun käsite
- Erilaisten vaihtoehtojen lukumäärän tutkiminen
- Laskutoimitusten tulosten arviointi, tarkistaminen ja pyöristäminen
- Negatiivisen kokonaisluvun käsite

5. vuosiluokka

- Kymmenjärjestelmä-käsitteen varmentaminen, tutustuminen 60-järjestelmään kellonaikojen avulla
- Lukujen luokittelua ja järjestämistä
- Kertolaskua
- Jaollisuus
- Negatiiviset kokonaisluvut
- Laskualgoritmeja ja päässäälaskua
- Murtolukujen ja desimaalilukujen yhteen- ja vähennyslaskua sekä kertominen ja jakaminen luonnollisella luvulla
- Erilaisten vaihtoehtojen lukumäärän tutkiminen
- Laskutoimitusten tulosten arviointi, tarkistaminen ja pyöristäminen
- Murtoluvun, desimaaliluvun ja prosentin välinen yhteys

Algebra

3. vuosiluokka

- Lukujonojen tulkitseminen ja kirjoittaminen
- Säännönmukaisuuksia

4. vuosiluokka

- Lukujonojen tulkitseminen ja kirjoittaminen
- Säännönmukaisuuksia
- Lausekkeen käsite

5. vuosiluokka

- Lukujonojen tulkitseminen ja kirjoittaminen
- Säännönmukaisuuksia, suhteita ja riippuvuuksia
- Lausekkeiden käyttöä
- Yhtälöiden ja epäyhtälöiden ratkaisujen etsiminen päättelämällä

Geometria

3. vuosiluokka

- Symmetria
- Peilauksia suoran suhteen
- Suurennoksia ja pienennöksiä
- Erilaisten monikulmioiden tutkiminen ja luokittelu
- Kuvioiden ja kappaleiden geometrinen ominaisuuksien tutkiminen
- Mittaamisen periaatteen ymmärtämisen vahvistaminen
- Mittaustuloksen arviointia ja mittauksen tarkistaminen
- Mittayksiköiden käyttö, vertailua ja muuntamista
- Yhdensuuntaiset ja kohtisuorat suorat

4. vuosiluokka

- Symmetria
- Peilauksia pisteen suhteen
- Kulmien luokittelu
- Erilaisten monikulmioiden tutkiminen ja luokittelu
- Piiri
- Ympyrä
- Kuvioiden ja kappaleiden geometrinen ominaisuuksien tutkiminen
- Mittaamisen periaatteen ymmärtämisen vahvistaminen
- Mittaustuloksen arviointia ja mittauksen tarkistaminen
- Mittayksiköiden käyttö, vertailua ja muuntamista

5. vuosiluokka

- Yhtenevyys konkreetein välinein
- Suurennoksia ja pienennöksiä
- Erilaisten monikulmioiden tutkiminen ja luokittelu
- Mittakaava
- Yhdenmuotoisuus
- Piiri ja pinta-ala
- Ympyrä ja sen osia
- Kulman yksikkö ja mittaaminen
- Mittaamisen periaatteen ymmärtämisen vahvistaminen
- Mittayksiköiden käyttö, vertailua ja muuntamista

Tietojen käsittely ja tilastot ja todennäköisyys

3. vuosiluokka

- Tietojen etsiminen, kerääminen, tallentaminen ja esittäminen
- Yksinkertaisten taulukoiden ja diagrammien lukeminen

4. vuosiluokka

- Tietojen etsiminen, kerääminen, tallentaminen ja esittäminen
- Yksinkertaisten taulukoiden ja diagrammien lukeminen

5. vuosiluokka

- Tietojen etsiminen, kerääminen, tallentaminen ja esittäminen
- Yksinkertaisten taulukoiden ja diagrammien lukeminen
- Koordinaatisto
- Keskiarvon käsite ja laskeminen
- Tietojen luokittelu ja järjestäminen, tyyppiä ja mediaanin käsitteiden pohjustaminen
- Kokemuksia klassisesta ja tilastollisesta todennäköisyydestä

Kuvaus oppilaan hyvästä osaamisesta 5. luokan päättyessä

Ajattelun ja työskentelyn taidot

Oppilas

- osoittaa matematiikkaan liittyvien käsitteiden ymmärtämistä käyttämällä niitä ongelman ratkaisussa ja esittämällä niitä monipuolisesti välineillä, kuvilla, symboleilla, sanoilla, lukujen avulla tai diagrammeilla
- pyrkii tietoisesti kohdistamaan tarkkaavaisuutensa havaintoja tehdessään; hän pystyy kommunikoimaan havainnoistaan ja ajatuksistaan monipuolisesti, toimimalla, puhumalla, kirjoittamalla ja symbolien avulla
- osaa kuvata reaali maailman tilanteita ja ilmiöitä matemaattisesti: vertailulla, luokittelulla, järjestämällä, konstruomalla ja mallintamalla
- osaa ryhmitellä tai luokitella annetun ja valitseman kriteerin perusteella sekä osaa etsiä yhteistä ominaisuutta; hän osaa erottaa laadullisen ja määrällisen ominaisuuden; hän osaa kuvata asia- ja esineryhmiä tehden niistä tosia ja epätosia väitteitä
- osaa esittää matemaattisia ongelmia uudessa muodossa; hän pystyy tulkitsemaan yksinkertaisen tekstin, kuvan tai tapahtuman ja tekemään suunnitelman ongelman ratkaisemiseksi
- osaa noudattaa sääntöjä.

Luvut, laskutoimitukset ja algebra

Oppilas

- ymmärtää kymmenjärjestelmän myös desimaalilukujen osalta ja osaa käyttää sitä varmasti; hän ymmärtää negatiivisen luvun ja murtoluvun käsitteet sekä osaa esittää niitä eri metodeilla

- osaa esittää laskutoimitukset kirjallisesti ja suullisesti ja tietää eri laskutoimitusten väliset yhteydet; hän osaa etukäteen arvioida tuloksen suuruusluokan ja tehtävän ratkaisemisen jälkeen tarkistaa laskun vaiheet sekä arvioida ratkaisun mielekkyyden
- osaa muodostaa ja jatkaa lukujonoja sekä esittää riippuvuuksia.

Geometria

Oppilas

- osaa muodostaa kuvioita annettuja ohjeita noudattaen; hän pystyy havaitsemaan yksinkertaisten geometristen kuvioiden ominaisuuksia sekä tuntee tasokuvioiden käsitteiden muodostamaa rakennetta
- tunnistaa yhdenmuotoisuuden; oppilas osaa peilata suoran suhteen sekä suurentaa ja pienentää kuvioita annetussa suhteessa; hän tunnistaa suoran suhteen symmetriset kuvat
- ymmärtää mittaamisen periaatteen; hän osaa arvioida mittauskohteen suuruuden ja mittauksen tuloksen mielekkyyden sekä ilmoittaa mittaustuloksen sopivalla mittayksiköllä
- osaa laskea suunnikkaiden ja kolmioiden pinta-aloja ja piirejä.

Tietojen käsittely ja tilastot sekä todennäköisyys

Oppilas

- osaa kerätä tietoja, järjestää, luokitella ja esittää niitä tilastoina; hän osaa lukea yksinkertaisia taulukoita ja diagrammeja
- osaa selvittää erilaisten tapausten ja vaihtoehtojen lukumäärän sekä osaa päätellä mahdolloman

Matematiikan opetussuunnitelma luokille 6-9

Vuosiluokkien 6-9 matematiikan opetuksen ydintehtävänä on syventää matemaattisten käsitteiden ymmärtämistä ja tarjota riittävät perusvalmiudet. Perusvalmiuksiin kuuluvat arkipäivän matemaattisten ongelmien mallintaminen, matemaattisten ajattelumallien oppiminen sekä muistamisen, keskittymisen ja täsmällisen ilmaisun harjoittelu.

Opetuksessa painotetaan täsmällisen vihkotyön oppimista ja matemaattisten merkintöjen täsmällistä käyttämistä.

Tavoitteet

Tavoitteet ovat yhteisiä kaikilla luokka-asteilla, eri luokilla eri tavoitteet painottuvat sisältöjen mukaan käsitteellisyden ja pitkäjänteisyyden kasvaessa luokka-asteen kasvaessa.

Oppilas oppii

- luottamaan itseensä ja ottamaan vastuun omasta oppimisestaan matematiikassa
- ymmärtämään matemaattisten käsitteiden ja sääntöjen merkityksen sekä näkemään matematiikan ja reaali maailman välisiä yhteyksiä
- laskutaitoja ja ratkaisemaan matemaattisia ongelmia
- loogista ja luovaa ajattelua
- soveltamaan erilaisia ajatteluprosesseja ja menetelmiä tiedon hankintaan
- ilmaisemaan ajatuksensa yksiselitteisesti ja perustelemaan toimintaansa ja päätelmiään
- esittämään kysymyksiä ja päätelmiä havaintojen perusteella
- näkemään säännönmukaisuuksia
- työskentelemään keskittyneesti ja pitkäjänteisesti sekä toimimaan ryhmässä.

Aihekokonaisuudet

Matematiikkaan voidaan sisällyttää seuraavia aihekokonaisuuksia:

- Ihmisenä kasvaminen
- Osallistuva kansalaisuus ja yrittäjyys
- Turvallisuus ja liikenne
- Ihminen ja teknologia

Keskeiset sisällöt

Ajattelun taidot ja menetelmät

- loogista ajattelua vaativia toimintoja, kuten luokittelua, vertailua, järjestämistä, mittaamista, rakentamista, mallintamista, sääntöjen ja riippuvuuksien etsimistä sekä niiden esittämistä
- vertailussa ja riippuvuuksissa tarvittavien käsitteiden tulkinta ja käyttö
- matemaattisten tekstien tulkinta ja tuottaminen
- todistamisen pohjustaminen: perustellut arvaukset ja kokeilut, systemaattinen yritys-erehdysmenetelmä, vääräksi osoittaminen, suora todistus
- kombinatoristen ongelmien ratkaisemista eri menetelmillä
- ajattelua tukevien piirrosten ja välineiden käyttöä
- matematiikan historiaa

Luvut ja laskutoimitukset

6. vuosiluokka

- luonnolliset luvut, kokonaisluvut
- peruslaskutoimitusten varmentaminen
- aikalaskuja, aikaväli
- luvun jakaminen alkutekijöihin, lukujen jaollisuussääntöjä (murtolukujen yhteydessä)
- murtolukujen supistaminen ja laventaminen
- desimaalilukujen, murtolukujen ja prosenttilukujen muutokset toisikseen
- kertominen desimaaliluvuilla ja murtoluvuilla
- jakaminen desimaaliluvuilla
- suhde ja mittakaava
- prosenttiarvon ja prosenttiluvun laskeminen
- laskimen käyttöä

7. vuosiluokka

- vastaluku, itseisarvo, käänteisluku
- rationaaliluvut, reaalityluvut
- kertominen ja jakaminen desimaaliluvuilla ja murtoluvuilla
- laskimen käyttö
- pyöristäminen ja arviointi
- potenssi, eksponenttina kokonaisluku
- juuren käsite ja laskutoimituksia neliöjuurella

8. vuosiluokka

- suhde ja mittakaava
- neliöjuurilausekkeita

9. vuosiluokka

- prosenttikäsitteen vahvistaminen
- prosenttilasku

Algebra

6. vuosiluokka

- lauseke ja sen sieventäminen
- yhtälöiden ja epäyhtälöiden ratkaisujen etsiminen päättelemällä
- potenssi-käsite

7. vuosiluokka

- lausekkeiden sieventäminen
- muuttuja-käsite ja lausekkeen arvon laskeminen
- potenssilausekkeet ja niiden sieventäminen
- polynomien käsite
- monomien yhteen - ja vähennyslaskua

8. vuosiluokka

- polynomien käsitteen varmentaminen
- polynomien yhteen -, vähennys- ja kertolasku
- yhtälö, epäyhtälö, määrittelyjoukko, ratkaisujoukko
- ensimmäisen asteen yhtälön ratkaiseminen
- vaillinaisen toisen asteen yhtälön ratkaiseminen
- verranto

9. vuosiluokka

- lukujonojen tutkimista ja muodostamista
- yhtälöpari ja sen ratkaiseminen algebrallisesti ja graafisesti

Funktiot

8. vuosiluokka

- suoraan ja kääntäen verrannollisuus

9. vuosiluokka

- riippuvuuden havaitseminen ja sen esittäminen muuttujien avulla
- funktion käsite
- yksinkertaisten funktioiden tulkitseminen ja niiden kuvaajien piirtäminen koordinaatistoon
- funktion kuvaajan tutkimista: funktion nollakohta, suurin ja pienin arvo, kasvaminen ja väheneminen

- lineaarinen funktio

Geometria

6. vuosiluokka

- kolmioihin ja nelikulmioihin liittyviä käsitteitä
- tasokuvioiden piirin ja pinta-alan laskeminen
- suorakulmaisen särmiön ja kuution geometria
- tilavuuden ja pinta-alan yksiköt

7. vuosiluokka

- luvun esittäminen koordinaatistossa
- kolmioihin ja monikulmioihin liittyviä nimityksiä, säännölliset monikulmiot
- ympyrä ja siihen liittyviä käsitteitä
- suoriin liittyvät käsitteet
- kulmien väliset yhteydet

8. vuosiluokka

- kolmioihin ja nelikulmioihin liittyviä käsitteitä
- tasokuvioiden piirin ja pinta-alan laskeminen
- yhdenmuotoisuus ja yhtenevyys
- geometrista konstruointia
- yhtenevyyuskuvauksia: peilaukset, kierto ja siirto tasossa
- symmetria suoran ja pisteen suhteen
- Pythagoraan lause
- kolmion ja ympyrän välisiä yhteyksiä

9. vuosiluokka

- kappaleiden nimeäminen ja luokittelu
- kappaleen pinta-alan ja tilavuuden laskeminen
- geometrista konstruointia
- trigonometriaa ja suorakulmaisen kolmion ratkaiseminen

Tilastot ja todennäköisyys

6. vuosiluokka

- todennäköisyyden käsite
- diagrammien tulkinta

9. vuosiluokka

- todennäköisyyden käsite
- frekvenssi ja suhteellinen frekvenssi
- keskiarvon, tyyppiarvon ja mediaanin määrittäminen
- hajonnan käsite
- diagrammien tulkinta
- tietojen kerääminen, muuntaminen ja esittäminen käyttökelpoisessa muodossa

Päätöarvioinnin kriteerit arvosanalle 8

Ajattelun taidot ja menetelmät

Oppilas

- huomaa eri tapauksien yhtäläisyydet ja säännönmukaisuudet
- osaa käyttää puheessaan loogisia elementtejä kuten ja, tai, jos niin, ei, on olemassa, ei ole olemassa
- osaa päätellä yksinkertaisten väitelauseiden totuusarvon
- osaa muuntaa yksinkertaisen tekstimuodossa olevan ongelman matemaattiseen esitysmuotoon ja tehdä suunnitelman ongelman ratkaisemiseksi, ratkaista sen ja tarkistaa tuloksen oikeellisuuden
- osaa käyttää luokittelua matemaattisten ongelmien ratkaisuisissa
- osaa esittää järjestelmällisesti mahdolliset ratkaisuvaihtoehdot taulukkoa, puu-, polku- tai muuta diagrammia käyttäen.

Luvut ja laskutoimitukset

Oppilas osaa

- arvioida mahdollista tulosta sekä laatia suunnitelman laskun ratkaisemisesta ja hänellä on luotettava peruslaskutaito
- korottaa luvun potenssiin, jonka eksponenttina on luonnollinen luku ja pystyy jakamaan luvun alkutekijöihinsä.
- ratkaista tehtäviä, joissa tarvitaan neliöjuurta
- käyttää verrantoa, prosenttilaskua ja muita laskutoimituksia arkielämässä eteen tulevien ongelmien ratkaisemisessa.

Algebra

Oppilas osaa

- ratkaista ensimmäisen asteen yhtälön
- sieventää yksinkertaisia algebrallisia lausekkeita
- potenssien laskutoimitukset
- muodostaa yksinkertaisesta arkielämään liittyvästä ongelmasta yhtälön ja ratkaista sen algebrallisesti tai päättelemällä
- käyttää yhtälöparia yksinkertaisten ongelmien ratkaisemiseen
- arvioida tuloksen järjestyttä sekä tarkastaa ratkaisunsa eri vaiheet.

Funktiot

Oppilas

- osaa määrittää pisteen koordinaatit koordinaatistosta
- osaa laatia taulukon lukupareista annetun säännön mukaan
- osaa etsiä lineaarisen funktion nollakohdan
- osaa jatkaa lukujonoa annetun säännön mukaan ja pystyy kertomaan sanallisesti yleisen säännön annetun lukujonon muodostumisesta
- tietää suoran yhtälön kulmakertoimen ja vakion merkityksen; hän osaa määrittää kahden suoran leikkauspisteen piirtämällä.

Geometria

Oppilas osaa

- tunnistaa eri geometriset muodot ja tuntee niiden ominaisuudet
- soveltaa oppimiansa piirin, pinta-alan ja tilavuuden laskutapoja
- käyttää harppia ja viivoitinta yksinkertaisten geometristen konstruktioiden tekemiseen
- löytää yhdenmuotoisia ja yhteneviä sekä symmetrisiä kuvioita ja pystyy soveltamaan tätä taitoa kolmioiden ja nelikulmioiden ominaisuuksien tutkimisessa
- soveltaa kahden kulman välisiä yhteyksiä yksinkertaisissa tilanteissa
- käyttää Pythagoraan lausetta ja trigonometriaa suorakulmaisen kolmion osien ratkaisemiseen
- suorittaa mittauksia ja niihin liittyviä laskelmia sekä muuntaa tavanomaisimpia mittayksiköitä.

Todennäköisyys ja tilastot

Oppilas osaa

- määrittää mahdollisten tapausten lukumäärän ja järjestää yksinkertaisen empiirisen tutkimuksen todennäköisyydestä; hän ymmärtää todennäköisyyden ja satunnaisuuden merkityksen arkielämän tilanteissa
- lukea erilaisia taulukoita ja diagrammeja ja määrittää annetusta aineistosta frekvenssit, keskiarvon, mediaanin ja tyyppiä.

Yleistä opsin laatimisesta

Vuosiluokat 1-4

'Ympäristö- ja luonnontieto on biologian, maantiedon, fysiikan, kemian ja terveystiedon tiedonaloista koostuva integroitu aineryhmä, jonka opetukseen sisältyy kestävä kehityksen näkökulma. Opetuksen tavoitteena on, että oppilas oppii tuntemaan ja ymmärtämään luontoa ja rakennettua ympäristöä, itseään ja muita ihmisiä, ihmisten erilaisuutta sekä terveyttä ja sairautta.'

'Ympäristö- ja luonnontiedon opetus tukeutuu tutkivaan ja ongelmakeskeiseen lähestymistapaan, jossa lähtökohtana ovat oppilaan ympäristöön ja oppilaaseen itseensä liittyvät asiat, ilmiöt ja tapahtumat sekä oppilaan aikaisemmat tiedot, taidot ja kokemukset. Kokemuksellisen ja elämyksellisen opetuksen avulla oppilaalle kehittyy myönteinen ympäristö- ja luontosuhde.'

'Ympäristö- ja luonnontiedon lähestymistavat ja sisällöt valitaan oppilaiden edellytysten ja kehitystason perusteella sekä siten, että opiskelutilanteissa voidaan työskennellä myös maastossa. Ympäristö- ja luonnontietoon liittyvät käsitteet voidaan jäsentää kokonaisuuksiksi, joissa tarkastellaan oppilasta, ympäröivää maailmaa ja hänen toimintaansa yhteisön jäsenenä. Näiden kokonaisuuksien opiskelu auttaa häntä ymmärtämään omaa ympäristöään sekä ihmisen ja ympäristön välistä vuorovaikutusta.'

Mikkelin versio

1.-2. vuosiluokat

Tavoitteet

1 lk.

Oppilas oppii

- tuntemaan luontoa ja rakennettua ympäristöä
- hankkimaan tietoa luonnosta ja ympäristöstä havainnoimalla
- tekemään havaintoja eri aisteja käyttäen
- terveyden edistämisen toimintatapoja
- suojelemaan luontoa
- toimimaan ympäristössään turvallisesti sekä noudattamaan annettuja ohjeita
- toimimaan turvallisesti liikenteessä

2 lk.

Oppilas oppii

- tuntemaan luontoa ja rakennettua ympäristöä
- hankkimaan tietoa luonnosta ja ympäristöstä tutkimalla
- tekemään havaintoja tutkimalla, vertailemalla ja luokittelemalla
- suojelemaan luontoa
- lukemaan yksinkertaisia kartoja
- psyykkistä ja fyysistä itsetuntemusta, itsensä ja muiden arvostamista ja sosiaalisia taitoja
- tekemään terveyttä edistäviä valintoja
- toimimaan turvallisesti liikenteessä

Keskeiset sisällöt

1 lk.

Eliöt ja elinympäristöt

- elollisen ja elottoman luonnon peruspiirteet
- oman lähiympäristön tavallisimpien eliöiden ja niiden elinympäristöjen havainnoiminen
- luonnon tarkkailu eri vuodenaikoina

Oma lähiympäristö ja maapallo ihmisen elinpaikkana

- oman lähiympäristön havainnoiminen
- luonnonympäristö ja rakennettu ympäristö
- vuorokaudenajat, viikopäivät, kuukaudet, vuodenajat

Ympäristön ilmiöitä

- sää
- liike ja liikkuminen

Ympäristön aineita

- arkielämään kuuluvien esineiden ja aineiden tutkiminen ja niiden säästävä käyttö

Terveys ja turvallisuus

- ihmiskehoon tutustuminen
- omasta terveydestä huolehtiminen
- sopimukset, säännöt, hyvät tavat

- jalankulkijana liikenteessä

2 lk.

Eliöt ja elinympäristöt

- elollisen ja elottoman luonnon erojen pohtiminen
- oman lähiympäristön eliöiden tunnistaminen ja kuvaileminen
- syvennetään vuodenaikojen vaihteluun liittyviä asioita
- ruoan alkuperä ja tuottaminen

Oma lähiympäristö ja maapallo ihmisen elinpaikkana

- oman lähiympäristön luonnonilmiöiden ja ihmistoimintojen havainnoiminen
- luonnonympäristö ja rakennettu ympäristö
- syvennetään vuorokauden- ja vuodenaikoihin liittyviä käsitteitä ja ilmiöitä

Ympäristön ilmiöitä

- lämpö ja lämmönlähteet
- valo
- ääni
- kuulo ja näön suojeleminen

Ympäristön aineita

- vesi ja sen olomuodot
- ilma
- oppilaan arkielämään kuuluvien materiaalien tutkiminen, säästävä käyttö ja kierrätys
- paloturvallisuus

Terveys ja turvallisuus

- ihmisen elämänkaari
- omasta terveydestä huolehtiminen
- turvallinen liikennekäyttäytyminen

Lisäksi on huomioitava molemmille luokka-asteilla:

- perinteet

- juhlat
- keke
- liikennekäyttäytyminen
- vaaratilanteiden välttäminen ja toimiminen vaaratilanteissa
- kiusaamisen ja väkivallan ehkäisy
- fyysisen koskemattomuuden kunnioittaminen

Esimerkiksi yhdysluokissa voi sisältöjä vaihdella vuorokurssin mukaisesti

Ympäristö- ja luonnontiedossa käsitellään seuraavia aihekokonaisuuksia: ihmisenä kasvaminen, kulttuuri-identiteetti ja kansainvälisyys, viestintä- ja mediataito, osallistuva kansalaisuus ja yrittäjyys, vastuu ympäristöstä, hyvinvoinnista ja kestävästä tulevaisuudesta, turvallisuus ja liikenne sekä ihminen ja teknologia.

Aihekokonaisuudet:

- ihmisenä kasvaminen
- vastuu ympäristöstä, hyvinvoinnista ja kestävästä tulevaisuudesta turvallisuus ja liikenne

3. vuosiluokka

Tavoitteet

Oppilas oppii

- havaitsemaan omassa elinympäristössään tapahtuvia muutoksia
- tuntemaan oman lähiseudun luontoa ja rakennettua ympäristöä sekä havaitsemaan niissä tapahtuvia muutoksia sekä hahmottamaan kotiseutunsa osana Suomea
- hankkimaan tietoa luonnosta ja ympäristöstä havainnoimalla, tutkimalla ja erilaisia lähteaineistoja käyttämällä
- tekemään havaintoja eri aisteja ja yksinkertaisia tutkimusvälineitä käyttäen sekä kuvailemaan, vertailemaan ja luokittelemaan havaintojaan
- tekemään yksinkertaisia luonnontieteellisiä kokeita
- lukemaan ja laatimaan yksinkertaisia kartoja sekä käyttämään kartastoa
- esittämään en tavoin ympäristöön ja sen ilmiöihin liittyvää tietoa
- suojelemaan luontoa ja säästämään energiavaroja
- toimimaan ympäristössään turvallisesti

Keskeiset sisällöt

Eliöt ja elinympäristöt

- oman lähiympäristön tavallisimpia kasvi-, sieni- ja eläinlajeja
- kasvien rakenne
- kasvien ja eläinten elämänvaiheita

Oma lähiympäristö, kotiseutu ja maapallo ihmisen elinpaikkana

- kotiseutu ja oma maakunta
- luonnonympäristön ja ihmisen muovaaman ympäristön havainnoiminen ja jäsentäminen sekä ympäristön muutosten tarkastelu
- maaston keskeisempien puitteiden hahmottaminen ja maaston havainnollistaminen eri tavoin sekä erityisesti kartan ilmaisuun tutustuminen
- Suomi

Ympäristön ilmiöitä

- yksinkertaisten laitteiden toimintaperiaatteita ja erilaisten rakenteiden lujuuden tutkiminen

Ympäristön aineita

- arkielämään kuuluvien aineiden ja esineiden tutkiminen sekä niiden säästävä käyttö ja kierrätys

Ihminen ja terveys

- omasta terveydestä huolehtiminen ja arkipäivän terveystottumukset

Turvallisuus

- turvallinen liikkuminen lähiympäristössä, oman koulun turvallisuus
- kiusaamisen ja väkivallan ehkäisy

4. vuosiluokka

Tavoitteet

Oppilas oppii

- hankkimaan tietoa luonnosta ja ympäristöstä havainnoimalla, tutkimalla ja erilaisia lähdeaineistoja käyttämällä
- hahmottamaan kotiseutunsa osana Pohjolaa (Suomen lähialueet, Pohjoismaat ja Baltianmaat)
- tekemään havaintoja eri aisteja ja yksinkertaisia tutkimusvälineitä käyttäen sekä kuvailemaan, vertailemaan ja luokittelemaan havaintojaan
- lukemaan ja laatimaan kartoja sekä käyttämään kartastoa
- esittämään eri tavoin ympäristöään ja sen ilmiöihin liittyvää tietoa
- käyttämään niitä käsitteitä, joiden avulla ympäristöä sekä niihin kuuluvia ilmiöitä ja kohteita kuvataan ja selitetään
- suojelemaan luontoa ja säästämään energiavaroja
- toimimaan ympäristössään turvallisesti

Keskeiset sisällöt

Eliöt ja elinympäristöt

- oman lähiympäristön tavallisimpia kasvi-, sieni- ja eläinlajeja
- eliöiden sopeutuminen erilaisiin elinympäristöihin

Oma lähiympäristö, kotiseutu ja maapallo ihmisen elinpaikkana

- Pohjoismaat, Baltianmaat ja muut Suomen lähialueet sekä maapallo ihmisen elinpaikkana

Ympäristön ilmiöitä

- ääneen ja valoon liittyviä ilmiöitä sekä kuulon ja näön suojele
- lämpöön liittyviä ilmiöitä ja lämmön lähteitä
- magneettisia ja sähköisiä ilmiöitä

Ympäristön aineita

- arkielämään kuuluvia aineita ja materiaaleja sekä niiden säästävä käyttö ja kierrätys

- ilman ominaisuuksia sekä palaminen ja paloturvallisuus
- veden ominaisuuksia ja olomuodon muutokset, veden käyttö ja kiertokulku luonnossa

Ihminen ja terveys

- perheen ja ystävyden, tunteiden tunnistamisen ja vuorovaikutuksen merkitys hyvinvoinnille ja mielenterveydelle

Turvallisuus

- fyysisen koskemattomuuden kunnioittaminen
- liikennekäyttäytyminen ja vaaratilanteiden välttäminen
- koti- ja vapaa-ajan tapaturmat
- toimiminen hätätilanteessa ja yksinkertaiset ensiaputoimet
- sopimukset ja säännöt, hyvät tavat ja toisten huomioonottaminen, rahan käyttö ja toisen omaisuuden kunnioittaminen

Kuvaus oppilaan hyvästä osaamisesta 4. luokan päättyessä

Luonnon tutkimisen taidot

Oppilas

- osaa tehdä havaintoja eri aisteilla sekä osaa kohdistaa huomionsa havaintojen teon kohteen olennaisiin piirteisiin
- osaa kuvailla, vertailla ja luokitella kappaleita ja eliöitä sekä ilmiöitä niiden erilaisten ominaisuuksien perusteella
- osaa tehdä ohjatusti yksinkertaisia tutkimuksia, jotka kohdistuvat luontoon, luonnon ilmiöihin ja rakennettuun ympäristöön
- osaa käyttää erilaisia tietolähteitä ja vertailla eri tavoin hankkimaansa tietoa
- osaa ilmaista luonnosta ja rakennetusta ympäristöstä hankkimaansa tietoa puhuen, kirjoittaen ja piirtäen.

Eliöt ja ympäristöt

Oppilas

- ymmärtää kuinka elollinen ja eloton luonto eroavat toisistaan ja osaa kuvata eri elinympäristöjen kuten pihan, puiston, metsän, niityn ja pellon piirteitä sekä tunnistaa niiden tavallisimpia
- eliölajeja; oppilas osaa antaa esimerkkejä selkärangattomista ja selkärangkaisista eläimistä

- tuntee vuodenaikojen vaihtelun piirteet ja osaa kuvata kuinka eliöt ovat sopeutuneet eri vuodenaikoihin ja erityisesti Suomen talveen
- tietää mistä ruoka-aineet ovat peräisin ja missä ruoka tuotetaan
- osaa kuvata luonnonympäristön ja rakennetun ympäristön eroja, osoittaa kiinnostusta ja vastuullisuutta niitä kohtaan sekä osaa arvioida ympäristön kauneutta, monimuotoisuutta ja viihtyisyyttä
- ymmärtää kartan ilmaisutavan sekä osaa käyttää kartanluvussa apuna ilmansuuntia, karttamerkkien selitystä ja janamittakaavaa ja osaa laatia yksinkertaisen kartan koulun pihasta ja omasta lähiympäristöstään
- osaa kuvata kotiseutunsa ja oman maakuntansa luonnonoloja ja ihmisen toimintaa
- oppilas osaa hahmottaa Suomea, Pohjoismaita ja muita lähialueita sekä ymmärtää näiden alueiden maisemallisen rikkauden
- ymmärtää kotiseutunsa osana Suomea ja Suomen osana Pohjoismaita sekä ymmärtää maapallon ihmisen elinpaikkana.

Ympäristön aineita ja ilmiöitä

Oppilas

- osaa käyttää keskeisiä käsitteitä ja hahmottaa käsitteitä kokonaisuuksina
- osaa käyttää yksinkertaisia tutkimusvälineitä, kuten kelloa, pituusmittoja, lämpömittaria ja luuppia, sekä käyttää havaintojen teossa myös itse tehtyjä välineitä
- osaa selittää yksinkertaisten laitteiden, kuten vivun, pyörän, jousen, toimintaa sekä osaa tutkia erilaisten rakenteiden lujuutta
- osaa rakentaa yksinkertaisen virtapiirin pariston, lampun ja johtimien avulla sekä tuntee kodissa käytettäviä sähkölaitteita; hän ymmärtää, että sähköön liittyy vaaroja ja osaa käyttää sähkölaitteita turvallisesti
- tuntee erilaisia valon, äänen ja lämmön lähteitä sekä tunnistaa ja osaa tutkia valoon, ääneen ja lämpöön liittyviä ilmiöitä kuten äänen eteneminen, valon eteneminen ja heijastuminen sekä lämmön siirtyminen ja lämmittäminen
- tuntee näön ja kuulon suojeluun sekä palovammojen ehkäisyyn liittyviä toimenpiteitä ja osaa toimia niiden mukaisesti
- osaa tutkia ilman ja veden ominaisuuksia, veden olomuodon muutoksia ja osaa kuvailla veden kiertokulkua luonnossa
- ymmärtää aineen muuttumisen toiseksi aineiksi esimerkiksi kynttilän tai puun palaessa sekä tuntee herkästi syttyviä aineita ja osaa käyttää alkusammutusvälineitä
- tuntee erilaisten aineiden ja materiaalien ominaisuuksia ja käyttötarkoituksia ja tietää, että kotona voi olla vahingollisia aineita, kuten lääkkeitä, pesu- ja puhdistusaineita sekä liuottimia, tupakka- ja alkoholituotteita
- osaa lajitella jätteitä, ei roskaa ympäristöä sekä osaa säästää vettä, sähköä ja lämpöä.

Ihminen ja terveys

Oppilas

- osaa kuvata kasvun ja kehityksen sekä elämänkulun eri vaiheita, osaa nimetä ihmisen tärkeimmät ruumiinosat ja keskeisiä elintoimintoja
- tuntee terveyttä edistäviä arkipäätöksiä ja tottumuksia: vuorokausirytmii, riittävä uni ja

- lepo, ravinto,
- säännöllinen ruokaileminen, päivittäinen liikunta, oikeat työskentelyasennot koulussa ja kotona, ryhti, suun terveys, hygienia, pukeutuminen
 - osaa perussäännöt ryhmässä toimimisesta ja kohteliaasta käytöksestä; hän osaa tunnistaa ja nimetä erilaisia tunteita ja tietää, että tunteiden ilmaisua voidaan säädellä
 - osaa kuvata tavallisimpia lasten sairauksia, niiden oireita ja itsehoitoa; hän tietää lääkkeiden käytön perussääntöjä; hän osaa yksinkertaisia ensiaputaitoja sekä osaa hälyttää ja hakea apua tarvittaessa.

Turvallisuus

Oppilas

- osaa kuvata erilaisia kiusaamisen ja väkivallan tunnuspiirteitä; hän tietää yksilön oikeuden fyysiseen koskemattomuuteen sekä tunnistaa hyväksytyt ja ei-toivotut kosketuksen erot; hän tietää, miten tarvittaessa voi hakea apua itselleen, ja tietää, ketkä auttavat koulussa ja lähiyhteisössä
- tietää ikäkautensa mukaisesti, mikä on luvallista toimintaa ja mikä ei
- tietää ja tunnistaa turvallisuutta uhkaavia vaaratekijöitä lähiympäristössä ja liikuttaessa liikenteessä, vesillä tai jäällä; hän tuntee jalankulkijana ja pyöräilijänä keskeiset liikennesäännöt ja ymmärtää, miksi sovittuja ohjeita ja sääntöjä pitää noudattaa.

Yleistä opsin laatimisesta

Biologia

Vuosiluokat 5-6

Biologian opetuksessa tutkitaan elämää ja sen ilmiöitä. Opetus järjestetään siten, että oppilas oppii tunnistamaan eliölajeja, ymmärtämään eliöiden ja niiden elinympäristöjen välistä vuorovaikutusta sekä arvostamaan ja vaalimaan luonnon monimuotoisuutta.

Biologian opetuksen tavoitteena on ohjata oppilasta tuntemaan myös itseään ihmisenä ja osana luontoa. Ulkona tapahtuvassa opetuksessa oppilaan tulee saada myönteisiä elämyksiä ja kokemuksia luonnosta sekä oppia havainnoimaan ympäristöä. Biologian opetuksen tulee perustua tutkivaan oppimiseen. Opetusta toteutetaan sekä maastossa että luokkahuoneessa.

Vuosiluokilla 5-6 biologian ja maantiedon opetukseen integroidaan myös terveystiedon opetusta. Terveystiedon opetuksen tavoitteena on, että oppilas oppii ymmärtämään omaa kasvuaan ja kehitystään fyysisenä, psyykkisenä ja sosiaalisena prosessina sekä ihmisen ja hänen ympäristönsä välisenä vuorovaikutuksena.

Biologian ja maantiedon opetuksen tulee painottaa vastuullisuutta, luonnon suojelua ja elinympäristöjen vaalimista sekä tukea oppilaan kasvua aktiiviseksi ja kestävään elämäntapaan sitoutuneeksi kansalaiseksi.

Aihekokonaisuudet

Vuosiluokilla 5-6 biologian oppisisällöissä huomioidaan seuraavat aihekokonaisuudet:

- Ihmisenä kasvaminen
- Vastuu ympäristöstä, hyvinvoinnista ja kestävästä tulevaisuudesta

5. vuosiluokka

Tavoitteet

Oppilas oppii

- tuntemaan pellon eliölajeja, niiden rakennetta ja elämää sekä eliölajien sopeutumista elinympäristöönsä
- hahmottamaan eliökunnan kokonaisuuden ja luokittelemaan eliöitä
- liikkumaan luonnossa sekä kehittämään ympäristönlukutaitoaan ja tutkimaan luontoa maastossa
- ymmärtämään, että ihminen on ravinnontuotannossaan riippuvainen muusta luonnosta
- tietämään perusasiat ihmisen rakenteesta ja toiminnosta

- ymmärtämään seksuaalisuuden osaksi ihmisen persoonallisuutta, tunnistamaan murrosiän piirteitä sekä arvostamaan kasvua ja kehitystä jokaisen henkilökohtaisena prosessina
- pohtimaan kasvuun, kehitykseen ja sosiaaliseen vuorovaikutukseen liittyviä kysymyksiä, ottamaan vastuuta omista teoistaan sekä ottamaan huomioon toiset ihmiset

Sisällöt

Eliöt ja elinympäristöt (pelto ja puutarha)

- lähialueiden keskeisen eliölajiston tunnistaminen ja ohjattu kasvien keruu
- eliöiden elinympäristöjen tutkiminen ja ravintoketjut
- kasvien kasvuja sen kokeellinen tutkiminen sekä eläinten ja kasvien lisääntyminen
- elintarvikkeiden alkuperä ja tuottaminen sekä puutarhan antimet

Ihmisen rakenne, elintoiminnot, kasvu, kehitys ja terveys

- ihmisen kehon rakenne ja keskeiset elintoiminnot, lisääntyminen sekä murrosiän fyysiset, psyykkiset ja sosiaaliset muutokset
- oman kehon arvostus ja suojeleminen, tervettä kasvua ja kehitystä tukevat ja haittaavat tekijät sekä seksuaalisen kehityksen yksilöllinen vaihtelu
- ihmissuhteisiin, huolenpitoon ja tunteiden säätelyyn liittyvät sosiaaliset tekijät, suvaitsevaisuus sekä ikäkauteen liittyvät oikeudet ja vastuu

Luonnon ja ympäristön suojeleminen

- ympäristölukutaidon ja ympäristöystävällisen toiminnan harjoittelu

6. vuosiluokka

Tavoitteet

Oppilas oppii

- tuntemaan metsän eliölajeja, niiden rakennetta ja elämää sekä eliölajien sopeutumista elinympäristöönsä
- liikkumaan luonnossa sekä havainnoimaan, huolehtimaan lähiympäristöstään ja suojelemaan luontoa ja tutkimaan luontoa metsässä
- toimimaan ympäristöystävällisesti

Sisällöt

Eliöt ja elinympäristöt (metsä ja suo)

- metsän keskeisten eliöläjien tunnistaminen ja ohjattu kasvien kerääminen
- eliöiden elinympäristöjen tutkiminen, ravintoketjut sekä metsien hyötykäyttö
- kasvien kasvu ja sen kokeellinen tutkiminen sekä kasvien ja eläinten lisääntyminen
- eliökunnan kokonaisuuden hahmottaminen ja luokittelu

Luonnon ja ympäristön suojeleminen

- luonnon monimuotoisuuden merkitys, jokamiehen oikeudet ja velvollisuus
- ympäristölukutaidon ja ympäristöystävällisen toiminnan harjoittelu

Kuvaus oppilaan hyvästä osaamisesta 6. luokan päättyessä

Luonnon tutkimisen taidot

Oppilas

- osaa liikkua luonnossa sekä havainnoida ja tutkia luontoa
- osaa kuvata tekemiään yksinkertaisia luontoon ja muuhun ympäristöön liittyviä tutkimuksia sekä selostaa niiden tuloksia
- tunnistaa yleisimpiä kasvilajeja ja osaa kerätä lähiympäristön kasveja ohjeiden mukaisesti.

Eliöt ja elinympäristöt

Oppilas

- tuntee eri selkärangkaisryhmät ja tunnistaa lähiympäristön yleisimmät nisäkkäät, linnut ja kalat sekä osaa kertoa esimerkkejä eläinten sopeutumisesta ympäristöönsä
- tietää, että vihreät kasvit valmistavat itse oman ravintonsa yhteyttämisen avulla
- osaa selittää ravintoketjun pääperiaatteet jonkin esimerkin avulla
- ymmärtää ja osaa antaa esimerkkejä siitä, miksi ja miten ihminen on riippuvainen luonnosta ja osaa selvittää peruselintarvikkeiden alkuperän
- osaa antaa esimerkkejä siitä, miten lähiluontoa ja asuinympäristöä voidaan vaalia ja suojella.

Ihmisen rakenne, elintoiminnot, kasvu, kehitys ja terveys

Oppilas

- osaa kuvata perusasioita ihmisen rakenteesta ja elintoiminnoista
- osaa tarkastella omaan kasvuunsa ja kehitykseensä liittyviä muutoksia, osaa selittää murrosiän ja seksuaalisen kehityksen muutoksia tytöillä ja pojilla sekä antaa esimerkkejä niiden yksilöllisestä ilmenemisestä
- osaa antaa esimerkkejä siitä, miten tunteiden ilmaisua voidaan säädellä, ja siitä, miten asioita voidaan tarkastella myös muiden ihmisten näkökulmasta, sekä osaa esimerkein kuvata tunneilmaisuuksiin liittyvää ihmisten erilaisuutta
- tietää ikäkauteensa liittyvät oikeutensa ja vastuunsa.

Vuosiluokat 7-9

Biologian opetuksessa tutkitaan elämää, sen ilmiöitä ja edellytyksiä. Opetuksen tulee kehittää oppilaan luonnontuntemusta ja ohjata ymmärtämään luonnon perusilmiöitä. Tavoitteena on, että oppilaat tutustuvat myös evoluutioon, ekologian perusteisiin ja ihmisen rakenteeseen ja elintoihintoihin. Biologian opetuksessa oppilasta ohjataan kiinnittämään huomiota ihmisen ja muun luonnon välisiin vuorovaikutussuhteisiin sekä korostetaan ihmisen vastuuta luonnon monimuotoisuuden suojelussa.

Biologian opetuksen tulee perustua tutkivaan oppimiseen ja kehittää oppilaan luonnontieteellistä ajattelua. Opetuksen tavoitteena on antaa oppilaalle valmiudet havainnoida ja tutkia luontoa sekä hyödyntää biologisen tiedon haussa myös tietoteknisiä mahdollisuuksia. Opetus järjestetään siten, että oppilaat saavat myönteisiä elämyksiä ja kokemuksia luonnossa opiskelusta, oppilaiden ympäristötietoisuus kehittyy ja halu vaalia elinympäristöjä ja elämän eri muotoja kasvaa.

7. vuosiluokka

Aihekokonaisuudet

Vuosiluokalla 7 biologian oppisisällöissä huomioidaan seuraavat aihekokonaisuudet:

- Kulttuuri-identiteetti ja kansainvälisyys
- Vastuu ympäristöstä, hyvinvoinnista ja kestävästä tulevaisuudesta

Tavoitteet

Oppilas oppii

- käyttämään biologialle ominaisia käsitteitä sekä tiedonhankinta- ja tutkimusmenetelmiä
- kuvaamaan elämän perusilmiöitä
- tunnistamaan eliölajeja, arvostamaan luonnon monimuotoisuutta ja suhtautumaan myönteisesti sen vaalimiseen

- hahmottamaan ekosysteemien rakennetta ja toimintaa
- tunnistamaan kotiseudun ympäristömuutoksia ja pohtimaan niiden syitä

Keskeiset sisällöt

Luonto ja ekosysteemit

- kotiseudun keskeisten kasvi- ja eläinlajien tunnistaminen
- ekosysteemi, sen rakenne ja toiminta, vesiekosysteemin ominaispiirteet sekä sen omakohtainen tutkiminen
- luonnon monimuotoisuus

Yhteinen ympäristö

- ekologisesti kestävä kehitys sekä ympäristönsuojelun sisältö ja tavoitteet
- oman elinympäristön tilan tutkiminen sekä oman ympäristökäyttäytymisen pohtiminen

8. vuosiluokka

Aihekokonaisuudet

Vuosiluokalla 8 biologian oppisisällöissä huomioidaan seuraavat aihekokonaisuudet:

- Vastuu ympäristöstä, hyvinvoinnista ja kestävästä tulevaisuudesta
- Ihminen ja teknologia

Tavoitteet

Oppilas oppii

- käyttämään biologialle ominaisia käsitteitä ja tiedonhankinta- ja tutkimusmenetelmiä
- kuvaamaan elämän perusilmiöitä
- tunnistamaan eliölajeja, arvostamaan luonnon monimuotoisuutta ja suhtautumaan myönteisesti sen vaalimiseen
- hahmottamaan ekosysteemien rakennetta ja toimintaa
- tuntemaan kasvien kasvattamisen ja viljelyn periaatteita ja kiinnostuu kasvien kasvattamisesta
- tunnistamaan kotiseudun ympäristömuutoksia, pohtimaan niiden syitä ja esittämään ongelmien ratkaisumahdollisuuksia
- ymmärtämään ympäristönsuojelun keskeiset tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Luonto ja ekosysteemit

- kotiseudun keskeisten kasvi, eläin- ja sienilajien tunnistaminen sekä ohjattu kasvien kerääminen
- ekosysteemi, sen rakenne ja toiminta, metsäekosysteemin ominaispiirteet sekä sen omakohtainen tutkiminen
- metsänhoitoon ja kasvinviljelyyn tutustuminen
- luonnon monimuotoisuus

Elämä ja evoluutio

- solun rakenne ja toiminta
- eliökunnan synty ja kehitys sekä eliökunnan järjestelmä

Yhteinen ympäristö

- ekologisesti kestävä kehitys sekä ympäristönsuojelun sisältö ja tavoitteet
- oman elinympäristön tilan ja ympäristömuutosten tutkiminen, oman lähiympäristön tilaa parantavien toimien tarkastelu sekä oman ympäristökäyttäytymisen pohtiminen

9. vuosiluokka

Aihekokonaisuudet

Vuosiluokalla 9 biologian oppisisällöissä huomioidaan seuraavat aihekokonaisuudet:

- Ihmisenä kasvaminen
- Vastuu ympäristöstä, hyvinvoinnista ja kestävästä tulevaisuudesta
- Ihminen ja teknologia

Tavoitteet

Oppilas oppii

- käyttämään biologialle ominaisia käsitteitä ja tiedonhankinta- ja tutkimusmenetelmiä
- tuntemaan ihmisen perusrakenteen ja keskeiset elintoiminnot sekä ymmärtämään seksuaalisuuden biologisen perustan
- tuntemaan perinnöllisyyteen liittyviä keskeisiä käsitteitä
- tunnistamaan kotiseudun ympäristömuutoksia, pohtimaan niiden syitä ja esittämään ongelmien ratkaisumahdollisuuksia

- ymmärtämään ympäristönsuojelun keskeiset tavoitteet ja luonnonvarojen kestävän käytön periaatteet

Keskeiset sisällöt

Elämä ja evoluutio

- ihmisen biologinen ja kulttuurinen evoluutio sekä ihmislajin ominaispiirteet
- biotekniikan mahdollisuudet ja niihin liittyvät eettiset kysymykset

Ihminen

- ihmisen rakenne ja keskeiset elintoiminnot
- ihmisen seksuaalisuus ja lisääntyminen
- perimän ja ympäristön merkitys ihmisen ominaisuuksien kehittämisessä

Yhteinen ympäristö

- ekologisesti kestävä kehitys sekä ympäristönsuojelun sisältö ja tavoitteet
- oman ympäristökäyttämisen pohtiminen

Päätöarvioinnin kriteerit arvosanalle 8

Biologian tutkimustaidot

Oppilas osaa

- käyttää mikroskooppia näytteitä tutkiessaan
- työskennellä maastossa ja laboratoriossa annettujen ohjeiden mukaan sekä osaa kerätä kasveja ohjeiden mukaisesti
- toteuttaa itsenäisesti pienimuotoisia tutkimuksia.

Luonto ja ekosysteemit

Oppilas osaa

- jaotella eliöitä pääryhmittäin keskeisten tuntomerkkien avulla ja osaa tunnistaa lähiluonnon kasvi-, eläin- ja sienilajeja
- kuvata ekosysteemin perusrakenteen ja toiminnan
- nimetä ja kuvata metsä- ja järviyyppejä

- tehdä pienimuotoisia metsä-, vesi- tai suoekosysteemiin liittyviä tutkimuksia
- selostaa perusasioita metsänhoidosta ja kasvinviljelystä
- kuvata esimerkein luonnon monimuotoisuutta, osaa perustella sen merkitystä ekologisen kestävyuden kannalta sekä tuntee metsien kestäväen käytön periaatteet.

Elämä ja evoluutio

Oppilas osaa

- kuvata pääpiirteet kasvi- ja eläinsolun rakenteesta
- selostaa fotosynteesin ja kuvata sen merkityksen eliökunnan kannalta
- kuvata kasvien, eläinten, sienten ja mikrobien lisääntymistä
- selostaa evoluution peruspiirteet ja ihmisen evoluution vaiheet
- jäsentää eliökunnan pääryhmiin ja perustella ryhmittelyä.

Ihminen

Oppilas osaa

- kuvata ihmisen tärkeimpien kudosten, elinten ja elimistöjen rakenteen ja toiminnan pääpiirteet
- selvittää seksuaalisuuden erilaisia ilmenemismuotoja
- selostaa pääpiirteissään sukupuolisolujen synnyn, yhdynnän, hedelmöityksen, raskauden kulun ja synnytyksen
- käyttää periytymiseen liittyviä keskeisiä käsitteitä.

Yhteinen ympäristö

Oppilas osaa

- kuvata ekologisesti kestävä kehitystä sekä luonnon monimuotoisuuden säilymisen ja ympäristösuojelun merkitystä
- tehdä pienimuotoisia tutkimuksia oman elinympäristönsä tilasta
- kertoa esimerkkejä kotiseutunsa luonnonympäristön muuttumisesta ja osaa antaa esimerkkejä siitä, millä tavalla voi itse toimia kestäväen kehityksen tavoitteiden mukaisesti.

Maantieto

Vuosiluokat 5-6

Maantiedon opetuksessa tarkastellaan maapalloa ja sen erilaisia alueita. Opetuksen tulee auttaa oppilasta ymmärtämään luonnon ja ihmisen toimintaan liittyviä ilmiöitä ja niiden välistä vuorovaikutusta eri alueilla. Maantiedon opetuksen tavoitteena on laajentaa oppilaan maailmankuvaa kotimaasta Eurooppaan ja muualle maailmaan.

Opetus järjestetään siten, että oppilas saa käsityksen luonnonympäristöjen ja kulttuuriympäristöjen rikkaudesta eri puolilla maapalloa ja oppii arvostamaan niitä. Maantiedon opetuksen tulee luoda pohjaa kansojen ja kulttuurien väliselle suvaitsevaisuudelle ja kansainvälisyydelle.

Vuosiluokilla 5-6 biologian ja maantiedon opetukseen integroidaan myös terveystiedon opetusta. Terveystiedon opetuksen tavoitteena on, että oppilas oppii ymmärtämään omaa kasvuaan ja kehitystään fyysisenä, psyykkisenä ja sosiaalisena prosessina sekä ihmisen ja hänen ympäristönsä välisenä vuorovaikutuksena.

Biologian ja maantiedon opetuksen tulee painottaa vastuullisuutta, luonnon suojelua ja elinympäristöjen vaalimista sekä tukea oppilaan kasvua aktiiviseksi ja kestävään elämäntapaan sitoutuneeksi kansalaiseksi.

Aihekokonaisuudet

Vuosiluokilla 5-6 maantiedon oppisisällöissä huomioidaan seuraavat aihekokonaisuudet:

- Kulttuuri-identiteetti ja kansainvälisyys
- Vastuu ympäristöstä, hyvinvoinnista ja kestävästä tulevaisuudesta
- Turvallisuus ja liikenne
- Ihminen ja teknologia

5. vuosiluokka

Tavoitteet

Oppilas

- oppii laatimaan ja tulkitsemaan karttoja sekä käyttämään tilastoja, diagrammeja, kuvia ja sähköisiä viestimiä maantieteellisen tiedon lähteinä
- perehtyy Euroopan maantietoon
- oppii arvostamaan ja suhtautumaan myönteisesti vieraisiin maihin, niiden kansoihin ja kulttuureihin

Keskeiset sisällöt

Eurooppa osana maailmaa

- Euroopan tarkasteleminen maailman kartalla sekä Euroopan karttakuvan hahmottaminen
- Euroopan ilmasto- ja kasvillisuusvyöhykkeet sekä Euroopan eläimistö
- erilaisten karttojen, karttapallon ja muiden maantieteellisten tietolähteiden käytön sekä tiedon havainnollistamisen harjoittelu

Ihmisten elämän ja elinympäristöjen monimuotoisuus maapallolla

- talvisateiden alueet sekä lauhkean ja kylmän vyöhykkeen alueet ihmisen elinympäristöinä sekä ihmisten monimuotoinen elämä erilaisissa ympäristöissä
- ihmisen toiminnan aiheuttamat muutokset ympäristössä

6. vuosiluokka

Tavoitteet

Oppilas oppii

- hahmottamaan maailman kartan ja tuntemaan sen keskeisen nimistön
- perehtyy Euroopan ulkopuolisiin alueisiin sekä oppii arvostamaan ja suhtautumaan myönteisesti vieraisiin maihin, niiden kansoihin ja kulttuureihin
- laatimaan ja tulkitsemaan karttoja sekä käyttämään tilastoja, diagrammeja, kuvia ja sähköisiä viestimiä maantieteellisen tiedon lähteinä
- oppii ymmärtämään ihmisen toiminnan riippuvuutta ympäristön tarjoamista mahdollisuuksista maapallolla

Keskeiset sisällöt

Euroopan ulkopuolinen maailma

- maailmankartan keskeinen nimistö, erilaisten karttojen, karttapallon ja muiden maantieteellisten tietolähteiden käytön sekä tiedon havainnollistamisen harjoittelu

Ihmisten elämän ja elinympäristöjen monimuotoisuus maapallolla

- sademetsät, savannit, arot ja aavikot ihmisen elinympäristöinä sekä ihmisten monimuotoinen elämä erilaisissa ympäristöissä
- luonnon ja ihmisen toiminnan vuorovaikutus maapallolla sekä ihmisen toiminnan aiheuttamat muutokset ympäristössä

Kuvaus oppilaan hyvästä osaamisesta 6. luokan päättyessä

Karttataidot

Oppilas

- osaa etsiä kartastosta tutkimiaan paikkoja, käyttää kartanluvussa hyväkseen karttamerkkejä ja mittakaavoja sekä osaa tulkita erilaisia karttoja
- osaa tulkita tilastoja, diagrammeja, kuvia, ja sähköisten viestimien välittämää tietoa sekä osaa kriittisesti arvioida eri tietolähteitä
- osaa itse laatia yksinkertaisia karttoja ja diagrammeja.

Eurooppa osana maailmaa

Oppilas

- tietää pääpiirteissään Euroopan valtiot ja niiden pääkaupungit sekä osaa kuvata luonnonolojen vaihtelua ja ihmisen toimintaa Euroopassa.

Ihmisten elämän ja elinympäristöjen monimuotoisuus maapallolla

Oppilas

- tietää maailmankartan keskeisen nimistön, kuten maanosat, valtameret, suurimmat vuoristot sekä sademetsä- ja aavikkoalueet
- tietää, että maapallolla on erilaisia ilmasto- ja kasvillisuusvyöhykkeitä ja osaa kertoa esimerkkejä siitä, miten ilmasto-olot, kuten lämpötila ja sademäärä, vaikuttavat ihmisen toimintaan, erityisesti maatalouteen ja asumiseen eri vyöhykkeillä sekä osaa kuvata ihmisten elämää erilaisissa ympäristöissä
- osaa kertoa esimerkkejä eri alueilta siitä, miten ihmisen toiminta, kuten kaupunkien ja teollisuuden rakentaminen, liikalaiduntaminen ja polttopuun kerääminen ovat aiheuttaneet muutoksia ympäristössä
- osaa tunnistaa oman kulttuurin ja vieraiden kulttuurien piirteitä.

Vuosiluokat 7-9

Maantiedon opetuksessa tutkitaan maapalloa ja sen erilaisia alueita sekä alueellisia ilmiöitä. Opetuksen tulee kehittää oppilaiden maantieteellistä maailmankuvaa ja sen alueellista perustaa. Maantiedon opetuksen tavoitteena on kehittää oppilaan kykyä tarkastella luonnonympäristöä, rakennettua ympäristöä ja sosiaalista ympäristöä sekä ihmisen ja ympäristön välistä vuorovaikutusta paikallistasolta globaalille tasolle saakka. Opetuksen tulee ohjata oppilasta seuraamaan ajankohtaisia tapahtumia maailmassa ja arvioimaan niiden

vaikutusta luontoon ja ihmisen toimintaan.

Maantiedon opetus järjestetään siten, että oppilaiden kulttuurien tuntemus lisääntyy ja kyky ymmärtää ihmisten elämän ja elinympäristöjen erilaisuutta eri puolilla maailmaa kehittyy. Maantiedon opetuksen tulee toimia siltana luonnontieteellisen ja yhteiskuntatieteellisen ajattelun välillä. Opetuksen tavoitteena on ohjata oppilaita pohtimaan maapallolla esiintyvien luonnontieteellisten, kulttuuristen, sosiaalisten ja taloudellisten ilmiöiden syy- ja seuraussuhteita. Maantiedon opetuksen tulee tukea oppilaiden kasvua aktiivisiksi ja kestävään elämäntapaan sitoutuneiksi kansalaisiksi.

7. vuosiluokka

Aihekokonaisuudet

Vuosiluokalla 7 maantiedon oppisisällöissä huomioidaan seuraavat aihekokonaisuudet:

- Kulttuuri-identiteetti ja kansainvälisyys
- Viestintä ja mediataito
- Vastuu ympäristöstä, hyvinvoinnista ja kestävästä tulevaisuudesta

Tavoitteet

Oppilas oppii

- käyttämään ja tulkitsemaan fyysisiä karttoja sekä käyttämään muita maantieteellisiä tietolähteitä
- määrittelemään alueiden sijainnin ja paikkojen väliset etäisyydet
- ymmärtämään maanpintaa muokkaavien tekijöiden vaikutus maisemassa
- tunnistamaan eri kulttuurien piirteitä, ja oppii suhtautumaan myönteisesti vieraisiin maihin ja niiden kansoihin sekä erilaisten kulttuurien edustajiin

Keskeiset sisällöt

Maa - ihmisen kotiplaneetta

- maailman luonnonmaantieteellisen ja kulttuurimaantieteellisen karttakuvan hahmottaminen sekä maailman alueellinen jäsentäminen
- kahden tai useamman maanosan luonnonolojen, ihmistoiminnan ja kulttuuristen piirteiden vertailu (Pohjois- ja Etelä-Amerikka)
- maapallon sisäiset ja ulkoiset tapahtumat (esimerkkialueena Amerikka)

8. vuosiluokka

Aihekokonaisuudet

Vuosiluokalla 8 maantiedon oppisisällöissä huomioidaan seuraavat aihekokonaisuudet:

- Kulttuuri-identiteetti ja kansainvälisyys
- Viestintä ja mediataito
- Osallistuva kansalaisuus ja yrittäjyys
- Vastuu ympäristöstä, hyvinvoinnista ja kestävästä tulevaisuudesta

Tavoitteet

Oppilas oppii

- käyttämään ja tulkitsemaan fyysisiä karttoja ja teemakarttoja sekä käyttämään muita maantieteellisiä tietolähteitä
- ymmärtämään planetaarisuuden vaikutuksia maapallolla
- ymmärtämään maanpintaa muokkaavien tekijöiden vaikutuksen maisemassa
- ymmärtämään luonnon ja ihmisen toiminnan vuorovaikutusta Euroopassa sekä tietämään syyt, jotka ohjaavat ihmisen toiminnan sijoittumista
- tunnistamaan eri kulttuurien piirteitä, ja oppii suhtautumaan myönteisesti vieraisiin maihin ja niiden kansoihin sekä erilaisten kulttuurien edustajiin

Keskeiset sisällöt

Maa - ihmisen kotiplaneetta

- maapallon ulkoiset ja sisäiset tapahtumat (kohdealueena Eurooppa)

Eurooppa

- Euroopan karttakuvan, luonnonolojen, maiseman ja ihmisen toiminnan peruspiirteet sekä niiden vuorovaikutus Euroopan eri alueilla
- Euroopan maantieteellinen tarkastelu osana maailmaa ja Euroopan tulevaisuus

Yhteinen ympäristö

- ympäristö- ja kehityskysymykset Euroopassa

9. vuosiluokka

Aihekokonaisuudet

Vuosiluokalla 9 maantiedon oppisisällöissä huomioidaan seuraavat aihekokonaisuudet:

- Kulttuuri-identiteetti ja kansainvälisyys
- Viestintä ja mediataito
- Osallistuva kansalaisuus ja yrittäjyys
- Vastuu ympäristöstä, hyvinvoinnista ja kestävästä tulevaisuudesta
- Turvallisuus ja liikenne
- Ihminen ja teknologia

Tavoitteet

Oppilas oppii

- käyttämään ja tulkitsemaan fyysisiä karttoja ja teemakarttoja sekä käyttämään muita maantieteellisiä tietolähteitä
- ymmärtämään maanpintaa muokkaavien tekijöiden vaikutuksen maisemassa
- ymmärtämään luonnon ja ihmisen toiminnan vuorovaikutusta Suomessa sekä tietämään syyt, jotka ohjaavat ihmisen toimintojen sijoittumista
- tuntemaan ja arvostamaan Suomen luonnonympäristöä ja rakennuttua ympäristöä, sekä oppii hahmottamaan oman alueellisen identiteettinsä
- tietämään, miten Suomessa jokainen kansalainen voi vaikuttaa oman elinympäristönsä suunnitteluun ja kehittymiseen
- ymmärtämään ja kriittisesti arvioimaan uutistietoa maailmanlaajuisista ympäristö- ja kehityskysymyksistä sekä oppii toimimaan itse kestäväen kehityksen mukaisesti

Keskeiset sisällöt

Suomi maailmassa

- Suomen karttakuva ja maisema
- luonnon ja ihmisen toiminnan vuorovaikutus Suomen eri alueilla sekä rakennettu ympäristö ja perinnemaisemat
- Suomen väestö ja sen vähemmistökulttuurit
- vaikutusmahdollisuudet oman ympäristön suunnittelussa ja kehittämisessä
- Suomi osana maailmaa
- oman lähiympäristön tai kotikunnan pienimuotoinen tutkiminen: luonnonympäristö, rakennettu ympäristö ja sosiaalinen ympäristö

Yhteinen ympäristö

- Itämeren alueen ympäristökysymykset
- ympäristö- ja kehityskysymykset paikallisesti ja maailmanlaajuisesti sekä niiden ongelmien ratkaisumahdollisuuksien pohtiminen
- ihminen luonnonvarojen kuluttajana

Päättöarvioinnin kriteerit arvosanalle 8

Maantieteelliset taidot

Oppilas osaa

- etsiä kartoista ja kartastoista tutkimiaan paikkoja sekä osaa käyttää hyväksi karttamerkkejä ja kartan mittakaavaa
- tulkita fyysisiä karttoja, teemakarttoja, valokuvia ja tilastoja sekä osaa käyttää hyväksi uutislähteitä ja tietoverkoissa olevaa tietoa
- havainnollistaa maantieteellistä tietoa karttojen ja piirrosten avulla
- vertailla eri alueiden ilmastodiagrammeja ja väestöpyramideja sekä laatia itse ilmastodiagrammin tilastotietojen perusteella.

Maailman jäsentäminen

Oppilas osaa

- hahmottaa ja jäsentää maailmaa sekä tunnistaa eri maanosien luonnon- ja kulttuurimaantieteelliset peruspiirteet
- soveltaa oppimaansa maantieteellistä tietoa eri lähteistä saamiensa ajankohtaisten uutistietojen analysointiin ja osaa sijoittaa uutisten tapahtumapaikat maailmankartalle.

Euroopan jäsentäminen

Oppilas osaa

- kuvata Euroopan eri alueiden luonnonoloja ja ihmisen toimintaa sekä ymmärtää Euroopan maisemallisen ja kulttuurisen rikkauden
- vertailla Eurooppaa muihin maanosiin ja ymmärtää, että Eurooppa on vuorovaikutuksessa muiden maailman alueiden kanssa.

Suomen jäsentäminen

Oppilas osaa

- selostaa, miten Suomen luonnonmaisemat ovat muotoutuneet ja miten luonnonolot ovat

- vaikuttaneet ihmisen toimintaan Suomen eri alueilla
- kuvata ja analysoida asutuksen ja elinkeinoelämän alueellisia piirteitä ja sijoittumista Suomessa
 - analysoida Suomen rakennetun ympäristön piirteitä ja tuntee, mitä ovat arvokkaat kulttuuri- ja perinnemaisemat
 - osaa selostaa, miten jokainen kansalainen voi vaikuttaa Suomessa oman elinympäristönsä suunnitteluun ja kehittymiseen
 - suunnitella ja toteuttaa pieniä kotiseutunsa luonnonympäristöön ja rakennettuun ympäristöön liittyviä tutkimuksia
 - tunnistaa oman kulttuurin piirteitä sekä tuntee Suomen ja lähialueiden vähemmistökulttuurit
 - kuvata sitä, miten Suomi on vuorovaikutuksessa omien lähialueidensa sekä Euroopan ja koko maailman kanssa.

Yhteinen ympäristö

Oppilas osaa

- selostaa lyhyesti, mitä ovat keskeiset maailmanlaajuiset ympäristö- ja kehitysongelmat, kuten kasvihuoneilmiön voimistuminen, otsonikato, aavikoituminen, elinympäristöjen saastuminen, väestönkasvu sekä köyhyys- ja nälkäongelma
- kuvata Itämeren alueen ympäristöongelmia ja niiden syitä sekä osaa esittää keinoja parantaa Itämeren alueen ympäristön tilaa
- kuvata, mitkä ovat hänen omat vaikutusmahdollisuutensa ympäristön tilan parantamiseksi ja tietää keinoja, joiden avulla keskeisiä maailmanlaajuisia ympäristö- ja kehityskysymyksiä voidaan ratkaista.

Yleistä opsin laatimisesta

Vuosiluokat 5-6

Fysiikan ja kemian opetuksen lähtökohtana ovat oppilaan aikaisemmat tiedot, taidot ja kokemukset sekä ympäristön kappaleista, aineista ja ilmiöistä tehdyt havainnot ja tutkimukset, joista edetään kohti fysiikan ja kemian peruskäsitteitä ja periaatteita. Opiskelun tulee innostaa oppilasta luonnontieteiden opiskeluun, auttaa oppilasta pohtimaan hyvän ja turvallisen ympäristön merkitystä sekä opettaa oppilasta huolehtimaan ympäristöstään ja toimimaan siinä vastuullisesti. Opetukseen integroidaan terveystiedon opetusta, jossa oppilaan toimintaa tarkastellaan turvallisuuden ja terveyden näkökulmasta.

Aihekokonaisuudet

Vuosiluokilla 5-6 fysiikan ja kemian oppisisällöissä huomioidaan seuraavat aihekokonaisuudet:

- Ihmisenä kasvaminen
- Vastuu ympäristöstä, hyvinvoinnista ja kestävästä tulevaisuudesta
- Ihminen ja teknologia

Arvioinnissa fysiikka ja kemia arvioidaan yhdellä numerolla

5. vuosiluokka

Tavoitteet

Oppilas oppii

- työskentelemään ja liikkumaan turvallisesti itseään ja ympäristöään suojellen sekä noudattamaan annettuja ohjeita
- tekemään havaintoja ja mittauksia, etsimään tietoa tutkittavasta kohteesta sekä pohtimaan tiedon luotettavuutta
- tekemään johtopäätöksiä havainnoistaan ja mittauksistaan sekä tunnistamaan luonnonilmiöihin ja kappaleiden ominaisuuksiin liittyviä syy-seuraussuhteita
- tekemään yksinkertaisia luonnontieteellisiä kokeita, joissa selvitetään ilmiöiden, eliöiden, aineiden ja kappaleiden ominaisuuksia sekä niiden välisiä riippuvuuksia
- käyttämään luonnontieteellisen tiedon kuvailemisessa, vertailemisessa ja luokittelussa fysiikan ja kemian alaan kuuluvia käsitteitä

Keskeiset sisällöt

Luonnon rakenteet

- Maan ja kuun liikkeet ja näistä aiheutuvia ilmiöitä
- Aurinkokunnan rakenne ja tähtitaivas
- Maan vetovoima
- voimista aiheutuvia liike- ja tasapainoilmiöitä , yksinkertaisia koneita
- kitka
- turvallinen liikkuminen ja tapaturmien ehkäiseminen

Aineet ympärillämme

- Ilman koostumus ja ilmakehä
- Ilmansuojelu
- Veden ominaisuudet ja sen merkitys liuottimena
- luonnonvesien tutkiminen ja veden puhdistaminen

6. vuosiluokka

Tavoitteet

- työskentelemään ja liikkumaan turvallisesti itseään ja ympäristöään suojellen sekä noudattamaan annettuja ohjeita
- tekemään havaintoja ja mittauksia, etsimään tietoa tutkittavasta kohteesta sekä pohtimaan tiedon luotettavuutta
- tekemään johtopäätöksiä havainnoistaan ja mittauksistaan sekä tunnistamaan luonnonilmiöihin ja kappaleiden ominaisuuksiin liittyviä syy-seuraussuhteita
- tekemään yksinkertaisia luonnontieteellisiä kokeita, joissa selvitetään ilmiöiden, eliöiden, aineiden ja kappaleiden ominaisuuksia sekä niiden välisiä riippuvuuksia
- käyttämään luonnontieteellisen tiedon kuvailemisessa, vertailemisessa ja luokittelussa fysiikan ja kemian alaan kuuluvia käsitteitä
- ymmärtämään päihde- ja vaikuteaineiden vaarallisuuden

Keskeiset sisällöt

Aineet ympärillämme

- maaperästä saatavien aineiden luokittelu niiden ominaisuuksien perusteella
- aineiden erotusmenetelmiä
- elinympäristöön kuuluvien aineiden ja tuotteiden alkuperä, käyttö ja kierrätys
- tuoteselosteet ja tuotteiden turvallinen käyttö
- vaikuttavat aineet päihdeissä ja huumaavissa aineissa ja niiden haitat

Energia ja sähkö

- erilaisia sähkön ja lämmön tuotantotapoja
- maapallon energiavarat; uusiutuvat ja uusiutumattomat energialähteet
- paristo ja akku
- virtapiiri
- lämmön, valon ja liikkeen aikaansaaminen sähkön avulla
- sähköturvallisuus
- energian säästäminen

Kuvaus oppilaan hyvästä osaamisesta 6. luokan päättyessä

Luonnon tutkimisen taidot

Oppilas

- osaa työskennellä ja toimia turvallisesti itseään ja ympäristöään suojellen sekä noudattaa annettuja ohjeita
- osaa tehdä havaintoja ja mittauksia eri aisteilla ja mittausvälineillä sekä osaa kohdistaa havaintojen teon kohteen olennaisiin piirteisiin, esimerkiksi liikkeeseen tai lämpötilaan ja niiden muutoksiin
- osaa tehdä johtopäätöksiä havainnoistaan ja mittauksistaan, esittää mittaustuloksiaan esimerkiksi taulukoiden avulla sekä selittää luonnon perusilmiöihin ja kappaleiden ominaisuuksiin liittyviä syy-seuraussuhteita, esimerkiksi mitä suurempi massa kappaleella on, sitä vaikeampi se on saada liikkeelle tai pysäyttää
- osaa tehdä yksinkertaisia kokeita, esimerkiksi tutkia, mitkä tekijät vaikuttavat kiinteän aineen liukenemiseen
- osaa käyttää käsitteitä, suureita ja niiden yksiköitä aineiden, kappaleiden ja ilmiöiden ominaisuuksien kuvailemisessa, vertailemisessa ja luokittelussa
- osaa koota eri lähteistä löytämänsä tietoa sekä pohtia sen oikeellisuutta aikaisempien tietojensa, tutkimustensa ja muiden kanssa käytyjen keskustelujen perusteella.

Energia ja sähkö

Oppilas

- tuntee eri jännitelähteitä, kuten paristo ja akku sekä osaa tehdä kokeita, joissa sähköä käytetään valon, lämmön ja liikkeen aikaansaamiseen
- tietää, että sähköä ja lämpöä voidaan tuottaa erilaisten luonnonvarojen avulla sekä osaa luokitella luonnonvaroja uusiutuviin ja uusiutumattomiin.

Luonnon rakenteet

Oppilas

- osaa tutkia vuorovaikutuksista aiheutuvia voimia kuten painovoima, kitka sekä ilman- ja vedenvastus sekä tunnistaa erilaisia liikkeitä
- osaa tutkia, miten voima muuttaa liikettä ja soveltaa luonnontieteellistä tietoa liikkumisessa ja liikenteessä
- tunnistaa Maan ja Kuun liikkeistä johtuvia ilmiöitä, kuten vuorokaudenajat, vuodenajat, Kuun vaiheet, pimennykset sekä tuntee Aurinkokunnan rakenteen ja osaa tehdä havaintoja tähtitaivaasta
- osaa kuvata vaaratilanteita liikenteessä ja muussa arkiympäristössä.

Aineet ympärillämme

Oppilas

- tuntee ilman koostumuksen ja osaa ilmakehän kaasujen kemiallisia merkkejä sekä ymmärtää ilmakehän merkityksen elämän ylläpitäjänä
- osaa tutkia erilaisia veden ominaisuuksia sekä tietää, miten vesiä puhdistetaan
- osaa luokitella maaperästä saatavia aineita, tuntee maaperän alkuaineiden kemiallisia merkkejä sekä osaa käyttää erilaisia aineiden erottamismenetelmiä, kuten suodatusta, kiteytystä ja seulomista
- tuntee perusasioita ympäristönsä aineiden ja tuotteiden turvallisesta käytöstä ja elinkaaresta sekä osaa tutkia aineiden ja tuotteiden ominaisuuksia esimerkiksi happamuutta
- tuntee keskeisiä asioita tupakasta, päihteistä ja huumaavista aineista, tietää, miksi ne ovat haitallisia, ja antaa esimerkkejä siitä, miksi niiden käyttö on vaarallista.

Kategoria: Fysiikka Kategoria: Kemia

Yleistä opsin laatimisesta

Vuosiluokat 7-9

Vuosiluokilla 7-9 fysiikan opetuksen ydintehtävänä on laajentaa oppilaan tietämystä fysiikasta ja käsitystä fysikaalisen tiedon luonteesta sekä vahvistaa kokeellisen tiedonhankinnan taitoja. Fysiikan opetuksen lähtökohtana ovat oppilaan aikaisemmat tiedot, taidot ja kokemukset sekä ympäristön kappaleista, aineista ja ilmiöistä tehdyt havainnot ja tutkimukset, joista edetään kohti fysiikan peruskäsitteitä ja lakeja. Kokeellisuuden tehtävänä on auttaa oppilasta hahmottamaan luonnontieteiden luonnetta ja omaksumaan uusia luonnontieteellisiä käsitteitä, periaatteita ja malleja sekä kehittää kokeellisen työskentelyn ja yhteistyön taitoja ja innostaa oppilasta fysiikan opiskeluun.

Opetus ohjaa luonnontieteille ominaiseen ajatteluun, tiedonhankintaan, tietojen käyttämiseen sekä tiedon luotettavuuden ja merkityksen arviointiin elämän eri tilanteissa. Opetus antaa oppilaalle valmiuksia keskustella ja kirjoittaa fysiikan ja teknologian tiedonalaan kuuluvista asioista ja ilmiöistä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen sekä auttaa häntä ymmärtämään fysiikan ja teknologian merkityksen jokapäiväisessä elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa.

Fysiikan opiskelu tukee oppilaan persoonallisuuden kehittymistä ja nykyaikaisen maailmankuvan muodostamista sekä antaa valmiuksia tehdä jokapäiväisiä valintoja erityisesti energiavarojen käyttöön ja ympäristön suojeluun liittyvissä asioissa.

7. vuosiluokka

7. luokan fysiikan oppisisällöissä huomioidaan seuraavat aihekokonaisuudet:

- Ihmisenä kasvaminen
- Ihminen ja teknologia

Tavoitteet

Oppilas oppii

- työskentelemään ja tutkimaan luonnonilmiöitä turvallisesti ja yhdessä toisten kanssa
- luonnon tutkimisen taitoja, kuten kysymysten tekeminen ja ongelmien hahmottaminen
- havaintojen, mittauksien ja päätelmien tekemistä, vertailua ja luokittelua, hypoteesin esittämistä ja testaamista sekä tulosten käsittelyä, esittämistä ja tulkitsemista myös tieto- ja viestintäteknikkaa hyväksi käyttäen
- suunnittelemaan ja tekemään luonnontieteellisen tutkimuksen, jossa vakioidaan ja varioidaan luonnonilmiöissä vaikuttavia muuttujia ja selvitetään muuttujien välisiä riippuvuuksia
- muodostamaan yksinkertaisia malleja ja käyttämään niitä ilmiöiden selittämisessä sekä tekemään yleistyksiä ja arvioimaan tutkimusprosessin ja tulosten luotettavuutta

- käyttämään tarkoituksenmukaisia käsitteitä, suureita ja yksiköitä kuvatessaan fysikaalisia ilmiöitä ja teknologiaan kuuluvia asioita
- arvioimaan eri lähteistä hankkimansa tiedon luotettavuutta
- käyttämään erilaisia graafisia ja algebrallisia malleja ilmiöiden selittämisessä, ennusteiden tekemisessä ja ongelmanratkaisussa
- tuntemaan luonnonilmiöitä ja prosesseja ja niissä tapahtuvia energiamuutoksia, erilaisia luonnon rakenteita ja rakenneosien vuorovaikutuksia sekä ymmärtämään ilmiöiden syy-seuraussuhteita.

Keskeiset sisällöt

Mittaamisen perusteet

Värihdys- ja aaltoliike

Aaltoliike ja äänioppi

- värihdys ja aaltoliike
- äänen synty ja eteneminen
- ääniaaltojen ominaisuuksia
- äänen sovellukset

Valo-oppi

- valon ominaisuudet
- valon heijastuminen ja peilit
- valon taittuminen
- optisia laitteita ja niiden toimintaperiaatteita
- värit

8. vuosiluokka

8. vuosiluokan fysiikan oppisisällöissä käsitellään seuraavia aihekokonaisuuksia

- Ihmisenä kasvaminen
- Vastuu ympäristöstä, hyvinvoinnista ja kestävästä tulevaisuudesta
- Turvallisuus ja liikenne
- Ihminen ja teknologia

Tavoitteet

Oppilas oppii

- työskentelemään ja tutkimaan luonnonilmiöitä turvallisesti ja yhdessä toisten kanssa
- luonnon tutkimisen taitoja, kuten kysymysten tekeminen ja ongelmien hahmottaminen
- havaintojen, mittausten ja päätelmien tekemistä, vertailua ja luokittelua, hypoteesin esittämistä ja testaamista sekä tulosten käsittelyä, esittämistä ja tulkitsemista myös tieto- ja viestintäteknikkaa hyväksi käyttäen
- suunnittelemaan ja tekemään luonnontieteellisen tutkimuksen, jossa vakioidaan ja varioidaan luonnonilmiöissä vaikuttavia muuttujia ja selvitetään muuttujien välisiä riippuvuuksia
- muodostamaan yksinkertaisia malleja ja käyttämään niitä ilmiöiden selittämisessä sekä tekemään yleistyksiä ja arvioimaan tutkimusprosessin ja tulosten luotettavuutta
- käyttämään tarkoituksenmukaisia käsitteitä, suureita ja yksiköitä kuvatessaan fysikaalisia ilmiöitä ja teknologiaan kuuluvia asioita
- arvioimaan eri lähteistä hankkimansa tiedon luotettavuutta
- käyttämään erilaisia graafisia ja algebrallisia malleja ilmiöiden selittämisessä, ennusteiden tekemisessä ja ongelmanratkaisussa
- tuntemaan luonnonilmiöitä ja prosesseja ja niissä tapahtuvia energiamuutoksia, erilaisia luonnon rakenteita ja rakenneosien vuorovaikutuksia sekä ymmärtämään ilmiöiden syy-seuraussuhteita.

Sisällöt

Lämpöoppi

- lämpötila-asteikot
- lämpölaajeneminen
- lämpöenergia
- olomuodon muutokset
- energian säilyminen ja huononeminen
- lämpöenergian siirtyminen
- lämpöilmiöiden sovellukset

Liike ja voima

- tasainen liike
- kiihtyvä liike
- vuorovaikutus ja voima
- massan ominaisuudet
- tiheys
- kitka
- paine ja noste
- työ, teho, energia
- painopiste ja tasapainolajit
- yksinkertaiset koneet ja niiden tasapainoehdot, vipu, kalteva taso, väkipyörä

9. vuosiluokka

9. vuosiluokan oppisisällöissä käsitellään seuraavat aihekokonaisuudet:

- Ihmisenä kasvaminen
- Vastuu ympäristöstä, hyvinvoinnista ja kestävästä tulevaisuudesta
- Ihminen ja teknologia

Tavoitteet

Oppilas oppii

- työskentelemään ja tutkimaan luonnonilmiöitä turvallisesti ja yhdessä toisten kanssa
- luonnon tutkimisen taitoja, kuten kysymysten tekeminen ja ongelmien hahmottaminen
- havaintojen, mittauksien ja päätelmien tekemistä, vertailua ja luokittelua, hypoteesin esittämistä ja testaamista sekä tulosten käsittelyä, esittämistä ja tulkitsemista myös tieto- ja viestintäteknikkaa hyväksi käyttäen
- suunnittelemaan ja tekemään luonnontieteellisen tutkimuksen, jossa vakioidaan ja varioidaan luonnonilmiöissä vaikuttavia muuttujia ja selvitetään muuttujien välisiä riippuvuuksia
- muodostamaan yksinkertaisia malleja ja käyttämään niitä ilmiöiden selittämisessä sekä tekemään yleistyksiä ja arvioimaan tutkimusprosessin ja tulosten luotettavuutta
- käyttämään tarkoituksenmukaisia käsitteitä, suureita ja yksiköitä kuvatessaan fysikaalisia ilmiöitä ja teknologiaan kuuluvia asioita
- arvioimaan eri lähteistä hankkimansa tiedon luotettavuutta
- käyttämään erilaisia graafisia ja algebrallisia malleja ilmiöiden selittämisessä, ennusteiden tekemisessä ja ongelmanratkaisussa
- tuntemaan luonnonilmiöitä ja prosesseja ja niissä tapahtuvia energiamuutoksia, erilaisia luonnon rakenteita ja rakenneosien vuorovaikutuksia sekä ymmärtämään ilmiöiden syy-seuraussuhteita.

Keskeiset sisällöt

Sähköoppi

- sähkövaraus, jännite, sähkövirta
- virtapiirit, mittalaitteet ja kytkennät
- sähkövirran työ, teho, energia
- sähkömagneetti
- sähkömagneettinen induktio ja sen käyttö energian siirrossa ja sähkön tuotannossa
- sähköturvallisuus

Luonnon rakenteet

- luonnon rakenteet ja mittasuhteet
- rakenneosia koossa pitävät vuorovaikutukset sekä energian sitoutuminen ja vapautuminen rakenneosien välisissä prosesseissa
- radioaktiivinen hajoaminen, fissio, fuusio, ionisoiva säteily ja sen vaikutukset elolliseen luontoon sekä säteilyltä suojautuminen

Päättöarvioinnin kriteerit arvosanalle 8

Luonnon tutkimisen taidot

Oppilas

- osaa työskennellä turvallisesti, ohjeita noudattaen ja yhdessä toisten kanssa
- osaa tehdä luonnontieteellisen tutkimuksen annetun ohjeen mukaan sekä suunnitella yksinkertaisia kokeita, sopia työnjaosta ja tehtävistä sekä osaa asettaa tavoitteita tai päämääriä yhdessä muiden oppilaiden kanssa
- osaa laatia pienimuotoisia tutkimusselostuksia, esittää tulokset esimerkiksi taulukkojen ja graafien avulla sekä tulkita niitä
- osaa tehdä kontrolloidun kokeen ja arvioida koejärjestelyn toimivuutta sekä tulosten luotettavuutta, tarkkuutta ja mielekkyyttä
- tietää, että fysiikka on perusluonnontiede ja että fysiikan tietoja ja kokeellista tiedonhankintamenetelmää käytetään muissa luonnontieteissä ja tekniikassa.

Liike ja voima

Oppilas

- osaa tutkia erilaisia vuorovaikutus- ja liikeilmiöitä sekä käyttää niitä kuvaavia suureita, kuten aika, matka, nopeus, kiihtyvyys ja voima
- osaa tehdä graafisia esityksiä esimerkiksi tasaisen ja kiihtyvän liikkeen mittaustuloksista sekä tulkita niitä sekä käyttää tasaisen liikkeen mallia liikettä koskevien ennusteiden tekemiseen ja keskinopeuden yhtälöä matkan tai ajan arviointiin ja laskemiseen
- ymmärtää yksinkertaisten mekaanisten koneiden, esimerkiksi vivun, toimintaperiaatteen ja tietää mekaanisten koneiden ja erilaisten rakenteiden sovelluksia
- osaa käyttää kappaleiden ja aineiden ominaisuuksia kuvaavia suureita ja osaa selittää niiden avulla havaitsemiaan ilmiöitä, esimerkiksi vertailla aineiden tiheyksiä ja selittää tiheyden avulla erilaisia ilmiöitä, kuten kellumisen ja kuumailmapallon toiminnan
- tuntee työn ja energian välisen yhteyden
- ymmärtää liikenneturvallisuutta koskevien määräysten fysikaalisen perustan.

Värähdys- ja aaltoliike

Oppilas

- tunnistaa aaltoliikkeitä ja niille luonteenomaisia ilmiöitä, esimerkiksi aaltoliikkeen synnyn, etenemisen, vastaanottamisen, heijastumisen ja taittumisen
- tunnistaa erilaisia jaksollisia ilmiöitä ja värähtelijöitä ympäristöstään ja niille ominaisia ilmiöitä sekä osaa luonnehtia kyseessä olevia ilmiöitä niitä kuvaavien suureiden avulla
- osaa tutkia valon heijastumista ja taittumista sekä selittää valonsädettä mallina käyttäen erilaisia näkemiseen liittyviä ilmiöitä ja peilien ja linssien toimintaa
- ymmärtää äänen ja valon merkityksen ihmisen ja yhteiskunnan kannalta, esimerkiksi melu ja siltä suojautuminen sekä valo tiedonsiirrossa.

Lämpö

Oppilas

- tunnistaa ympäristöstä lämmön siirtymiseen ja varastoitumiseen liittyviä ilmiöitä ja osaa tulkita niitä
- osaa luonnehtia lämpöopin perusilmiöitä, kuten lämpölaajenemista ja kappaleen lämpenemistä, niitä kuvaavien suureiden ja kokeellisten lakien avulla
- osaa käyttää lämpenemisen, olomuodon muutosten ja lämpölaajenemisen lakeja tarkastellessaan ja selittäessään ympäristössään tapahtuvia lämpöilmiöitä.

Sähkö

Oppilas

- osaa sähkölaitteiden ja lämpöä tuottavien laitteiden turvallisen ja taloudellisen käytön periaatteet sekä osaa arvioida ja laskea eritehoisten sähkölaitteiden käyttökustannuksia
- ymmärtää jännitteen ja sähkövirran välisen yhteyden suljetussa virtapiirissä ja vastuksien vaikutuksen sähkövirran suuruuteen sekä osaa tehdä ennusteita virtapiirin toiminnasta ja käyttää kytkentäkaaviota virtapiirin mallina
- tuntee sovelluksia kuten sähkölaitteet ja sähköinen viestintä
- tuntee sähköön tuotantoon ja siirtoon liittyviä prosesseja kuten muuntajan toiminta, osaa selittää energian muuntumisen voimalaitoksessa sekä arvioida erilaisten voimalaitosten hyötyjä ja haittoja.

Luonnon rakenteet

Oppilas

- tuntee säteilylajit ja säteilyn vaikutuksia, pystyy erottamaan vaaralliset säteilylajit vaarattomista ja osaa suojautua säteilyltä
- hahmottaa rakenneosien ketjun ja mittasuhteita alkeishiukkasista galakseihin ja osaa havainnollistaa näitä rakenteita ja järjestelmiä sopivilla malleilla
- osaa käyttää keskusteluissaan keskeisiä fysiikan käsitteitä muun muassa energia, vuorovaikutus ja säteily

- ymmärtää energian säilymisen periaatteen sekä osaa antaa esimerkkejä energian muuntumisesta erilaisissa prosesseissa, kuten puun palamisessa ja kiven putoamisessa.

Yleistä opsin laatimisesta

Vuosiluokat 7-9

Kemian opetuksen tehtävänä vuosiluokilla 7-9 on laajentaa oppilaan tietämystä kemiasta ja kemiallisen tiedon luonteesta sekä ohjata luonnontieteille ominaiseen ajatteluun, tiedonhankintaan ja tietojen käyttämiseen elämän eri tilanteissa. Opetus antaa oppilaalle persoonallisuuden kehittymisen ja nykyaikaisen maailmankuvan muodostamisen kannalta välttämättömiä aineksia, ja se auttaa ymmärtämään kemian ja teknologian merkityksen jokapäiväisessä elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa. Kemian opetuksen tulee antaa oppilaalle valmiuksia tehdä jokapäiväisiä valintoja ja keskustella erityisesti energian tuotantoon, ympäristöön ja teollisuuteen liittyvistä asioista ja ohjata oppilasta ottamaan vastuuta ympäristöstään.

Opetus tukeutuu kokeelliseen lähestymistapaan, jossa lähtökohtana on elinympäristöön liittyvien aineiden ja ilmiöiden havaitseminen ja tutkiminen. Tästä edetään ilmiöiden tulkittamiseen, selittämiseen ja kuvaamiseen sekä aineen rakenteen ja kemiallisten reaktioiden mallintamiseen kemian merkkikielellä. Kokeellisuuden tulee auttaa oppilasta hahmottamaan luonnontieteiden luonnetta ja omaksumaan uusia luonnontieteellisiä käsitteitä, periaatteita ja malleja, kehittää käden taitoja, kokeellisen työskentelyn ja yhteistyön taitoja sekä innostaa oppilasta kemian opiskeluun.

7. vuosiluokka

7. vuosiluokan kemian oppisisällöissä huomioidaan seuraavat aihekokonaisuudet:

- Ihmisenä kasvaminen
- Vastuu ympäristöstä, hyvinvoinnista ja kestävästä tulevaisuudesta
- Turvallisuus ja liikenne
- Ihminen ja teknologia

Tavoitteet

Oppilas oppii

- työskentelemään turvallisesti ja ohjeita noudattaen
- käyttämään luonnontieteellisen tiedonhankinnan kannalta tyypillisiä tutkimusmenetelmiä, myös tieto- ja viestintätekniikkaa, sekä arvioimaan tiedon luotettavuutta ja merkitystä
- tekemään luonnontieteellisen tutkimuksen sekä tulkitsemaan ja esittämään tuloksia
- aineiden kiertokulkuun ja tuotteiden elinkaareen liittyviä prosesseja sekä niiden merkityksen luonnolle ja ympäristölle
- tuntemaan aineiden ominaisuuksia kuvaavia fysikaalisia ja kemiallisia käsitteitä ja käyttämään niitä
- aineen rakennetta ja kemiallisia sidoksia kuvaavia käsitteitä ja malleja

- kuvailemaan ja mallintamaan kemiallisia reaktioita reaktioyhtälöiden avulla
- soveltamaan omia tietojaan käytännön tilanteissa ja valinnoissa
- tuntemaan kemian ilmiöiden ja sovellusten merkityksen sekä ihmiselle että yhteiskunnalle.

Sisällöt

- Turvallinen työskentely
- Puhtaat aineet ja seokset
- Kylläinen liuos
- Erotusmenetelmiä
- Atomi ja alkuaine, kemialliset merkit
- Kemiallinen reaktio ja yhdiste
- Reaktionopeuteen vaikuttavat asiat
- Palaminen ja paloturvallisuus
- Ilmakehän aineet ja niiden merkitys ihmiselle ja luonnon tasapainolle
- Vesi, veden ominaisuuksia ja veden puhdistus

8. vuosiluokka

8. vuosiluokan kemian oppisisällöissä huomioidaan seuraavat aihekokonaisuudet:

- Ihmisenä kasvaminen
- Vastuu ympäristöstä, hyvinvoinnista ja kestävästä tulevaisuudesta
- Turvallisuus ja liikenne
- Ihminen ja teknologia

Tavoitteet

Oppilas oppii

- työskentelemään turvallisesti ja ohjeita noudattaen
- käyttämään luonnontieteellisen tiedonhankinnan kannalta tyypillisiä tutkimusmenetelmiä, myös tieto- ja viestintätekniikkaa, sekä arvioimaan tiedon luotettavuutta ja merkitystä
- tekemään luonnontieteellisen tutkimuksen sekä tulkitsemaan ja esittämään tuloksia
- aineiden kiertokulkuun ja tuotteiden elinkaareen liittyviä prosesseja sekä niiden merkityksen luonnolle ja ympäristölle
- tuntemaan aineiden ominaisuuksia kuvaavia fysikaalisia ja kemiallisia käsitteitä ja käyttämään niitä
- aineen rakennetta ja kemiallisia sidoksia kuvaavia käsitteitä ja malleja
- kuvailemaan ja mallintamaan kemiallisia reaktioita reaktioyhtälöiden avulla
- soveltamaan omia tietojaan käytännön tilanteissa ja valinnoissa

- tuntemaan kemian ilmiöiden ja sovellusten merkityksen sekä ihmiselle että yhteiskunnalle.

Sisällöt

Raaka-aineet ja tuotteet (epäorgaaninen kemia)

- alkuaineiden jaksollinen järjestelmä
- kemialliset sidokset
- hapan ja emäksinen
- suolanmuodostus
- luonnon happamoituminen
- yksinkertaiset reaktioyhtälöt

Elollinen luonto ja yhteiskunta (orgaaninen kemia)

- hiili
- hiilivedyt
- alkoholit
- karboksyylihapot
- hiilihydraatit
- valkuaisaineet
- rasvat
- pesu- ja kosmeettiset aineet ja tekstiilit

Ilma ja vesi

- ilmakehän aineet ja niiden merkitys ihmiselle ja luonnon tasapainolle
- Vesi, veden ominaisuuksia ja veden puhdistus

9. vuosiluokka

9. vuosiluokan kemian oppisisällöissä huomioidaan seuraavat aihekokonaisuudet:

- Ihmisenä kasvaminen
- Vastuu ympäristöstä, hyvinvoinnista ja kestävästä tulevaisuudesta
- Turvallisuus ja liikenne
- Ihminen ja teknologia

Tavoitteet

Oppilas oppii

- työskentelemään turvallisesti ja ohjeita noudattaen
- käyttämään luonnontieteellisen tiedonhankinnan kannalta tyypillisiä tutkimusmenetelmiä, myös tieto- ja viestintäteknikkaa, sekä arvioimaan tiedon luotettavuutta ja merkitystä
- tekemään luonnontieteellisen tutkimuksen sekä tulkitsemaan ja esittämään tuloksia
- aineiden kiertokulkuun ja tuotteiden elinkaareen liittyviä prosesseja sekä niiden merkityksen luonnolle ja ympäristölle
- tuntemaan aineiden ominaisuuksia kuvaavia fysikaalisia ja kemiallisia käsitteitä ja käyttämään niitä
- aineen rakennetta ja kemiallisia sidoksia kuvaavia käsitteitä ja malleja
- kuvailemaan ja mallintamaan kemiallisia reaktioita reaktioyhtälöiden avulla
- soveltamaan omia tietojaan käytännön tilanteissa ja valinnoissa
- tuntemaan kemian ilmiöiden ja sovellusten merkityksen sekä ihmiselle että yhteiskunnalle.

Sisällöt

Raaka-aineet ja tuotteet (metallien kemiaa)

- malmista metalliksi
- metallien ominaisuudet
- metallien reaktiokyky
- metallien sähkökemiallinen jännitesarja
- sähköpari
- elektrolyysi ja sen sovellukset

Kategoria: Kemia

Yleistä opsin laatimisesta

Terveystiedon OPS vuosiluokille 7-9

Terveystiedon opetussuunnitelman lähtökohtana on terveyskasvatuksen spiraalimalli, jossa samat aihealueet toistuvat vuosittain edellisen vuoden tietoja ja taitoja syventäen. terveystiedon opetuksessa hyödynnetään yhteistyötä paikallisten, terveyteen liittyvien toimijoiden ja kouluterveydenhuollon kanssa.

Aihekokonaisuudet

- ihmisenä kasvaminen
- viestintä ja mediataito
- mediakriittisyys esimerkiksi median tarjoamia seksuaalisuuteen liittyviä malleja kohtaan
- osallistuva kansalaisuus
- kriittisen mielipiteen muodostaminen eri lähteiden tarjoamista tiedoista
- verkostoituminen oman ja yhteisön hyvinvoinnin edistämiseksi
- vastuu ympäristöstä, hyvinvoinnista ja kestävästä kehityksestä
- ympäristön ja ihmisen hyvinvoinnin välinen yhteys
- sosiaalisesti kestävä kehitys omassa koulussa ja elinympäristössä
- toivottava tulevaisuus ja sen edellyttämät valinnat ja toiminta
- turvallisuus ja liikenne
- Ihminen ja teknologia
- teknologian vastuullinen ja kriittinen käyttö
- teknologiaan liittyvät hyvinvointikysymykset

7. vuosiluokka vvt 0,5

Tavoitteet

Oppilas oppii

- tuntemaan ihmisen kasvun, kehityksen ja elämänsä tunnuspiirteitä ja ymmärtämään nuoruuden fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista kehitystä
- ymmärtämään itseään sekä yhteisöllisyyden, ihmissuhteiden sekä keskinäisen huolenpidon merkityksen ihmisen hyvinvoinnissa
- tunnistamaan ja pohtimaan terveyteen ja turvallisuuteen liittyviä valintoja
- huolehtimaan itsestään, tunnistamaan ennaltaehkäisyn tarpeen sekä toimimaan tarkoituksenmukaisesti terveyteen liittyvissä tilanteissa
- tunnistamaan, ymmärtämään ja kehittämään terveydelle ja hyvinvoinnille tärkeitä selviytymisen taitoja
- arvioimaan elämäntavan merkitystä terveyden näkökulmasta
- ymmärtämään sääntöjen, sopimusten ja luottamuksen merkityksen yhteisöjen kuten perheen, koulun, vertaisryhmän ja yhteiskunnan hyvinvoinnin edellytyksenä

Sisällöt

Kasvu ja kehitys

- Fyysinen kasvu ja kehitys sekä niihin vaikuttavista tekijöistä vuorokausirytm, uni, lepo ja kuormitus
- Nuoruuden kehityksen erityispiirteet ja tarpeet
- Kehittyvä seksuaalisuus, naisen ja miehen anatomia, raskauden ehkäisyn perusteet

Terveys arkielämän valintatilanteissa

- Tupakointi: aloittaminen, tupakoinnin vaikutukset, nikotiiniriippuvuus, savuttomuuden edut
- Alkoholi, humala, krapula, raittius
- Lasten ja nuorten oikeuksia, toiminnan rajoituksia ja seuraamuksia koskeva lainsäädäntö: kunkin aihealueen yhteydessä

Voimavarat ja selviytymisen taidot

- Tunteet ja niiden ilmaiseminen, sosiaalinen tuki ja turvaverkostot, vuorovaikutustaidot, jäämäkkyys sanoa ei esimerkiksi päihteille

8. vuosiluokka vvt 1,5

Tavoitteet

Oppilas oppii

- tuntemaan ihmisen kasvun, kehityksen ja elämänkulun tunnuspiirteitä ja oppii ymmärtämään nuoruuden fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista kehitystä
- ymmärtämään yhteisöllisyyden, ihmissuhteiden sekä keskinäisen huolenpidon merkityksen ihmisen hyvinvoinnissa
- ymmärtämään itseään ja ihmisten erilaisuutta sekä terveyteen, vammaisuuteen ja sairauksiin liittyviä arvoja ja näkemyksiä
- kuvaamaan ja arvioimaan terveyttä edistäviä ja sairauksia aiheuttavia keskeisiä tekijöitä sekä tunnistamaan ja pohtimaan terveyteen ja turvallisuuteen liittyviä valintoja
- huolehtimaan itsestään ja ympäristöstään, tunnistamaan ennaltaehkäisyn ja avun tarpeen sekä toimimaan tarkoituksenmukaisesti terveyteen, sairauteen ja turvallisuuteen liittyvissä tilanteissa
- tunnistamaan, ymmärtämään ja kehittämään terveydelle ja hyvinvoinnille tärkeitä selviytymisen taitoja

- arvioimaan ympäristön, elämäntavan ja kulttuurin sekä median merkitystä turvallisuuden ja terveyden näkökulmasta
- käyttämään terveyteen ja sairauteen liittyviä käsitteitä ja tiedonhankintamenetelmiä ja hyödyntämään niitä terveyden edistämiseksi
- ymmärtämään sääntöjen, sopimusten ja luottamuksen merkityksen yhteisöjen kuten perheen, koulun, vertaisryhmän ja yhteiskunnan hyvinvoinnin edellytyksenä

Sisällöt

Kasvu ja kehitys

- Fyysinen kasvu ja kehitys sekä niihin vaikuttavat tekijät kuten lepo ja rentoutuminen, terveyttä edistävä liikunta, ravitseminen ja terveys
- Psykkinen kasvu ja kehitys sekä niihin liittyvät tekijät kuten itsetuntemus ja itsensä arvostaminen, perhe ja sosiaaliset suhteet
- Sosiaalinen kasvu ja kehitys sekä niihin liittyvät tekijät kuten yksilöllisyys ja erilaisuus, suvaitsevaisuus, välittäminen ja huolenpito

Terveys arkielämän valintatilanteissa

- Tupakka: passiivinen tupakointi, nuuska
- Alkoholi, huumeet ja muut päihteet, mielihyvä ja riippuvuus sekä niihin liittyvät valinnat
- Tavallisimmat tartuntataudit ja sairaudet, oireiden tunnistaminen, sairastaminen, itsehoito
- Lasten ja nuorten oikeuksia, toiminnan rajoituksia ja seuraamuksia koskeva lainsäädäntö: kunkin aihealueen yhteydessä
- Ristiriitojen selvittäminen ja mieltä painavista asioista puhuminen
- Seksuaaliterveys: Seksuaalinen minä, suhde omaan kehoon, itsemäärääminen. Ihmissuhteet, käyttäytyminen ja niihin liittyvät arvot ja normit. Raskauden ja sukupuolitautien ehkäisy: hormonaalinen ehkäisy, taito käyttää kondomia, muut ehkäisymenetelmät.

Mediakriittisyys

- Liikenneturvallisuus ja -käyttäytyminen
- Vaaratilanteet ja onnettomuudet
- Tapaturmat ja ensiapu

Voimavarat ja selviytymisen taidot

- Tunteet ja niiden ilmaiseminen ja hallitseminen, vuorovaikutustaidot

9. Vuosiluokka vvt 1

Tavoitteet

Oppilas oppii

- tuntemaan ihmisen kasvun, kehityksen ja elämänkulun tunnuspiirteitä ja oppii ymmärtämään nuoruuden fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista kehitystä
- ymmärtämään yhteisöllisyyden, ihmissuhteiden sekä keskinäisen huolenpidon merkityksen ihmisen hyvinvoinnissa
- ymmärtämään itseään ja ihmisten erilaisuutta sekä terveyteen, vammaisuuteen ja sairauksiin liittyviä arvoja ja näkemyksiä
- kuvaamaan ja arvioimaan terveyttä edistäviä ja sairauksia aiheuttavia keskeisiä tekijöitä sekä tunnistamaan ja pohtimaan terveyteen ja turvallisuuteen liittyviä valintoja
- huolehtimaan itsestään ja ympäristöstään, tunnistamaan ennaltaehkäisyä ja avun tarpeen sekä toimimaan tarkoituksenmukaisesti terveyteen, sairauteen ja turvallisuuden liittyvissä tilanteissa
- tunnistamaan, ymmärtämään ja kehittämään terveydelle ja hyvinvoinnille tärkeitä selviytymisen taitoja
- arvioimaan ympäristön, elämäntavan ja kulttuurin sekä median merkitystä turvallisuuden ja terveyden näkökulmasta
- käyttämään terveyteen ja sairauteen liittyviä käsitteitä ja tiedonhankintamenetelmiä ja hyödyntämään niitä terveyden edistämiseksi
- ymmärtämään sääntöjen, sopimusten ja luottamuksen merkityksen yhteisöjen kuten perheen, koulun, vertaisryhmän ja yhteiskunnan hyvinvoinnin edellytyksenä

Sisällöt

Kasvu ja kehitys

- Ihmisen elämänkulku, syntymä, eri ikäkaudet ja kuolema
- Mielenterveys ja sen vaihtelu, mielen ja ruumiin tasapaino
- Sosiaalinen kasvu ja kehitys sekä niihin liittyvät tekijät kuten yksilön velvoitteet ja vastuu yhteisössään

Terveys arkielämän valintatilanteissa

- Tupakoinnin haitat, raskauden ajan tupakointi, tupakoinnin vaikutukset luontoon, tupakkamainonta, tupakoinnin lopettaminen
- Kansantaudit
- Lasten ja nuorten oikeuksia, toiminnan rajoituksia ja seuraamuksia koskeva lainsäädäntö: kunkin aihealueen yhteydessä
- Kehitykseen ja elämänkulkuun liittyvät muutokset, kriisit ja niistä selviytyminen
- Yhteiskunnan tarjoamiin terveystalouteen tutustuminen (esim. perhesuunnittelupalvelut)

- Parisuhteessa eläminen, perhe-elämä, lapsettomuus ja hedelmällisyyden vaaliminen, raskauden keskeytys

Voimavarat ja selviytymisen taidot

- Ympäristö ja terveys
- Työhyvinvointi
- Kulttuuri
- Keskeiset terveydenhuolto- ja hyvinvointipalvelut ja kansalaisjärjestöjen työ

Terveystiedon arviointi

Oppiaineen arvioinnissa painotetaan oppilaan aktiivista tuntityöskentelyä ja osallistumista esimerkiksi opetuskeskusteluihin, ryhmittöihin ja toiminnallisiin harjoituksiin.

Yleistä opsin laatimisesta

- 7.11.1 Evankelisluterilainen uskonto
- 7.11.2 Ortodoksinen uskonto

Yleistä opsin laatimisesta

Evangelisluterilainen uskonto

Evangelisluterilaisen uskonnon opetuksen lähtökohtana on tutustuttaa oppilas monipuolisesti uskonnolliseen kulttuuriin ja tuoda esiin oppilaan kehityksen ja kasvun kannalta keskeisiä tekijöitä. Oppilasta autetaan ymmärtämään uskonnon merkitystä hänelle itselleen sekä näkemään uskontojen vaikutuksia yhteiskunnassa ja kulttuurissa. Opetuksen tavoite on laaja-alainen uskonnollinen ja katsomuksellinen yleissivistys.

Vuosiluokat 1-5

Evangelisluterilaisen uskonnon opetuksen ydintehtävänä vuosiluokilla 1-5 on aineksien tarjoaminen oppilaan maailmankatsomuksen rakentumiseksi. Opetuksessa tutustutaan oppilaita ympäröivään uskonnolliseen maailmaan tietojen ja omien kokemusten kautta, perehdytään Raamattuun sekä rohkaistaan oppilaita eettiseen arviointiin ja vastuullisuuteen.

1. vuosiluokka

Tavoitteet:

Oppilas

- oppii luottamusta elämään ja itseensä, kohtaamaan rohkeasti tulevaisuuden
- tutustuu Jeesuksen elämään

Keskeiset sisällöt:

Luottamus ja turvallisuus

- Jumala Isänä ja Luojana

Arvokas ja ainutlaatuinen elämä

- minun juureni; perheen ja suvun arvoja ja perinteitä
- teemaan liittyviä Raamatun kertomuksia

Raamatun kertomuksia ja opetuksia

- Jeesuksen elämä

Eettisyyteen kasvaminen

- yhdessä elämisen kysymykset ja oikeudenmukaisuus

Luterilaisen kirkon elämä

- kirkko- ja kalenterivuoden juhlia ja niihin liittyviä kristillisiä sisältöjä ja tapoja
- virsiä ja muita hengellisiä lauluja

Oppilaita ympäröivä uskonnollinen maailma

- oppilaiden kohtaamat uskonnot lähiympäristössä

2. vuosiluokka

Tavoitteet:

Oppilas

- oppii näkemään uskonnon vaikutuksen omassa ja muiden elämässä
- tutustuu Uuteen testamenttiin, Jeesuksen elämään ja opetukseen
- tutustuu luterilaiseen kirkkoon ja seurakunnan toimintaan

Keskeiset sisällöt:

Luottamus ja turvallisuus

- Jeesuksen opetukset Jumalan huolenpidosta

Arvokas ja ainutlaatuinen elämä

- teemaan liittyviä Raamatun kertomuksia

Raamatun kertomuksia ja opetuksia

- Jeesuksena opetukset

Eettisyyteen kasvaminen

- yhdessä elämisen kysymykset ja oikeudenmukaisuus

Luterilaisen kirkon elämä

- kirkko- ja kalenterivuoden juhlia ja niihin liittyviä kristillisiä sisältöjä ja tapoja
- virsiä ja muita hengellisiä lauluja

Oppilaita ympäröivä uskonnollinen maailma

- oppilaiden kohtaamat uskonnot lähiympäristössä

3. vuosiluokka

Tavoitteet:

Oppilas

- oppii luottamusta elämään ja itseensä, kohtaamaan rohkeasti tulevaisuuden sekä näkemään uskonnon vaikutuksen omassa ja muiden elämässä
- tutustuu Vanhan testamentin keskeisiin kertomuksiin
- omien tunteiden ja kokemusten jakamista

Sisällöt:

Luottamus ja turvallisuus

- Jumala Isänä ja Luojana
- Herran siunaus

Arvokas ja ainutlaatuinen elämä

- toisen ihmisen ja luonnon kunnioitus, valintojen tekeminen ja vastuullisuus
- suvaitsevaisuus
- teemaan liittyviä Raamatun kertomuksia

- Minun juureni; perheen ja suvun arvoja ja perinteitä

Raamatun kertomuksia ja opetuksia

- Alku- ja patriarkkakertomuksia
- Egyptistä Luvattuun maahan
- Isä meidän -rukous

Eettisyyteen kasvaminen

- Kymmenen käskyä
- ihmisen arvo erityisesti luomisen näkökulmasta
- Luterilaisen kirkon elämä
- virsiä ja muita hengellisiä lauluja

4. vuosiluokka

Tavoitteet:

Oppilas

- oppii luottamusta elämään ja itseensä, kohtaamaan rohkeasti tulevaisuuden, ymmärtämään pyhän ulottuvuuden sekä näkemään uskonnon vaikutuksen omassa ja muiden elämässä
- tutustuu Uuteen testamenttiin, Jeesuksen elämään ja opetuksiin
- ymmärtää kirkkovuoden ja Jeesuksen elämänkaaren välisen yhteyden
- tutustuu luterilaiseen kirkkoon ja seurakunnan toimintaan
- oppii omien tunteiden ja kokemusten jakamista sekä kristillisen etiikan soveltamista

Sisällöt:

Luottamus ja turvallisuus

- Jumala Isänä ja Luojana
- Jeesuksen opetukset Jumalan huolenpidosta

Arvokas ja ainutlaatuinen elämä

- toisen ihmisen ja luonnon kunnioitus, valintojen tekeminen ja vastuullisuus
- suvaitsevaisuus

- teemaan liittyviä Raamatun kertomuksia

Eettisyyteen kasvaminen

- Kultainen sääntö, rakkauden kaksoiskäsky
- ihmisen arvo erityisesti luomisen näkökulmasta
- oikeudenmukaisuus

Luterilaisen kirkon elämä

- seurakunta oppilaan elämässä
- kirkko- ja kalenterivuoden juhlia ja niihin sisältyviä kristillisiä sisältöjä ja tapoja
- seurakunnan keskeisiä toimintoja, kuten jumalanpalvelus, kirkolliset toimitukset, diakonia sekä toiminta seurakunnan jäsenenä
- kristilliset symbolit kirkossa ja oppilaan ympäristössä
- virsiä ja muita hengellisiä lauluja

5. vuosiluokka

Tavoitteet:

Oppilas

- oppii luottamusta elämään ja itseensä, kohtaamaan rohkeasti tulevaisuuden, ymmärtämään pyhän ulottuvuuden sekä näkemään uskonnon vaikutuksen omassa ja muiden elämässä
- tutustuu Uuteen testamenttiin, Jeesuksen elämään ja opetuksiin
- ymmärtää kirkkovuoden ja Jeesuksen elämänkaaren välisen yhteyden
- tutustuu luterilaiseen kirkkoon ja seurakunnan toimintaan
- tutustuu muihin kristillisiin kirkkoihin ja ympäröiviin uskonnollisiin ja ei-uskonnollisiin katsomuksiin
- oppii eettisten asioiden pohdintaa, omien tunteiden ja kokemusten jakamista sekä kristillisen etiikan soveltamista

Sisällöt:

Luottamus ja turvallisuus

- Jeesuksen opetukset Jumalan huolenpidosta
- oppilaiden kokemuksista ja elämäntilanteista nousevia elämään ja kuolemaan liittyviä asioita

Arvokas ja ainutlaatuinen elämä

- suvaitsevaisuus, alustava tutustuminen niihin kirkkoihin, uskontoihin ja vähemmistöihin, jotka liittyvät oppilaiden elämään

Raamatun kertomuksia ja opetuksia

- Jeesuksen elämä ja opetukset

Eettisyyteen kasvaminen

- yhdessä elämisen kysymykset ja oikeudenmukaisuus

Luterilaisen kirkon elämä

- kirkkotaide sekä virsiä ja muita hengellisiä lauluja
- luterilaisen kirkon käsitys Jumalasta, armosta, pelastuksesta ja Raamatusta
- seurakunta oppilaan elämässä

Oppilaita ympäröivä uskonnollinen maailma

- oppilaiden kohtaamat uskonnot ja kirkot Suomessa ja maailmalla
- juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin yhteisiä ja erilaisia piirteitä

Kuvaus oppilaan hyvästä osaamisesta 5. luokan päättyessä

Oppilas tuntee keskeiset asiat Raamatusta ja Suomen evankelisluterilaisesta kirkosta. Hän osaa käyttää oppimaansa lisätiedon hankkimiseen.

Oppilas

- tuntee Raamatun keskeisiä kertomuksia
- tuntee Suomen evankelisluterilaisen kirkon peruspiirteet ja oman alueensa seurakunnan
- tietää Suomen evankelisluterilaisen kirkon kuuluvan kirkkojen suureen perheeseen ja tuntee myös muita kristillisiä kirkkoja ja yhteisöjä

Oppilas hahmottaa uskontoa ilmiönä

Oppilas

- ymmärtää uskonnollisen kielenkäytön luonnetta
- tunnistaa uskonnollisia symboleja, käsitteitä ja kielikuvia
- näkee uskonnon vaikutuksia omassa elämässään ja lähiympäristössään

Oppilas osaa käyttää uskonnollista tietoa

Oppilas

- hahmottaa alustavasti uskon ja tiedon perusluonnetta
- osaa tarkastella itselleen läheisiä elämänkysymyksiä
- pystyy ikäkauttansa vastaavasti hahmottamaan omaa maailmankatsomustaan

Oppilas osaa toimia eettisesti vastuullisella tavalla

Oppilas

- kykenee eettiseen pohdintaan
- tunnistaa moraaliseen päätöksentekoon vaikuttavia tekijöitä ja ottaa niitä huomioon omassa elämässään

Vuosiluokat 6-9

Evangelisluterilaisen uskonnon opetuksen ydintehtävänä vuosiluokilla 6-9 on syventää ja laajentaa oppilaan ymmärtämystä oman uskonnon ja muiden uskontojen luonteesta ja merkityksestä. Näin tuetaan oppilaan oman maailmankatsomuksen ja eettisen näkemyksen rakentumista.

6. vuosiluokka

Tavoitteet:

Oppilas

- tiedostaa maailmankatsomuksensa rakentumiseen vaikuttavia tekijöitä
- ymmärtää uskonnon ja siihen sisältyvän pyhyiden ulottuvuuden merkitystä ihmisen ja yhteisön elämässä
- tutustuu alustavasti keskeisiin maailmanuskontoihin pääpiirteissään
- perehtyy luterilaiseen kirkkoon ja sen uskonkäsitykseen

- tuntee eettisen ajattelun peruskäsitteitä ja kristillisen etiikan perusteita sekä osaa soveltaa näitä eettiseen pohdintaansa ja toimintaansa
- osaa kunnioittaa eri tavoin uskovia ja ajattelevia ihmisiä

Sisällöt:

Oppilaan maailmankatsomuksellinen pohdinta

- elämän merkitys ja rajallisuus
- uskon ja tiedon suhde

Maailmanuskonnot

- keskeisten maailmanuskontojen levinneisyys, kokosuhteet ja uskonnollisen elämän pääpiirteet

Raamattu

- Uusi testamentti Jeesuksen opetuksen ja kristinuskon synnyn ilmentäjänä

Kirkko

- keskeiset asiat kristinuskon synnystä ja kehityksestä
- kirkkokunnat, niiden levinneisyys sekä elämän ja uskon pääpiirteet, ekumenia
- kirkkorakennus, sen symboliikka ja liittyminen seurakunnan elämään
- kristillinen usko, erityisesti luterilainen usko, kristilliset symbolit

Suomalainen katsomusperinne

- luterilaisen kirkon jäsenyys ja toiminta sekä kristillinen virsi- ja muu musiikkiperinne

Ihminen eettisenä olentona

- kristillinen ihmiskäsitys ja toisen asemaan asettuminen
- ihminen oman elämänsä, yhteiskunnan ja ympäristön muokkaajana
- kristillisen etiikan peruspainotukset, kuten Jeesuksen Vuorisaarna ja vertaukset

7. vuosiluokka

Tavoitteet:

Oppilas

- tiedostaa maailmankatsomuksensa rakentumiseen vaikuttavia tekijöitä
- ymmärtää uskonnon ja siihen sisältyvän pyhyyden ulottuvuuden merkitystä ihmisen ja yhteisön elämässä
- tutustuu keskeisiin maailmanuskontoihin pääpiirteissään

Sisällöt:

Maailmanuskonnot

- uskonnon ulottuvuudet ja vaikutukset yksilöön, yhteisöön ja kulttuuriin
- keskeisten maailmanuskontojen levinneisyys, kokosuhteet ja uskonnollisen elämän pääpiirteet
- kristinusko yhtenä maailmanuskontona: sen sisältö, tavat ja juhlat

8. vuosiluokka

Tavoitteet:

Oppilas

- perehtyy Raamattuun inhimillisenä ja pyhänä kirjakokoelmana
- perehtyy kristinuskoon, sen syntyyn ja kehitykseen sekä sen merkitykseen ihmisen ja yhteiskunnan elämässä
- perehtyy luterilaiseen kirkkoon ja sen uskonkäsitykseen
- perehtyy muihin kristillisiin kirkkokuntiin

Sisällöt:

Oppilaan maailmankatsomuksellinen pohdinta

- uskon ja tiedon suhde

Raamattu

- Vanha testamentti Israelin kansan vaiheiden ja uskon ilmentäjänä
- Vanha testamentti juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin näkökulmasta
- Uusi testamentti Jeesuksen opetuksen ja kristinuskon synnyn ilmentäjänä
- Raamatun synnyn pääpiirteet sekä Raamatun tulkinta ja käyttö
- Raamatun kulttuurivaikutuksia

Kirkko

- keskeiset asiat kristinuskon synnystä ja kehityksestä
- kirkkokunnat, niiden levinneisyys sekä elämän ja uskon pääpiirteet, ekumenia
- kristillinen usko, sen inhimillinen ja yhteiskunnallinen merkitys, erityisesti luterilainen usko, kristilliset symbolit

Ihminen eettisenä olentona

- kristillisen etiikan peruspainotukset, kuten profeettojen sanoma, Jeesuksen vuorisaarna ja vertaukset

9. vuosiluokka

Tavoitteet:

Oppilas

- tutustuu Suomen uskonnolliseen tilanteeseen kristinuskon tulosta nykypäivään
- tuntee eettisen ajattelun peruskäsitteitä ja kristillisen etiikan perusteita sekä osaa soveltaa näitä eettiseen pohdintaansa ja toimintaansa
- osaa kunnioittaa eri tavoin uskovia ja ajattelevia ihmisiä

Sisällöt:

Suomalainen katsomusperinne

- suomalainen muinaisusko, katolinen keskiaika, uskonpuhdistus ja sen jälkeinen aika
- yleiskuva Suomen uskontotilanteesta, erityisesti luterilainen kirkko ja ortodoksinen kirkko sekä muita kristillisiä kirkkoja ja yhteisöjä, muita uskontoja ja uskonnottomuus
- uskonnonvapaus

Ihminen eettisenä olentona

- eettisten normien, periaatteiden ja arvojen tunnistaminen, pohtiminen ja soveltaminen
- kristillinen ihmiskäsitys ja toisen asemaan asettuminen
- kristillisen etiikan peruspainotukset ja niiden soveltaminen elämänkysymyksiin

Päätösarvioinnin kriteerit arvosanalle 8

Oppilas kykenee hankkimaan syventävää tietoa kristinuskosta ja evankelis-luterilaisesta kirkosta

Oppilas

- tuntee Raamatun keskeisen sisällön
- tuntee kristinuskon syntytahtumat ja hallitsee kristillisten kirkkojen muotoutumisen keskeiset vaiheet
- tuntee Suomen evankelis-luterilaisen kirkon historiaa ja ymmärtää suomalaisen luterilaisuuden perusluonteen
- ymmärtää suomalaista uskonnollisuutta ja katsomusperinnettä.

Oppilas ymmärtää uskontoa ilmiönä

Oppilas

- ymmärtää uskonnollista ajattelua sekä uskonnollisen kokemuksen ja käyttäytymisen luonnetta
- tunnistaa uskontojen vaikutuksia suomalaisessa ja eurooppalaisessa kulttuurissa
- tuntee maailmanuskontojen keskeiset piirteet
- arvostaa eri tavoin uskovia ja ajattelevia ihmisiä.

Oppilas osaa käyttää uskonnollista tietoa

Oppilas

- tuntee uskon ja tiedon perusluonteen sekä niiden keskinäisen suhteen
- hahmottaa omaan maailmankatsomukseensa vaikuttavia tekijöitä
- kykenee keskustelemaan olemassaolon perimmäisistä kysymyksistä.

Oppilas osaa toimia eettisesti vastuullisella tavalla

Oppilas

- kykenee vastuulliseen eettiseen pohdintaan
- tunnistaa omien valintojensa ja tekojensa seurauksia.

Yleistä opsin laatimisesta

Johdanto

Ortodoksisessa uskonnonopetuksessa keskeistä on oppilaan ortodoksisen identiteetin vahvistaminen ja ylläpitäminen. Oppilasta autetaan ymmärtämään uskonnon merkitystä hänelle itselleen sekä näkemään uskonnon vaikutuksia yhteiskunnassa ja kulttuurissa. Opetuksessa pyritään uskonnollisen ja katsomuksellisen yleissivistyksen saavuttamiseen.

Vuosiluokat 1-5

Ortodoksisen uskonnon opetuksen ydintehtävänä vuosiluokilla 1-5 on tietojen, taitojen ja kokemuksen kautta tarjota oppilaalle aineksia oman maailmankatsomuksensa rakentumiseksi ja eettisesti vastuuntuntoiseksi ihmiseksi kasvamiseksi.

1. vuosiluokka

Tavoitteet:

Oppilas

- oppii ortodoksisen kristillisyyden sekä uskonopin peruskäsitteitä
- oppii tuntemaan kirkkovuotta
- tutustuu oman seurakunnan toimintaan

Sisällöt:

Kirkkovuosi ja pyhät ihmiset

- tärkeimmät kirkkovuoden juhlat kuten joulu, teofania, palmusunnuntai ja pääsiäinen
- suuri paasto
- joitakin pyhiä ihmisiä kuten Neitsyt Maria ja pyhä Nikolaos

Kirkon jäsenenä

- oma kirkko, ortodoksina perheessä ja koulussa
- seurakunnan lapsityö
- luterilainen kirkko
- oman koulun oppilaiden uskontoja

Raamattu pyhänä kirjana

- Jeesuksen elämän keskeisiä tapahtumia
- Jeesuksen kotimaa

Liturginen elämä

- yleisimmät kirkkoveisut ja tärkeimpien juhlien veisuja
- sakramenteista kaste
- kirkko rakennuksena

Uskonoppi ja eettisyyteen kasvaminen

- ihminen Jumalan kuvana ja kaltaisuutena
- Isä, Poika ja Pyhä Henki
- Oikea ja väärä

2. vuosiluokka

Tavoitteet

Oppilas

- syventää ortodoksisen kristillisyyden sekä uskonopin peruskäsitteitä
- oppii tuntemaan kirkkovuotta
- tutustuu oman seurakunnan toimintaan
- tutustuu lähiympäristön uskontoihin
- oppii ottamaan vastuuta omista teoistaan

Sisällöt

Kirkkovuosi ja pyhät ihmiset

- tärkeimmät kirkkovuoden juhlat kuten palmusunnuntai, ristin ylentäminen ja kirkkovuoden alku
- suuri paasto
- joitakin pyhiä ihmisiä kuten Johannes Kastaja

Kirkon jäsenenä

- ortodoksinen perinne perheessä ja koulussa
- seurakunnan lapsityö
- lähiympäristön kirkkoja ja uskontoja

Raamattu pyhänä kirjana

- luominen
- Jeesuksen opetuksia

Liturginen elämä

- nimenanto
- kaste ja ehtoollinen
- kirkkomatka, papin tapaaminen
- yleisimmät kirkkoveisut
- kirkko pyhänä paikkana

Uskonoppi ja eettisyyteen kasvaminen

- ihminen Jumalan kuvana ja kaltaisena
- lähimmäisenrakkaus
- 10 käskyn etiikasta oikea ja väärä

3. vuosiluokka

Tavoitteet

Oppilas:

- oppii ortodoksisuuden peruskäsitteitä
- perehtyy kirkkovuoteen, pyhien ihmisten elämään ja liturgiseen elämään
- tutustuu oman seurakunnan elämään
- perehtyy Raamatun kertomuksiin
- oppii pohtimaan omaan elämään liittyviä eettisiä kysymyksiä
- tutustuu oman lähiympäristön uskontoihin

Sisällöt

Kirkkovuosi ja pyhät ihmiset

- suurista juhlista helatorstai ja helluntai
- oman kirkon pyhän elämäkerta ja Johannes Kastajan elämä
- suuren paaston käytäntöjä ja merkitystä

Kirkon jäsenenä

- ortodoksinen perinne kotipaikkakunnalla
- kotiseurakunta ja sen toiminta
- lähiympäristön muut uskonnot

Raamattu pyhänä kirjana

- alkukertomukset
- Jeesuksen elämä
- ylösnousemus pääsiäisen yhteydessä

Liturginen elämä

- sakramenteista Ehtoollinen
- tutustuminen liturgiaan ja sen toimittajiin kirkkomatkan yhteydessä
- pääsiäisen tropari ja jumalanpalvelusveisuja
- suurten juhlien ikoneja

Uskonoppi ja eettisyyteen kasvaminen

- Pyhän Kolminaisuuden persoonat teofanian yhteydessä
- kirkon ja seurakunnan tehtävä
- pelastus ja iankaikkinen elämä pääsiäisen yhteydessä

4. vuosiluokka

Tavoitteet

Oppilas:

- oppii ortodoksisuuden peruskäsitteitä
- perehtyy kirkkovuoteen, pyhien ihmisten elämään ja liturgiseen elämään
- tutustuu oman seurakunnan elämään
- perehtyy Raamatun kertomuksiin
- oppii pohtimaan omaan elämään liittyviä eettisiä kysymyksiä

- tutustuu oman lähiympäristön uskontoihin

Sisällöt

Kirkkovuosi ja pyhät ihmiset

- suurista juhlista ristin löytäminen ja teofania
- Sergei ja Herman Valamolainen

Kirkon jäsenenä

- kotiseurakunta ja sen toiminta
- seurakunnat ja hiippakunnat Suomessa

Raamattu pyhänä kirjana

- patriarkkakertomukset
- Egyptistä luvattuun maahan
- Jeesuksen opetukset

Liturginen elämä

- sakramenteista katumus
- kirkkorakennuksen osat
- juhlien tropareja kuten joulutropari
- pyhien ihmisten ikoneja

Uskonoppi ja eettisyyteen kasvaminen

- kymmenen käskyn etiikkaa

5. vuosiluokka

Tavoitteet

oppilas

- perehtyy liturgiseen elämään ja kirkkotaiteeseen

- oppii pohtimaan Raamatusta ja oppilaan omasta elämästä nousevia eettisiä kysymyksiä
- tutustuu muihin kristillisiin kirkkoihin ja ympäröiviin uskonnollisiin ja euskonnollisiin katsomuksiin

Sisällöt

Kirkkovuosi ja pyhät ihmiset

- pyhät ajat ja kirkkovuoden juhlat
- kirkon marttyyreja
- kirkkovuoden paastot

Kirkon jäsenenä

- luostarien toiminta
- kirkollisia järjestöjä
- ortodoksinen perinne maailmassa
- oppilaan kohtaama uskonnollisuus maailmalla

Raamattu pyhänä kirjana

- evankeliumien kirjoittajat
- ylösnousemus ja uusi elämä
- Uuden Testamentin ajan historia

Liturginen elämä

- jumalanpalvelusten toimittajat
- liturgia
- ikoni kuvana ja pyhänä esineenä

Uskonoppi ja eettisyyteen kasvaminen

- kymmenen käskyn etiikka
- pelastus ja iankaikkinen elämä
- Pyhä Kolminaisuus

Kuvaus oppilaan hyvästä osaamisesta 5. luokan päättyessä

Oppilas tuntee keskeiset asiat ortodoksisuudesta

- tuntee liturgiajumalanpalveluksen merkityksen osana ortodoksikristityn elämää
- tuntee pääpiirteissään ortodoksisen kirkkovuoden paasto- ja juhlaperinteen sekä kykenee seuraamaan kirkkovuotta omassa elämässään
- tuntee ortodoksista ihmisenäkemyksiä sekä ortodoksisen kristillisyyden muita peruskäsitteitä ja pystyy soveltamaan niitä omassa elämässään
- Oppilas tuntee Raamatun keskeisiä kertomuksia
- tuntee pääpiirtein Vanhan ja Uuden testamentin erilaisen luonteen
- tuntee Kristuksen opetuksia, elämänvaiheet ja kirkon synnyn
- osaa pohtia Raamatun kertomusten kautta sekä omasta elämästä nousevia eettisiä kysymyksiä ja osaa ottaa niitä huomioon omassa elämässään

Oppilas osaa käyttää uskonnollista tietoa

- tuntee ortodoksisen uskonopin keskeisiä peruskäsitteitä
- tuntee ortodoksista traditiota osana ortodoksikristityn elämää
- hänellä on käytössään rakennusaineita ortodoksisen identiteetin vahvistamiseksi
- kykenee vahvistamaan ortodoksista identiteettiään

Oppilas tuntee oman uskonnon sekä lähiympäristön uskontoja

- tuntee ortodoksisen kirkon erityispiirteitä
- tunnistaa oman perheen uskonnollisen taustan
- tuntee oman kotiseurakunnan toimintaa
- tuntee lähiympäristössä olevia muita kristillisiä kirkkoja ja yhteisöjä

Vuosiluokat 6-9

Ortodoksisen uskonnon opetuksen ydintehtävänä vuosiluokilla 6-9 on syventää ja laajentaa oppilaan ymmärtämystä omasta uskonnollisesta perinteestään sekä muiden uskontojen luonteesta ja merkityksestä. Näin tuetaan oppilaan oman maailmankatsomuksen ja eettisen näkemyksen rakentumista.

6. vuosiluokka

Tavoitteet

Oppilas

- vahvistaa ja syventää ortodoksista identiteettiään ja ymmärtää pyhyden ulottuvuutta elämässä
- perehtyy Raamattuun pyhänä ja inhimillisenä kirjakokoelmana
- perehtyy liturgiseen elämään

Sisällöt

Raamattu

- Profeetat, kuninkaiden aika, psalmit
- Apostolien teot
- kirkkohistoria
- kristinuskon synnyn ja kehityksen keskeiset tapahtumat

Liturgiikka ja uskonoppi

- sakramentit
- jumalanpalvelukset: liturgia, vigilia, paastoliturgia ja muita kirkollisia toimituksia
- kirkkorakennus, kirkkotaide ja kirkkomusiikki
- uskonopin keskeiset kohdat

7. vuosiluokka

Tavoitteet

Oppilas

- vahvistaa ja syventää ortodoksista identiteettiään ja ymmärtää pyhyden ulottuvuutta elämässä
- tiedostaa maailmankatsomuksensa rakentumiseen vaikuttavia tekijöitä sekä ymmärtää uskonnon ja katsomuksen merkityksen ihmisen ja yhteisön elämässä
- perehtyy Raamattuun pyhänä ja inhimillisenä kirjakokoelmana
- tutustuu keskeisiin maailmanuskontoihin pääpiirteissään
- osaa arvostaa eri tavoin uskovia ja ajattelevia ihmisiä

Sisällöt

Raamattu

- Raamatun synty ja sisältö
- Raamattu pyhänä kirjana

Kirkkohistoria

- kirkkokunnat sekä ekumenia
- Suomen uskonnollisen tilanteen kehitys

Maailmanuskonnot

- keskeisten maailmanuskontojen levinneisyys, kokosuhteet, perususkomukset ja uskonnollisen elämän pääpiirteet
- uskonnon ulottuvuudet ja vaikutukset yksilöön, yhteisöön ja kulttuuriin

8. vuosiluokka

Tavoitteet

Oppilas

- vahvistaa ja syventää ortodoksista identiteettiään ja ymmärtää pyhyiden ulottuvuutta elämässä
- perehtyy ortodoksiseen kirkkoon, sen historiaan ja uskonkäsitykseen
- tiedostaa maailmankatsomuksensa rakentumiseen vaikuttavia tekijöitä sekä ymmärtää uskonnon ja katsomuksen merkityksen ihmisen ja yhteisön elämässä

Sisällöt

Kirkkohistoria

- kirkkokunnat sekä ekumenia
- Suomen ortodoksisen kirkon historiaa
- Suomen ortodoksisen kirkon hallinto ja nykytilanne
- Suomen uskonnollisen tilanteen kehitys

9. vuosiluokka

Tavoitteet

Oppilas

- vahvistaa ja syventää ortodoksisista identiteettiään ja ymmärtää pyhyiden ulottuvuutta elämässä
- perehtyy liturgiseen elämään ja kirkkotaiteeseen
- tiedostaa maailmankatsomuksensa rakentumiseen vaikuttavia tekijöitä sekä ymmärtää uskonnon ja katsomuksen merkityksen ihmisen ja yhteisön elämässä
- tuntee eettisen ajattelun peruskäsitteitä ja ortodoksisen etiikan perusteita sekä osaa soveltaa näitä eettisessä pohdinnassaan ja toiminnassaan

Sisällöt

Etiikka

- ortodoksinen ihmiskäsitys
- eettisten normien, periaatteiden ja arvojen tunnistaminen, pohdinta ja soveltaminen
- Vuorisaarnan etiikka

Päätöarvioinnin kriteerit arvosanalle 8

Oppilas kykenee hankkimaan tietoa ortodoksisesta uskosta

- tuntee ortodoksisen kirkkovuoden paasto- ja juhlaperinteen sekä kykenee seuraamaan ortodoksisista kirkkovuotta
- tuntee ortodoksisen jumalanpalvelusperinteen
- on muodostanut itselleen yleiskuvan kirkon opista
- tuntee sakramentit sekä muita pyhiä toimituksia ja tuntee niiden merkityksen
- tuntee kirkon eettistä opetusta ja osaa soveltaa sitä omaan elämäänsä

Oppilas tuntee Raamatun synnyn ja keskeisen sisällön

- tuntee Raamatun sisäisen rakenteen
- ymmärtää Raamatun pelastusilmoituksen
- ymmärtää Raamatun osana kirkon Traditiota
- tuntee Raamatun käytön kristityn jokapäiväisessä elämässä ja tunnistaa eri kirjojen liturgisen käyttöyhteyden
- Oppilas osaa käyttää uskonnollista tietoa
- tietää kristillisen kirkon synnyn, leviämisen ja sen jakaantumisen syyt
- osaa sijoittaa Suomen ortodoksisen kirkon osaksi maailmanlaajuisia kirkkoa
- tuntee Suomen ortodoksisen kirkon vaiheet ja niiden vaikutuksen nykyhetkeen
- tuntee oman seurakunnan toimintaa
- tuntee kirkollisia järjestöjä ja niiden toimintaa
- tuntee Suomen ortodoksisen kirkon hallintoa

Oppilas tuntee maailmanuskontoja

- ymmärtää uskonnon merkityksen ihmiselle
- tunnistaa suuret maailmanuskonnot
- osaa arvostaa eri tavalla uskovia ja ajattelevia ihmisiä

Yleistä opsin laatimisesta

Vuosiluokat 1-5

Tavoitteet

1. vuosiluokka

Tavoitteena on edistää oppilaan pyrkimystä

- etsiä ja rakentaa identiteettiään.
- kehittää taitojaan ilmaista itseään ja tunteitaan.
- oppia kantamaan vastuuta itsestään, toisista ihmisistä ja lähiympäristöstään.
- oppia huomaamaan, mikä on oikein ja väärin arkipäivän tilanteissa.
- oppia suvaitsemaan erilaisuutta lähiympäristössään.
- oppia kohtelemaan muita kuin toivoisi itseään kohdeltavan (kultainen sääntö).

2. vuosiluokka

Tavoitteena on edistää oppilaan pyrkimystä

- etsiä ja rakentaa identiteettiään.
- kehittää taitojaan ilmaista itseään ja tunteitaan.
- oppia kantamaan vastuuta itsestään, toisista ihmisistä ja lähiympäristöstään.
- oppia huomaamaan, mikä on oikein ja väärin arkipäivän tilanteissa.
- oppia suvaitsemaan erilaisuutta lähiympäristössään.
- oppia kohtelemaan muita kuin toivoisi itseään kohdeltavan (kultainen sääntö).

3. vuosiluokka

Tavoitteena on edistää oppilaan pyrkimystä

- oppia kantamaan vastuuta itsestään, yhteisöstä ja luonnosta.
- tutustua kestävän kehityksen periaatteisiin.
- oppia huomaamaan kohtaamiensa arkipäivän tilanteiden eettiset ulottuvuudet.
- kehittää arvostelukykyyään ja kykyään eettiseen toimintaan.
- oppia käyttämään eettisen ajattelun taitoja valintatilanteissa.
- kasvaa kohtaamaan epävarmuutta ja hyväksymään erilaisia mielipiteitä.

4. vuosiluokka

Tavoitteena on edistää oppilaan pyrkimystä

- oppia kantamaan vastuuta itsestään, yhteisöstä ja luonnosta.
- tutustua ihmisoikeuksien, oikeudenmukaisuuden ja kestävä kehityksen periaatteisiin.
- oppia huomaamaan kohtaamiensa arkipäivän tilanteiden eettiset ulottuvuudet.
- kehittää arvostelukykyään ja kykyään eettiseen toimintaan.
- oppia käyttämään eettisen ajattelun taitoja valintatilanteissa.
- kasvaa kohtaamaan epävarmuutta ja hyväksymään erilaisia mielipiteitä.
- tutustua lähiympäristönsä kulttuureihin ja katsomuksiin.

5. vuosiluokka

Tavoitteena on edistää oppilaan pyrkimystä

- etsiä ja rakentaa elämäkatsomustaan ja sen myötä oppia hahmottamaan kokonaisuuksia.
- oppia kantamaan vastuuta itsestään, yhteisöstä ja luonnosta.
- tutustua oikeudenmukaisuuden ja kestävä kehityksen periaatteisiin.
- oppia huomaamaan kohtaamiensa arkipäivän tilanteiden eettiset ulottuvuudet.
- kehittää arvostelukykyään ja kykyään eettiseen toimintaan.
- oppia käyttämään eettisen ajattelun taitoja ja katsomuksellista harkintaa valintatilanteissa.
- kasvaa kohtaamaan epävarmuutta ja hyväksymään erilaisia mielipiteitä.
- tutustua erilaisiin maailmankatsomuksiin.

Sisällöt

1.-5. vuosiluokkien aikana käsitellään seuraavia sisältöjä. Opetus joudutaan vuosittain mukauttamaan oppilasryhmän koostumukseen sopivaksi.

Ihmissuhteet ja moraalinen kasvu

Kaikilla luokka-asteilla opetuksessa huomioidaan oppilaan sosiaaliset suhteet, erilaisuuden hyväksyminen ja eettinen ajattelu. Lisäksi pohditaan minkälaista on hyvä elämä.

1. luokka

Toisen kohtaaminen ja hänen asemaansa asettuminen, perhe, riita, sovinto, ystävyys sisältö ja merkitys elämässä, oikea ja väärä.

2. luokka

Oikean ja väärän erottaminen, lähipiirin ihmissuhteet, kodin arki, erilaiset elämäntavat ja asuinympäristöt

3. luokka

Suvaitsevaisuus, syrjintä, vastuu ja vapaus elämässä.

4. luokka

Oikeudenmukaisuus, oikeudenmukaisuuden toteutuminen jokapäiväisessä elämässä, mielipide ja sen muodostuminen, toisen mielipiteen arvostaminen ja ajattelun vapaus, pelko.

5. luokka

Hyvä, ihmisen hyvyys, arvo ja normi, rikkaus ja köyhyys maailmassa, uskonnon- ja elämäntavojen vapaus.

Itsetuntemus ja kulttuuri-identiteetti

Kaikilla luokka-asteilla opetuksessa huomioidaan oppilaan minäkuva ja terve itsetunto sekä lähikulttuuri-identiteetti - mikkeli-iläisyys.

1. luokka

Kuka olen ja mitä osaan, eri tunnetilat, minä mikkeli-iläinen.

2. luokka

Minä suomalainen, suomalaisia perinteitä ja juhlatapoja.

3. luokka

Elämän vaiheet ja toiveet, muinaissuomalaisen uskonnon peruspiirteet.

4. luokka

Omien kykyjen ja mahdollisuuksien arviointi, suomalainen kulttuuri ja suomalaiset kulttuurivähemmistöt, erilaisia elämäntapoja, suvaitsevaisuus ja monikulttuurisuus

5. luokka

Eurooppalaisuus ja monikulttuurisuus, elämäkatsomus, uskomus, luulo, tieto ja ymmärrys, erilaisia elämän ja maailmankatsomuksia sekä maailman kulttuuriperintö.

Yhteisö ja ihmisoikeudet

Jokaisella luokkatasolla pohditaan kultaisen säännön periaatetta sekä lisäksi oman elämän eettisiä ongelmia ja niiden ratkaisuja.

1. luokka

Lähiyhteisöt: koti ja koulu, rehellisyys ja reiluus, auttaminen.

2. luokka

Lähisukulaiset, yhteiselämän perusteita, sääntö, sopimus, lupaus ja luottamus.

3. luokka

Lasten oikeudet, vastuu lähimmäisestä.

4. luokka

Tasa-arvo, demokratia, jokamiehen oikeudet ja ihmisoikeudet.

5. luokka

Etiikan perusteet, oikeus ja velvollisuus, teon moraalinen oikeutus, teon tarkoitus ja seuraus, rauha, tulevaisuuden maailma.

Ihminen ja maailma

Jokaisella luokka-asteella opetuksessa huomioidaan kestävä kehitys.

1. luokka

Ympäristö ja luonto: elävä ja eloton, elämän erilaisia muotoja, vastuu lemmikkieläimistä, syntymä, elämä ja kuolema luonnossa.

2. luokka

Lähiympäristö ja kaupunki-maaseutu.

3. luokka

Ilkivalta, ihmisen vaikutukset luontoon, maa ja maailmankaikkeus.

4. luokka

Kauneus luonnossa, miten säästän luontoa, luonnon tulevaisuus, käsityksiä ihmisen ja luonnon suhteesta, kertomuksia maailman synnystä.

5. luokka

Erilaiset aikakäsitykset ja niiden merkitys ihmisten elämässä, elämän synty ja kehitys, maailmanperintö ja ympäristö.

Kategoria: Elämänkatsomustieto

Yleistä opsin laatimisesta

Johdanto

Historian perusopetuksen tehtävänä on ohjata oppilasta kasvamaan vastuulliseksi toimijaksi, joka osaa käsitellä oman ajan ja menneisyyden ilmiöitä kriittisesti. Oppilasta ohjataan ymmärtämään, että oma kulttuuri ja muut kulttuurit ovat historiallisen kehitysprosessin tulosta. Opetuksessa käsitellään sekä yleistä että Suomen historiaa.

Opetuksen tehtävänä on antaa oppilaalle aineksia rakentaa identiteettiään, perehtyä ajan käsitteeseen ja ymmärtää ihmisen toimintaa sekä henkisen ja aineellisen työn arvoa.

Perusopetuksen vuosiluokkien 5 ja 6 historianopetuksen tehtävänä on perehdyttää oppilas historiallisen tiedon luonteeseen, sen hankkimiseen ja peruskäsitteisiin sekä omiin juuriinsa ja eräisiin historian merkittäviin tapahtumiin ja ilmiöihin esihistoriasta Ranskan suureen vallankumoukseen saakka. Perusteissa määriteltyjen sisältöjen opetuksessa korostetaan toiminnallisuutta ja oppilaan kykyä eläytyä menneisyyteen.

5. vuosiluokka

Tavoitteet

Oppilas oppii

- ymmärtämään, että historian tiedot ovat historioitsijan tulkintoja, jotka saattavat muuttua uusien lähteiden tai tarkastelutapojen myötä
- ymmärtämään erilaisia tapoja jakaa historia aikakausiin ja käyttämään oikein käsitteitä esihistoria, historia, vanha aika, keskiaika, uusi aika
- kuvailemaan muutoksia, joiden on katsottu vaikuttaneen olennaisesti ihmisten elämään, kuten maanviljelyn syntyminen
- tunnistamaan esimerkkien avulla jatkuvuuden historiassa
- etsimään muutoksille syitä
- tunnistamaan muutoksia oman perheen tai kotiseudun historiassa

Keskeiset sisällöt

Omat juuret ja historiallinen tieto

- oman perheen tai kotiseudun historiaa
- muisteluhen, kirjoitusten, esineiden, kuvien ja rakennetun ympäristön merkityksien tulkitseminen, esimerkiksi museovierailun kautta

Esihistoriallinen aika ja ensimmäiset korkeakulttuurit

- kivikauden ihmisten elinolot ja niissä tapahtuneet muutokset pronssin ja raudan keksimisen seurauksena
- suomalaisten muinaisusko
- maanviljelyn aloittamisen, valtioiden synnyn ja kirjoitustaidon keksimisen vaikutukset ihmisten elämään

Eurooppalaisen sivilisaation synty

- antiikin Kreikan ja Rooman yhteiskunta ja kulttuuri
- antiikin heijastuminen tähän päivään

6. vuosiluokka

Tavoitteet

Oppilas oppii

- ymmärtämään, että historian tiedot ovat historioitsijan tulkintoja, jotka saattavat muuttua uusien lähteiden tai tarkastelutapojen myötä
- ymmärtämään erilaisia tapoja jakaa historia aikakausiin ja käyttämään oikein käsitteitä esihistoria, historia, vanha aika, keskiaika, uusi aika
- kuvailemaan muutoksia, joiden on katsottu vaikuttaneen olennaisesti ihmisten elämään
- tunnistamaan esimerkkien avulla jatkuvuuden historiassa
- etsimään muutoksille syitä

Keskeiset sisällöt

Keskiaika

- uskontojen (kristinusko ja islam) vaikutukset ihmisten elämään ja ihmisten eriarvoinen yhteiskunnallinen asema
- Suomen liittäminen osaksi Ruotsia

Uuden ajan murros

- eurooppalaisen ihmisen maailmankuvan ja arvojen muutokset keskiajan ja uuden ajan taitteessa: renessanssi taiteessa, reformaatio uskonnossa, maailmankuvan avartuminen tieteessä

Suomi Ruotsin valtakunnan osana

- suomalaisen elämä kuninkaan alamaisina ja suurvallan asukkaina
- suomalaisen kulttuurin muotoutuminen

Vapauden aate voittaa alaa

- Ranskan suuren vallankumouksen vaikutukset

Lisäksi yksi seuraavista teemoista, jonka kehitystä tarkastellaan esihistorialliselta ajalta 1800-luvulle saakka:

- jokin Euroopan ulkopuolinen korkeakulttuuri (esim. Kiina, intiaanit: Mayat, Atsteekit, Inkat)
- kaupankäynnin kehitys (esim. vaihtokaupasta rahaan, kauppareitit)
- kulttuurin kehitys
- liikkumis- ja kulkuvälineiden kehitys (esim. eläinten kesyttäminen, pyörän, höyrykone)
- väestössä tapahtuneet muutokset (esim. rutto, nälkävuodet, muuttoliike)

Kuvaus oppilaan hyvästä osaamisesta 6. luokan päättyessä

Tiedon hankkiminen menneisyydestä

Oppilas

- osaa erottaa faktan mielipiteestä.
- osaa erottaa toisistaan lähteen ja siitä tehdyn tulinnan.

Historian ilmiöiden ymmärtäminen

- kronologia: oppilas tietää, että menneisyyttä voi jaotella eri aikakausiin ja pystyy nimeämään yhteiskunnille ja aikakausille ominaisia piirteitä
- muutos ja jatkuvuus: oppilas tunnistaa ilmiöiden jatkuvuuden eri aikakaudesta toiseen ja ymmärtää, ettei muutos ole sama kuin edistys, eikä se myöskään merkitse samaa eri ihmisten ja ryhmien näkökulmasta
- syy ja seuraus: oppilas osaa eläytyä menneen ajan ihmisen asemaan: hän osaa selittää, miksi eriaikakausien ihmiset ajattelivat ja toimivat eri tavoin

Historiallisen tiedon käyttäminen

Oppilas

- osaa esittää käsiteltävästä asiasta kertomuksen siten, että hän selittää tapahtuman tai ilmiönsijoidenkin toimijoiden kannalta.
- tietää, että jotkut asiat voidaan tulkita eri tavoin, ja hän pystyy selittämään, miksi niin tapahtuu.

Vuosiluokat 7-9

Historian opetuksen tehtävänä vuosiluokilla 7-9 on syventää oppilaan käsitystä historiallisen tiedon luonteesta. Historian opetuksen tehtävänä on vahvistaa oppilaan omaa identiteettiään ja perehdyttää hänet muihin kulttuureihin ja niiden vaikutuksiin.

7. vuosiluokka

Tavoitteet

Oppilas oppii

- hankkimaan ja käyttämään historiallista tietoa
- käyttämään erilaisia lähteitä, vertailemaan niitä ja muodostamaan oman perustellun mielipiteensä
- ymmärtämään, että historiallista tietoa voidaan tulkita eri tavoin

Keskeiset sisällöt

Elämää 1800-luvulla ja kansallisuusaate

- elämää 1800-luvun Suomessa
- 1800-luvun alun keskeiset valtiolliset muutokset ja kansallisuusaatteen vaikutukset Euroopassa
- kulttuuri kansallisuusaatteen heijastajana

Teollinen vallankumous

- teollistuminen ja sen vaikutukset ihmisten elämään
- kaupungistuminen

Murrosten aika Suomessa

- sääty-yhteiskunnan mureneminen
- Suomen venäläistäminen ja sen vastustus

Suurvaltojen kilpailusta ensimmäiseen maailmansotaan seurauksineen

- Imperialismi ja sen vaikutukset Euroopan suurvalloille ja siirtomaille
- Ensimmäinen maailmansota ja sen syyt ja seuraukset

8.vuosiluokka

Tavoitteet

Oppilas oppii

- hankkimaan ja käyttämään historiallista tietoa
- käyttämään erilaisia lähteitä, vertailemaan niitä ja muodostamaan oman perustellun mielipiteensä
- ymmärtämään, että historiallista tietoa voidaan tulkita eri tavoin
- selittämään ihmisen toiminnan tarkoituksia ja vaikutuksia
- arvioimaan tulevaisuuden vaihtoehtoja käyttämällä apuna historiallista muutosta koskevaa tietoa
- tunnistamaan muutoksia kotiseudun historiassa

Keskeiset sisällöt

Suurvaltojen kilpailusta ensimmäiseen maailmansotaan seurauksineen

- Venäjän keisarikunnan luhistumisen syyt ja vuoden 1917 vallankumoukset
- Suomen itsenäistyminen ja sisällissota

Laman ja totalitarismin aika

- maailmantalouden romahtaminen ja sen vaikutukset Eurooppaan
- elämää demokratioissa ja diktatuureissa

Toisen maailmansodan aika

- toinen maailmansota, sen syyt ja seuraukset
- Suomi toisessa maailmansodassa ja sodasta selviäminen
- Mikkeli päämajakaupunkina, esimerkiksi museovierailut Päämajamuseossa, Viestikeskus Lokissa tai Jalkaväkimuseossa

Suomi 1950-luvulta nykypäivään

- elinkeinorakenteen muutos ja sen vaikutukset ihmisten elämään
- suomalaisen hyvinvointiyhteiskunnan rakentaminen

Idän ja lännen ristiriidoista etelän ja pohjoisen vastakkainasetteluun

- kylmä sota
- maailman jakautuminen köyhiin ja rikkaisiin valtioihin ja siitä aiheutuvat ongelmat

Elämää 1900-luvun lopulla ja 2000-luvun alussa

- länsimaisen kulutusyhteiskunnan synty ja sen vaikutukset ihmisten elämään ja ympäristöön
- tiedonvälityksen kehitys

Lisäksi yksi seuraavista teemoista, jonka kehitystä tarkastellaan 1800-luvulta nykyaikaan saakka

- Euroopan hajaannuksesta sen yhdistymiseen
- Kulttuurin kehitys
- Tasa-arvoisuuden kehitys
- Teknologian kehitys, esimerkiksi liikumis- ja kuljetusvälineiden kehitys
- jokin Euroopan ulkopuolinen kulttuuri

Arviointikriteerit historian ja katsomusaineiden arvioinnissa

- myönteinen asennoituminen oppiaineen opiskeluun
- sisältöjen hallinta esim. kokeet
- tuntiaktiivisuus ja keskusteluihin osallistuminen
- tuotokset esim. vihkotyö, projektit ja tutkielmat
- kotitehtävien suorittaminen
- lisäksi erityinen kiinnostus oppiaineesta

Yleistä opsin laatimisesta

Johdanto

Yhteiskuntaopin opetuksen tehtävänä on ohjata oppilasta kasvamaan yhteiskunnan aktiiviseksi ja vastuulliseksi toimijaksi. Perusopetuksen vuosiluokkien 7-9 yhteiskuntaopin opetuksen tulee antaa perustiedot yhteiskunnan rakenteesta ja toiminnasta sekä kansalaisen vaikutusmahdollisuuksista. Opetuksen tarkoituksena on tukea oppilasta kasvamaan aktiiviseksi, suvaitseväiseksi ja demokraattiseksi kansalaiseksi ja antaa hänelle kokemuksia yhteiskunnallisesta toimimisesta ja demokraattisesta vaikuttamisesta.

Vuosiluokka 9

Tavoitteet

Oppilas

- saa käsityksen yhteiskunnallisen tiedon luonteesta
- oppii hankkimaan ja soveltamaan yhteiskuntaa ja talouselämää käsittelevää informaatiota kriittisesti ja toimimaan aktiivisena vaikuttajana
- oppii tuntemaan julkiset palvelut
- saa valmiuksia työnteon kunnioittamiseen
- oppii yrittäjyyden perusteet ja ymmärtää yrittäjyyden merkityksen yhteiskunnan hyvinvoinnin tekijänä sekä tutustuu kotikaupungin talous- ja yrityselämään
- oppii ymmärtämään yhteiskunnallisten päätösten vaikutuksia kansalaisten elämään
- oppii tuntemaan Mikkelin päätöksentekoon liittyviä asioita
- kiinnostuu yhteiskunnallisesta osallistumisesta ja vaikuttamisesta
- oppii tarkastelemaan ja kehittämään osaamistaan vastuullisena kuluttajana ja yhteiskunnallisena toimijana
- tuntee tekojensa oikeudelliset seuraamukset

Keskeiset sisällöt

Aihealueena ovat suomalainen yhteiskunta ja talouselämä sekä Euroopan unioni.

Yksilö yhteisön jäsenenä

- perhe, erityyppiset yhteisöt ja osakulttuurit
- yksilön mahdollisuudet toimia kotikunnassa, oman valtion kansalaisena, pohjoismaissa ja EU:ssa.

Yksilön hyvinvointi

- hyvinvointiyhteiskunnan eri ulottuvuudet
- tasa-arvo ja kestävä kehitys sekä muut keinot hyvinvoinnin edistämiseksi

Vaikuttaminen ja päätöksenteko

- kansalaisen mahdollisuudet vaikuttaa
- demokratia, vaalit ja äänestäminen
- politiikan hallinnon toimijat kunnallisella, valtakunnallisella ja EU:n tasolla
- media ja yhteiskunnallinen vaikuttaminen

Kansalaisen turvallisuus

- oikeusjärjestelmä, yksilön oikeudet ja velvollisuudet sekä oikeudellinen vastuu
- turvallisuuspolitiikka: ulkopoliittika, maanpuolustus
- liikenneturvallisuus

Taloudenpito

- yksityisen taloudenpidon periaatteet
- työnteko ja yrittäjyys

Kansantalous

- yksilö ja kotitaloudet kuluttajina ja taloudentoimijoina
- ulkomaankaupan ja globaalitalouden merkitys

Talouspolitiikka

- talouden suhdannevaihtelut, työttömyys ja inflaatio sekä niiden vaikutukset yksityistalouksiin
- julkinen talous ja verotus

Historian ja yhteiskuntaopin opetukseen sisältyvät aihekokonaisuudet

Ihmisenä kasvaminen

Oppilas oppii

- ymmärtämään omaa fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista kasvuaan sekä omaa ainutkertaisuuttaan
- tunnistamaan oman oppimistyylinsä ja kehittämään itseään oppijana
- toimimaan yhteisön jäsenenä

Keskeiset sisällöt

- opiskelutaidot ja pitkäjänteinen, tavoitteellinen itsensä kehittäminen
- toisen huomioonottaminen oikeudet ja velvollisuudet ryhmässä, erilaisia yhteistoimintatapoja

Kulttuuri-identiteetti ja kansainvälisyys

Oppilas

- oppii tuntemaan ja arvostamaan omaa henkistä ja aineellista kulttuuriperintöään ja näkemään suomalaisen kulttuuri-identiteetin osana alkuperäistä, pohjoismaista ja eurooppalaista kulttuuria
- oppii ymmärtämään oman kulttuurinsa juuria ja monimuotoisuutta sekä näkemään oman sukupolvensa aikaisempien sukupolvien elämäntavan jatkajana ja kehittäjänä
- tutustuu muihin kulttuureihin ja elämänskatsomuksiin ja saa valmiuksia toimia monikulttuurisessa yhteisössä ja kansainvälisessä yhteistyössä
- saa käsityksen kulttuuri-identiteetin osatekijöistä ja oppii ymmärtämään niiden merkitysten yksilölle ja yhteisölle

Keskeiset sisällöt

- oma kulttuuri, kotiseudun kulttuuri, suomalaisuus, pohjoismaalaisuus ja eurooppalaisuus
- muita kulttuureita ja monikulttuurisuus
- ihmisoikeudet ja ihmisryhmien välisen luottamuksen ja onnistuneen yhteistyön edellytyksiä

Viestintä ja mediataito

Oppilas oppii

- mediakritiikki

Keskeiset sisällöt

- omien ajatusten ilmaisu
- lähdekritiikki ja tietoturva

Osallistuva kansalaisuus ja yrittäjyys

Oppilas oppii

- ymmärtämään koulu yhteisön, julkisen sektorin, elinkeinoelämän ja järjestöjen merkitystä, toimintaa ja tarpeita yhteiskunnan toimivuuden näkökulmasta
- muodostamaan omia kriittisiä mielipiteitä ja perustelemaan ne
- osallistumaan ja ottamaan vastuuta yhteisten asioiden hoidosta
- kohtaamaan ja käsittelemään muutoksia, epävarmuutta ja ristiriitoja
- sisäisen yrittäjyyden valmiuksia ja oppii tuntemaan yritystoimintaa

Keskeiset sisällöt

- perustietoja koulu yhteisön, julkisen sektorin, elinkeinoelämän ja järjestöjen toiminnasta sekä työnjaosta
- erilaisia osallistumis- ja vaikuttamiskeinoja demokratiassa
- osallistuminen ja vaikuttaminen omassa koulussa ja elinympäristössä
- yrittäjyys ja sen merkitys, perustietoja yrittäjyydestä ammattina sekä yritystoimintaan tutustuminen

Vastuu ympäristöstä, hyvinvoinnista ja kestävästä tulevaisuudesta

Oppilas oppii

- havaitsemaan ympäristössä tapahtuvia muutoksia, selvittämään syitä ja seurauksia sekä toimimaan elinympäristön hyväksi ja hyvinvoinnin lisäämiseksi
- ymmärtämään, että yksilö rakentaa valinnoillaan sekä omaa tulevaisuutta, että yhteistä tulevaisuuttanne

Keskeiset sisällöt

- yksilön ja yhteisön vastuu ihmisten hyvinvoinnista

Ihminen ja teknologia

Oppilas oppii

- ymmärtämään teknologiaa, sen kehittämistä ja vaikutuksia eri elämänalueilla, yhteiskunnan eri sektoreilla ja ympäristössä

Keskeiset sisällöt

- teknologian kehitys eri kulttuureissa ja eri elämänalueilla eri aikakausina
- teknologian kehittämiseen liittyvät hyvinvointikysymykset
- tulevaisuuden yhteiskunta

Yleistä opsin laatimisesta

Aihekokonaisuuksien huomioiminen

Ihmisenä kasvaminen

Musiikin opiskelu toteuttaa luonnostaan koko ihmisenä kasvamisen aihekokonaisuuden.

Kulttuuri-identiteetti ja kansainvälisyys

Musiikki antaa erinomaisen mahdollisuuden tutustua monipuolisesti sekä omaan että kansainväliseen kulttuuriin ohjelmistovalinnoin (laulu, soitto, kuuntelu). Rasisminvastaisuus ja väkivallattomuus toteutuvat musiikin monikulttuurisessa ja suvaitsevaisessa ilmapiirissä.

Viestintä ja mediataito

Musiikin opetuksessa ohjataan hahmottamaan, ymmärtämään ja suodattamaan mediatulvasta oleellinen informaatio.

Osallistuva kansalaisuus ja yrittäjyys

Tutustutaan musiikkiteollisuuden rakenteisiin ja toimintatapoihin.

Vastuu ympäristöstä, hyvinvoinnista ja kestävästä tulevaisuudesta

Kulttuuriperinteen vaaliminen toteutuu lukuvuoden suunnittelussa ja huomioidaan esim. musiikkiesityksissä. Tästä aihekokonaisuudesta melusaaste sopii käsiteltäväksi musiikin opetuksessa.

Turvallisuus ja liikenne

Kuulonhuolto ja kuulon suojaaminen käsitellään musiikin kuunteluun ja tuottamiseen liittyvissä tilanteissa. Päihteiltä ja rikollisuudelta suojautumista edistetään ohjaamalla oppilaita musiikkiharrastusten pariin. Musiikin terapeuttiset vaikutukset edistävät oppilaiden hyvinvointia ja terveyttä.

Ihminen ja teknologia

Musiikin opetuksessa kehitetään musiikkiteknologisten välineiden, laitteiden ja koneiden toimintaperiaatteiden ymmärtämistä ja opetetaan niiden vastuullista käyttöä.

1.-2. luokat

Tavoitteet

Oppilas oppii

- käyttämään luontevasti omaa ääntään ja ilmaisemaan itseään laulaen, soittaen ja liikkuen sekä ryhmässä että yksin
- kuuntelemaan ja havainnoimaan keskittyneesti ja aktiivisesti ääniympäristöä ja musiikkia

Keskeiset sisällöt

- äänenkäytön harjoituksia puhuen, loruillen ja laulaen, ikäkauteen sopivia laululeikkejä
- yhteissoittoon valmentavia harjoituksia keho-, rytmisoittimilla
- monenlaisen musiikin kuuntelua erilaisia aktivointikeinoja käyttäen sekä omien elämysten, mielikuvien ja kokemusten kuvailua
- musiikin elementteihin - rytmiin, melodiaan - liittyvää peruskäsitteistöä musisoinnin, kuuntelun, liikunnan ja musiikillisen keksinnän yhteydessä
- laulu-, soitto- ja kuunteluohjelmistoa
- rytmi: perussyke, hidas/nopea, hidastuva/nopeutuva, rytmimerkit
- melodia: tunnistus ja muistaminen, korkea/matala, nouseva/laskeva/samalla tasolla pysyvä sävelkulku
- muoto: ääni/tauko, soolo/tutti, samanlainen/erilainen, säkeistö, kertosaie
- dynamiikka: hiljaa/voimakkaasti, hiljentyen/voimistuen.

3.-4. luokat

Tavoitteet

Oppilas oppii

- käyttämään luontevasti ääntään ja ilmaisemaan itseään musiikin eri keinoin
- kuuntelemaan ja havainnoimaan keskittyneesti, aktiivisesti ja eläytyen ääniympäristöä ja musiikkia
- käyttämään luovasti musiikin eri elementtejä musiikillisen keksinnän aineksina
- ymmärtämään musiikillisen maailman monimuotoisuutta
- toimimaan vastuullisesti musisoivan ryhmän jäsenenä sekä musiikin kuuntelijana

- musiikin teorian sisältöjä ensisijaisesti käytännön kautta

Keskeiset sisällöt

3. luokka

Laulaminen

- äänenkäytön harjoituksia puhuen ja laulaen, ikäkauteen sopivia laululeikkejä ja lauluohjelmistoa esim. suomalaisia kansanlauluja ja maakuntalauluja, lasten virsiä valikoiden
- oman luonnollisen lauluäänen tunnistaminen

Soittaminen

- keho-, rytmii- ja melodiasoittimilla yhteissoittoon valmentavia harjoituksia, erityisesti perussyketajua kehittäviä harjoituksia, joiden yhteydessä kehitetään myös oikeaa soittotekniikkaa; lisäksi ostinorytmejä, säestystehtäviä ja yhteissoitto-ohjelmistoa

Musiikkitieto

- tasa- ja kolmijakoinen rytmi
- nuottikirjoituksen alkeet (nuottiviivasto, G-avain) sekä kuullun melodian yhdistäminen nuottikuvaan, nuottien aika-arvot; neljäsosa- ja kahdeksasosanuotti ja niitä vastaavat tauot
- dynamiikka; hiljaa/voimakkaasti, hiljentyen/voimistuen
- muoto; AB -muotorakenteen hahmottaminen
- harmonia; duurin ja mollin tunnistaminen kuuntelemalla, moniäänisyyden tiedostaminen
- sointiväri; soitinryhmien tunnistaminen (jousisoittimet ja lyömäsoittimet)

Kuuntelu

- musiikkia eri aikakausilta ja musiikin eri lajeista (myös populaarimusiikkia)
- muiden kulttuurien musiikkia

4. luokka

Laulaminen

- äänenkäytön harjoituksia puhuen ja laulaen, ikäkauteen sopivia laululeikkejä ja lauluohjelmistoa esim. pohjoismaisia kansanlauluja ja pohjoismaiden kansallislaulut
- johdantoa moniääniseen lauluun esim. kaanonlauluja
- oman luonnollisen lauluäänän tunnistaminen

Soittaminen

- keho-, rytmi- ja melodiasoittimilla yhteissoittoon valmentavia harjoituksia, erityisesti perussyketajua kehittäviä harjoituksia, joiden yhteydessä kehitetään myös oikeaa soittotekniikkaa; lisäksi ostinorytmejä, säestystehtäviä ja yhteissoitto-ohjelmistoa
- bändisoiton alkeita koulun resurssien mukaan

Musiikkitieto

- tasa- ja kolmijakoinen rytmi; tahtilajit 2/4, 4/4 ja 3/4
- nuottikirjoitus; nuottien aika-arvot puolinuotti, kokonuotti ja niitä vastaavat tauot, nuottien nimet ja paikat viivastolla
- dynamiikka; hiljaa/voimakkaasti, hiljentyen/voimistuen, käsitteet; pp, p, mp, mf, f, ff, cresc. ja dim.
- muoto; AB -muotorakenteen hahmottaminen, kertaukset maaleineen, intro ja da capo
- harmonia; C-duuriasteikko
- sointiväri; soitinryhmien tunnistaminen (puupuhaltimet ja vaskipuhaltimet)

Kuuntelu

- musiikkia eri aikakausilta ja musiikin eri lajeista (myös populaarimusiikkia)
- muiden kulttuurien musiikkia, erityisesti pohjoismaiset säveltäjät

Kuvaus oppilaan hyvästä osaamisesta 4. luokan päättyessä

Oppilas

- osaa käyttää ääntään niin, että hän pystyy osallistumaan yhteislauluun ja pystyy eläytymään laulun tunnelmaan
- hahmottaa musiikin perussykkeen niin, että pystyy osallistumaan soittamisen harjoitteluun ja yhteissoittoon
- pystyy musisoimaan ryhmässä
- hallitsee laulustoa
- osaa ääntä, liikettä, rytmiä tai melodiaa käyttäen ilmaista musiikillisesti itseään esim. kysymys/vastaus -harjoituksissa
- tunnistaa kuulemaansa musiikkia ja osaa ilmaista kuuntelukokemustaan verbaalisesti, kuvallisesti tai liikkeen avulla.

5.-7. luokat

Oppilas

- ylläpitää ja kehittää osaamistaan musiikillisen ilmaisun eri alueilla
- oppii kriittisesti tarkastelemaan ja arvioimaan erilaisia ääniympäristöjä sekä laajentaa ja syventää musiikin eri lajien ja tyylien tuntemustaan
- oppii ymmärtämään musiikin elementtien, rytmin, melodian, harmonian, dynamiikan, sointiväriin ja muodon tehtävää musiikin rakentumisessa sekä käyttämään niitä ilmaisevia käsitteitä ja merkintöjä
- rakentaa luovaa suhdettaan musiikkiin ja sen ilmaisumahdollisuuksiin musiikillisen keksinnän keinoin
- oppii musiikin teorian sisältöjä ensisijaisesti käytännön kautta

Keskeiset sisällöt

5. luokka

Laulaminen

- äänenkäyttöä kehittäviä harjoituksia ja erilaisiin laulutapoihin perehdyttävää yksi- ja moniäänistä ohjelmistoa mahdollisuuksien mukaan esim. eurooppalaisia lauluja
- oman luonnollisen lauluäänen tunnistaminen

Soittaminen

- keho-, rytm- ja melodiasoittimilla yhteissoittoon valmentavia harjoituksia, monipuolisesti eri musiikkityylejä ja kulttuureja edustavaa soitto-ohjelmistoa
- bändisoiton alkeita koulun resurssien mukaan

Musiikkitieto

- tasa- ja kolmijakoinen rytm
- nuottikirjoitus; nuottien aika-arvot kuudestoistaosanuotti, pisteellinen ja synkooppi-rytm, näitä vastaavat tauot, ylennys- ja alennusmerkit
- muoto; ABA- ja ABAC -muotorakenteen hahmottaminen, segno- ja pomppamerkinnet, coda
- harmonia; molliasteikko, sointumerkit
- sointiväri; yksittäisten soittimien tunnistaminen (sinfoniaorkesterin kokoonpano)
- ihmisääni; äänen synty, äänialat, kuuleminen ja kuulon suojaaminen
- klassisen musiikin historiaa; ennen barokkia ja barokki

Kuuntelu

- musiikkia eri aikakausilta ja musiikin eri lajeista (myös populaarimusiikkia)
- muiden kulttuurien musiikkia, erityisesti eurooppalaiset säveltäjät

6. luokka

Laulaminen

- äänenkäyttöä kehittäviä harjoituksia ja erilaisiin laulutapoihin perehdyttävää yksi- ja moniäänistä ohjelmistoa mahdollisuuksien mukaan
- oman luonnollisen lauluäänän tunnistaminen

Soittaminen

- keho-, rytmi- ja melodiasoittimilla yhteissoittoon valmentavia harjoituksia, monipuolisesti eri musiikkityylejä ja kulttuureja edustavaa soitto-ohjelmistoa
- bändisoiton alkeita koulun resurssien mukaan

Musiikkitieto

- eri tahtilajien kertausta
- nuottikirjoitus; nuottien ja taukojen aika-arvot, intervallit, F-avain, oktaavialat
- dynamiikka; hiljaa/voimakkaasti, hiljentyen/voimistuen, käsitteet; pp, mp, mf, ff
- muoto; ABA- ja ABAC -muotorakenteen hahmottaminen, segno- ja pomppamerkinnot, coda,
- harmonia; molliasteikko, sointumerkit
- sointiväri; kuorotyypit ja soitinryhmien tunnistaminen (erilaiset orkesterikokoonpanot esim. kamariyhtyeet, puhallinorkesteri, big band)
- musiikkiteknologia; äänen vahvistaminen (mikrofoniin laulaminen)
- klassisen musiikin historiaa; klassismi, romantiikka

Kuuntelu

- musiikkia eri aikakausilta ja musiikin eri lajeista (myös populaarimusiikkia)
- muiden kulttuurien musiikkia, erityisesti afrikkalainen musiikki
- rondomuoto

7. luokka

Laulaminen

- äänenkäyttöä kehittäviä harjoituksia ja erilaisiin laulutapoihin perehdyttävää yksi- ja moniäänistä ohjelmistoa
- oman äänen huolto, äänenmurros

Soittaminen

- yhtyesoittoa

Musiikkitieto

- aikaisemmin opittujen asioiden kertausta ja syventämistä
- sointumerkkien kertaus ja laajentaminen
- muotorakenteiden kertaus
- musiikin historia; 1900-luvun musiikki
- orkesterin kokoonpano ja soittimet
- Amerikoiden musiikki
- musiikkiteknologia; sähköiset soittimet, mikseri, äänen muokkaus, tietokonepohjainen musiikki

Kuuntelu

- musiikkia eri aikakausilta ja musiikin eri lajeista (myös populaarimusiikkia)
- muiden kulttuurien musiikkia, erityisesti Amerikoiden musiikki

Päättöarvioinnin kriteerit arvosanalle 8

Oppilas

- osallistuu yhteislauluun ja osaa laulaa rytmisesti oikein sekä melodialinjan suuntaisesti
- hallitsee jonkin rytmi-, melodia- tai sointusoittimen perustekniikan niin, että pystyy osallistumaan yhteissoittoon
- osaa kuunnella musiikkia ja tehdä siitä havaintoja sekä esittää perusteltuja näkemyksiä kuulemastaan
- osaa kuunnella sekä omaa että muiden tuottamaa musiikkia niin, että pystyy musisoimaan yhdessä muiden kanssa
- tunnistaa ja osaa erottaa eri musiikin lajeja ja eri aikakausien ja kulttuurien musiikkia
- tuntee keskeistä suomalaista musiikkia ja musiikkielämää
- osaa käyttää musiikin käsitteitä musisoinnin ja musiikin kuuntelun yhteydessä
- osaa käyttää musiikin elementtejä rakennusaineina omien musiikillisten ideoidensa ja ajatustensa kehittämisessä ja toteutuksessa

Yleistä opsin laatimisesta

Johdanto

Peruskoulun kuvataideopetuksen tehtävänä on tukea oppilaan kuvallisen ajattelun ja esteettisen ja eettisen tietoisuuden kehittymistä sekä antaa valmiuksia omaan kuvalliseen ilmaisuun. Keskeistä kuvataideopetuksessa on ymmärtää visuaalisen kulttuurin ilmenemismuotoja yhteiskunnassa: taidetta, mediaa ja ympäristöä. Opetuksen tavoitteena on, että oppilaalle syntyy henkilökohtainen suhde taiteeseen.

Taiteellisen ilmaisun ja toiminnan lähtökohtina ovat ympäristön kuvamaailma, aistihavainnot, mielikuvat ja elämykset. Opetuksen tavoitteena on kehittää mielikuvitusta ja edistää oppilaiden luovan ongelmanratkaisun ja tutkivan oppimisen taitoja. Aihepiirit kytketään oppilaalle merkityksellisiin kokemuksiin. Kuvataiteen opetuksessa tulee ottaa huomioon oppiaineen sisäinen integraatio, jolloin ilmaisulliset, taidolliset ja tiedolliset toteutuvat samanaikaisesti kuvallisissa harjoituksissa. Kuvataiteen keskeisiä sisältöalueita voidaan käsitellä samassa tehtävässä. Oppiaineelle on ominaista teemallisuus, joka mahdollistaa kiireettömän ilmapiirin ja pitkäjänteisen työskentelyn.

Ehettäminen ja aihekokonaisuudet

Peruskoulun yleisen opetussuunnitelman mukaiset aihekokonaisuudet toteutuvat kuvataiteen opetuksessa seuraavasti:

Ihmisenä kasvaminen

Kuvataiteen opetuksessa tuetaan oppilaan kasvua yksilönä ja opitaan sosiaalisia yhteistyötaitoja. Opetuksen lähtökohtana ovat oppilaan omat kokemukset, tunteet ja aistihavainnot, jolloin hänen käsityksensä itsestään kasvaa. Taiteen avulla oppilas voi ilmaista itseään ja käsitellä elämän eri ilmiöitä. Kuvallinen työskentely on prosessinomaista, joka ohjaa oppilasta pitkäjänteiseen ja tavoitteelliseen työskentelyyn sekä käyttämään mielikuvitustaan, etsimään luovia ongelmanratkaisuja ja kehittämään persoonallista tyyliä.

Kulttuuri-identiteetti ja kansainvälisyys

Kuvataiteen oppisisältöihin sisältyy Suomen taiteen, muotoilun ja arkkitehtuurin historiaa sekä eri kulttuurien kuvallista perinnettä. Oppilas saa tietoja, taitoja ja valmiuksia ymmärtää suomalaista kulttuuriperintöä ja siten vahvistaa omaa kulttuuri-identiteettiä. Kielestä riippumaton visuaalinen ilmaisu on keino kasvattaa kansainvälisyyteen ja toisten kulttuurin kunnioittamiseen. Tutustumalla omaan ja vieraiden kulttuurien visuaaliseen kuvamaailmaan oppilas saa valmiuksia toimia monikulttuurisessa yhteisössä ja kansainvälisessä yhteistyössä

Viestintä ja mediataito

Kuvataide edistää viestinnän ja median yhä lisääntyvän visualistumisen ymmärtämistä. Mediataitoja opitaan kuvataiteessa sekä viestin vastaanottajana että tuottajana. Kuvanlukutaito ohjaa oppilasta kuvaviestien kriittiseen tarkasteluun sekä tunnistamaan niiden eettisiä ja esteettisiä arvoja. Oppilas oppii erilaisten viestinnän välineiden käyttöä sekä ymmärtämään median roolia ja vaikutusta yhteiskunnassa.

Vastuu ympäristöstä ja kestävästä tulevaisuudesta

Kuvataiteen opetuksessa oppilaan tietoisuus ympäristöstä kehittyy havainnoimalla ja arvioimalla ympäristöä: luontoa, rakennuksia ja esineitä ja omien valintojensa ekologisuutta ja eettisyyttä. Kuvataiteen opetus ohjaa vastuuseen ympäristöstä, hyvinvoinnista ja kestävästä tulevaisuudesta aiheiden lisäksi myös materiaalivalinnoilla ja kierrätyksellä.

Vuosiluokat 1-4

Kuvataiteen opetuksessa vuosiluokilla 1-4 tulee harjoittaa monipuolisesti aistihavaintojen tekoa ja mielikuvituksen käyttöä. Lähestymistapa on leikinomainen. Kuvailmaisun perustaidot ja kuvataiteelle ominaisten työtapojen ja materiaalien käyttö ovat opetuksen perussisältöä. Opetuksessa ja arvioinnissa painotetaan kuvataiteellista prosessia, jonka osia ovat suunnittelu, luonnostelu, työn toteuttaminen ja itsearviointi. Oppilasta kannustetaan töidensä viimeistelyyn ja niiden säilyttämiseen.

Vuosiluokat 1-2

Tavoitteet

Oppilas oppii

- kuvallisessa ilmaisussa tarvittavia taitoja ja tietoja: havaintojen tekoa, kuvittelun ja keksimisen taitoja sekä omien tavoitteiden asettelua
- kuvan tekemisen taitoja ja materiaalin tuntemusta
- tarkastelemaan omia ja toisten tekemiä kuvia ja keskustelemaan niistä harjoitellen kuvataiteen peruskäsitteiden käyttöä sekä arvostamaan erilaisia näkemyksiä taiteesta ja kuvallisesta viestinnästä
- tuntemaan oman kulttuurinsa ja omassa kokemuspiirissään olevien vieraiden kulttuurien kuvallista perinnettä, suomalaista rakennusperinnettä sekä oman kotipaikkakuntansa tärkeitä rakennuksia ja luonnonympäristöjä
- arvioimaan ympäristönsä viihtyisyyttä ja toimivuutta
- tarkastelemaan eri medioiden merkitystä omassa elämässään
- tuntemaan kuvallisen viestinnän välineitä ja ymmärtämään todellisen ja kuvitteellisen maailman eroja.

Keskeiset sisällöt

1. vuosiluokka

Kuvailmaisuus ja kuvallinen ajattelu

- Kuvallisia ilmaisutapoja, tekniikoita ja materiaaleja: maalaamista, piirtämistä, yksinkertaista painantaa, muovailua ja rakentelua
- kuvasommittelun perusteita: tasapaino, väri (päävärit ja välivärien harjoittelua), muoto ja viiva
- kuvien tarkastelua sekä kuvataiteen käsitteiden käytön harjoittelua kuvista keskusteltaessa.

Taiteen tuntemus ja kulttuurinen osaaminen

- Näyttelykäynnin harjoittelua: omien töiden näytteille asettaminen ja tutustuminen muiden tekemiin töihin
- taidekuvien tarkastelua tekemällä omia kuvia ja keskustelemalla kuvista
- esimerkkejä eri aikakausien ja kulttuurien taiteesta.

Ympäristöestetiikka, arkkitehtuuri ja muotoilu

- Lähiympäristön luontoon ja rakennuksiin tutustumista
- kolmiulotteista rakentelua.

Media ja kuvaviestintä

- Kuvakerronnan perusteita: lastenkirjojen kuvituksiin tutustumista, sadun ja tarinan kuvitus, lähikuva ja yleiskuva
- keskustelua television lastenohjelmien, tietokonepelien ja lasten elokuvien kuvamaailmasta.

2. vuosiluokka

Kuvailmaisuus ja kuvallinen ajattelu

- Kuvallisia ilmaisutapoja, tekniikoita ja materiaaleja: maalaamista, piirtämistä, yksinkertaista painantaa, muovailua ja rakentelua

- kuvasommittelun perusteita: tasapaino, väri (päävärit ja välivärien harjoittelua), muoto ja viiva
- kuvien tarkastelua ja arviointia sekä kuvataiteen käsitteiden käytön harjoittelua kuvista keskusteltaessa.

Taiteen tuntemus ja kulttuurinen osaaminen

- Oman paikkakunnan museo- tai taidenäyttelyvierailu ja taiteilijan työhön tutustumista
- taidekuvien tarkastelua tekemällä omia kuvia ja keskustelemalla kuvista
- esimerkkejä eri aikakausien ja kulttuurien taiteesta.

Ympäristöestetiikka, arkkitehtuuri ja muotoilu

- Lähiympäristön luontoon ja rakennuksiin tutustumista
- kolmiulotteista rakentelua
- ympäristötaiteen tekemistä luonnonmateriaaleista.

Media ja kuvaviestintä

- Kuvakerronnan perusteita: tarinasta kuvaksi, lähikuva ja yleiskuva
- keskustelua sarjakuvien ja mainonnan visuaalisista viesteistä.

Vuosiluokat 3-4

Tavoitteet

Oppilas oppii

- kuvallisessa ilmaisussa tarvittavia taitoja ja tietoja: havaintojen tekoa, mielikuvien prosessointia, kuvittelun, ja keksimisen ja luovan ongelmanratkaisun taitoja, esteettisten valintojen tekoa ja niiden perustelua sekä omien tavoitteiden asettelua
- kuvan tekemisen ja tilan rakentamisen taitoja ja materiaalin tuntemusta
- tarkastelemaan omia ja toisten tekemiä kuvia ja keskustelemaan niistä harjoitellen kuvataiteen peruskäsitteiden käyttöä sekä arvostamaan erilaisia näkemyksiä taiteesta ja kuvallisesta viestinnästä
- tuntemaan oman kulttuurinsa ja omassa kokemuspiirissään olevien vieraiden kulttuurien kuvallista perinnettä, nykytäidetta, suomalaista rakennusperinnettä sekä oman kotipaikkakuntansa tärkeitä rakennuksia ja luonnonympäristöjä, arkkitehtuuria ja muotoilua
- arvioimaan ympäristönsä esteettisiä arvoja, viihtyisyyttä ja toimivuutta
- tarkastelemaan eri medioiden merkitystä omassa elämässään

- kuvallisen viestinnän välineiden käyttöä ja ymmärtämään todellisen ja kuvitteellisen maailman eroja

Keskeiset sisällöt

3. vuosiluokka

Kuvailmaisuus ja kuvallinen ajattelu

- Kuvallisia ilmaisutapoja, tekniikoita ja materiaaleja: maalaamista, piirtämistä, grafiikkaa, muovailua ja rakentelua
- kuvasommittelun perusteita: tasapaino, rytmi, väri (puhtaat välivärit, värien sekoittamista), muoto, tila (edessä - takana, kokoerot, oma havainnointi), aika (esim. sarjakuvan kuvakielessä) ja viiva
- kuvien tarkastelua ja arviointia sekä kuvataiteen käsitteiden käytön harjoittelua kuvista keskusteltaessa.

Taiteen tuntemus ja kulttuurinen osaaminen

- Taidekuvien tarkastelua tekemällä omia kuvia ja keskustelemalla kuvista
- Suomen kultakauden mestareita, esimerkkejä eri aikakausien taiteesta ja nykytaiteesta.

Ympäristöestetiikka, arkkitehtuuri ja muotoilu

- Esineiden tarkastelua, suunnittelua ja valmistamista sekä kolmiulotteista rakentelua
- muotoilijan työhön tutustumista.

Media ja kuvaviestintä

- Kuvakerronnan perusteita: tarinasta kuvaksi, kuvakoot ja kuvakulmat (ylä- ja alakulma, silmääntaso), kuvan ja tekstin yhdistäminen
- sarjakuvien ja mainonnan visuaalisten viestien kriittistä tarkastelua ja tutkimista keskustelemalla ja itse tekemällä.

4. vuosiluokka

Kuvailmaisuus ja kuvallinen ajattelu

- Kuvallisia ilmaisutapoja, tekniikoita ja materiaaleja: maalaamista, piirtämistä, grafiikkaa, muovailua ja rakentelua
- kuvasommittelun perusteita: tasapaino, jännite, rytmi, väri, muoto, tila, liike, aika ja viiva
- kuvien tarkastelua ja arviointia sekä kuvataiteen käsitteiden käytön harjoittelua kuvista keskusteltaessa.

Taiteen tuntemus ja kulttuurinen osaaminen

- Oman paikkakunnan museo- tai taidenäyttelyvierailu
- taidekuvien tarkastelua tekemällä omia kuvia ja keskustelemalla kuvista
- Suomen kultakauden mestareita, esimerkkejä eri aikakausien taiteesta ja nykyaikataiteesta.

Ympäristöestetiikka, arkkitehtuuri ja muotoilu

- Luontoon, rakennuksiin ja rakennusperintöön tutustumista ja niiden kuvaamista sekä ympäristömuutosten tunnistamista
- arkkitehdin työhön tutustumista
- esineiden tarkastelua (piirtämistä oman havainnon mukaan), suunnittelua ja valmistamista sekä kolmiulotteista rakentelua, ympäristösuunnitelmien tai pienoismallien valmistamista.

Media ja kuvaviestintä

- Kuvakerronnan perusteita: tarinasta kuvaksi, kuvakoot ja kuvakulmat
- tutustumista valokuvaan ja digitaaliseen kuvaan
- television, tietokonepelien ja elokuvien visuaalisten viestien kriittistä tarkastelua ja tutkimista.

Kuvaus oppilaan hyvästä osaamisesta 4. luokan päättyessä

Oppilas

- osaa antaa kuvallisen muodon ajatuksilleen, tunteilleen ja mielikuvilleen sekä muuntaa havaintojaan kuviksi
- osaa sommittelun perusteita kuvan tekemisessä ja tilan rakentamisessa sekä ymmärtää materiaalin ominaisuuksia
- osaa käyttää keskeisiä välineitä ja tekniikoita omassa kuvan tekemisessään sekä käyttää luonnostelua työskentelynsä apuna
- osaa huolehtia työvälineistä ja materiaaleista
- osaa taltioida työskentelyprosessiaan ja käyttää sitä itsearviointissaan
- osaa keskustella omista ja toisten tekemistä kuvista sekä perustella omia taidemielityksiään ja käyttää kuvataiteen peruskäsitteitä

- tietää mitä taiteilijat tekevät, tuntee joidenkin taiteilijoiden teoksia ja omassa kokemuspiirissään olevien vieraiden kulttuurien visuaalista ilmaisua
- osaa toimia museossa ja taidenäyttelyssä ja taiteen parissa eri yhteyksissä
- osaa ohjatusti käyttää tietolähteinä taideteoksia, ympäristön kuvia, luonnon ja rakennettua ympäristöä, kirjoja, lehtiä, museoita, gallerioita ja tietoverkkoa
- tunnistaa ja osaa arvioida esteettisiä ja eettisiä arvoja omassa lähiympäristössä ja koulussa
- tietää mitä arkkitehti ja muotoilija tekevät, ja tuntevat joitain arkkitehtien ja muotoilijoiden töitä
- osaa arvioida omaa median käyttöä, tehdä omia valintoja ja perustella omia näkökantojaan
- osaa havaita ja arvioida todellisen ja kuvitteellisen maailman eroja
- osaa käyttää joitain kuvaviestinnän välineitä
- osaa työskennellä ja yksin ja vuorovaikutuksessa muiden kanssa

Vuosiluokat 5-9

Kuvataiteen opetuksessa 5-9 luokalla painotetaan kuvan merkitystä ilmaisun ja viestinnän välineenä sekä kuvallisen ilmaisun perusteiden ja tekotapojen sekä mediateknologian hallintaa. Opetuksessa kehitetään oppilaan taiteen ja taidehistorian tuntemusta sekä kuvantulkintataitoja kuvallisten tehtävien avulla. Tavoitteena on, että oppilaiden ymmärrys eri kulttuureista ja niiden välisestä vuorovaikutuksesta kehittyy.

Oppimistilanteiden tulee tukea oppilaiden mahdollisuuksia yhdessä työskentelyyn ja vuorovaikutukseen sekä yhteisiin taide-elämyksiin. Tavoitteena on, että opetuksessa oma työskentely, työprosessin tallentaminen ja arviointi yhdessä toisten kanssa kehittävät oppilaan ymmärrystä kuvataiteen prosesseista ja tukevat kuvallisen ajattelun kehittymistä ja taiteellista oppimista.

Tavoitteet

Oppilas oppii

- tuntemaan kuvataiteen ja kuvaviestinnän keskeisiä ilmaisutapoja, materiaaleja, tekniikoita ja työvälineitä ja harjoittelee käyttämään niitä tarkoituksenmukaisesti omassa ilmaisussaan
- nauttimaan omien ajatustensa, havaintojensa, mielikuviansa ja tunteidensa ilmaisemisesta kuvallisesti ja tutustuu taiteen tapoihin käsitellä erilaisia ilmiöitä
- taltioimaan oman työskentelynsä kulkua
- arvioimaan omaa ja toisten kuvallista ilmaisua ja työtapoja: sisällöllisiä, kuvallisia ja teknisiä ratkaisuja ja käyttämään kuvataiteen keskeisiä käsitteitä
- hyödyntämään kulttuuripalveluita ja sähköisiä viestimiä oman työskentelyn, tiedon hankinnan ja elämysten lähteinä
- tuntemaan kuvallisen viestinnän ja vaikuttamisen keinoja ja käyttämään joitain kuvaviestinnän välineitä omien ajatustensa ilmaisemiseen mediassa
- tarkastelemaan ja arvioimaan taidetta, kuvaviestintää ja ympäristöä esteettisestä ja eettisestä näkökulmasta
- työskentelemään itsenäisesti ja ryhmän jäsenenä kuvataiteen projekteissa

Keskeiset sisällöt

5. vuosiluokka

Kuvailmaisuus ja kuvallinen ajattelu

- Piirustus, maalaus, keramiikka, tilataide ja taide ympäristössä, kuvallisen ajattelun syventäminen
- kuvasommittelun perusteita: tasapaino, jännite, rytmi, muoto, väri (valöörit, murrettut ja taitetut), tila (valo ja varjo, ilmaperspektiivi), liike, aika ja viiva
- ihmisen kuvaaminen (kasvot, vartalon mittasuhteet)
- kuvataiteen tyylejä ja kuvasymboliikkaa omassa kuvailmaisussa
- omien havaintojen, ajatusten ja mielikuvien ilmaiseminen kuvallisin keinoin.

Taiteen tuntemus ja kulttuurinen osaaminen

- Joihinkin Suomen ja muun Euroopan taiteen merkkiteoksiin tutustumista
- nykytaidetta ja eri kulttuurien kuvamaailmaa (integrointia historiaan ja ympäristötietoon)
- kuvien analysointia: taidekuvan sisällöllistä tulkintaa.

Ympäristöestetiikka, arkkitehtuuri ja muotoilu

- Rakennustaiteen historiaa integroiden historiaan ja ympäristötietoon,
- tilan havainnointia, suunnittelua ja rakentamista.

Media ja kuvaviestintä

- Kuvakerronnan muotoja: kuvituksen ja sarjakuvan erityspiirteitä
- graafista suunnittelua: typografian ja taiton alkeita, graafisen suunnittelijan työhön tutustumista
- mainonnan kanavia ja ilmaisukeinoja.

6. vuosiluokka

Kuvailmaisuus ja kuvallinen ajattelu

- Piirustus, grafiikka, maalaus, keramiikka, tilataide ja taide ympäristössä, kuvallisen ajattelun syventäminen
- kuvasommittelun perusteita: tasapaino, jännite, rytmi, muoto, väri (valöörit, murrettut ja taitetut), tila (valo ja varjo, keskeisperspektiiviin tutustumista havainnoiden ja piirtäen), liike, aika ja viiva
- kuvataiteen tyylejä ja kuvasymboliikkaa omassa kuvailmaisussa
- omien havaintojen, ajatusten ja mielikuvien ilmaiseminen kuvallisoin keinoin.

Taiteen tuntemus ja kulttuurinen osaaminen

- Joihinkin Euroopan ja maailmantaiteen merkkiteoksiin tutustumista
- nykytaidetta sekä eri kulttuurien kuvamaailmaa
- ohjattu näyttely- tai museovierailu, taiteilijan työhön tutustumista
- kuvien analysointia: taidekuvan sisällöllistä tulkintaa ja taidekriittikää.

Ympäristöestetiikka, arkkitehtuuri ja muotoilu

- Luonnon ja rakennetun ympäristön vuorovaikutuksen tarkastelua, rakennusperinnön tutkimista sekä erilaisten ympäristöjen tarkastelua ja arviointia esteettisestä, ekologisesta ja suunnittelun näkökulmasta
- arkkitehtonisesti merkittäviä rakennuksia Mikkelissä
- suomalaisen muotoilun tärkeisiin edustajiin tutustumista
- tuotteen muotoiluprosessiin ja koko elinkaareen tutustumista, materiaalin ja käyttötarkoituksen yhteyden tarkastelua.

Media ja kuvaviestintä

- Kuvan käyttötarkoituksen tarkastelemista mediassa
- valokuvausta tai videokuvausta tai digitaalista kuvausta
- elokuvien tai TV-ohjelmien analysointia.

Vuosiluokat 7-8

Tavoitteet

Oppilas oppii

- tuntemaan kuvataiteen ja kuvaviestinnän keskeisiä ilmaisutapoja, materiaaleja, tekniikoita ja työvälineitä ja oppii käyttämään niitä tarkoituksenmukaisesti omassa ilmaisussaan
- nauttimaan omien ajatustensa, havaintojensa, mielikuviansa ja tunteidensa ilmaisemisesta kuvallisesti ja ymmärtämään taiteen tapoja käsitellä erilaisia ilmiöitä

- ymmärtämään taiteellisen prosessin ominaislaatua taltioidessaan oman työskentelynsä kulkua
- arvioimaan omaa ja toisten kuvallista ilmaisua ja työtapoja: sisällöllisiä, kuvallisia ja teknisiä ratkaisuja ja käyttämään kuvataiteen keskeisiä käsitteitä
- hyödyntämään kulttuuripalveluita ja sähköisiä viestimiä oman työskentelyn, tiedon hankinnan ja elämysten lähteinä
- tuntemaan kuvallisen viestinnän ja vaikuttamisen keinoja ja käyttämään keskeisiä kuvaviestinnän välineitä omien ajatustensa ilmaisemiseen mediassa
- tarkastelemaan ja arvioimaan taidetta, kuvaviestintää ja ympäristöä esteettisestä ja eettisestä näkökulmasta
- työskentelemään itsenäisesti ja yhteisön jäsenenä kuvataiteen projekteissa

Keskeiset sisällöt

7. vuosiluokka

Kuvailmaisuus ja kuvallinen ajattelu

- Piirustus, maalaus, keramiikka, kuvanveisto, kuvallisen ajattelun syventäminen
- kuvasommittelun perusteita: tasapaino, jännite, rytmi, muoto, väri (vastavärit, värikontrastit), tila (keskeisperspektiivi), liike ja aika
- ihmisen kuvaaminen syventävästi
- kuvataiteen tyylejä ja kuvasymboliikkaa omassa kuvailmaisussa
- omien havaintojen, ajatusten ja mielikuvien ilmaiseminen kuvallisin keinoin.

Taiteen tuntemus ja kulttuurinen osaaminen

- Keskeisiä piirteitä Suomen taiteen historiassa sekä eri kulttuurien kuvamaailmassa
- ohjattu näyttely- tai museovierailu, taiteen alan ammatit ja internetin kulttuuripalvelujen hyödyntämistä
- kuvien analysointia: taidekuvan rakenteen tutkimista, sisällöllistä tulkintaa ja taidekriittisiä.

Ympäristöestetiikka, arkkitehtuuri ja muotoilu

- Tilan havainnointia ja suunnittelua .

Media ja kuvaviestintä

- Kuvan käyttötarkoituksen tarkastelemista mediassa, mediaesitysten rakenteellista ja

- sisällöllistä analyysia
- graafista suunnittelua: kuvan ja sanan yhdistämistä, typografian ja taiton perusteita
- mainonnan kanavia ja ilmaisukeinoja.

8. vuosiluokka

Kuvailmaisu ja kuvallinen ajattelu

- Piirustus, grafiikka, maalaus, tilataide ja taide ympäristössä, kuvallisen ajattelun syventäminen
- kuvasommittelun perusteita: tasapaino, jännite (kultainen leikkaus), rytmi, muoto, väri (väri-ilmaisu, värien vuorovaikutus), tila, liike ja aika
- kuvataiteen tyylejä ja kuvasymboliikkaa omassa kuvailmaisussa
- omien havaintojen, ajatusten ja mielikuvien ilmaiseminen kuvallisin keinoin.

Taiteen tuntemus ja kulttuurinen osaaminen

- Keskeisiä piirteitä taiteen historiassa ja nykytaiteessa sekä eri kulttuurien kuvamaailmassa
- internetin kulttuuripalvelujen hyödyntämistä
- kuvien analysointia: taidekuvan rakenteen tutkimista, sisällöllistä tulkintaa ja taidekriittikää.

Ympäristöestetiikka, arkkitehtuuri ja muotoilu

- Luonnon ja rakennetun ympäristön vuorovaikutuksen tarkastelua, rakennusperinnön tutkimista sekä erilaisten ympäristöjen tarkastelua ja arviointia esteettisestä, eettisestä, ekologisesta ja suunnittelun näkökulmasta
- Arkkitehtuurin ja muotoilun ilmaisukeinoihin, tyylipiirteisiin ja perinteisiin tutustumista
- suomalaisen arkkitehtuurin ja muotoilun tärkeimpiin edustajiin tutustumista
- tuotteen muotoiluprosessiin tutustumista, materiaalin ja käyttötarkoituksen yhteyden tarkastelua.

Media ja kuvaviestintä

- Valokuvausta tai videokuvausta ja digitaalista kuvausta
- kuvakerronnan muotoja: liikkuvan kuvan erityispiirteitä
- graafista suunnittelua: kuvan ja sanan yhdistämistä, typografian ja taiton perusteita
- elokuvien tai TV-ohjelmien analysointia.

Päätöarvioinnin kriteerit arvosanalle 8

Oppilas osaa

- ilmaista itseään kuvallisen keinoin
- käyttää kuvanrakentamisen keinoja ja kuvataiteen ja kuvallisen median keskeisiä materiaaleja ja työskentelytekniikoita
- selostaa kuvan tekemisen prosessia luonnoksista valmiisiin töihin
- tunnistaa joitakin kuvataiteen keskeisiä ilmiöitä ja sijoittaa niitä ajalliseen kulttuuriseen yhteyteen
- tarkastella ja tulkita taiteen ja viestinnän kuvia
- hyödyntää taiteilijavierailuja, näyttely- tai museovierailuja ja Internetin kulttuuripalveluja
- erottaa, arvioida ja arvottaa erilaisten ympäristöjen esineiden esteettisiä ja ekologisia ominaisuuksia
- tuntee suunnittelu- ja muotoiluprosessin eri vaiheet ja osaa soveltaa niitä työskentelyssään
- tunnistaa kulttuuri- ja tyylipiirteitä arkkitehtuurissa ja esineissä
- kuvaviestinnän ja mediateknologian perusteita: valokuvausta, videokuvausta tai digitaalista kuvankäsittelyä ja graafista suunnittelua
- analysoida mediaesitysten sisältöjä, rakennetta ja visuaalista toteutusta
- osaa havainnoida ja arvioida omaa oppimistaan ja hyödyntää muilta saamaa palautetta omassa työskentelyssään
- osaa taltioida työskentelyprosessiaan ja käyttää sitä hyödykseen itsearvioinnissa
- pystyy tehtävän mukaisesti sekä itsenäiseen työskentelyyn että vuorovaikutteiseen yhteistyöhön muiden kanssa
- osaa ohjatusti käyttää taideteoksia, ympäristön kuvia, luonnonympäristöä ja rakennettua ympäristöä, kirjoja ja lehtiä, museoita, gallerioita ja tietoverkkoa tietojen ja elämysten lähteinä.

Yleistä opsin laatimisesta

Johdanto

Käsityön opetuksen tehtävänä on kehittää oppilaan käsityötaitoa niin, että hänen itsetuntonsa sen varassa kasvaa ja hän kokee iloa ja tyydytystä työstään. Lisäksi hänen vastuuntuntonsa työstä ja materiaalin käytöstä lisääntyy ja hän oppii arvostamaan työn ja materiaalin laatua ja suhtautumaan arvioiden ja kriittisesti sekä omiin valintoihinsa että tarjolla oleviin virikkeisiin, tuotteisiin ja palveluihin.

Opetus toteutetaan oppilaan kehitysvaihetta vastaavin aihepiirein ja projektein kokeillen, tutkien ja keksien. Käsityön opetuksen tehtävänä on ohjata oppilasta suunnitelmalliseen, pitkäjänteiseen ja itsenäiseen työntekoon, kehittää luovuutta, esteettisiä, teknisiä ja psyykkis-motorisia kykyjä, ongelmanratkaisutaitoja sekä ymmärrystä teknologian arkipäivän ilmiöistä. Oppilasta johdatetaan tutustumaan suomalaiseen ja myös muiden kansojen käsityön kulttuuriperinteeseen.

Vuosiluokat 1-4

Käsityön opetuksen ydintehtävä vuosiluokilla 1-4 on perehdyttää oppilas käsityötietoihin ja -taitoihin sekä herättää hänen kriittisyytensä, vastuuntuntonsa ja laatutietoisuutensa työskentelyssä ja materiaalivalinnoissa. Oppilasta autetaan omaksumaan suunnittelutaitoja ja hän oppii perusvalmiuksia suunnitelmiansa toteuttamiseen. Häntä ohjataan käyttämään käsityössä tarvittavia perustyövälineitä sekä erilaisia koneita turvallisesti ja tarkoituksenmukaisesti. Hänen pitkäjänteisyyttään ja ongelmanratkaisutaitojaan kehitetään sekä ryhmässä että itsenäisessä työssä. Monipuolinen työskentely, taidon kehittyminen ja osaamisen kokemus antavat työniloa, ja oppilaassa syntyy myönteinen asenne työn tekemistä ja opiskelua kohtaan. Opetus toteutetaan samansisältöisenä kaikille oppilaille käsittäen sisältöjä teknisestä työstä ja tekstiilityöstä.

Vuosiluokat 1-2

Tavoitteet

Oppilas oppii

- tuntemaan käsityöhön liittyviä käsitteitä ja käyttämään erilaisia materiaaleja, työvälineitä ja menetelmiä
- käsityön perustekniikoita
- kiinnittämään huomiota tuotteiden esteettisiin ominaisuuksiin, väreihin ja muotoihin
- ottamaan vastuuta omasta esineympäristöstään ja ymmärtää, että tuotteilla on elinkaari
- turvallista työvälineiden käyttöä sekä huolehtimaan oppimisympäristönsä viihtyisyydestä
- arvioimaan ja arvostamaan omaa ja muiden työtä

Keskeiset sisällöt

- arkipäivän elämän keskeiset tekstiili- ja teknisen työn materiaalit, työvälineet ja työtavat
- työskentelyyn ja työtilaan liittyvät turvallisuustekijät
- omien töiden suunnittelu
- materiaalin kierrätys ja uudelleen käyttö

Suositteluvia tekniikkoja ja materiaaleja

Askartelu

- paperi, pahvi ja kartonki
- kierrätysmateriaali
- luonnonmateriaali
- muovailumateriaali

Tekstiilityö

- lankatyöt
- virkkaus: sormivirkkaus, aloitussilmukka, ketjusilmukka
- ompelu: solmu, ompelun aloitus ja päättäminen, etupisto ja pykäpisto
- huovutus
- kankaanpainanta
- pujottelu

Tekninen työ

- puu-, metalli- ja rakentelutyöt:
- sahaaminen
- hiominen
- naulaaminen
- liimaaminen
- maalaaminen
- metallilangan taivuttaminen
- metallifolion pakotus

Vuosiluokat 3-4

Tavoitteet

Oppilas

- oppii tuntemaan käsityöhön liittyviä käsitteitä ja käyttämään erilaisia materiaaleja, työvälineitä ja menetelmiä
- omaksuu positiivisen asenteen työsuojeluun, oppii turvallista työvälineiden, koneiden ja laitteiden käyttöä sekä oppii huolehtimaan oppimisympäristönsä viihtyisyydestä
- oppii käsityön perustekniikoita ja tuotesuunnittelua sekä harjaantuu niiden edellyttämissä taidoissa, jolloin hänen ajattelun taitonsa ja luovuutensa kehittyvät
- oppii avaruudellista hahmottamista suunnittelussaan ja työskentelyssään
- oppii kiinnittämään huomiota tuotteiden esteettisiin ominaisuuksiin, väreihin ja muotoihin
- oppii valmistamaan, huoltamaan ja korjaamaan arkipäivän käytännöllisiä tuotteita
- oppii ottamaan vastuuta omasta esineympäristöstään ja ymmärtää, että tuotteilla on elinkaari
- tutustuu tietoteknisten välineiden käyttöön käsityöprosessin eri vaiheissa ja erilaisissa oppimisympäristöissä
- oppii vähitellen hallitsemaan kokonaisen käsityöprosessin
- tutustuu arkielämäänsä liittyvään teknologiaan
- oppii arvioimaan ja arvostamaan omaa ja muiden työtä.

Keskeiset sisällöt

- keskeisiä tekstiili- ja teknisen työn materiaaleja, työvälineitä ja työtapoja
- työskentelyyn ja työtilaan liittyvät turvallisuustekijät
- omien töiden suunnittelua ja sen yhteydessä suunnitelmien toteuttamiseen tarvittavien tekniikoiden kokeilua ja harjoittelua, suunnitelmien erilaisia kuvaustekniikoita sekä tuotteiden valmistamista
- kotipaikkakunnalle omaleimaisia, sekä vanhoja että moderneja käsityötuotteita, -välineitä, -materiaaleja ja työtapoja niihin liittyvine harrastuksineen ja ammatteineen tulevaisuuden mahdollisuuksina sekä piirteitä lähiympäristössä mahdollisesti vaikuttavien muiden kulttuurien käsityöperinteestä
- oppilasta lähellä olevia, luonnossa ja rakennetussa ympäristössä esiintyviä ilmiöitä ja niiden teknologisia sovelluksia
- materiaalin ja tuotteiden huolto, kunnostus ja korjaus sekä kierrätys ja uudelleen käyttö

Käsityössä tutustutaan erilaisiin materiaaleihin kuten puuhun, metalliin, muoviin, kankaaseen, lankaan, villaan, kierrätysmateriaaleihin sekä luonnosta saataviin käsityömateriaaleihin. Materiaaleja työstetään erilaisilla työstötekniikoilla ja niihin soveltuvilla käsityövälineillä ja koneilla.

Käsityössä harjoitellaan esimerkiksi sahaamisen, naulaamisen, höyläämisen, hiomisen, kirjonnan, ompelemisen, virkkauksen, neulonnan, kudonnan ja huovutuksen perustaitoja asianmukaisin välinein. Lisäksi tutustutaan sähköopin alkeisiin.

Tuotteita valmistettaessa käytetään monipuolisia työtapoja, kuten erilaisia materiaalien liittämistapoja sekä viimeistely- ja pintakäsittelymenetelmiä. Tutustutaan työn dokumentointiin

perusteisiin.

Ymmärretään siisteyden merkitys työturvallisuuteen ja viihtyvyyteen.

Kuvaus oppilaan hyvästä osaamisesta 4. luokan päättyessä

Oppilas

- osaa ohjatusti tuottaa luovia ideoita ja kokeilla teknisiä ratkaisuja sekä suunnitella toteuttamiskelpoisen tuotteen
- työskentelee ohjattuna tarkoituksenmukaisesti suunnitelmaansa toteuttaen ja työturvallisuuden huomioon ottaen
- hallitsee käsityön perustekniikoita, tuntee keskeisiä käsitteitä ja tunnistaa perusmateriaaleja
- työskentelee pitkäjänteisesti sekä ryhmän jäsenenä että itsenäisesti, haluaa kehittyä käsityöntekijänä ja tuntee vastuunsa yhteisistä työvälineistä, työtilojen järjestyksestä ja viihtyisyydestä
- ymmärtää elinympäristön teknologisia toimintaperiaatteita
- arvioi ja arvostaa omaa ja toisten työskentelyä, oppimista sekä työn tuloksia
- suhtautuu myönteisesti omaan ja muiden kansojen kulttuuriperintöön.

Vuosiluokat 5-9

Käsityön opetuksen ydintehtävänä vuosiluokilla 5-9 on syventää ja kartuttaa oppilaan käsityötietoja ja -taitoja siten, että hän kykenee entistä itsenäisemmin tekemään tarkoituksenmukaisia materiaali-, työtapa- ja työvälinevalintoja käsityöprosessin eri vaiheissa. Häntä rohkaistaan luovaan suunnitteluun ja itseohjautuvaan työskentelyyn sekä ohjataan arvostamaan työn ja materiaalin laatua. Oppilaiden yhteistyötaitoja kehitetään toteuttamalla yhteishankkeita oppilasryhmissä eri oppiaineitten ja paikkakunnan työ-, tuotanto- ja kulttuurielämän edustajien kanssa. Opetus käsittää kaikille oppilaille yhteisesti sekä teknisen työn että tekstiilityön sisältöjä, minkä lisäksi oppilaalle voidaan antaa mahdollisuus painottua käsityöopinnoissaan kiinnostuksensa ja taipumustensa mukaan joko tekniseen työhön tai tekstiilityöhön.

Mikkelin täydennys

Painotusvalinta tekniseen tai tekstiilityöhön tehdään neljännen luokan aikana vuosiluokille 5 - 7, jonka jälkeen opetus sisältää käsityön yleisten sisältöjen lisäksi oppilaan valinnan mukaisen käsityön osa-alueen sisällöt. Sen osa-alueen sisältöjä, joita oppilas ei ole valinnut painotettavaksi toteutetaan esimerkiksi yhteisprojektein tai ns. vaihtokurssein. Tämän osa-alueen keston tulee olla vähintään kymmenen oppituntia. Kuitenkin, jotta painotus toteutuisi, tulee opetuksen koostua pääasiassa oppilaan valitseman osa-alueen opetussisällöistä.

Kahdeksannella ja yhdeksännellä luokalla käsityö on valinnainen aine, jolloin painotus määräytyy koulun valinnaisainetarjonnan mukaan.

Turvallisen työskentelyn takaamiseksi opetusryhmän koko tulee sovitaa koulun käsityötilojen mitoituksen mukaan.

Vuosiluokat 5-7

Tavoitteet

Vuosiluokkien 1-4 tavoitteita käsitellään syvällisemmin, ja lisäksi

oppilas

- oppii suunnittelemaan ja valmistamaan laadukkaita, tarkoituksenmukaisia ja esteettisiä tuotteita sekä ottamaan työskentelyssään huomioon myös eettiset, ekologiset ja taloudelliset arvot
- perehtyy suomalaiseen ja soveltuvin osin myös muiden kansojen muotoilu-, käsityö- ja teknologiakulttuuriin saaden siten ainesta oman identiteettinsä rakentamiseen ja omaan suunnittelutyöhönsä
- perehtyy perinteiseen ja nykyaikaiseen teknologiaan liittyviin tietoihin ja taitoihin, joita voi soveltaa arkielämässä, jatko-opinnoissa, tulevaisuustyötehtävissä ja harrastuksissa
- oppii arvostamaan ja tarkastelemaan kriittisesti omaa ja muiden työtä sekä etsimään luovia ratkaisuja havaitsemiinsa ongelmiin itsenäisesti ja yhteistyössä muiden kanssa käyttäen apunaan erilaisia tietolähteitä
- oppii ottamaan kantaa teknologian kehittymiseen ja sen merkitykseen ihmisten, yhteiskunnan ja luonnon hyvinvoinnissa
- oppii ymmärtämään yritystoimintaa ja teollisia tuotantoprosesseja.

Keskeiset sisällöt

Käsityön yleiset sisällöt

- Tuote- ja prosessi-ideointi
- muodot, sommittelu ja värit
- materiaali- ja kuluttajatietous
- tarkoituksenmukainen materiaalien käyttö
- erilaiset työjärjestykset ja työohjeet
- käsityössä esiintyvien ongelmien ja sovellusten yhteys muihin oppiaineisiin, muun muassa kuvataiteeseen, luonnontieteisiin ja matematiikkaan
- erilaisia suunnitelmien ja tuotosten kuvaus-, raportointi- ja dokumentointitekniikoita
- tietoa ja elämyksiä suomalaisesta kulttuurista, perinteestä ja muotoilusta sekä vaikutteita muista kulttuureista
- oman paikkakunnan tuotantoelämään ja yrittäjyyteen tutustuminen
- oman työskentelyn ja sen tulosten arviointi sekä osallistuminen myös toisten töiden yhteiseen tarkasteluun.

Tuotteiden valmistusprosessissa kiinnitetään valmistamisen lisäksi erityistä huomiota etukäteissuunnitteluun ja dokumentointiin, sekä laatuun ja viimeistelyyn.

Teknisen työn sisällöt

Visuaalinen ja tekninen suunnittelu

- tekninen piirtäminen, mallintaminen ja tietotekniikan sovelluksia suunnittelussa
- erilaisten materiaalien tarkoituksenmukainen ja luova käyttö eri käyttötarkoituksissa ja eri tekniikoin
- rakennettu ympäristö ja erilaiset tuotteet sekä niiden sisältämä symbolinen merkitys eli viesti
- erilaisten laitteiden toimintaperiaatteita, rakenteita, teknologisia käsitteitä ja järjestelmiä sekä niiden sovelluksia

Valmistaminen

- teknisessä työssä tarvittavat käsityövälineet ja koneet sekä niiden taitava ja turvallinen käyttö
- teknisen työn eri materiaaleja ja valmistustekniikoita sekä niiden luova valinta, yhdistäminen ja työstäminen
- monipuolista laiterakentelua
- kodin ja vapaa-ajan välineiden huolto, kunnostus ja kierrätys

Mikkelin täydennys

Vuosiluokilla 3-4 opittuja tietoja ja taitoja syvennetään. Viidennellä ja kuudennella luokalla käytetään pääasiassa käsityövälineitä sekä koneita työturvallisuusohjeiden sallimissa puitteissa. Tutustutaan yksinkertaisiin liittämismenetelmiin, käsityövälineillä työstämiseen ja pintakäsittelyyn. Lisäksi tutustutaan elektroniikan alkeisiin ja opetellaan kokoamaan kytkentöjä, tunnistamaan komponentteja sekä kiinnittämään niitä juottamalla.

Seitsemännellä luokalla opetellaan käyttämään keskeisiä työstökoneita sekä sovelletaan niiden käyttöä tuotteiden valmistamisessa. Tutustutaan monipuolisesti teknisessä työssä käytettäviin materiaaleihin ja niiden ominaisuuksiin. Lisäksi perehdytään yksinkertaisten toimintojen rakentamiseen elektroniikan avulla sekä niissä käytettäviin komponentteihin .

Tekstiilityön sisällöt

Visuaalinen ja tekninen suunnittelu

- tekstiili- ja muotihistoriaa soveltuvien osien kodin tekstiilejä ja vaatekäsittelyä koskevien aihepiirien yhteydessä
- sisustustekstiilien, vaatteiden ja tekstiilitaiteen symbolinen merkitys eli viesti
- tietoteknisiä sovelluksia ja uusi teknologia suunnittelun apuvälineinä
- tekstiilituotteiden kolmiulotteisen muodon konstruointi, esimerkiksi kaavoituksen perusteita
- tekstiilimateriaalien tarkoituksenmukainen ja luova käyttö eri käyttötarkoituksissa ja eri tekniikoin

Valmistaminen

- tekstiilityön perinteisiä ja moderneja työvälineitä ja koneita, niiden oikea valinta käyttökohteeseen, toimintaperiaatteet, turvallinen käyttö sekä huolto
- tekstiilityön eri materiaaleja ja valmistustekniikoita sekä niiden valinta, yhdistäminen ja työstäminen luovasti
- tekstiilituotteiden hoito ja huolto sekä kierrätys

Mikkelin täydennys

Vuosiluokilla 3-4 opittuja tietoja ja taitoja syvennetään. Viidennellä ja kuudennella luokalla harjoitellaan eri tekniikoiden perusteita, kuten neulonnassa ja virkkauksessa perussilmukoita, koneompelussa ompelukoneen käyttöä, saumoja ja päärmeitä, kirjonnassa tavallisimpia pistoja. Tutustutaan myös muihin tekniikoihin kuten huovutukseen, kankaanpainantaan ja kudontaan. Opetellaan käyttämään kaavoja tuotteiden valmistuksessa ja tarvittaessa muokkaamaan niitä.

Seitsemännellä luokalla harjoitellaan tekstiilityössä käytettävien työvälineiden ja koneiden monipuolista käyttöä. Syvennetään aiemmin opittuja tietoja ja taitoja sekä sovelletaan eri valmistustekniikoita. Lisäksi perehdytään erilaisten tekstiilikuitujen alkuperään, ominaisuuksiin ja käyttöön.

Arviointi (vuosiluokilla 5 - 9)

Käsityössä oppilasta ohjataan

- tiedostamaan, että käsityön työprosesseihin kuuluu oleellisena osana jatkuva oman toiminnan ja työn tulosten arviointi
- käyttämään itsearviointin menetelmiä
- arvioimaan suunnittelun ja valmistuksen koko prosessia

Käsityössä opettaja arvioi oppilaan taitoja suunnittelussa, työskentelyssä, asennoitumista työskentelyyn ja työympäristöön sekä oppilaan omaa tuotosta.

Arvioinnissa noudatetaan tässä opetussuunnitelmassa esitettyjä Mikkelin kaupungin yleisiä arviointiperiaatteita.

Oppilaan työskentelyn ja tuotosten arviointi voi olla numeerista, sanallista tai se voi olla vapaamuotoinen tiedote. Arviointikeskustelut tunnin aikana ohjaavat oppilasta työskentelyssä oikeaan suuntaan ja antavat tärkeää palautetta työn suunnittelusta, työskentelystä ja lopputuloksesta. Lisäksi oppilas arvioi omaa työskentelyään ja tuotosta esimerkiksi itsearviointikaavakkeen avulla.

Numeroarvostelu annetaan 5. luokalta lähtien.

Arvioinnin kriteerit vuosiluokat 5-9 (myös pdf-tiedostona: Tiedosto:Kt.pdf)

Arvo- sana	Työskentely / oppimistulokset	Työn tulos / arviointi
10	<ul style="list-style-type: none"> * on erityisen lahjakas käsityössä * osaa suunnitella yksilöllisen, esteettisen ja toimivan tuotteen * osaa suunnitella myös tuotteen toteutuksen * osaa soveltaa hyvin opetettuja asioita * auttaa mielellään ja oma-aloitteisesti muita * osoittaa harrastuneisuutta 	<ul style="list-style-type: none"> * tuotokset ovat laadultaan erinomaisia * tuotokset ovat omien suunnitelmien ja tavoitteiden mukaisia sekä tuotteen valmistusprosessi on erinomaisesti dokumentoitu * osaa arvioida omaa toimintaansa ja työn lopputulosta realistisesti
9	<ul style="list-style-type: none"> * suunnittelee omaperäisen ja toimivan tuotteen * ei tyydy toteuttamaan tuotettaan yksinkertaisimmalla tavalla * osaa opetetut asiat hyvin ja toimii omatoimisesti * huomaa pienet virheet ja osaa korjata ne * on kiinnostunut ja haluaa oppia lisää * auttaa mielellään muita 	<ul style="list-style-type: none"> * tuotokset ovat laadultaan hyviä ja lähes virheettömiä sekä hyvin viimeistelyjä * tuotokset ovat tavoitteen mukaisia ja valmistusprosessi on hyvin dokumentoitu * arvioi realistisesti toimintaansa ja pystyy hyödyntämään saamaansa palautetta * arvostaa omia ja muiden oppilaiden tuotoksia
8	<ul style="list-style-type: none"> * osaa suunnitella toteuttamiskelpoisen tuotteen * osaa yleensä opetetut asiat * käyttää kirjallisia ohjeita * yrittää itse ratkaista ongelmat, mutta joutuu välillä kysymään lisäohjeita 	<ul style="list-style-type: none"> * tuotteet ovat käyttökelpoisia ja toimivia, viimeistelyssä voi olla pieniä puutteita * tuotteiden valmistusprosessi on asianmukaisesti dokumentoitu * pystyy arvioimaan melko

	opettajalta * auttaa muita pyydettyäessä	realistisesti omaa toimintaansa sekä löytää vahvuuksia ja heikkouksia omasta toiminnastaan * pystyy suuntaamaan toimintaansa palautteen mukaisesti
7	* tuotoksen suunnittelu ja toteutus eivät aina kiinnosta * suunnitelmia täytyy vielä tuotteen valmistuksen aikana korjailla ja täydentää * ei aina muista opetettuja asioita ja kysyy usein lisäohjeita opettajalta * keskittyy puutteellisesti * järjestyksestä ja siisteydestä huolehtiminen on puutteellista	* tuotokset ovat yleensä käyttökelpoisia, mutta eivät aina suunnitelman mukaisia ja niissä voi olla virheitä * dokumentointi puutteellista * tuotokset valmistuvat hitaasti * arvioi omaa toimintaansa osittain epärealistisesti
6	* tuotoksen suunnittelu ja toteutus eivät kiinnosta * suunnitelmat ovat puutteellisia ja epäselviä * ei muista opetettuja asioita * opettaja joutuu jatkuvasti puuttumaan työskentelyyn	* tuotokset sisältävät paljon virheitä tai puutteita ja ovat usein epäsiistejä * keskeneräisiä töitä * dokumentointi puuttuu tai se on keskeneräistä * pystyy arvioimaan vain osittain toimintaansa
5	* ei osaa tehdä suunnitelmaa * ei muista opetettuja asioita eikä kysy neuvoa * ei yleensä viitsi työskennellä * häiritsee muiden työskentelyä	* aloittaa tuotokset, mutta ne eivät valmistu * ei dokumentointia * ei osaa arvioida omaa työskentelyään eikä kykene vastaanottamaan palautetta * ei arvosta tuotoksiaan
4	* ei työskentele * ei ole läsnä * häiritsee jatkuvasti muiden työskentelyä	* ei ainoatakaan valmista tuotetta

Päätösarvioinnissa oppilasta arvioidaan valtakunnallisten perusteiden kriteerien mukaan.

Päätösarvioinnin kriteerit arvosanalle 8

Visuaalinen ja tekninen suunnittelu

Oppilas

- havaitsee myös itsenäisesti ongelmia, kehittää luovasti ideoita ja suunnittelee ohjatusti tuotteita, joissa on pyritty ottamaan huomioon käytettävissä oleva aika, välineet, materiaalit, tuotteiden esteettisyys, ekologisuus, kestävyys, taloudellisuus ja tarkoituksenmukaisuus
- ymmärtää suunnittelemansa tuotteet myös viestiksi ympäristölle
- dokumentoi suunnitelman esimerkiksi kuvallisesti, sanallisesti, näyttein, pienoismallin avulla tai muulla tavoin siten, että siitä käy ilmi, millainen idea on ja millä tavoin se on tarkoitus valmistaa
- osaa ohjatusti käyttää suunnittelussaan aineksia suomalaisesta ja muiden kansojen muotoilu-, käsityö- ja teknologiakulttuurista.

Valmistaminen

Oppilas

- työskentelee tarkoituksenmukaisesti ja huolellisesti työturvallisuusohjeita noudattaen sekä huolehtii työympäristönsä järjestyksestä ja viihtyisyydestä
- hallitsee perustekniikoita siten, että tuotteesta tulee tarkoituksenmukainen, viimeistelty, ekologinen ja esteettinen
- osaa työskennellä tavoitteisesti yksin tai tiimeissä
- osaa ohjatusti käyttää työssään kehittyntä teknologiaa ja ymmärtää teknologian käsitteitä, järjestelmiä ja niiden sovelluksia
- osaa soveltaa muissa oppiaineissa oppimaansa tietoa ja taitoa.

Itsearviointi ja prosessin pohdinta

Oppilas

- kykenee ohjatusti tarkastelemaan omaa työskentelyään ja oppimistaan
- havaitsee vahvuuksia ja heikkouksia prosessissa ja tuloksissa
- osoittaa arvioinnissa kriitkinsietokykyä ja haluaa suunnata toimintaansa palautteen mukaisesti
- arvioi ideoitaan ja tuotteitaan esteettisin, taloudellisin, ekologisin ja tarkoituksenmukaisuuskriteerein
- ymmärtää teknologian, kulttuurin, yhteiskunnan ja luonnon välisiä riippuvuuksia
- muodostaa realistisen kuvan taidoistaan ja kehittymismahdollisuuksistaan.

Käsityö valinnaisaineena

Vuosiluokat 8-9

Kahdeksannen ja yhdeksannen luokan käsityö opetetaan koulun valinnaisainetarjonnan mukaan painotettuna tekniseen työhön tai tekstiilityöhön. Valinnaisessa käsityössä syvennetään seitsemannen luokan tavoitteita ja sisältöjä käsityön eri osa-alueilla.

Aihekokonaisuudet esiintyvät vuosiluokkien 8-9 käsityössä seuraavasti:

Ihmisenä kasvaminen

Käsityössä tuetaan oppilaan kasvua tekemisen ja toiminnan avulla. Kehitetään yhteistyötaitoja ja opitaan työskentelemään ryhmässä. Ymmärretään työn tekemisen pitkäjänteisyys ja työn loppuunsaattamisen merkitys. Käsityöprosessi on luovaa toimintaa, jossa tulee huomioida myös esteettiset ja eettiset tekijät. Käsityössä opitaan kokemaan ja käsittelemään onnistumisen elämysten kannustavia ja epäonnistumisten lannistavia vaikutuksia.

Kulttuuri-identiteetti ja kansainvälisyys

Käsityössä tutustutaan suomalaiseen käsityökulttuuriin. Muista kulttuureista tulleiden ja Suomen vähemmistökulttuurien käsityöperinteeseen tutustumisen lähtökohtana ovat oppilaiden tuomat ideat ja oppilaiden kiinnostuksen kohteet.

Viestintä ja mediataito

Käsityöprosessin aikana opitaan hyödyntämään monipuolisesti koulun ja lähiympäristön viestintä- ja mediatekniikkaa tiedonhankinnassa, suunnittelussa ja raportoinnissa. Opitaan ymmärtämään käsityötuotetta ilmaisun välineenä ja siihen sisältyviä symbolisia merkityksiä.

Osallistuva kansalaisuus ja yrittäjyys

Opitaan ottamaan vastuuta omasta työskentelystä, työyhteisöstä ja työympäristöstä. Opitaan työskentelemään pitkäjänteisesti, sekä itsenäisesti että ryhmän jäsenenä. Tutustutaan käsityöhön liittyviin taloudellisiin merkityksiin ja vaikutuksiin, sekä paikalliseen käsityöläisyyteen.

Vastuu ympäristöstä, hyvinvoinnista ja kestävästä tulevaisuudesta

Tutustutaan kestäväen kehityksen periaatteisiin perehtymällä tuotteiden elinkaareen, kierrätykseen, korjaukseen ja huoltamiseen.

Turvallisuus ja liikenne

Perehdytään työturvallisuuteen käsityössä, harjaannutaan käyttämään työvälineitä ja - koneita turvallisesti ja ergonomisesti sekä huolehtimaan turvallisesta ja siististä työympäristöstä.

Ihminen ja teknologia

Opitaan käyttämään materiaaleja, koneita ja laitteita tarkoituksenmukaisella tavalla. Käytetään tietotekniikan sovelluksia mahdollisuuksien mukaan tuotteiden suunnittelussa ja valmistuksessa sekä tiedonhankinnassa.

Yleistä opsin laatimisesta

Liikunnanopetus

Liikunnanopetuksen päämääränä on vaikuttaa myönteisesti oppilaan fyysiseen, psyykkiseen ja sosiaaliseen toimintakykyyn ja hyvinvointiin sekä ohjata oppilasta ymmärtämään liikunnan terveydellinen merkitys.

Liikunnanopetus tarjoaa oppilaalle sellaisia taitoja, tietoja ja kokemuksia, joiden pohjalta on mahdollista omaksua liikunnallinen elämäntapa.

Liikunta on toiminnallinen oppiaine, jossa edetään leikin ja taitojen oppimisen kautta kohti omaehtoista harrastuneisuutta. Tämä edellyttää yksilöllisten kehittymismahdollisuuksien huomioon ottamista. Liikunta ja oppimiskokemukset vahvistavat oppilaan itsensä tuntemista ja ohjaavat suvaitsevaisuuteen.

Liikunnan opetuksessa tulee korostaa yhteisöllisyyttä, vastuullisuutta, reilua peliä ja turvallisuutta. Liikunnanopetuksen yhteydessä on korostettava turvallista liikennekäyttäytymistä. Liikunnanopetus pohjautuu kansalliseen liikuntaperinteeseen.

Opetuksessa ja arvioinnissa tulee ottaa huomioon luonnon olosuhteet ja vuodenaajat, paikalliset olosuhteet, lähiympäristön ja koulun tarjoamat mahdollisuudet sekä oppilaan erityistarpeet ja terveydentila.

Vuosiluokat 1-4

Vuosiluokkien 1-4 liikunnan opetuksessa tulee ottaa huomioon oppilaan valmiudet sekä yksilölliset kehittymismahdollisuudet. Opetus toteutetaan leikinomaisesti kannustavassa ilmapiirissä ja se etenee motorisista perustaidoista kohti lajitaitoja. Liikunnan opetuksen lähtökohta on oppilaiden aktiivisuus, ja opetuksessa hyödynnetään oppilaiden mielikuvitusta ja omia oivalluksia.

Aihekokonaisuudet

Liikunnassa käsitellään aihekokonaisuuksia:

- ihmisenä kasvamista
- kulttuuri-identiteettiä ja kansainvälisyyttä
- vastuuta ympäristöstä, hyvinvoinnista ja kestävästä tulevaisuudesta
- turvallisuudesta ja liikenteestä

Mikkelin täydennykset

- liikunnan opetuksessa korostetaan liikuntakasvatusta

- koululiikunta tukee oppilaan terveellistä kasvua ja kehitystä
- koululaiskilpailut ovat pehmeä tapa osallistua tavoitteelliseen kilpailutoimintaan; Mikkelissä toimintaa koordinoi kaupungin liikuntasiihteri

Oppiaineen erityispiirteet

Liikunnan oppisisällöt toistuvat ns. spiraaliperiaatteella eli eri vuosiluokilla käydään läpi samoja oppisisältöjä. Sisältöjä syvennetään vuosiluokittain motorisista perustaidoista kohti lajitaitoja. 5-9 luokilla huomioidaan sukupuolten erilaisuus sekä oppilaiden kasvun ja kehityksen erot.

1.-2. luokat

Tavoitteet

Oppilas

- oppii monipuolisesti motorisia perustaitoja ja saa virikkeitä harrastaa liikuntaa
- oppii hyvinvointia edistäviä ja turvallisia liikuntatapoja sekä perusuimataidon
- harjaantuu sekä itsenäisen työskentelyn taidoissaan että yhteistyötaidoissaan ilman keskinäisen kilpailun korostumista
- oppii toimimaan sovittujen ohjeiden mukaan ja reilun pelin hengessä.

Keskeiset sisällöt

- juoksua, hyppyjä, heittoja sekä niiden soveltamista liikuntamuotoihin
- voimistelua ilman välineitä, välineillä ja telineillä
- musiikki- ja ilmaisuliikuntaa sekä tansseja
- leikki-, viite-, pienpelejä ja eri palloilulajeja
- luontoliikuntaa
- talviliikuntaa
- veteen totuttautumista ja uintiharjoituksia
- liikunnallisia leikkejä

Perusliikunta ja yleisurheilu

- juoksu-, hyppy- ja heittotapojen leikkimuotoinen harjoittelu
- leikit

Luontoliikunta

- valokuvasuunnistus
- liikkuminen luokka- ja pihakartan avulla
- maastoleikit ja retket

Uinti

- Mikkelin kaupungin uimahallien opetussuunnitelmien mukaisesti (pdf-tiedosto)

Palloilu

- pallonkäsittelyharjoituksia monenlaisilla palloilla käsin ja jaloin
- syöttö ja syötön vastaanotto
- pallon lyönti mailalla ja kädellä
- palloleikit ja pelit vähillä säännöillä
- Fair play -idea

Tanssi- ja ilmaisuliikunta

- rytmitajun kehittäminen
- liikkuminen vaihtelevasti rytmissä ja tempossa
- laulu- ja piirileikit

Hiihto

- välineisiin totuttautuminen
- oikea pukeutuminen
- käännökset
- kaatuminen ja ylösnousu
- matkahiihto lyhyin kertasuorituksin

Luistelu

- välineisiin totuttautuminen
- lähdöt
- liukuminen
- eteenpäin luistelu
- jarrutukset
- kaatuminen ja ylösnousu
- leikit

Voimistelu

- käynnit, juoksut, hypyt ja hyppelyt
- lihaksistoa vahvistavat harjoitteet
- liikkuvuusharjoitteet
- tasapainoharjoitteet
- rentoutusharjoitteet
- rytmiharjoitteet

Telinevoimistelu

- permannolla kuperkeikat, vaaka, seisonnat ja rataanpyörä
- penkillä, hyppytelineillä, puolapuilla, köysillä, renkailla ja rekeillä alkuharjoitteita

1.-2. -luokilla edetään perustaitoja syventäen ikätason mukaisesti. Opetuksessa otetaan huomioon koulun välineistö ja paikalliset olosuhteet.

3.- 4. luokat

Tavoitteet

Oppilas

- osallistuu aktiivisesti liikkumalla liikuntatunneilla
- kokee liikunnan iloa
- saa tukea myönteisen minäkuvan rakentamiseen
- oppii liikunnan perustaitoja monipuolisesti
- oppii toimimaan ryhmässä ja noudattamaan sääntöjä reilun pelin hengessä keskinäistä kilpailua korostamatta
- oppii pukeutumaan tarkoituksenmukaisesti liikuntaa varten ja huolehtimaan omasta puhtaudestaan

3. luokan liikunnanopetuksen keskeiset sisällöt

Perusliikunta ja yleisurheilu

- liikuntaleikit
- hypyt, heitot ja juoksut

Luontoliikunta

- kartanlukutaito

- erilaiset suunnistusradat
- maastoretket

Uinti ja vedestä pelastaminen

- Mikkelin kaupungin uimahallien opetussuunnitelmien mukaisesti (pdf-tiedosto)

Palloilu

- sisä- ja ulkopalloilu
- viite- ja pienpelit

Tanssi- ja ilmaisuliikunta

- musiikkiliikunta

Hiihto

- hiihtotekniikat
- mäenlasku
- retkeily

Luistelu

- luistelutekniikat (eteenpäin luistelu, liukumiset ja jarrutukset)
- jääpelit

Voimistelu

- voimistelua ilman välineitä, välineillä ja telineillä
- kuntovoimistelu
- lihashuolto

4. luokan liikunnanopetuksen keskeiset sisällöt

Perusliikunta ja yleisurheilu

- hypyt, heitot ja juoksut

Luontoliikunta

- kartanlukutaito
- erilaiset suunnistusradat
- maastoretket

Uinti ja vedestä pelastaminen

- Mikkelin kaupungin uimahallien opetussuunnitelmien mukaisesti (pdf-tiedosto)

Palloilu

- viite- ja pienpelit
- sisä- ja ulkopalloilu

Tanssi- ja ilmaisuliikunta

- musiikkiliikunta

Hiihto

- hiihtotekniikat
- mäenlasku
- retkeily

Luistelu

- luistelutekniikat
- jääpelit

Voimistelu

- voimistelua ilman välineitä, välineillä ja telineillä
- kuntovoimistelu
- lihashuolto

Kuvaus oppilaan hyvästä osaamisesta 4. luokan päättyessä

Oppilas

- hallitsee motorisia perustaitoja ja osaa soveltaa niitä eri liikuntamuodoissa
- osaa juosta, hypätä ja heittää
- osaa voimisteluliikkeitä ilman välineitä, välineillä ja telineillä
- osaa ilmaista itseään liikunnan avulla ja liikkua rytmin tai musiikin mukaan
- osaa käsitellä pelivälineitä leikeissä ja harjoituksissa sekä toimia peleissä
- osaa liikkua luonnossa opetuskarttaa hyväksi käyttäen
- osaa luistelussa liukumisen, eteenpäin luistelun ja jarrutuksen
- pystyy liikkumaan suksilla monipuolisesti
- pystyy uimaan monipuolisesti uintisyvyisessä vedessä
- toimii pitkäjänteisesti ja suhtautuu realistisesti omiin suorituksiinsa
- osaa pukeutua tarkoituksenmukaisesti liikuntaa varten ja huolehtia puhtaudestaan
- toimii itsenäisesti ja ryhmässä sovittujen ohjeiden mukaan sekä osallistuu vastuullisesti ja yritteliäästi liikunnan opetukseen

5.-6. luokat

Tavoitteet

Oppilas

- kokee liikunnan iloa
- saa tukea myönteisen minäkuvan rakentamiseen
- oppii liikunnan perustaitoja monipuolisesti
- oppii toimimaan ryhmässä ja noudattamaan sääntöjä reilun pelin hengessä keskinäistä kilpailua korostamatta
- oppii liikunnan lajitaitoja monipuolisesti
- saa virikkeitä elinikäiseen liikunnan harrastamiseen
- ymmärtää liikunnan merkityksen omalle hyvinvoinnille ja terveydelle
- oppii suhtautumaan realistisesti omiin suorituksiinsa
- liikkuu luontoa säästäen
- tietää paikallisia liikuntamahdollisuuksia
- osallistuu aktiivisesti liikkumalla liikuntatunneilla
- pukeutuu tarkoituksenmukaisesti liikuntaa varten ja huolehtii puhtaudestaan

5. luokan keskeiset sisällöt

Perusliikunta ja yleisurheilu

- hypyt, heitot ja juoksut

Luontoliikunta

- kartanlukutaito
- erilaiset suunnistusradat
- maastoretket

Uinti ja vedestä pelastaminen

- Mikkelin kaupungin uimahallien opetussuunnitelmien mukaisesti (pdf-tiedosto)

Palloilu

- mailapelit
- sisä- ja ulkopalloilu
- pien- ja viitepelit

Tanssi- ja ilmaisuliikunta

- seuratanssit
- musiikkiliikunta

Hiihto

- hiihtotekniikat
- mäenlasku
- retkeily

Luistelu

- luistelutekniikat
- jääpelit

Voimistelu

- voimistelua ilman välineitä, välineillä ja telineillä
- kuntovoimistelu
- lihashuolto

6. luokan keskeiset sisällöt

Perusliikunta ja yleisurheilu

- hypyt, heitot ja juoksut

Luontoliikunta

- kartanlukutaito
- erilaiset suunnistusradat
- maastoretket
- kompassiin tutustuminen

Uinti ja vedestä pelastaminen

- Mikkelin kaupungin uimahallien opetussuunnitelmien mukaisesti (pdf-tiedosto)

Palloilu

- mailapelit
- sisä- ja ulkopalloilu
- pien- ja viitepelit

Tanssi- ja ilmaisuliikunta

- seurataanssit
- musiikkiliikunta

Hiihto

- hiihtotekniikat
- mäenlasku
- retkeily

Luistelu

- luistelutekniikat
- jääpelit

Voimistelu

- voimistelua ilman välineitä, välineillä ja telineillä
- kuntovoimistelu
- lihashuolto

7.-9. luokat

Tavoitteet

Oppilas

- kokee liikunnan iloa ja saa myönteisiä elämyksiä
- saa tukea myönteisen minäkuvan rakentamiseen
- toimii ryhmässä ja noudattaa sääntöjä
- harjoittaa motorisia perustaitoja ja lajitaitoja monipuolisesti
- kehittää uimataitoaan ja opettelee vedestä pelastamisen taidon
- saa virikkeitä elinikäiseen liikunnan harrastamiseen
- ymmärtää liikunnan merkityksen omalle hyvinvoinnille ja terveydelle
- suhtautuu realistisesti omiin suorituksiinsa
- liikkuu luontoa säästäen
- tietää paikallisia liikuntamahdollisuuksia ja osaa etsiä lisää tietoa harrastamismahdollisuuksista
- osallistuu aktiivisesti liikkumalla liikuntatunneilla
- pukeutuu tarkoituksenmukaisesti ja huolehtii puhtaudestaan
- kantaa vastuuta omista ja yhteisistä liikuntavarusteista

7. luokan keskeiset sisällöt

Yleisurheilu

- hyppy-, heitto- ja juoksulajit

Luontoliikunta

- kartanlukutaito
- erilaiset suunnistusradat
- kompassiin tutustuminen
- maastoretket

Uinti

- uintitekniikat, vesivoimistelu ja -pelit, kuntouinti

Palloilu

- mailapelit
- sisä- ja ulkopalloilu
- pienpelit

Tanssi- ja ilmaisuliikunta

- seurataanssit
- musiikkiliikunta

Hiihto

- hiihtotekniikat
- mäenlasku
- retkeily

Luistelu

- luistelutekniikat
- jääpelit

Voimistelu

- voimistelua ilman välineitä, välineillä ja telineillä
- kuntovoimistelu
- lihashuolto

8. luokan keskeiset sisällöt

Yleisurheilu

- hyppy-, heitto- ja juoksulajit

Luontoliikunta

- kartanlukutaito
- erilaiset suunnistusradat
- kompassiin tutustuminen
- maastoretket

Uinti

- uintitekniikat, vesivoimistelu ja -pelit, hengenpelastus sekä kuntouinti

Palloilu

- mailapelit
- sisä- ja ulkopalloilu
- pienpelit

Tanssi- ja ilmaisuliikunta

- seuratanssit
- musiikkiliikunta

Hiihto

- hiihtotekniikat
- mäenlasku
- retkeily

Luistelu

- luistelutekniikat
- jääpelit

Voimistelu

- voimistelua ilman välineitä, välineillä ja telineillä

- kuntovoimistelu
- lihashuolto

9. luokan keskeiset sisällöt

Yleisurheilu

- hyppy-, heitto- ja juoksulajit

Luontoliikunta

- kartanlukutaito
- erilaiset suunnistusradat
- kompassin käyttö
- maastoretket
- jokamiehen oikeudet

Uinti

- uintitekniikat, vesivoimistelu ja -pelit, hengenpelastus sekä kuntouinti

Palloilu

- mailapelit
- sisä- ja ulkopalloilu
- pienpelit

Tanssi- ja ilmaisuliikunta

- seurataanssit
- musiikkiliikunta

Hiihto

- hiihtotekniikat
- matkahiihto
- mäenlasku
- retkeily

Luistelu

- luistelutekniikat
- jääpelit

Voimistelu

- voimistelua ilman välineitä, välineillä ja telineillä
- kuntovoimistelu
- lihashuolto

Muu liikunta

- tutustutaan mahdollisuuksien mukaan koululiikunnan ulkopuolisiin lajeihin.

Päätöarvioinnin kriteerit arvosanalle 8

Oppilas

- osaa ydintaidot juoksuissa, hyppyissä ja heitoissa
- osaa voimistelun, välinevoimistelun ja telinevoimistelun liikkeitä
- osoittaa toiminnassaan ymmärtävän rytmin merkityksen liikunnassa ja tanssissa
- osaa yleisimpien pallopelien perusteet ja pelaa niitä sovittujen sääntöjen mukaan
- osaa suunnistaa karttaa ja kompassia apuna käyttäen sekä tietää jokamiehen oikeuksista ja velvollisuuksista
- osaa luistella sujuvasti
- hallitsee hiihdon harrastamiseen tarvittavat perustekniikat
- hallitsee uimataidon sekä osaa vedestä pelastamisen taitoja
- tuntee liikunnan ja terveyden välisiä yhteyksiä
- osaa ylläpitää, arvioida ja kehittää toimintakykyään
- osoittaa oppimis- ja yrittämishalua koululiikunnassa, varustautuu liikuntatunneille asiallisesti ja huolehtii puhtaudestaan
- toimii vastuullisesti ja ottaa toiset huomioon sekä noudattaa sopimuksia, sääntöjä ja reilun pelin periaatetta

Yleistä opsin laatimisesta

Johdanto

Kotitalouden opetuksen tarkoituksena on kehittää arjen hallinnan edellyttämiä käytännön taitoja, yhteistyövalmiuksia ja tiedonhankintaa sekä niiden soveltamista arkielämän tilanteissa. Tehtävänä on ohjata oppilasta ottamaan vastuuta terveydestään, ihmissuhteistaan ja taloudestaan sekä lähiympäristön viihtyvyydestä ja turvallisuudesta. Kotitalouden opetuksen tulee perustua käytännön toimintaan ja ryhmässä toimimiseen sekä oppilaan omien lähtökohtien huomioon ottamiseen ja kokonaisvaltaisen kasvun tukemiseen. Oppiaineissa perehdytään moniin ihmisen hyvinvoinnin ja hyvän elämän kannalta tärkeisiin kysymyksiin, jotka käsittelevät nuorta itseään, kotia ja perhettä sekä niiden yhteyksiä muutuvaan yhteiskuntaan ja ympäristöön. Kotitalouden opetus tarjoaa mahdollisuuksia opetuksen eheyttämiseen ja yhteistyöhön muiden oppiaineiden kanssa ja soveltaa käytäntöön useiden eri alojen tietoa.

Kotitalouden pääpaino on käytännön työskentelyssä, työskentely on yksilö- pari- tai ryhmätyötä. Oppiaineessa toimitaan kestäväen kehityksen periaatteiden mukaisesti. Turvallisen työskentelyn takaamiseksi opetusryhmän koko tulee sovittaa koulun kotitalousluokan mitoitukseen mukaan.

Tavoitteet

Oppilas oppii

- ymmärtämään hyvien tapojen ja tasa-arvon merkityksen yksilön ja perheen hyvinvoinnin kannalta.
- pohtimaan kotitalouden arjen hallintaa ja sen yhteyksiä omiin valintoihinsa ja toimintaansa
- tekemään ruokatalouden, asunnon ja tekstiilien hoitoon liittyviä perustehtäviä ja käyttämään

tarkoituksenmukaisia, turvallisia ja kestäväen kehityksen mukaisia aineita, välineitä ja työtapoja

- toimimaan harkitsevana ja vastuunsa tuntevana kuluttajana sekä tiedostamaan kulutukseen

liittyviä ongelmia.

- tiedostamaan kotitalouksien toimintaan liittyvää kansallista kulttuuria.

Sisällöt

Perhe ja yhdessä eläminen

- hyviä tapoja, tapakulttuuria ja kodin juhlia
- sosiaalinen vastuu ja välittämisen ilmapiiri
- tasa-arvo ja ajankäyttö perheessä

Ravitsemus ja ruokakulttuuri

- Ravitsemussuosituksia ja terveellinen ruoka
- Ruoan laatu ja turvallisuus
- Perusruoanvalmistusmenetelmät
- Aterioiden suunnittelua ja erilaisia ruokailutilanteita suomalaisessa ruokakulttuurissa

Kuluttaja ja muuttuva yhteiskunta

- Rahankäytön suunnittelua
- Kuluttajan vastuuta ja vaikutusmahdollisuuksia
- Tuotteiden ja palvelujen hankintaa ja käyttöä
- Kulutuksen ympäristövaikutuksia

Koti ja ympäristö

- asunnon ja tekstiilien hoitoa
- kotitalouden jätehuoltoa
- kotitalouskoneiden ja kodin laitteiden käyttöä

Päätöarvioinnin kriteerit arvosanalle 8

Yhteistyö ja vuorovaikutustaidot

Oppilas

- osaa noudattaa hyviä tapoja ja ottaa muut huomioon käyttäytymisellään sekä toimia itsenäisesti ja ryhmässä.
- Tuntee kotitaloustyön suunnittelua, tasapuolisen työnjaon ja ajankäytön perusteita ja osaa soveltaa niitä oppimistilanteessa.

Käytännön työtaidot

- tuntee ruoka-aineiden ominaisuuksia, tavallisimpia ruoanvalmistuksen menetelmiä ja osaa käyttää näitä hyväkseen ruoanvalmistuksessa
- osaa valmistaa ohjatusti suomalaisia perusruokia ja leivonnaisia ja koostaa ateriansa ravitsemussuositukset huomioon ottaen.
- Osaa käyttää tarkoituksenmukaisia työtapoja ja tavallisimpia kodinkoneita ja -välineitä turvallisesti
- Osaa tulkita tekstiilien hoito-ohjeita ja hoitaa tavallisimpia tekstiilejä
- Osaa tehdä kodin siivouksen perustehtäviä

- Osaa toimia ympäristöään säästäen, valita tarkoituksenmukaisia pesu- ja puhdistusaineita sekä huolehtia kodin jätteiden peruslajittelusta

Tiedonhankinta- ja käsittelytaidot

Oppilas

- osaa etsiä ja hyödyntää kotitalouden tietoja eri lähteistä, tulkita yleisimpiä tuote- ja pakkausmerkintöjä ja symboleja sekä pohtia erilaisen tiedon luotettavuutta

- osaa pääpiirteittäin kertoa mistä kotitalouden menot koostuvat ja tehdä rahankäyttösuunnitelmia
- tuntee tärkeimmät kuluttajan vastuu ja vaikutusmahdollisuudet.

Päätöarvioinnin kriteerit arvosanalle 5

Yhteistyö- ja vuorovaikutustaidot

Oppilas

- häiritsee toisten opiskelua
- on itsekäs ja toisista piittaamaton
- ongelmia ryhmä- ja parityöskentelyssä

Käytännön työtaidot

- työskentely epävarmaa
- tarvitsee jatkuvaa opettajan tai muiden ryhmän jäsenten ohjausta
- työskentelee, mutta vastahakoisesti
- vastuuntunnoton

Tiedonhankinta ja -käsittelytaidot

- Tieto ei kiinnosta
- Vaikeuksia tiedon löytämisessä ja muuttamisessa käytännön työksi

Aihekokonaisuudet

Aihekokonaisuudet esiintyvät 7 lk:n kotitaloudessa seuraavasti:

1. Ihmisenä kasvaminen

Kotitaloudessa tuetaan oppilaan kasvua käytännön työskentelyn ja teoriaopetuksen avulla. Opitaan omien valintojen vaikutuksia terveyteen ja elämään. Kehitetään ryhmä- ja yhteistyötaitoja. Opitaan tasa-arvoista työnjakoa, arvostamaan toisen työtä ja työskentelemään vastuullisesti. Kotitaloudessa opitaan käsittelemään onnistumisen ja epäonnistumisen tunteita. Työskennellessä opitaan myös esteettisyyttä ja luovuutta.

2. Kulttuuri-identiteetti ja kansainvälisyys

Kotitaloudessa tutustutaan pääsääntöisesti suomalaiseen ruokaperinteeseen. Muiden maiden ruoka- ja tapakulttuureihin tutustutaan arkitilanteiden yhteydessä.

3. Viestintä ja mediataito

Kotitaloudessa opitaan hyödyntämään viestintä- ja mediatekniikkaa tiedonhankinnassa ja raportoinnissa. Kehitetään kriittisyyttä median välittämiin asioihin. Opitaan ymmärtämään ruoan merkitys ja symboliikka eri tilanteissa.

4. Osallistuva kansalaisuus ja yrittäjyys

Opitaan ottamaan vastuuta omasta työskentelystä, työyhteisöstä ja työympäristöstä. Opitaan työskentelemään pitkäjänteisesti, sekä itsenäisesti että ryhmän jäsenenä. Tutustutaan kotitalouteen liittyviin taloudellisiin merkityksiin ja vaikutuksiin. Opitaan ymmärtämään elinkeinoelämän toimintaa kotitalouden kannalta.

5. Vastuu ympäristöstä, hyvinvoinnista ja kestävästä tulevaisuudesta

Opitaan kestäväen kehityksen periaatteita. Opitaan oman talouden hallintaa ja kulutuskäyttäytymistä ja kuluttajan vaikuttamiskeinoja.

6. Turvallisuus ja liikenne

Perehdytään työturvallisuuteen kotitaloustyöskentelyssä, harjaannutaan käyttämään työvälineitä ja laitteita turvallisesti ja ergonomisesti sekä huolehtimaan turvallisesta ja siististä työympäristöstä.

7. Ihminen ja teknologia

Kotitaloudessa opitaan käyttämään laitteita tarkoituksenmukaisella tavalla. Tietotekniikkaa käytetään tiedonhankinnoissa mahdollisuuksien mukaan.

Kategoria: Kotitalous

Yleistä opsin laatimisesta

Perusopetuksen valinnaisten aineiden tehtävä on syventää ja laajentaa perusopetuksen yhteisten oppiaineiden, erityisesti taide- ja taitoaineiden, mukaan luettuna kotitalous, sekä haluttaessa aihekokonaisuuksien tietoja ja taitoja oppilaan valinnan mukaisesti. Valinnaisten aineiden tehtävä on myös antaa oppilaalle mahdollisuus syventää harrastuksiaan ja löytää uusia kiinnostuksen kohteita. Valinnaisten aineiden tulee tukea perusopetuksen tavoitteita.

Valtioneuvoston asetuksen 1435/2001 6 §:ssä on määritelty valinnaisten aineiden yhteenlaskettu vähimmäisviikkotuntimäärä sekä niiden jakaminen

- oppiaineiden syventäviin tai soveltaviin oppimääriin
- useasta oppiaineesta muodostettuihin kokonaisuuksiin
- vieraisiin kieliin
- tietotekniikkaan liittyviin aineisiin.

Opetussuunnitelmassa päätetään jokaisen valinnaisen aineen nimi, laajuus, tavoitteet, sisällöt sekä vuosiluokat, joilla sitä tarjotaan.

Vieraiden kielten osalta näissä perusteissa on määritelty A- ja B-kielinä opettavien valinnaisten kielten tavoitteet ja keskeiset sisällöt. Muista valinnaisista kielistä päätetään opetussuunnitelmassa.

Mikäli opetuksen järjestäjän hyväksymässä tuntijaossa ylitetään perusopetusasetuksen määrittelemä oppilaan vähimmäisviikkotuntimäärä, voivat viikkotunnit ylityksen osalta sisältää myös valinnaisia aineita.

Tuntijaossa on vuosiluokilla 1-4 taide- ja taitoaineiden (musiikki, kuvataide, käsityö, liikunta) vähimmäistuntimäärän lisäksi varattu kuusi vuosiviikkotuntia näille aineille yhteistä opetusaikaa. Myös vuosiluokilla 5-9 on kuusi vuosiviikkotuntia näiden aineiden yhteistä opetusaikaa. Paikallisessa opetussuunnitelmassa taide- ja taitoaineiden yhteinen opetusaika voidaan jakaa mainittujen aineiden kesken yhteisesti kaikille oppilaille tai se, taikka osa siitä voidaan jättää oppilaskohtaisesti valittaviksi taide- ja taitoaineiden syventäviksi opinnoiksi.

Mikkelin täydennys

Valinnaisaineina opiskeltavien A- ja B-kielien esitellään luvuissa 7.4 ja 7.6. Muut valinnaisaineet esitellään koulukohtaisissa opetussuunnitelmissa.

Yleistä opsin laatimisesta

Johdanto

Oppilaanohjauksen tehtävänä on tukea oppilaan kasvua ja kehitystä siten, että oppilas kykenee edistämään opiskeluvalmiuksiaan ja sosiaalista kypsymistään sekä kehittämään elämänsuunnittelun kannalta tarpeellisia tietoja ja taitoja. Ohjauksen tuella oppilas tekee omiin kykyihinsä ja kiinnostuksiinsa perustuvia opiskelua, koulutusta, arkielämää ja elämänuraa koskevia ratkaisuja. Oppilaanohjauksen tarkoituksena on edistää koulutyön tuloksellisuutta, lisätä hyvinvointia koulussa sekä ehkäistä syrjäytymistä. Sen avulla edistetään myös koulutuksellista, etnistä ja sukupuolten välistä tasa-arvoa.

Oppilaan turvallista siirtymistä opintopolun nivelvaiheissa tulee tukea oppilaanohjaajien ja toisen asteen oppilaitosten ohjauksesta vastaavien opinto-ohjaajien sekä opettajien välisellä yhteistyöllä, joka ylittää oppilaitosten ja kouluasteiden väliset rajat.

Mikkelin versio

Alkuopetuksesta alkaen luodaan pohja oppilaanohjauksen tavoitteiden prosessiluonteiselle toteutumiselle. Tavoitteet täydentyvät ja syventyvät siirryttäessä vuosiluokalta toiselle.

Tavoitteet

Oppilas

- oppii itsenäisyyteen, vastuullisuuteen ja itsetuntemukseen
- oppii yhteistyö- ja vuorovaikutustaitoja
- oppii kehittämään oppimisvalmiuksiaan ja tunnistamaan oppimisvaikeuksiaan sekä etsimään apua ongelmatilanteissa
- oppii tuntemaan erilaiset oppimistyylit
- oppii kehittämään opiskelutaitojaan ja oman toiminnan arviointitaitojaan
- saa tukea ja ohjausta siirtyessään koulutuksen eri nivelvaiheissa perusopetuksen sisällä ja perusopetuksen päättövaiheessa
- oppii etsimään tietoja ja hankkimaan taitoja opiskelua, tulevaisuutta sekä elämää koskevia suunnitelmia ja valintoja varten käyttäen myös tieto- ja viestintäteknologian tarjoamia mahdollisuuksia
- oppii kehittämään päätöksentekotaitojaan sekä toteuttamaan ja arvioimaan tulevaisuudensuunnitelmiaan myös muuttuvissa olosuhteissa
- saa tukea ja ohjausta ammatillisessa suuntautumisessa, myös sukupuolirajat ylittävissä oppiaine-, koulutus- ja ammatinvalinnoissa
- oppii hankkimaan tietoja yhteiskunnasta, työelämästä ja yrittäjyydestä sekä kasvamaan monikulttuurisuuteen ja kansainvälisyyteen.

Vuosiluokat 1-2

Oppilaanohjauksen tavoitteena on edistää oppilaan opiskeluvalmiuksien kehittymistä ja tukea hänen sosiaalista kasvuaan sekä osaltaan estää oppimisvaikeuksien syntymistä. Sujuvan opiskelun turvaamiseksi ohjauksen on tuettava oppilasta opiskelutaitojen kehittämisessä. Oppilasta tulee ohjata suhtautumaan vastuullisesti koulutyöhön ja tehtäviin, käyttämään monipuolisia työtapoja ja hankkimaan tietoa erilaisista tietolähteistä.

Oppilaanohjausta toteutetaan vuosiluokkien 1-2 aikana eri oppiaineiden opetuksen ja koulun muun toiminnan yhteydessä. Oppilaan tulee saada henkilökohtaista ohjausta opiskelunsa ja valintojensa tueksi sekä erilaisissa arkielämän kysymyksissä.

Mikkelin versio

Tavoitteiden toteuttamiseksi tehdään yhteistyötä huoltajien kanssa. Koulukohtaisesti määritellään menetelmät, joiden avulla koulutulokas ohjataan koulun toimintaan. Ohjaus opintopolkujen valintoihin perustuu oppilaan kykyihin ja kiinnostuksiin, ja oppilaalla on mahdollisuus hakeutua opiskelemaan musiikkiluokalle.

Vuosiluokat 3-6

Vuosiluokkien 3-6 aikana oppilaanohjauksen tehtävänä on ohjata oppilasta itsenäistymiseen ja vastuullisuuteen koulutyössä ja tehtävien tekemisessä. Oppilasta tulee ohjata myös hänen tehdessään ainevalintoja perusopetuksen aikana ja nivelvaiheissa. Vuosiluokkien 3-6 aikana aloitetaan tutustuminen ammatteihin ja työelämään.

Ohjauksen tehtävänä on lisäksi ohjata oppilaita kehittämään tiedonhankinnan valmiuksia ja käyttämään monipuolisia työtapoja. Oppilasta tulee ohjata myös yhteistoiminnallisuuteen ja toisten ihmisten huomioon ottamiseen.

Oppilaanohjausta toteutetaan vuosiluokkien 3-6 aikana pääasiassa eri oppiaineiden opetuksen ja koulun muun toiminnan yhteydessä. Ohjaukseen voidaan myös varata oppitunteja opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla. Myös vuosiluokkien 3 - 6 oppilaiden tulee saada henkilökohtaista ohjausta opiskelunsa ja valintojensa tukemiseksi sekä erilaisissa arkielämän kysymyksissä.

Mikkelin versio

Vuosiluokat 3-4

Oppilasta tuetaan ja ohjataan opiskelu- ja työskentelytaitojen omaksumisessa tuntimäärien ja oppisisältöjen kasvaessa. Jokaista ohjataan löytämään oma paikkansa opiskelu- ja kaveriryhmässä. Oppilalle opetetaan oman toiminnan arviointia. Työelämään tutustuminen aloitetaan kouluyhteisön ja oppilaan perhepiirin ammasteista sekä koulun lähialueen

työpaikoista. Tutustumisessa korostetaan sitä, että kaikki työtehtävät ovat arvokkaita ja tarpeellisia. Oppilasta ja huoltajia ohjataan kielivalinnoissa. Ohjauksessa tulee selvittää Mikkelin kaupungin kieliohjelman sisältö ja kielivalinnan vaikutus oppilaan tulevaisuuteen.

Vuosiluokat 5-6

Oppilaan opiskelu- ja työskentelytaitoja vahvistetaan edelleen, ja painotetaan toimimista erilaisissa ryhmissä ja toisten huomioon ottamista. Oppilasta tuetaan hyväksymään itsensä ja muut tasavertaisena osana kouluyhteisöä. Oppilaan itsearviointia ja -tuntemusta kehitetään edelleen. Työelämään tutustumista jatketaan esimerkiksi osallistumalla koulun työntekijöiden tehtäviin ja tekemällä opintokäyntejä. Yhdessä yläkoulun oppilashuoltohenkilöstön kanssa pyritään tukemaan ja helpottamaan oppilaan siirtymistä seitsemännelle luokalle. (Tarkemmin kohta Yhteistyö nivelvaiheessa)

Vuosiluokat 7-9

Perusopetuksen 7-9 vuosiluokkien oppilaanohjaus tulee järjestää siten, että se tarjoaa oppilaalle kokonaisuuden, joka muodostuu:

- luokkamuotoisesta ohjauksesta
- yksilöllisiin kysymyksiin syventävästä henkilökohtaisesta ohjauksesta
- sosiaaliseen vuorovaikutukseen perustuvasta pienryhmäohjauksesta
- työelämään tutustumisesta.

Henkilökohtainen ohjaus

Oppilaalle tulee järjestää henkilökohtaista ohjausta, jolloin oppilaalla on mahdollisuus keskustella opintoihinsa, koulutus- ja ammatinvalintoihinsa sekä elämäntilanteeseensa liittyvistä kysymyksistä.

Mikkelin versio

Henkilökohtaisen ohjauksen keskeisiä aiheita:

- 7. luokalla uuteen oppimisympäristöön siirtyminen, luottamuksellisen suhteen luominen ja tutustuminen, itsetuntemuksen lisääminen ja valinnaisainevalintoihin ohjaaminen.
- 8. luokalla tärkeimpiä aiheita ovat opiskelutaitojen kehittäminen, itsetuntemuksen lisääminen ja työelämään tutustuminen. Erityisoppilaiden osalta jatko-opintoihin ohjaaminen tulisi aloittaa jo 8. luokalla.
- 9. luokalla ohjaus keskittyy jatko-opintojen ja uravalinnan suunnitteluun ja työelämään tutustumiseen.
- Henkilökohtaisella ohjauksella pyritään kannustamaan ja auttamaan oppilasta hänelle tärkeissä kysymyksissä ja erilaisissa pulmatilanteissa.

Pienryhmäohjaus

Oppilaalle tulee järjestää pienryhmäohjausta, jonka aikana hän oppii ryhmässä käsittelemään kaikille yhteisiä tai kunkin ryhmään osallistuvan opiskelijan henkilökohtaisia, muiden oppilaiden kanssa jaettavissa olevia ohjauksellisia kysymyksiä.

Mikkelin versio

Pienryhmäohjauksessa voidaan harjoitella esimerkiksi opiskelutaitoja ja sosiaalisen vuorovaikutuksen taitoja. Pienryhmässä voidaan myös ryhmän kiinnostuksen mukaan lisätä tietoa jatko-opinnoista ja ammateista.

Ohjaus-, neuvonta- ja tietopalvelut

Perusopetuksen päättövaiheessa oppilasta tulee ohjata ja tukea jatko-opiskeluvalinnoissa sekä ohjata käyttämään opetus- ja työhallinnon sekä muita yhteiskunnan tarjoamia ohjaus-, neuvonta- ja tietopalveluita.

Mikkelin versio

Oppilasta ohjataan käyttämään tieto- ja viestintätekniiikan tarjoamia mahdollisuuksia tiedonhankinnassa ja urasuunnittelussa koulun mahdollisuuksien mukaisesti.

Työ- ja elinkeinoelämään tutustuminen

Työ- ja elinkeinoelämän sekä koulun välisen yhteistyön tavoitteena on, että oppilas hankkii tietoa ammattialoista, ammateista ja työelämästä sekä saa virikkeitä yrittäjyydestä.

Oppilaalle tulee järjestää työelämään tutustumisjaksoja koulutus- ja ammatinvalintojensa perustaksi ja työn arvostuksen lisäämiseksi. Oppilaan tulee voida hankkia omakohtaisia kokemuksia työelämästä ja ammateista aidoissa työympäristöissä. Työelämään tutustumisen yhteydessä oppilaalle tulee järjestää mahdollisuus arvioida hankkimiaan tietoja ja kokemuksia. Opetussuunnitelmaan tulee laatia suunnitelma työelämään tutustumisen järjestelyistä.

Mikkelin versio

Elinkeino- ja työelämään tutustumista tulee olla kaikilla vuosiluokilla. Sitä voi toteuttaa monipuolisesti erilaisia työskentelytapoja käyttäen, joita ovat esimerkiksi työelämän edustajien vierailut luokkatunneilla, työpaikkakäynnit, projektityöt, eri alojen tiedotusmateriaalien käyttö ja

työelämään tutustuminen (TET).

Oppilas tutustuu työelämään 7. luokalla 3 päivää, 8. luokalla 5 päivää ja 9. luokalla 10 päivää. Työelämään tutustumispaikan oppilas hankkii oman kiinnostuksensa perusteella ja niin, että se tukee hänen tulevaisuuden suunnitelmiaan. Yläluokkien aikana oppilaan tulee tutustua vähintään kahteen koulun ulkopuoliseen työpaikkaan. Työelämään tutustuminen 7. luokalla voidaan toteuttaa omalla koululla.

Luokkamuotoinen ohjaus

Tavoitteet

Oppilas

- oppii itsetuntemusta ja vuorovaikutustaitoja
- muodostaa kokonaiskäsityksen koulun toimintatavoista ja opiskelumahdollisuuksista
- oppii käyttämään erilaisia opiskelumenetelmiä ja tiedonhankintakanavia sekä arvioimaan omia opiskelutaitojaan
- oppii kehittämään hänelle sopivia opiskelustrategioita
- tuntee Suomen koulutusjärjestelmän pääpiirteet ja oppii etsimään tietoa jatko-opiskelumahdollisuuksista
- hankkii perustietoa työelämästä ja eri ammattialoista ja
- opettelee etsimään tietoa opiskelusta ja työnteosta ulkomailla.

Keskeiset sisällöt

- itsetuntemus ja ammatillinen kehitys
- kouluyhteisössä toimiminen, perusopetuksen rakenne, eteneminen ja oppilaan arviointi
- opiskelun taidot
- tulevaisuudensuunnittelu- ja päätöksentekotaidot
- työelämätietous, elinkeinorakenne ja ammattialat
- Suomen koulutusjärjestelmä
- jatko-opintomahdollisuudet peruskoulun jälkeen ja hakeutuminen jatko-opintoihin
- opiskelu ja työskentely ulkomailla
- ohjaus-, tiedotus- ja neuvontapalvelut
- tasa-arvo yhteiskunnassa ja työelämässä.

Mikkelin versio

Oppilaanohjauksen prosessiluonteesta johtuen oppilaanohjauksen opetussuunnitelman sisältöjä käsitellään kaikilla vuosiluokilla, kuitenkin painottaen oppilaan ikätason mukaisia aihealueita.

Luokkamuotoisen ohjauksen painotukset

7. luokka

- tutustuminen uuteen oppimisympäristöön ja luokkayhteisöön
- tutustuminen opetussuunnitelmaan ja arvioinnin periaatteet
- opiskelun perustaidot
- itsetuntemuksen lisääminen ja itsearvioinnin harjoittelu
- ohjaaminen valinnaisuuteen ja päätöksentekoon
- TET -päivien suunnittelu ja arviointi

8. luokka

- opiskelutaitojen kertaaminen ja opiskelumotivaation merkityksen pohtiminen
- oman opiskelutavan tunnistaminen ja kehittäminen
- työelämätietouden lisääminen, TET -jakson suunnittelu ja arviointi
- tutustuminen koulutusjärjestelmään, opetellaan tiedonhakua eri lähteistä
- perehdytään eri ammatteihin ja ammattialoihin, esim. laaditaan ammattiesitelmä

9. luokka

- itsetuntemuksen ja päätöksentekotaitojen syventäminen
- jatko-opintomahdollisuuksien ja yhteishakujärjestelmän selkeyttäminen
- perehdytään paikallisiin 2. asteen koulutusvaihtoehtoihin
- työelämätietouden syventäminen, TET -jakson suunnittelu ja arviointi
- työn haun harjoittelu
- tutustuminen työhallinnon palveluihin, vierailu työvoimatoimistoon
- opintojen rahoitus
- opiskelu ja työskentely ulkomailla
- alustava tutustuminen korkea-asteen koulutusvaihtoehtoihin ja oppisopimuskoulutukseen
- yrittäjyys ja sen merkitys, perustietoja yrittäjyydestä ammattina

Aihekokonaisuudet

Aihekokonaisuuksista painottuvat erityisesti ihmisenä kasvaminen, osallistuva kansalaisuus ja yrittäjyys sekä kulttuuri-identiteetti ja kansainvälisyys.

Yleistä opsin laatimisesta

Oppilaan arviointi jaetaan arviointiin opintojen aikana ja päättöarviointiin, joilla on erilaiset tehtävät.

8.1 Arviointi opintojen aikana

8.1.1 Arvioinnin tehtävät

Opetussuunnitelman perusteet

Opintojen aikaisen arvioinnin tehtävänä on ohjata ja kannustaa opiskelua sekä kuvata, miten hyvin oppilas on saavuttanut kasvulle ja oppimiselle asetetut tavoitteet. Arvioinnin tehtävänä on auttaa oppilasta muodostamaan realistinen kuva oppimisestaan ja kehitymisestään ja siten tukea myös oppilaan persoonallisuuden kasvua.

8.1.2 Arvioinnin periaatteet

Opintojen aikaisen arvioinnin tulee olla totuudenmukaista ja perustua monipuoliseen näyttöön. Arvioinnin tulee kohdistua oppilaan oppimiseen ja edistymiseen oppimisen eri osa-alueilla. Arvioinnissa otetaan huomioon sen merkitys oppimisprosessissa. Oppilaan arviointi muodostaa kokonaisuuden, jossa on tärkeää opettajan antama jatkuva palaute. Arvioinnin avulla opettaja ohjaa oppilasta tiedostamaan omaa ajatteluaan ja toimintaansa sekä auttaa oppilasta ymmärtämään oppimistaan. Oppilaan edistymistä, työskentelyä ja käyttäytymistä arvioidaan suhteessa opetussuunnitelman tavoitteisiin ja kuvauksiin oppilaan hyvästä osaamisesta.

Kuvaus oppilaan hyvästä osaamisesta sekä päättöarvioinnin kriteerit määrittelevät kansallisesti sen tieto- ja taitotason, joka on oppilaan arvioinnin pohjana. Numeroarvostelua käytettäessä hyvän osaamisen kuvaus määrittelee tason arvosanalle kahdeksan (8). Sanallisessa arvioinnissa kuvaus oppilaan hyvästä osaamisesta tukee opettajaa hänen arvioidessaan oppilaan edistymistä, ja se on arvioinnin perusta kuvattaessa, miten oppilas on saavuttanut tavoitteet. Kuvaus oppilaan hyvästä osaamisesta on laadittu jokaisen oppiaineen osion päätteeksi tuntijaon nivelkohtaan.

Opetussuunnitelmassa tulee määritellä yleiset ja oppiainekohtaiset arvioinnin periaatteet. Oppilaalle ja hänen huoltajalleen tulee antaa etukäteen tietoa arvioinnin perusteista ja pyydettyä on selvitettävä jälkikäteen, miten niitä on arvioinnissa sovellettu.

Oppiaineet, aineryhmät ja käyttäytyminen arvioidaan sanallisesti, numeroarvosteluna tai näiden yhdistelmänä. Numeroarvosana kuvaa osaamisen tasoa. Sanallisella arvioinnilla voidaan kuvata myös oppilaan edistymistä ja oppimisprosessia. Yhteisten aineiden arvioinnissa tulee todistuksissa käyttää numeroarvostelua viimeistään kahdeksannella vuosiluokalla. Jos oppilas suorittaa jonkin yhteisen oppiaineen kaikki opinnot ennen tätä, tulee numeroarvostelua käyttää lukuvuositodistuksessa jo sinä lukuvuonna, jolloin kyseisen oppiaineen opiskelu päättyy. Sanallista arviointia käytettäessä lukuvuositodistuksesta tulee käydä ilmi, onko oppilas saavuttanut vuosiluokan tavoitteet hyväksytysti. Valinnaisten aineiden arvioinnista päätetään opetussuunnitelmassa.

Arviointipalautetta tulee antaa oppilaalle ja hänen huoltajalleen lukuvuositodistusten lisäksi riittävästi ja monipuolisesti. Tietoa tulee antaa oppilaan edistymisestä, vahvuuksista sekä niistä oppimisen alueista, joita on kehitettävä. Arviointipalautetta voidaan antaa välitodistuksin, erilaisin tiedottein ja arviointikeskusteluissa tai muilla tavoin.

Tukea tarvitsevan oppilaan arviointi

Oppimisvaikeudet tulee ottaa huomioon oppilaan arvioinnissa. Tämä koskee myös oppilaita, joiden vaikeudet ovat lieviä ja joille ei ole tehty erityisen tuen päätöstä. Arvioitaessa tulee käyttää menetelmiä, joiden avulla oppilas kykenee mahdollisimman hyvin osoittamaan osaamisensa. Arviointipalautte auttaa oppilasta tunnistamaan omat kehittymistarpeensa.

Eryistä tukea saavan oppilaan arvioinnin periaatteet määritellään henkilökohtaisessa opetuksen järjestämistä koskevassa suunnitelmassa (HOJKS).

Jos oppilas opiskelee oppiaineen yleisen oppimäärän mukaisesti, oppilaan suorituksia arvioidaan suhteessa yleisen oppimäärän tavoitteisiin ja kuvauksiin oppilaan hyvästä osaamisesta.

Jos erityisen tuen päätöksessä päätetään, oppilas opiskelee yksilöllistetyn oppimäärän mukaan yhdessä tai useammassa oppiaineessa, arvioidaan oppilaan suorituksia henkilökohtaisessa opetuksen järjestämistä koskevassa suunnitelmassa määriteltyihin hänelle yksilöllisesti asetettuihin tavoitteisiin perustuen. Silloin oppilaan osaamista ei arvioida suhteessa opetussuunnitelman perusteissa määriteltyihin hyvän osaamisen kuvauksiin. Yksilöllistettyjen oppimäärien mukaisesti opiskelluissa oppiaineissa voidaan käyttää sanallista arviota kaikilla vuosiluokilla.

Pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevan oppilaan arviointi perustuu perusopetuksen yleisiin oppimääriin tai yksilöllistettyihin oppimääriin, sen mukaan mitä oppilaan erityistä tukea koskevassa päätöksessä on päätetty.

Oppilaan, jonka opetus on järjestetty toiminta-alueittain, arviointi perustuu oppilaan henkilökohtaisessa opetuksen järjestämistä koskevassa suunnitelmassa asetettuihin yksilöllisiin tavoitteisiin. Oppilaan arviointi kohdistuu edistymiseen toiminta-alueittain. Arvioitavia toiminta-alueita ovat motoriikka, kieli ja kommunikaatio, sosiaaliset taidot, päivittäisten toimintojen taidot ja kognitiiviset taidot. Arvioinnin tulee perustua oppilaan kasvamis- ja

oppimisprosessiin, sen lähtökohtiin ja tavoitteisiin. Oppimista arvioitaessa tulee ottaa huomioon oppilaan vamman tai sairauden aiheuttamat esteet oppimiselle.

Mikkelin täydennys

Mikkelissä käytetään seuraavia oppiaineiden yleisiä arvostelukriteerejä. Yksittäisten oppiaineiden tavoitteet ja sisällöt esitellään luvussa 7. Oppiaineiden arviointi perustuu tavoitteiden saavuttamiseen ja sisältöjen hallintaan.

10: Erinomainen. Mikäli oppilas ylittää lähes kaikkien oppiaineen kriteereiden edellyttämän osaamisen tason ja tämän lisäksi hän osoittaa erityistä harrastuneisuutta oppiaineen aihepiiriä kohtaan.

9: Kiitettävä. Mikäli oppilas ylittää useimpien oppiaineen kriteerien edellyttämän osaamisen tason.

8: Hyvä. Mikäli oppilas osoittaa keskimäärin oppiaineen kriteereiden edellyttämää osaamista; joidenkin kriteerien saavuttamatta jäämisen voi kompensoida muiden kriteerien tason ylittäminen.

7: Tyydyttävä. Mikäli oppilas osoittaa osaamista, jota useimmat oppiaineen kriteerit edellyttävät.

6: Kohtalainen. Mikäli oppilas osoittaa joidenkin oppiaineen kriteerien edellyttämää osaamista.

5: Välttävä. Mikäli oppilas pyrkii oppiaineen tavoitteiden saavuttamiseen, vaikka pystyy osoittamaan vain jossakin määrin kriteerien edellyttämää osaamista.

4: Hylätty. Oppilas ei ole saavuttanut tavoitteita tukitoimista huolimatta.

8.1.3 Opinnoissa eteneminen vuosiluokittain

Opetussuunnitelman perusteet

Perusopetusasetuksen 11§:ssä on määritelty opinnoissa etenemisen ja vuosiluokalta siirtymisen periaatteet. Opetussuunnitelman perusteet täydentävät asetusta. Opetussuunnitelmassa tarkennetaan vuosiluokalle jättämisen käytäntöjä. Oppilas siirtyy seuraavalle vuosiluokalle, jos hän suorittaa hyväksytysti kaikki opetussuunnitelmassa määritellyt vuosiluokan oppimäärään kuuluvat eri oppiaineiden tai aineryhmien opinnot.

Oppilas voi myös siirtyä seuraavalle vuosiluokalle, vaikka hänellä olisi hylättyjä suorituksia, jos arvioidaan, että hän kykenee selviytymään seuraavan vuosiluokan opinnoista hyväksytysti.

Oppilas voidaan jättää vuosiluokalle, jos hänen suorituksensa yhdessä tai useammassa vuosiluokan oppimäärään kuuluvassa aineessa tai aineryhmässä on hylätty. Oppilaalle tulee varata mahdollisuus opetukseen osallistumatta osoittaa saavuttaneensa hyväksyttävät tiedot ja taidot. Mahdollisuuksia voidaan antaa opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla yksi tai useampia lukuvuoden aikana tai lukuvuoden koulutyön päätyttyä.

Jos suoritusmahdollisuus annetaan lukuvuoden koulutyön päätyttyä, luokalle jättämisestä voidaan tehdä ehdollinen päätös. Päätöksessä mainitaan ne vuosiluokan oppimäärän osa-alueet, joiden hyväksytyt suorittaminen erillisessä kokeessa on vuosiluokalta siirtymisen edellytys. Erillinen koe voi sisältää monipuolisesti erilaisia näyttömahdollisuuksia.

Oppilas voidaan myös jättää luokalle, vaikka hänellä ei ole hylättyjä suorituksia, jos sitä on pidettävä hänen yleisen koulumenestyksensä vuoksi tarkoituksenmukaisena. Oppilaan huoltajalle tulee tällöin varata mahdollisuus tulla kuulluksi ennen päätöksen tekemistä.

Vuosiluokalle jäävän oppilaan suoritukset raukeavat.

Mikkelin täydennys

Jos oppilaalle on tulossa oppiaineesta hylätty suoritus, varataan oppilaalle tilaisuus suorittaa aineen oppimäärä hyväksytysti vielä lukuvuoden työskentelyn kestäessä. Suoritusajankohdasta sopivat opettaja ja oppilas yhdessä. Jos oppilas osallistuu lukuvuoden työskentelyn kestäessä hylätyn suorituksen korotukseen ja saa suorituksesta edelleen hylätyn arvosanan, varataan hänelle toinen korotusmahdollisuus kesäloman aikana.

Joka tapauksessa oppilaalla on mahdollisuus hylätyn suorituksen korottamiseen kesäloman aikana. Erillisen kuulustelun suorituspäivästä päättävät opettajakunta sekä rehtori yhdessä.

8.1.4 Opinnoissa eteneminen oman opinto-ohjelman mukaan

Opetussuunnitelman perusteet

Mikäli opetussuunnitelmassa on perusopetusasetuksen 11 § 3 mom. mukaisesti päätetty, että oppilas etenee vuosiluokkiin jaetun oppimäärän sijasta oman opinto-ohjelman mukaan, opetussuunnitelmassa on määriteltävä ne tiedot ja taidot, jotka ovat edellytyksenä kunkin opintokokonaisuuden opiskelun aloittamiselle. Perusopetusasetuksen mukaan oman opinto-ohjelman mukaan opiskeleva oppilas siirtyy lukuvuoden koulutyön päätyttyä seuraavalle vuosiluokalle. Oppilas voidaan jättää vuosiluokalle vain yleisen heikon koulumenestyksen

perusteella.

Oppilas luetaan yhdeksännen vuosiluokan oppilaaksi, kunnes hän suorittaa perusopetuksen koko oppimäärän ja saa päättötodistuksen tai hänen oppivelvollisuuskänsä täyttyy ja hän eroaa koulusta.

8.1.5 Arvioitavat oppiaineet

Opetussuunnitelman perusteet

Perusopetuksen kaikki oppiaineet arvioidaan ympäristö- ja luonnontieto -aineryhmää lukuun ottamatta erillisinä. Vuosiluokilla 1-4 arvioidaan yhtenä kokonaisuutena ympäristö- ja luonnontieto. Vuosiluokilla 5-6 biologia ja maantieto arvioidaan yhtenä kokonaisuutena, samoin fysiikka ja kemia. Vuosiluokilla 7-9 arvioidaan biologia, maantieto, fysiikka, kemia ja terveystieto jokainen erikseen.

8.1.6 Työskentelyn arviointi

Opetussuunnitelman perusteet

Työskentelyn arviointi on osa oppilaan oppimistaitojen arviointia. Työskentelyn arvioinnin pohjana ovat työskentelylle eri oppiaineissa asetetut tavoitteet. Työskentelyn arviointi kohdistuu oppilaan taitoon suunnitella, säädellä, toteuttaa ja arvioida omaa työtään. Arvioinnissa otetaan huomioon myös, miten vastuullisesti oppilas työskentelee ja miten hän toimii yhteistyössä toisten kanssa. Työskentelyn arviointi on osa oppiaineen arviointia. Työskentelyä voidaan arvioida myös erikseen.

8.1.7 Käyttäytymisen arviointi

Opetussuunnitelman perusteet

Käyttäytymisen arviointi kohdistuu siihen, miten oppilas ottaa huomioon muut ihmiset ja ympäristön sekä noudattaa sääntöjä. Oppilaan käyttäytymistä arvioivat kaikki oppilasta opettavat opettajat. Opetussuunnitelmassa tulee asettaa tavoitteet oppilaan käyttäytymiselle. Käyttäytymisen tavoitteita määriteltäessä otetaan huomioon koulun kasvatukselle asetetut tavoitteet.

Mikkelin täydennys

Mikkelissä käyttäytymisen arvioinnissa siirrytään numeroarvosteluun kolmannen vuosiluokan lukuvuositodistuksessa. Käyttäytymisen arvostelu perustuu seuraaviin arvosteluperusteisiin (taulukko pdf-tiedostona: Tiedosto:Numerointi.pdf).

Numeroarvostelun perusteet

Arvosana	Muiden ihmisten huomioon ottaminen	Ympäristön huomioon ottaminen	Sääntöjen noudattaminen
10	Käytös erinomaista. Ottaa huomioon muut ihmiset, auttaa ja kunnioittaa heitä. Hyväksyy erilaisuuden. Arvostaa aina omaa ja toisten työskentelyä.	Toimii aktiivisesti yhteisön ja opiskeluympäristön ja kestävän tulevaisuuden hyväksi.	On sisäistänyt koulun säännöt ja noudattaa niitä. Toimii aktiivisesti työrauhan ylläpitämiseksi.
9	On omaksunut hyvät käytöstavat. On suvaitsevainen. Arvostaa omaa ja toisten työskentelyä.	Huolehtii kiitettävästi yhteisöstä ja opiskeluympäristöstä.	Käyttäytyy koulun sääntöjen mukaan. Ylläpitää työrauhaa.
8	Osaa hyvät käytöstavat. On yhteistyökykyinen. Arvostaa useimmiten omaa ja toisten työskentelyä.	Huolehtii opiskeluympäristöstään ja yhteisöstään.	Käyttäytyy yleensä koulun sääntöjen mukaan. Antaa työrauhan.
7	Käytös tyydyttävää. Pystyy vaihtelevasti yhteistyöhön. Arvostaa vaihtelevasti omaa ja toisten työskentelyä.	Huolehtii yleensä opiskeluympäristöstään.	Sääntöjen ymmärtämisessä ja/tai noudattamisessa vaikeuksia, vaikka pyrkiikin käyttäytymään koulun sääntöjen mukaan. Antaa useimmiten työrauhan.

6	Käytös kohtalaista. On toistuvasti vaikeuksia ottaa toiset ihmiset huomioon. Suhtautuu usein piittaamattomasti omaan ja muiden työskentelyyn.	On vaikeuksia huolehtia opiskeluympäristöstään ilman kehotusta.	Sääntöjen ymmärtämisessä ja/tai noudattamisessa ongelmia. Häiritsee usein työrauhaa.
5	On vakavia käytöshäiriöitä. Haluton tekemään yhteistyötä. Suhtautuu piittaamattomasti omaan ja muiden työskentelyyn.	Ei huolehdi opiskeluympäristöstään ilman kehotusta.	Suhtautuu välinpitämättömästi sääntöihin, rikkoo niitä usein, jopa tarkoituksellisesti. Häiritsee työrauhaa päivittäin.
4	Hylätty	Hylätty	Hylätty

Käyttäytymisen arvosana muodostuu eri osa-alueiden arvosteluperusteiden keskiarvona. Perusteet koskevat kouluympäristöä ja ne tulee suhteuttaa oppilaan ikään.

8.1.8 Oppilaan itsearviointi

Opetussuunnitelman perusteet

Perusopetuksen yhtenä tehtävänä on kehittää oppilaan edellytyksiä itsearviointiin. Itsearviointitaitojen kehittämisen tarkoituksena on tukea oppilaan itsetuntemuksen kasvua ja opiskelutaitojen kehittymistä. Tavoitteena on, että oppilaan itsetunto ja myönteinen minäkuva oppijana sekä osallisuuden tunne vahvistuvat. Itsearviointitaitojen kehittymisen myötä oppilas oppii myös tiedostamaan omaa edistymistään ja oppimiselle asetettuja tavoitteita sekä asettamaan itse opiskelulle tavoitteita ja säätelemään oppimisprosessiaan.

Itsearviointitaitojen kehittymiseksi oppilasta tulee ohjata tarkastelemaan oppimisprosessiaan sekä arvioimaan oppimis- ja työskentelytaitojaan. Tämä edellyttää säännöllisen palautteen antamista oppilaalle hänen työskentelystään. Oppilasta tulee ohjata ja kannustaa arvioimaan monipuolisesti osaamistaan ja oppimistaan.

Mikkelin täydennys

Itsearvioinnin kehittäminen on osa koulun toimintakulttuuria. Menetelmiä itsearvioinnin toteuttamiseksi ovat esimerkiksi keskustelut oppilaan kanssa, keskustelut oppilaan ja hänen

vanhempiensa kanssa, moniammatilliset arviointikeskustelut, kirjalliset lomakkeet työskentelyn eri vaiheissa sekä portfolio, nauhoitukset ja videoinnit. Koulukohtaisesti menetelmiä voidaan lisätä tai tarkentaa.

8.2 Päätösarviointi

Arvioinnin tehtävä

Päätösarvioinnin tehtävänä on määritellä, miten hyvin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut perusopetuksen oppimäärän tavoitteet eri oppiaineissa.

Arvioinnin periaatteet

Päätösarvioinnin tulee olla valtakunnallisesti vertailukelpoista ja kohdella oppilaita tasavertaisesti. Päätösarvosanan tulee kussakin yhteisessä oppiaineessa perustua oppilaan osaamiseen perusopetuksen päättövaiheessa vuosiluokilla 8-9. Päätösarviointia varten on laadittu perusopetuksen päätösarvioinnin kriteerit kaikkiin yhteisiin oppiaineisiin. Oppilaan osaaminen arvioidaan perusopetuksen päätösarvioinnin kriteereiden pohjalta, monipuoliseen näyttöön perustuen.

Jos yhteisen oppiaineen opiskelu päättyy ennen perusopetuksen päättövaihetta, oppilaan osaaminen arvioidaan kyseiseen oppiaineeseen laadittujen perusopetuksen päätösarvioinnin kriteereiden mukaan.

Päätösarvioinnin kriteerit määrittelevät tieto- ja taitotason arvosanalle kahdeksan (8). Päätösarvioinnin kriteerit on laadittu siten, että oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin oppiaineen kriteereiden edellyttämää osaamista. Joidenkin kriteerien saavuttamatta jäämisen voi kompensoida muiden kriteerien tason ylittäminen.

Oppilas on saavuttanut perusopetuksessa vaadittavat tiedot ja taidot välttävästi (5), mikäli hän pystyy osoittamaan jossakin määrin kriteerien edellyttämää osaamista.

Päätösarvioinnissa työskentelyn arviointi sisältyy oppiaineen arvosanaan.

Jos erityisen tuen päätöksessä on päätetty, että oppilas opiskelee yhdessä tai useammassa oppiaineessa yksilöllistetyn oppimäärän mukaan, arvioidaan oppilaan suorituksia henkilökohtaisessa opetuksen järjestämisestä koskevassa suunnitelmassa määriteltyihin hänelle yksilöllisesti asetettuihin tavoitteisiin perustuen.

Silloin oppilaan osaamista ei arvioida suhteessa opetussuunnitelman perusteissa määriteltyihin päättöarvioinnin kriteereihin. Oppilaan, jonka opetus on järjestetty toiminta-alueittain, päättöarviointi perustuu oppilaan henkilökohtaisessa opetuksen järjestämistä koskevassa suunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin.

Arvioitavat oppiaineet

Perusopetuksen päättövaiheessa numeroin arvosteltavat yhteiset oppiaineet ovat äidinkieli ja kirjallisuus, toinen kotimainen kieli, ensimmäinen vieras kieli, matematiikka, fysiikka, kemia, biologia, maantieto, terveystieto, uskonto tai elämäkatsomustieto, historia, yhteiskuntaoppi, musiikki, kuvataide, käsityö, liikunta sekä kotitalous.

Äidinkieli ja kirjallisuus-oppiaineessa arvioidaan kohdassa 7. 2 mainitut oppimäärät, joista oppilas opiskelee yhtä tai kahta. Jos oppilas on vaihtanut äidinkielen ja kirjallisuuden, toisen kotimaisen tai vieraiden kielten oppimäärää, arvioidaan päättöarvioinnissa se oppimäärä, jota hän on viimeksi opiskellut. Samoin menetellään, jos oppilas on vaihtanut katsomusaineesta toiseen.

Ne valinnaiset aineet, jotka muodostavat yhtenäisen, vähintään kahden vuosiviikkotunnin oppimäärän, arvioidaan numeroin.

Oppimäärältään alle kaksi vuosiviikkotuntia käsittävät valinnaiset aineet ja tällaisista oppimääristä koostuvat kokonaisuudet arvioidaan sanallisesti. Mikäli sanallisesti arvioitu valinnainen aine katsotaan jonkin yhteisen aineen syventäväksi opinnoiksi, sen suoritus voi korottaa kyseisen oppiaineen arvosanaa.

Mikkelin täydennys

Mikäli yhteisen oppiaineen opiskelu päättyy ennen 9. vuosiluokkaa, päättöarvosanan tulee perustua oppilaan osaamiseen kahdella viimeisellä vuosiluokalla, joilla oppiainetta opiskellaan.

8.3 Todistukset

Oppilaan todistukset ovat julkisia asiakirjoja. Jos niissä on oppilaan henkilökohtaisten ominaisuuksien sanallista arviointia koskevia tietoja, todistus on näiltä osin salassa pidettävä, ja se voidaan antaa vain oppilaalle ja hänen huoltajalleen.

Perusopetuksen aikana käytettävät todistukset

Perusopetuksen aikana käytettävät todistukset ovat

1. Lukuvuositodistus
2. Välitodistus
3. Erotodistus

Oppilaalle tulee antaa lukuvuositodistus lukuvuoden päättyessä. Lukuvuoden aikana voidaan lisäksi antaa välitodistuksia. Jakso-opetusta noudatettaessa jakson päättyessä annettava jaksotodistus voi toimia välitodistuksena. Lukuvuoden aikana annetut jaksotodistukset voivat yhdessä muodostaa lukuvuositodistuksen.

Erotodistus annetaan oppilaalle, joka vaihtaa toiseen kouluun tai eroaa perusopetuksesta tai ei ole saanut oppivelvollisuutta suoritetuksi oppivelvollisuutensa aikana. Erotodistuksen liitteenä tulee olla koulussa noudatettu tuntijako sekä selvitys opetuksen mahdollisista painotuksista. Erotodistukseen ei merkitä käyttäytymisen arviota. Erillistä erotodistusta ei tarvitse antaa, jos oppilas siirtyy saman opetuksen järjestäjän ylläpitämään toiseen kouluun.

Todistuksiin merkitään todistuksen nimi, opetuksen järjestäjän ja koulun nimi, oppilaan nimi ja syntymäaika, todistuksen antamispäivä, allekirjoitus, arvio oppilaan käyttäytymisestä sekä oppilaan opinto-ohjelma ja arvio siitä, miten oppilas on saavuttanut tavoitteet. Jos työskentely arvioidaan erikseen, merkitään sen arvio todistukseen. Lukuvuositodistukseen merkitään myös tieto luokalta siirtymisestä sekä mahdollisesta luokalle jättämisestä. Numeroarvostelua käytettäessä todistukseen merkitään perusopetusasetuksen 10 §:n mukainen arviointiasteikko. Todistuksissa tulee olla merkintä, että ne ovat Opetushallituksen 16.1.2004 hyväksymien opetussuunnitelman perusteiden mukaisia. Opetuksen järjestäjä päättää todistuksen ulkoasusta.

Jos oppilas saa oman uskonnon opetusta, hänen saamansa arvio merkitään todistukseen, mikäli kyseinen opetus on perusopetuksen järjestäjän antamaa. Uskonnollisen yhdiskunnan antamasta opetuksesta mahdollisesti saatua arvosanaa ei merkitä todistukseen.

Jos oppilaan oppitunneista lukuvuoden aikana vähintään puolet on opetettu muulla kuin koulun opetuskielellä, tulee todistuksessa mainita opetuksessa käytetty kieli ja sillä opetetut oppiaineet.

Jos erityisen tuen päätöksessä on päätetty, että oppilas opiskelee yhdessä tai useammassa oppiaineessa yksilöllistetyn oppimäärän mukaan, varustetaan kyseisen oppiaineen numeroarvosana sekä sanallinen arvio tähdellä (*). Todistuksen lisätietoja -kohtaan tulee maininta siitä, että oppilas on opiskellut tähdellä merkityt (*) oppiaineet yksilöllistetyn oppimäärän mukaan.

Mikkelin täydennys

Arvioinnissa siirrytään numeroarvosteluun perusopetuksessa seuraavasti:

- 3. lk. Käyttäytyminen, äidinkieli ja kirjallisuus sekä matematiikka
- 4. lk. Edellisten lisäksi: ympäristö - ja luonnontieto, A1- kieli

- 5. lk. Kaikki yhteiset oppiaineet

Numeroarvostelua voidaan täydentää sanallisella arvioinnilla.

Perusopetusta antavissa kouluissa annetaan vähintään yksi välitodistus. Välitodistus voidaan korvata opettajan, huoltajan ja oppilaan välisellä arviointikeskustelulla. Välitodistuksen antamisajankohdasta ja muodosta (todistus/arviointikeskustelu) päätetään koulun vuosisuunnitelmassa.

Oppilaalle annetaan erotodistus, jos hän vaihtaa koulua kesken lukuvuoden. Käytettävät todistuskaavakkeet ovat liitteenä. Koulukohtaiseen osioon liitetään koulun käyttämät todistuskaavakkeet.

Perusopetuksen päättötodistus

Päättötodistus annetaan perusopetuksen päättyessä oppilaalle, jonka suoritukset kaikissa numeroin arvosteltavissa aineissa ovat vähintään välttäviä.

Päättötodistukseen merkitään samat tiedot kuin perusopetuksen aikana käytettäviin todistuksiin seuraavin poikkeuksin: Päättötodistukseen merkitään oppilaan koko nimi ja henkilötunnus, rehtorin allekirjoitus, yhteisten oppiaineiden ja numeroin arvosteltavien valinnaisten aineiden arviointi sanoin (välttävä - erinomainen) ja numeroin (5-10). Oppiaineista, joissa on useampia oppimääriä (äidinkieli ja kirjallisuus, toinen kotimainen kieli ja vieraat kielet, uskonto) merkitään suoritettu oppimäärä. Päättötodistukseen tulee maininta siitä, että oppilaan opinto-ohjelmaan on kuulunut oppilaanohjausta ja työelämään tutustumista. Arviota oppilaan työskentelystä ja käyttäytymisestä ei merkitä päättötodistukseen.

Kaikki yhteisiin oppiaineisiin liittyvät valinnaiset aineet merkitään päättötodistukseen välittömästi kyseisen oppiaineen alle. Numeroin arvosteltavista valinnaisista aineista merkitään nimi, vuosiviikkotuntimäärä ja annettu arvosana. Sanallisesti arvioitavan valinnaisen aineen nimen kohdalle tulee merkintä "valinnaiset opinnot", sen jälkeen kaikkien kyseiseen yhteiseen aineeseen liittyvien sanallisesti arvioitavien aineiden yhteenlaskettu vuosiviikkotuntimäärä sekä merkintä "hyväksytty". Ne valinnaisena opiskeltavat vieraat kielet ja muut valinnaiset aineet, jotka eivät liity mihinkään yhteiseen oppiaineeseen merkitään päättötodistukseen otsikon "muut valinnaiset aineet" alle. Aineesta mainitaan nimi, vuosiviikkotuntimäärä, mahdollinen oppimäärä sekä arvio joko numeroin tai merkinnällä "hyväksytty".

Mikäli oppilas vaihtaa valinnaisen aineen toiseen, päättötodistukseen merkitään molempien valinnaisaineiden nimet ja opiskellut vuosiviikkotuntimäärät. Kesken jääneen valinnaisaineen kohdalla tulee merkintä "osallistunut". Uudesta valinnaisaineesta tulee todistukseen joko numeroarvosana tai merkintä "hyväksytty" vuosiviikkotuntimäärästä riippuen.

Mikäli oppilaan huoltaja pyytää kirjallisesti, ettei oppilaan päättötodistukseen merkitä numeroarvosanaa valinnaisena aineena opiskeltavasta kielestä, arvosana jätetään pois ja todistukseen tulee merkintä "hyväksytty". Toista kotimaista kieltä opetetaan kuitenkin yhteisenä oppiaineena ja se arvostellaan numeroin. Päättötodistukseen voi kuulua liitteitä, esimerkiksi arvio oppilaan käyttäytymisestä ja työskentelystä sekä sanallinen liite alle kaksi vuosiviikkotuntia käsittävistä valinnaisista aineista. Jokaisesta liitteestä tulee ilmetä oppilaan tunnistetiedot. Päättötodistuksen liitteistä ei tule mainintaa päättötodistukseen.

Jos oppilas saa oman uskonnon opetusta, hänen saamansa arvio merkitään päättötodistukseen, mikäli kyseinen opetus on perusopetuksen järjestäjän antamaa. Uskonnollisen yhdiskunnan antamasta opetuksesta mahdollisesti saatua arvosanaa ei merkitä päättötodistukseen.

Päättötodistukseen tulee merkitä oppiaineen opetuksessa käytetty kieli, mikäli jonkin oppiaineen perusopetuksen oppitunneista on päättövaiheessa opetettu vähintään puolet muulla kuin koulun opetuskielellä.

Jos oppilas opiskelee yhdessä tai useammassa oppiaineessa yksilöllistetyn oppimäärän mukaan, myös päättöarviointi voi näissä aineissa olla sanallinen. Päättötodistuksessa voidaan käyttää näissä oppiaineissa myös numeroarvostelua. Sekä numeroarvosana että sanallinen arvio varustetaan tähdellä (*). Todistuksen lisätietoja -kohtaan tulee merkintä siitä, että oppilas on opiskellut tähdellä merkityt (*) oppiaineet yksilöllistetyn oppimäärän mukaan. Oppilaan, jonka opetus on järjestetty toiminta-alueittain, päättöarviointi on sanallinen.

Yhdeksännen luokan oppilaalle tulee antaa tarvittaessa jatko-opintoihin pyrkimistä varten välitodistus, jossa oppilaan osaaminen arvioidaan samoin perustein kuin päättötodistuksessa.

Muut todistukset

Muut perusopetuksessa käytettävät todistukset ovat:

- Todistus perusopetuksen oppiaineen oppimäärän suorittamisesta
- Todistus osittain suoritetusta perusopetuksen oppimäärästä
- Todistus perusopetuksen koko oppimäärän suorittamisesta.

Jos oppilas on suorittanut perusopetuksen jonkin oppiaineen oppimäärän erityisessä tutkinnossa, hänelle annetaan todistus perusopetuksen oppiaineen oppimäärän suorittamisesta. Todistuksesta tulee käydä ilmi suoritettu oppiaine ja oppimäärä. Samaan todistukseen voidaan merkitä useamman oppiaineen suoritukset. Jos oppilas on suorittanut osan perusopetuksen oppimäärästä, kuten vuosiluokan oppimäärän, annetaan hänelle todistus osittain suoritetusta perusopetuksen oppimäärästä. Jos perusopetuksen koko oppimäärä on suoritettu erityisessä tutkinnossa, annetaan todistus perusopetuksen koko oppimäärän suorittamisesta.

Todistuksiin merkitään samat yleistiedot kuin päättötodistukseen. Suoritetuista oppiaineista

merkitään oppiaineen nimi, mahdollinen oppimäärä sekä arvosana. Yhteisten oppiaineiden laajuutta vuosiviikkotunteina ei merkitä. Oppivelvollisen on suoritettava hyväksytysti kaikki yhteiset oppiaineet saadakseen todistuksen perusopetuksen koko oppimäärän suorittamisesta.

Yleistä opsin laatimisesta

9.1 Vieraskielinen opetus ja kotimaisten kielten kielikylpyopetus

Opetussuunnitelman perusteet

Eri oppiaineiden opetuksessa on mahdollista käyttää myös muuta kuin koulun opetuskieltä, jolloin kieli ei ole pelkästään opetuksen ja oppimisen kohde vaan myös väline eri oppiaineiden sisältöjen oppimisessa. Yleensä tällöin puhutaan vieraskielisestä opetuksesta tai kielikylpyopetuksesta. Nimityksestä päättää opetuksen järjestäjä. Keskeisenä tavoitteena on se, että oppilaat voivat saada vankemman kielitaidon kuin tavallisessa opetuksessa kielten opetukseen varatuilla tunneilla. Äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksessa käytetään koulun opetuskieltä.

Koulun opetuskielellä ja vieraalla tai kielikylpykielellä annettu opetus muodostavat kokonaisuuden. Tavoitteet ja sisällöt eri oppiaineissa ovat samat kuin suomen- tai ruotsinkielisessä opetuksessa. Riippumatta siitä, miten laajaa vieraskielinen opetus tai kielikylpy on, oppilaan tulee saavuttaa koulun opetuskielessä ja vieraassa tai kielikylpykielessä sellainen kielitaito, että eri oppiaineiden tavoitteet voidaan saavuttaa. Opetussuunnitelmassa tulee määritellä, mitä oppiaineita ja kuinka paljon opetetaan vieraalla kielellä tai kielikylpykielellä. Äidinkielen ja kirjallisuuden sekä vieraan tai kielikylpykielen opetussuunnitelmat laaditaan opettajien yhteistyönä niin, että kaikki äidinkielen ja kirjallisuuden sisällöt tulevat katetuiksi ja tavoitteet on mahdollista saavuttaa.

Mikkelin täydennys

Koulukohtaisessa opetussuunnitelmassa tulee määritellä, mitä oppiaineita ja kuinka paljon opetetaan vieraalla kielellä tai kielikylpykielellä.

Vuosiluokat 1 - 9

Tavoitteet

Vieras kieli tai kielikylpykieli

Tavoitteet vieraassa kielessä tai kielikylpykielessä sopeutetaan vieraskielisen opetuksen tai kielikyllyn laajuuteen. Tavoitteissa määritellään ainakin, millaiseen tasoon pyritään kuullun ja luetun ymmärtämisen taidoissa, puhumisessa, kirjoittamisessa ja kulttuurisessa osaamisessa perusopetuksen aikana. Jos osa oppilaista puhuu kyseistä vierasta tai kielikylpykieltä äidinkielenään, heille määritellään vaativammat tavoitteet kuin koulun opetuskieltä äidinkielenään puhuville oppilaille.

Äidinkieli ja kirjallisuus (suomi tai ruotsi)

Riippumatta siitä, onko äidinkielen ja kirjallisuuden tuntimäärää alennettu valtioneuvoston asetuksen (1435/01 8 §:n 1 mom.) sallimissa rajoissa vai ei, tulee äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksessa koko perusopetuksen aikana saavuttaa samat tavoitteet kuin niissäkin kouluissa, joissa koko opetus on järjestetty koulun opetuskielellä.

Keskeiset sisällöt

Vieras kieli tai kielikylpykieli

Opetuksen järjestäjä määrittelee sisällöt tavoitteita vastaaviksi. Opetuksen järjestäjä päättää, kummalla kielellä opetetaan ensiksi lukemaan ja kirjoittamaan. Opetussuunnitelmassa määrätään, mitä eri oppiaineiden opiskelua tukevia aihealueita käsitellään vieraan kielen tai kielikylpykielen opetuksessa.

Äidinkieli ja kirjallisuus (suomi tai ruotsi)

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksen sekä vieraan tai kielikylpykielen opetuksen välillä voi olla siirtovaikutusta erityisesti silloin, kun vieraan tai kielikylpykielen tuntimäärä on suuri ja opetus alkaa varhain. Siirtovaikutuksen määrä vaihtelee sisältöalueittain. Seuraavaksi on lueteltu alueita, joilla siirtovaikutus on vähäistä ja joiden kohdalla on erityisesti huolehdittava siitä, että oppilaat saavat riittävästi opetusta koulun opetuskielellä:

Vuorovaikutustaidot

- Kertominen ja selostaminen, oman mielipiteen esittäminen ja puolustaminen, asiominen, kysymysten tekeminen, keskustelupuheenvuoron käyttäminen, kuuntelemisen ja kohteliaisuuden harjoittelu
- puheenvuoron ajoittaminen ja mitoittaminen, kielimuodon valinta, menettely ristiriitatilanteissa ja eriävien näkemysten hyödyntäminen, palautteen antaminen ja vastaanottaminen
- kuullun, nähdyn, koetun ja luetun työstäminen improvisoinnin, kerronnan, leikin ja draaman avulla

Lukeminen ja kirjoittaminen

- Kirjain-äännevastaavuus, puheen purkaminen sanoiksi, tavuiksi ja äänteiksi; sanojen kirjoittaminen kirjain-äännevastaavuudeltaan oikein
- oikeinkirjoitus sana- ja lausetasolla
- eris- ja yleisnimet, iso ja pieni alkukirjain
- yhdyssanat ja yhdysmerkin käyttö
- lukusanojen käyttö ja merkitseminen
- välimerkkien käyttö ja lauseiden yhdistäminen
- kirjoitettuun kieleen ja yleispuhekieleen tutustuminen.

- omiin arkikokemuksiin, havaintoihin, mielipiteisiin ja mielikuvitukseen perustuvien tekstien tuottaminen

Tekstinymmärtäminen

- keskittyvä, tarkka ja päättelevä sekä ymmärtävä ja arvioiva kuunteleminen
- tärkeiden asioiden erottaminen yksityiskohdista, muistiinpanojen teko, päätelmien teko ja luetun arviointi
- puheeseen, kirjoitukseen ja kuviin kätkeytyvät näkemykset, arvot ja asenteet
- tekstin sisällön tiivistäminen, mielipideainesten, tekijän tavoitteiden ja keinojen tunnistaminen, erittely ja arviointi vaikuttavuuden kannalta, tekstien vertaaminen eri näkökulmista
- tekstilajit
- kaunokirjallisten tekstien tulkinta ja tarkastelu

Suhde kieleen, kirjallisuuteen ja muuhun kulttuuriin

- Monipuolinen kirjallisuuteen tutustuminen ja erilaisten tekstien runsas lukeminen
- kirjallisen yleissivistyksen pohjan luominen
- tekstien tyylillinen pääjako
- fiktion rakenteiden erittely
- kirjallinen keskustelu, jonka yhteydessä käsitteet päähenkilö, tapahtuma-aika ja -paikka sekä juoni; luetun liittäminen omaan elämään, aiemmin kuultuun ja nähtyyn
- luokan yhteisten kokonaisteosten ja lyhyempien tekstien sekä valinnaisten kirjojen lukeminen, kuunteleminen ja käsittely
- kirjallisuuden keskeiset käsitteet ja niiden käyttö
- kirjallisen yleissivistyksen pohjan luominen: keskeiset teokset ja niiden kirjoittajat, Kalevala, kansanperinne ja Suomen kirjallisuuden päävaiheet
- perustiedot Suomen ja maailman kielitilanteesta ja käsitys kielidemokratiasta ja äidinkielen merkityksestä
- suomen kielen tilanteenmukainen, sosiaalinen ja maantieteellinen vaihtelu sekä omien ilmaisutapojen tarkastelu
- suomen kielen vaiheet

Tiedonhankintataidot

- tietotekstien avaaminen
- kirjaston käyttö ja tiedonhaku tietoverkoista, tarvittavien tietojen hankinta erityyppisistä lähteistä
- muistiinpanojen tekemisen ja yksinkertaisten lähdemerkintöjen opettelua, aineistojen valikointia, ryhmittelyä ja rakentamista esitykseksi

Puhe-esitysten ja kirjoitusten laatiminen

- tutun asian selostaminen ja kuvailu, juonellinen kertomus, hankittujen tietojen koonti, mielipiteen ilmaisu ja perusteleminen
- omien tekstien ja työskentelyn tavoitteiden määrittely ja tekstintekoprosessien vakiinnuttaminen

- sanaston järjestelmällinen rikastuttaminen ja ilmaisukeinojen monipuolistaminen
- tavallisten jäsentelytapojen harjoittelu, jaksotus-, aloitus- ja päättänytaidon varmentaminen
- tekstien suuntaaminen eri kohderyhmille ja erilaisiin viestintävälineisiin kirjoittaminen käsin ja tietotekniikkaa hyödyntäen
- omia elämyksiä ja näkemyksiä kuvaavien ja uusia maailmoja rakentavien fiktioiden tuottaminen
- yleispuhekieli ja kohtelias, kuulijan huomioon ottava ilmaisu- ja viestintätapa
- kirjoitetun kielen lause- ja virketajun kehittäminen ja oikeinkirjoituksen vakiinnuttaminen
- erilaisten tekstilajien kirjoittaminen

Kielen tehtävät ja rakenne

- Sanojen käsitteellinen ja kieliopillinen luokittelu, sanojen muodon ja merkityksen pohdiskelu
- sanaluokat ja sanataivutus, prototyyppisten sanojen ryhmitteleminen pääluokkiin
- verbin aikamuotojen ja sijamuotojen merkitystehtävä
- lauseiden jäsentäminen.
- tekstien sanastolliset, rakenteelliset ja tyylilliset piirteet
- suomen kielen rakenteen peruskäsitteet.

Arviointi

Arvioinnin tulee antaa opettajalle, oppilaalle ja huoltajille riittävästi tietoa oppilaiden kielitaidon kehityksestä suhteessa annettuihin tavoitteisiin. Vieraan tai kielikylpykielen ymmärtämisen karttumista on seurattava erityisesti vieras- tai kielikylpykielisen opetuksen käynnistyessä eri oppiaineissa.

Äidinkielen ja kirjallisuuden taitojen kehittyminen edellyttää tarkkaa seuranta koko perusopetuksen ajan. Äidinkielen ja kirjallisuuden arvioinnissa on otettava huomioon, että tavoitteiden saavuttaminen saattaa alussa viivästyä, jos lukemaan opitaan ensiksi vieraalla tai kielikylpykielellä. Äidinkieleen ja kirjallisuuteen 2. ja 5. luokan päätteeksi laadittuja hyvän osaamisen kuvauksia ei tarvitse käyttää arvioinnin perustana, mutta päättöarviointiin tulee perustua arvosanan 8 kriteereihin.

Eri oppiaineiden arvioinnissa noudatetaan perusopetuksen yleisiä arviointiperusteita riippumatta siitä, millä kielellä niitä on opetettu.

Yleistä opsin laatimisesta

Koulutuksen järjestäjän arviointi

Mikkelin lisäys

Opetuksen ja koulutuksen järjestäjällä on lain säättämä velvoite arvioida järjestämäänsä koulutusta.

Arviointijärjestelmä perustuu Mikkelin opetustoimen strategiseen ohjaus- ja arviointijärjestelmään.

Koulutuksen järjestäjäarvioinnista vastaavat lautakunnat, opetuspalvelukeskus sekä ylläpitäjäarviointityöryhmä. Arviointiryhmä vastaa toistaiseksi arviointityön suunnittelusta, käytännön arvioinnin järjestämisestä sekä arviointijärjestelmän kehittämisestä.

Koulutuksen järjestäjän vuosittaiset arviointikohteet perustuvat strategioihin. Koulutuksen järjestäjä määrittelee sekä pysyviä että vuosittain vaihtuvia arviointikohteita.

Itsearviointi on kiinteä osa opetustoimen ja koulujen normaalia toimintaa. Koulujen itsearvioinnit koostuvat koulukohtaisesta arvioinnista ja opetustoimen yhteisistä arviointikohteista. Arviointitiedon koonnissa tullaan hyödyntämään sähköisiä menetelmiä mahdollisimman tehokkaasti.

Koulun toiminnan arviointi

Mikkelin lisäys

Opetuksen järjestäjän arvioinnin luotettavuuden vuoksi kaikilta kouluilta edellytetään itsearvioinnin suorittamista, jotta kouluilta saatu palaute olisi riittävän laajapohjaisen keskustelun tulosta. Kouluille halutaan edelleen taata riittävä vapaus itsearvioinnin toteuttamisessa, jotta se palvelee kunkin koulun omaa kehittämistä.

Koulujen tapa toteuttaa toiminnan arviointia esitetään opetussuunnitelman koulukohtaisessa osiossa. Lisäksi koulu arvioi vuosittain opetuksenjärjestäjän määrittelemiä arviointikohteita.

Opetussuunnitelman kehittäminen ja arviointi

Mikkelin lisäys

Mikkelin kaupungin opetussuunnitelmanperusteita arvioidaan ja tarkistetaan, jos tapahtuu muutoksia koululainsäädännössä, opetussuunnitelman perusteissa tai muulloin tarvittaessa. Koulukohtaisesti opetussuunnitelmien kehittäminen ja arviointi tapahtuu vuosittaisen työsuunnitelman laatimisen yhteydessä.

Yleistä opsin laatimisesta

Johdanto

Tämä on strategian tekstiversio. Strategian päivitystyö on käynnissä- oppimisalustan vaihtosuunnitelma ja organisaatiomuutos vuodenvaihteessa 2012/2013 viivyttävät päivitystä. Täysversio on tallennettu pdf-versiona ja sen saa avattua tästä: Tiedosto:Tvt.pdf.

1 Yleistä tieto- ja viestintästrategiasta (TVT)

Lähtökohtana ovat oppiva kansalaisyhteiskunta -käsite ja seuraavat periaatteet:

1. koko väestön osaamisesta ja sivistyksestä huolehtiminen
2. sosiaalisen koheesion vahvistaminen ja syrjäytymiskehityksen vastustaminen sekä
3. omaehtoisien aikuisopiskelun idean soveltaminen.

Internet-pohjaisten verkkopalveluiden ja joukkoviestintäpalveluiden välinen raja hämärtyy. Palvelut hyödyntävät joustavasti eri verkkoja ja ne tulevat sisältämään enenevästi multimedialla.

Internetistä muodostuu merkittävä tietoyhteiskunnan perusrakenne, ja monia arkiasioita ryhdytään hoitamaan sen välityksellä. Tietokoneettomissa kotitalouksissa elävien palveluista ja viestinnästä syrjäytymisen torjuminen pysyy siten pitkäaikaisena haasteena.

Tietoyhteiskunnan kansalaistaidot ja tavoitetasot

Tietoyhteiskunnan kansalaistaitojen tulee vastata verkottuvan, jatkuvasti muuttuvan ja kansainvälistyvän elämäntavan asettamia vaatimuksia mutta perustua omatoimisuuteen, itseohjautuvuuteen, ymmärtämiskykyyn ja itsenäiseen tiedonhankintaan.

Tekniset taidot

Jokaisen olisi osattava käyttää jonkin verran tieto- ja viestintäteknikkaa. Kaikille kansalaisille pyritään tarjoamaan vähällä vaivalla ja vähin kustannuksin mahdollisuus saavuttaa tässä määritelty taso. Jokaisella tulisi myös olla halutessaan mahdollisuudet osoittaa taitotasonsa ja saada siitä todistus.

Tietoyhteiskunnan kansalaistaitojen perusvalmiuksiin kuuluu:

- kyky käyttää itsepalvelutyöasemia
- sähköinen asiointi
- tietokoneen käyttöliittymän hallinta ja peruskäsitteet
- sähköpostin ja selaimen käyttö
- auttava tekstinkäsittelytaito

- auttava kuvankäsittelytaito
- kyky käyttää langattomia viestimiä
- tiedon etsiminen tiedonhakupöytäjärjestelmien avulla (Internet, matkapuhelin)
- etätöiden tekemiseen tarvittava osaaminen.

Viestintätaidot ja verkkoetiikka

Tietoyhteiskuntaan ja tietoverkoissa toimimiseen liittyy olennaisesti viestintätaitojen kehittäminen. Uusien viestintävälineiden avulla ihmiset voivat aiempaa helpommin olla yhteistyössä ja kokea yhteenkuuluvuutta, vaikka olisivat kaukana toisistaan. Virtuaalisia verkkoyhteisöjä syntyy moniin tarpeisiin. Tällöin osallistujien on myös pohdittava etiikkaansa ja niitä arvoja, joille verkkoviestintä ja verkon käyttö perustuu. Uudenlaisen yhteistoiminnan säännöistä sekä ryhmän arvoista on syytä oppia keskustelemaan.

Viestintätaitoihin kuuluu myös verkkomateriaalin lukutaito: miksi ja miten jokin materiaali on tuotettu verkkoon, mikä on sen luotettavuus, sisällön laatu, kulttuuriset ulottuvuudet, miten sitä voi tulkita jne. Asiaan kuuluu myös auttava taito itse tuottaa ja julkaista verkon kautta jotakin.

Tiedonhankinta ja -käyttötaidot

Verkkojen keskeistä käyttöaluetta ovat erilaiset tiedonhankinta- ja tietopalvelut. Näiden käyttäminen edellyttää kansalaiselta sekä teknistä, tiedonhaun ja Internetin tietopalvelujen käyttötaitoa että itse tiedon muokkaamiskykyä. Nämä taidot kulkevat käsi kädessä teknisten käyttötaidojen ja viestintätaitojen kanssa. Tärkeää on myös lähdekriittisyys ja verkossa julkaistun tiedon laadun, luotettavuuden ja käytettävyyden arviointikyky sekä tulkintakyky.

Kuluttajataidot

Tietoverkkoja käytettäessä asiakas ja myyjä eivät kohtaa toisiaan fyysisesti. Tavarantoimittamiseen, maksamiseen, palautusoikeuteen, kuluttajansuojaan, yksityisyyden suojaan ja moneen muuhun kaupankäynnin vaiheeseen liittyy uusia piirteitä, joihin tarvitaan tottumusta. Tietoyhteiskunnan kansalainen tarvitsee tietoa ja taitoja jo oman, tietovälineen hankinnassa ja liittämisesssä verkkoon. Myös nopeasti kasvava verkkokaupankäynti ja merkittävienkin taloudellisten asioiden hoitaminen verkossa vaatii uudenlaista kuluttajatietoisuutta. Toisaalta kansalaiset voivat yksityisillä tai yhteisillä kuluttajapäätöksillä ohjata ja osallistua verkkopalveluiden kehittämiseen, verkon sisältöjen valvontaan tai hyvän tavan ylläpitämiseen mm. verkkomarkkinoinnissa.

Vaikuttaminen tietoyhteiskuntapolitiikkaan

Internetin avoimuus, tiedon saatavuus, saavutettavuus, luotettavuus, kohtuullinen hinta ja monet muut kysymykset vaativat jatkuvaa kansalaiskeskustelua. Kyse on myös tasa-arvosta: laadukkaat tietoyhteiskuntapalvelut eivät voi olla vain nopeiden verkkojen piirissä asuvien ja maksukykyisten kansalaisten käytettävissä. Osana tietoyhteiskuntapolitiikkaan vaikuttamista

tulee olla myös niiden keinojen yhteinen pohdinta, miten yhteiskunta ja kansalaiset suojaavat itseään epämoraaliselta, haitalliselta tai rikolliselta verkko-sisällöltä. ([1] s. 8-11)

1.1 TVT ja koulu

Vuodesta 2003 alkaen edellytyksenä valtion tukiohjelmiin pääsemiselle on, että koulutuksen järjestäjällä ja oppilaitoksilla on tietostrategia laadittuna.

Oppilaitosten tietostrategioilla tarkoitetaan toimintamalleja, joiden avulla kehitetään tietotekniikan käyttöä opetuksessa ja oppimisessa. Tämä kehittämissävy kytkeytyy osaksi yleistä opetussuunnitelmien kehittämissävyä. TVT-strategialla haetaan niitä keinoja, joiden avulla päästään yleisesti tilanteeseen, jossa tietotekniikka monipuolisesti tukee koulun perustehtävää ja auttaa opettajaa ja opiskelijaa oppimistapahtumassa. Strategiassa korostetaan eettisen vastuun ja mediakriittisyyden merkitystä tietoverkkojen käytössä ja sisältöjen tuottamisessa.

Koulun tietostrategian perustana ovat ne opetussuunnitelmassa esitetyt arvot, joihin koulutyö itsessään perustuu ja joiden toteuttamisessa tieto- ja viestintätetkniikka voi auttaa, aina kun se on pedagogisesti järkevää. Lasten oppimistyylien välisiin eroihin kiinnitetään erityisesti huomiota tietokoneen kanssa harjoiteltaessa.

TVT-strategian laatiminen osana opetussuunnitelmauudistusta mahdollistaa kehittämissävyä, jonka tuloksena opettajat voivat perehtyä pedagogiseen uudistamiseen, aktivoivien opetusmenetelmien käyttöönottamiseen ja ohjaajana toimimiseen. Tässä prosessissa opetushenkilöstön koulutus on avainasemassa. Valtakunnallisesti se toteutetaan kolmiportaisena Ope.fi-koulutuksena (kts. liite1). Koulutuksessa painotetaan tiedonhaun, tiedon kriittisen arvioinnin ja tiedon prosessoinnin tärkeyttä sekä opetuksen monimuotoistamista tietoverkkoja apuna käyttäen.

Opetusministeriö on asettanut tavoitteen: "Vuoteen 2004 mennessä Suomi on maailman kärkimaiden joukossa oleva osaamis- ja vuorovaikutusyhteiskunta. Menestys perustuu kansalaisten tasa-arvoiseen mahdollisuuteen opiskella ja kehittää osaamistaan ja käyttää laajasti tietovarantoja ja koulutuspalveluja. Tasokas, eettisesti ja taloudellisesti kestävä verkostopohjaisen opetuksen ja tutkimuksen toimintatapa on vakiintunut." (Koulutuksen ja tutkimuksen tietostrategia vuosille 2000-2004)

1.2 Opetustoimen strategiakaavio

2 Visio 2015

Mikkelin opetustoimi on aloitteellinen hankkeiden toimeenpanija ja kehittämissävyä luoja, joka seuraa tiiviisti yhteiskunnan muutosprosessia sekä osallistuu erilaisiin alueellisiin, kansallisiin ja kansainvälisiin kehittämissävyä hankkeisiin. Alueellisen kehityksen muutoksiin Mikkelin opetustoimi vastaa huolehtimalla opetuksen korkeasta tasosta ja sisällöstä korostaen yhteistyötä naapurikuntien ja seudun yritysten kanssa. Opettajien ammattitaitoa pidetään yllä ja kehitetään täsmäkoulutuksella henkilökohtaisen koulutautumissuunnitelman mukaisesti opetuksen vaatimista resursseista tinkimättä. Opiskelijoitien osaaminen ja elinikäistä oppimista

tukeva koulutusjärjestelmä edistävät seutukunnan henkistä ja aineellista kehittymistä ja edesauttavat nuorten pysymisen kotiseudullaan.

Tieto- ja viestintäteknikkaa hyödyntävät uudet opiskelumenetelmät mahdollistavat tasa-arvoiset opiskelumahdollisuudet kaikille Mikkelin seudun asukkaille.

3 Strategiasuunnitelma 2004

Tavoite A

Opettajien tieto- ja viestintäteknikan opetuskäytön osaamista kehitetään määrätietoisesti ja suunnitelmallisesti yhteistyössä lähikuntien kanssa.

Toimenpiteet

Tietotekniikan opetuskäytölle aiheuttamat muutokset koulujen toimintakulttuureissa edellyttävät lisäkoulutusta. Nämä kehittämistarpeet on kartoitettu ja yksilöity yhteistyössä Opetuspalvelukeskuksen ja seudun kuntien kanssa. Koulujen muu henkilöstö koulutetaan käyttämään työssään tarpeellisia ohjelmia.

Ope.fi-koulutuksissa saavutetaan Opetushallituksen esittämät vähimmäistavoitteet (kts. liite1).

Tavoite B

Tietoteknologia on integroitu opetukseen esiopetuksesta alkaen niin, että oppilaat osaavat käyttää tietotekniikkaa luontevasti osana opiskeluaan siirtyessään asteelta toiselle.

Toimenpide

Perusopetuksen atk-ajokortin avulla tieto- ja viestintäteknikan opetuskäytön toimintatavoille asetetaan yhteiset vähimmäistavoitteet, joissa tietotekniikan käytön eettisiin kysymyksiin kiinnitetään erityistä huomiota. Syrjäytymisriskistä kannetaan erityistä huolta.

Tavoite C

Tieto- ja viestintäteknikka opetussuunnitelmissa

Toimenpiteet

Opetussuunnitelmissa on huomioitu informaatioteknologian käyttömahdollisuudet oppimisessa ja opetuksessa niin, että ne tukevat koulun perustehtävää. Ainekohtaisissa opetussuunnitelmissa esitetään vaihtoehtoja siitä, miten tietoverkkoja voi käyttää aktiivisesti ja miten tietoteknisiä laitteita voi käyttää opiskelun tukena, aina kun se on pedagogisesti järkevää. Tavoitteena on, että tietotekniikka tukee opettajan työtä, vapauttaa hänet yhä enemmän oppilaan ohjaamiseen ja tukee opiskelijan oppimisprosessia.

Tavoite D

Opettaja tarvitsee pedagogista ja teknistä tukea.

Toimenpiteet

Mikkelin opetustoimi huolehtii siitä, että opetuksen laadullinen kehittämistyö ei kärsi fyysisen oppimisympäristön eikä ylläpidon puutteesta. Mikrotuki, hallinnon tarvitsema tuki ja opettajien pedagogiset tukitarpeet hoidetaan niin, että tukea tarvitseva saa sitä nopeasti.

Tavoite E

Kaikki koulut pääsevät tasavertaisesti käyttämään Mikkelin opetusverkon palveluja.

Toimenpiteet

Tietoverkot on saatava tasolle, joka mahdollistaa erilaisten oppimisympäristöjen asianmukaisen käytön, sillä osa koulutehtävistä suoritetaan uuden opetusteknologian mahdollistamissa verkko-oppimisympäristöissä. Tavoitteena on käyttää vakiintuneita ja toimiviksi osoittautuneita oppimisympäristöjä. Oppilaskäyttöön tarkoitettujen verkkokoneitten määrää lisätään edelleen suunnitelmallisesti niiden resurssien puitteissa mitä Opetuspalvelukeskukselle myönnetään. Virtuaaliyhteistyö Mikkelin seudun kuntien kanssa lisääntyy opetussuunnitelmatyön ja kouluhallinnon kehittämisen merkeissä. Verkostolukiohanke tukee seudun toisen asteen opiskelijoitten mahdollisuuksia hyödyntää eri verkko-oppimisympäristöjen mahdollisuuksia.

Tavoite F

Tietotekninen ympäristö yhdenmukainen

Toimenpiteet

Vakioinnin ansiosta tietotekninen ympäristö on tuttu, kun oppilas siirtyy Mikkelissä asteelta toiselle tai koulusta toiseen. Hallinnon osalta tämä on jo toteutunut.

Tavoite G

Opetuksen yhteistyö- ja kehittämisverkostot yleistyvät

Toimenpiteet

Mikkelin opetustoimen tietoverkkosivuilta http://www.mikkeli.fi/fi/sisalto/02_palvelut/06_opetus_opiskelu_kirjasto/11_peruskoulut/ on pääsy valtakunnallisiin ja kaikkiin seudun verkko-oppimisympäristöihin. Linkit oppimateriaali- ja tukipalveluihin sekä avoimiin ja suljettuihin foorumeihin kootaan näille sivuille. Nämä palvelut ovat tarjolla myös muille Mikkelin seudun kuntien kouluille.

Tavoite H

Uusmedia opiskelun osana

Toimenpiteet

Uusmedian kouluille tarjoamat mahdollisuudet otetaan huomioon digitaalisen oppimispolun suunnittelussa ja toteutuksessa. Digitaalista osaamista hyödynnetään erilaisissa koulu- ja kunnanrajat ylittävissä projekteissa. Yhteistyötä kehitetään alueen osaaajien kanssa.

Yksityiskohtaiset toimenpidesuunnitelmat

A Opettajien koulutussuunnitelma

Opetushenkilöstön osaamisen kehittäminen on Mikkelin koulutoimen tietostrategian kannalta keskeinen haaste. OPH:n asettamien kouluttautumistavoitteiden toteuttamisessa hyödynnetään sekä paikallisia osaaajia että ulkopuolisia asiantuntijoita. Opetuspalvelukeskuksen koordinoima Ope.fi-koulutus on osallistujille maksutonta. ATK-ajokorttikoulutukseen opettajat osallistuvat koulunsa resurssien ja koulutussuunnitelman mukaisesti.

Verkko-oppimisympäristöjen käyttö, erilaiset tiimi- ja projektityöskentelytekniikat lisääntyvät erityisesti toisen asteen opiskelussa. Tähän on valmistauduttava verkkokurssien vetäjien valinnalla ja koulutuksella sekä sopimalla verkkokursseihin liittyvistä korvausmenettelyistä. Koulutusyhteistyössä lähikuntien kanssa huomioidaan alueelliset kehittämistarpeet.

Mikkelin kaupungin opettajille laaditaan kouluttautumissuunnitelma. Siinä otetaan huomioon opettajan oman yksikön mahdollisesti laatima kouluttautumissuunnitelma, hänen erityisosaamisensa sekä koulutukselliset toiveensa. Koulutusta voidaan näin suunnitella

keskitetysti, josta hyötyvät paitsi koulutettava myös hänen organisaationsa sekä koulutusta järjestävät tahot. Koulutuksen suunnittelussa pyritään huomioimaan koulutuksen mahdollisimman suora kytkentä koulutettavan työhön. Tämä edellyttää aktiivista yhteydenpitoa koulutuksen tarjoajiin, jolloin koulutustoiveet voidaan ottaa mahdollisimman hyvin huomioon.

Kouluttautumissuunnitelmalla voidaan vähentää koulutuksellista päällekkäisyyttä ja sitoa koulutusjaksot seutukunnallisesti pitkäjänteiseen kehittämistyöhön. Opettajat voidaan samalla ohjata paikallisiin yhteistyö- ja kehittämisverkostoihin. Mikkelin koulutustarjotinjärjestelmä on myös seudun koulujen käytössä. Syksyllä 2001 tehdyn kouluttautumiskartoituksen pohjalta Mikkelissä ilmeni suuri tarve Ope.fi-I-tasoiseen koulutukseen. Tähän liittyen OPEKO:n kouluttamat paikallishjaajat aloittivat työnsä keväällä 2002. Syksyllä 2002 tarkennetaan opettajien osaamistaso niin, että vuosina 2003-2004 voidaan keskittyä Ope.fi-II ja III-tasojen koulutuksiin ja suunnata painopiste niihin osa-alueisiin, joissa on suurimmat puutteet.

Mikkelin seudulla on runsaasti digitaalista erityisosaamista, minkä hyödyntäminen mahdollistaa Ope.fi-III-suositustason (10% kaikista opettajista) ylittämisen.

Ohjeistusta ja tiedotusta siirretään yhä enemmän verkkoon ja myös muun henkilöstön koulutuksessa tämä tarve otetaan huomioon.

B Tieto- ja viestintätekniiikan (TVT) opetuskäytön suunnitelma

Mikkelin oppilaitokset tarjoavat opiskelijoilleen tasapuoliset mahdollisuudet selviytyä tietoyhteiskunnan vaatimuksista. Medialukutaidon, sisältöjen kriittisen tulkitsemisen, verkostoitumistaitojen ja elinikäisen oppimisen ajatuksen omaksuminen edellyttävät, että perusosaamistaidot ovat kunnossa.

Kouluissa pyritään aktiivisesti edistämään sukupuolten ja taidoiltaan erilaisten oppilaiden tasa-arvoa tieto- ja viestintätekniiikan käytössä. Eri aineiden opiskelutilanteissa voidaan luottaa siihen, että silloin kun opiskelussa tarvitaan tietotekniikkaa avuksi, opettajilla on riittävät tietotekniikan käyttötaidot, jolloin voidaan keskittyä itse opiskeluun. Vain tehokkaat ja määrältään riittävät verkkoon liitetyt tietokoneet mahdollistavat tietotekniikan sujuvan opetuskäytön. Samoin opetuksessa käytettävien tietoteknisten oheislaitteiden (skannerit, dataprojektorit, dokumenttikamerat, digikamerat ym.) määrää on kasvatettava koulujen tarpeitten mukaisesti. Tietotekniikan käyttö opetuksessa ei ole itseisarvo, vaan sen pitää tuoda lisäarvoa opetukseen ja helpottaa sekä monipuolistaa oppimistapahtumaa.

Tieto- ja viestintätekniiikkaa opetetaan perusopetuksessa läpäisyperiaatteella opetussuunnitelmissa yksityiskohtaisemmin määritellen. Oppimispolkuperiaatteen mukaan jokaisen oppilaan on oltava myös tietoyhteiskuntataidoiltaan tasa-arvoisessa asemassa siirtyessään Mikkelissä seuraavalle asteelle tai toiseen kouluun. Heidän on hallittava myös vapaa-ajan toimintoihin liittyvät taitovaatimukset sekä työelämän työharjoittelulle asettamat vaatimukset. Tässä yhteydessä syrjäytymisvaaraan ja sen ehkäisyyn on kiinnitettävä erityistä huolta. Tavoitteeseen pääsyä helpotetaan ottamalla käyttöön perusopetuksessa oppilaan atk-ajokortti, jossa nämä tietoyhteiskunnan tavoitteet on määritelty. Kortin suorittamisessa tarvittava tukimateriaali on kokonaan verkossa.

Tietotekniikasta tulee opiskelua ja opetusta tukeva työväline. Itsenäinen tiedon tuottaminen, tutkiva oppiminen ja muut uudet oppimismenetelmät, avoimet oppimisympäristöt sekä verkkokurssien hyödyntäminen mahdollistuvat opiskelun kaikilla asteilla. Synergiaetua haetaan

alueellisessa Verkostolukio-hankkeessa, missä hallinnollinen yhteistyö ja yhteistyö tietostrategia- sekä ops-prosesseissa ovat keskeisiä.

Opettajat käyttävät tieto- ja viestintäteknikkaa työssään monipuolisesti ja pedagogisesti taitavasti. Tähän päästään kohdennetulla koulutuksella, jossa otetaan huomioon opettajan yksilölliset tarpeet ja riittävällä pedagogisella tuella. Koulutustarjonta tavoittaa opettajat ja kaikilla halukkailla on mahdollisuus tietotekniikan hyödyntämiseen opetuksessaan. Paikallisoajajiksi koulutetuista osa toimii koulujen pedagogisina tukihenkilöinä erikseen sovittavien käytäntöjen mukaisesti.

Opetuksen erilaiset yhteistyö- ja tukiverkostot yleistyvät niin aineryhmittäin kuin seudullisestikin.

Ope.fi-l-tason sataprosenttinen suorittaminen mahdollistaa sen, että tiedottaminen koulutoimen ja koulujen välillä sekä koulujen sisällä voi siirtyä sähköiseen muotoon. Yhteistyötä koulujen ja kodin välillä helpottavat koulujen kotisivut, jotka ovat koulun toimintoihin liittyvässä tiedottamisessaan yhdenmukaisia ja informatiivisia.

C OPS-prosessi

Yhteiskunta muuttuu nopeasti, tiedon määrä kasvaa valtavasti ja myös opiskelun luonne muuttuu. Sirpaletiedosta siirrytään kokonaisuuksiin, opiskelusta on tullut oppimisen taitojen oppimista, opiskelijasta aktiivinen osallistuja ja opettajan rooli muuttuu yhä enemmän oppimisprosessin ohjaajaksi. Tietoa käsiteltäessä eettiset ja mediakriittiset näkemykset opetuksessa korostuvat. Tietotekniikka on oppimistapahtumassa hyvä renki mutta huono isäntä. Sen tarkoitus on tukea opettajan työtä ja helpottaa oppimisprosessia, mutta se onnistuu vain, jos yleiset edellytykset (koulutus, resurssit) ovat kunnossa. Jokainen koulu joutuu miettimään näitä tietoyhteiskunnan asettamia haasteita omista lähtökohdistaan päivittäessään opetussuunnitelmaansa, missä tv-strategia ei ole erillinen osio, vaan se integroituu osaksi kokonaisuutta.

Opetussuunnitelmatyötä helpottaa käyttöön otettava Opsessori-palvelu, jossa yhteen verkkosivustoon on koottu mahdollisimman paljon tätä työtä tukevaa materiaalia ja siihen sopivia työkaluja. Tämä palvelu helpottaa jatkossa opetussuunnitelmien päivittämistä, sillä aineisto ja valmiit opetussuunnitelmat ovat digitaalisessa muodossa ja kaikkien palveluun kuuluvien helposti saatavilla. Paperiversion voi tulostaa niin halutessaan.

D Tekninen ja pedagoginen tuki

Mikkelin opetustoimi huolehtii siitä, että opetuksen laatua kehitettäessä ja uusien oppimismenetelmien käyttöönotossa niiden vaatimat tietotekniset edellytykset ja ylläpitoa koskevat asiat saatetaan kuntoon. Kouluverkon ja mikrojen ylläpito keskitetään, jolloin apua on nopeasti saatavilla. Tämän mahdollistaa opetuskäyttöön tarkoitettujen koneitten ja ohjelmistojen vakiointi.

Tietotekniikka opetuksen tukena yleistyy mutta koulujen tietoteknisen tasa-arvon saavuttaminen edellyttää edelleen vahvaa panostusta laitekantaan ja koulutukseen. Koulujen atk-vastaavat muodostavat kunnallisen tukiverkoston ja heidän palkkioperusteensa suhteutetaan työmäärään. Yhteistyötä teknisen tuen ja koulujen atk-vastaavien välillä tiivistetään.

Tietotekniikan opetuskäytön etenemisen ratkaisevin edellytys on opettajien saama pedagoginen tuki. Sen pitää olla riittävän lähellä ja nopeasti tavoitettavissa. Opetuspalvelukeskus toimii tuen ja tarvittavan koulutuksen koordinoijana. Tukityössä koulutetut paikallisohjaajat ovat tärkeässä asemassa.

E Verkottamissuunnitelma

Verkkokurssien määrä lisääntyy kaikilla kouluasteilla. Verkossa on yhä enemmän opetukseen sopivia erilaisia oppimateriaaleja, sähköisiä dokumentteja ja muita materiaaleja. Opetuksen tukena käytettävät erilaiset simulaatiot, animaatiot, videoleikkeet ja videoneuvottelut yleistyvät. Tämä verkkokurssitarjonta kootaan opetustoimen omaan portaaliin.

Verkko on aktiivisessa käytössä myös koulupäivän ulkopuolella, siellä on monta toimijaa samaan aikaan. Nämä toiminnallisuuden tulevaisuuden tasot määrittävät ne vaatimukset, jotka verkolle on asetettava. Kaikki tämä edellyttää opetusverkolta riittävää kapasiteettiä. Verkottamisessa edetään suunnitelmallisesti siten, että kaikki Mikkelin koulut pääsevät hyödyntämään verkkopalveluja täysimääräisesti sen mukaan mikä on teknisesti ja taloudellisesti järkevää. Verkkopalvelujen käytön lisääntymisen myötä kapasiteettia pyritään lisäämään resurssien mahdollistavalla tavalla seutukunnan tarpeet huomioiden. Langaton verkko mahdollistaa verkkopalvelujen käytön siellä, missä se teknisesti on muuten hankalaa.

F Vakiointi

Koulujen hallintokoneet on jo vakioitu. Oppilaskoneitten vakiointi mahdollistaa tasavertaisen tietoteknisen opiskeluympäristön Mikkelin kouluille. Vakiointi parantaa tietoturvatilannetta ja helpottaa oleellisesti teknisen tuen työtä. Opetuskäyttöön tarkoitetuissa vakioitavissa koneissa tulee olemaan yleisesti käytetty käyttöjärjestelmä ja yleinen toimistotyöohjelmisto sekä Internet-selain. Kouluihin hankittavista erityisohjelmista opettajista koostuvat tiimit esittävät suosituksensa.

G Virtuaalikoulu

Valtakunnallisen virtuaalikouluhankkeen tarkoituksena on toteuttaa asuin- ja opiskelupaikasta riippumattomia pedagogisesti laadukkaita ja joustavia opiskelumahdollisuuksia. Verkostopohjainen opiskelu tarjoaa tasa-arvoisia ja monipuolisia opiskelumahdollisuuksia kaikille kansalaisille. Jokaisella oppilaitoksella on mahdollisuus olla osa tällaista verkostokoulua. Virtuaalikoulun ytimenä toimii portaali (avaussivu), jonka kautta pääsee lukuisiin palveluihin sisältäviin eri sivustoihin. Portaali tarjoaa paitsi koulumuodoittain ja opetussuunnitelmien mukaisesti jäsennettyä oppimateriaalia myös kanavan tuki- ja ohjauspalveluille. Mikkelin opetustoimi linkittyy eduwww.mikkeli.fi-portaalin kautta osaksi tätä valtakunnallista hanketta. Portaalin kautta ilmoittaudutaan koulutuksiin, annetaan palautetta, kirjaudutaan suojattuihin verkkopalveluihin ja päästään linkkien kautta opetustilanteita hyödyttäviin osoitteisiin tai varataan tarvikkeita oppimateriaalikeskuksesta.

H Digitaalinen viestintä

Mikkelissä on korkeatasoista digitaalista osaamista ja hyvät tekniset edellytykset koulujen digitaalisen oppimispolun luomiselle. Oppimateriaalikeskuksen ammattitason videokuvaus/editointilaitteistoa ja Ammattikorkeakoulun IMT-studiota hyödynnetään opettajien ja oppilaitten koulutuksissa. Tavoitteena on hallita nykyajan mediaviestintä ja tuottaa paikallista materiaalia eri verkkoihin.

I Koulutustarvekysely syksyllä 2001

Kyselyyn vastasi 318 opettajaa. Vastausprosentti oli 75 eli tulokset ovat hyvin suuntaa antavia.

Kysely kartoitti Ope.fi-I-tason koulutustarvetta. Multimedia-vaihtoehdossa tarjolla oli perehtyminen MultiMaker-ohjelman käyttöön. Kuvankäsittelyyn tarjottiin työvälineeksi PaintShopPro-ohjelmaa. Muut vaihtoehdot olivat MS Office-paketin työvälineohjelmia.

Mediatuotanto-vaihtoehto tarkoitti halukkuutta videotyöskentelyyn. Mikkelin koulutoimen palveluksessa olevista 423:sta vakituudessa työsuhhteessa työskentelevästä koulutusta haluavien määrä osoittautui huomattavaksi ja koulutustarve suuntautui useaan sektoriin.

J Tietokonetiheys (oppilasta/kone)

Kolmen kunnan yhdistyminen uudeksi Mikkeliksi lisäsi paineita laitekannan uudistamiseen. 30 ala-astetta ovat hyvin erilaisessa asemassa konetiheyden ja koneitten iän suhteen. Opetushallituksen suosituksen mukaan perusopetuksen luokilla 1-6 konetiheys suhteessa oppilasmäärään on 1:10. Tähän päämäärään pääsemiseksi tarvitaan uusia koneita noin sata. Perusopetuksen luokat 7-10 näyttävät pärjäävän määrällisessä vertailussa hyvin suhteessa suositukseen 1:8, mutta laitekannan ikä aiheuttaa suuren päivitystarpeen. Lukioissa tilanne on surkea. Suositustavoitteen (1:6) pääsemiseksi tarvitaan yli sata uutta konetta. Vaikka koneita kierrätetään ja päivitetään mahdollisuuksien mukaan, on tarve huutava.

OPH:n rahoitustuen ansiosta koulujen atk-luokkien koneet ovat uudehkoja, mutta luokkakoneitten kohdalla tilanne on ongelmallisin - joko niitä ei ole tai ne ovat liian vanhoja tehokkaaseen opiskelukäyttöön. Opettajien käyttöön tarkoitettuja koneita on aivan liian vähän. Koneitten käyttöikää pidentäviä ratkaisuja testataan.

K Seuranta ja arviointi

Tietostrategian toimeenpanon ja vaikutusten arvioinnissa selvitetään miten asetettujen tavoitteiden saavuttamisessa onnistuttiin ja miten kehittämishankkeen tuloksia on käsitelty eri osapuolten kanssa (opettajat, oppilaat, muu henkilöstö, oppilaitten vanhemmat). Seuranta toteutetaan verkossa toteutettavien kyselyin eri sidosryhmien edustajille vuoden välein, jolloin saatujen tulosten pohjalta Opetuspalvelukeskus voi nopeasti reagoida, jos muutostarvetta ilmenee. Kokemukset uusista hyvistä käytännöistä kootaan yhteen ja raportoidaan muille käyttäjille.

Liite 1

(Koulutuksen ja tutkimuksen tietostrategia 2000 - 2004, hankesuunnitelmat, Opetusministeriö 1999, s. 17-18)

OPE.FI 1

Tieto- ja viestintäteknikan perustaidot, jotka jokainen opettaja (100%) hallitsee:

Tietokoneen yleisempien käyttömahdollisuuksien ja käyttöliittymää koskevien käsitteiden tuntemus

- tekstinkäsittely
- Internet-selaimen käyttö ja sähköpostin perusominaisuuksien hallinta
- Audio- ja videolaitteiden opetuskäyttö
- Matkaviestimien perusominaisuuksien hallinta
- Tieto- ja viestintäteknikan opetuskäytön periaatteiden tuntemus

OPE.FI 2

Tieto- ja viestintäteknikan opetuskäytön taidot, jotka 50% opetushenkilöstöstä hallitsee:

- OPE.FI 1:n taidot
- sähköpostin, WWW-ympäristön ja ryhmätyöohjelmien monipuolinen käyttö
- opetussisältöihin liittyvä osaaminen: työvälineohjelmat, opetussovellutukset, oman sisältöalueen digitaalisen oppimateriaalin tuntemus, oppimateriaalin tuottamisen periaatteet; tieto- ja viestintäteknikan pedagogisen käytön sovellukset
- taito seurata välineiden ja ohjelmien kehittymistä
- tieto- ja viestintäteknikan yhteiskunnallisten haasteiden ja mahdollisuuksien tuntemus

OPE.FI 3

Eriyisosaamisen alueita, jotka 10% opetushenkilöstöstä hallitsee, ovat esimerkiksi:

- OPE.FI 2:n taidot
- sisältökohtaiset ja ammattialakohtaiset sovellutukset; esimerkiksi kuvankäsittely, mediavalinnan tuntemus, laaja etäopiskeluvälineiden käyttö, ammattisimulaatiot
- oman opetusalan tieto- ja viestintäteknikan opetuskäytön syvälinen asiantuntemus, vahva pedagoginen käyttötaito, taito opastaa kollegoja sekä toimia kouluttajana, oppilaitosyhteistyön kehittäjänä sekä osana asiantuntijaverkostoa
- tietotekniikan erityisalueet, esimerkiksi ohjelmointi
- digitaalisen oppimateriaalin tuottaminen
- oppilaitosten tietohallinnon edellyttämät tiedot ja taidot
- taito ennakoida ja tutkia tieto- ja viestintäteknikan innovaatioita opetuksessa

Yleistä opsin laatimisesta

Kaikki liitteet ovat pdf-formaatissa.

Avaa tiedosto klikkaamalla valitsemasi vaihtoehdon linkkiä.

- Esiopetuksesta alkuopetukseen: Tiedosto:Msod2.pdf
- Kodin kaavake: Tiedosto:Kodin kaavake 9.2.pdf
- Maahanmuuttajaoppilas: Tiedosto:Maahanmuuttajaoppilas 9.2.pdf
- Maahanmuuttajaoppilas 15.6: Tiedosto:Oppimissuunnitelma maahanmuuttajaoppilas.pdf

- Oppimissuunnitelma: Tiedosto:Oppimissuunnitelma MLI 13.6.2012 .pdf
- Oppimissuunnitelma 11.9.2012: Tiedosto:Oppimissuunnitelma 11.9.2012.pdf
- Oppimissuunnitelma, kodin kaavake: Tiedosto:Oppimissuunnitelma kodin kaavake.pdf
- Oppimissuunnitelma, taitojen arviointi: Tiedosto:Oppimissuunnitelma oppimistaitojen arviointi.pdf

- Oppimissuunnitelman täyttöohjeet: Tiedosto:Oppimissuunnitelma taytto-ohjeet 9.2.pdf
- Oppimissuunnitelman pedagoginen arviointi: Tiedosto:Oppimissuunnitelma pedagoginen arviointi 11.9.2012.pdf

- Pedagoginen arviointi: Tiedosto:Pedagoginen arvio oppimiss. MLI 13.6.2012.pdf
- Oppiainekohtainen suunnitelma: Tiedosto:Oppiainekohtainen suunnitelma 9.2.pdf
- Oppiainekohtainen suunnitelma, yleinen oppimaara: Tiedosto:Oppiainekohtainen suunnitelma yleinen oppimaara 11.9.2012.pdf
- Opiskelu toiminta-alueittain: Tiedosto:Opiskelu toiminta-alueittain 11.9.2012.pdf

- Yksilöllistetty oppimaara: Tiedosto:A yksilöllistetty oppimaara 11.9.2012.pdf

- Erityisen tuen päätösesitys: Tiedosto:Erityisen tuen päätös esitys päätösta varten 13.6.2012.pdf
- Erityisen tuen päätösesitys, pedagoginen selvitys: Tiedosto:Erityisen tuen päätös pedagoginen selvitys 2011.pdf

- Erityisen tuen päätös, pedagogisen selvityksen täyttöohjeet: Tiedosto:Erityisen tuen päätös pedagoginen selvitys tayttoohjeet 2011.pdf

- Oppilaan siirto erityisopetukseen: Tiedosto:Siirto.pdf
- Erityisopetussiirron purkaminen: Tiedosto:Purku.pdf
- Siirtotietolomake: Tiedosto:Siirtotietolomake.pdf
- HOJKS-lomake: Tiedosto:Hojks-lomake MLI 13.6.2012.pdf
- HOJKS-suunnitelma: Tiedosto:Hojks suunnitelma 11.9.2012.pdf

- HOJKS täyttöohjeet: Tiedosto:Taytto.pdf
- HOJKS-arvioinnin tarkistaminen: Tiedosto:Arviointia hojks tarkistamista varten 11.9.2012.pdf

- Koulun ja kirjaston yhteistyösuunnitelma 2007: Tiedosto:Koulu ja kirjasto.pdf

- Kirjasto-opetuksen tavoitteet ja sisällöt 2012-2013: Tiedosto:KKopetuksen tavoitteet ja sisällöt 2012-2013.pdf
- Oppilashuolenpidon käsikirja 2012: Tiedosto:Oppilashuolenpidon kasikirja Mikkeli.pdf
- Kirjasinmallit tästä: Tiedosto:Kirjasin.pdf